

Toót H. Zsolt

Pályaháborgások

regény

TARTALOM

Mottók

1. „...szabályos pályákon keringenek körülöttem a gondolatok...”
2. „...áttüzesedett géppisztolyomból megnyugtatóan süt felém a forróság...”
3. „...az űr végtelensége akár még vigasztaló is lehet...”
4. „...csendesen surrogó gumikkal gurulunk be az egyre gyorsuló sötétségbe...”
5. „...befogad minket egy magunk teremtette rend...”
6. „...korlátok közé szorul a káosz...”
7. „...a körülöttem szétroppanó ágak még véletlenül sem okoznak fájdalmat...”
8. „...egy frissen meghódított valóságban másként merül fel a jövő kérdése...”
9. „...áhitatos elmélyültséggel teszem próbára érzéseimet...”
10. „...fogytán van a valóság. Érezni akarlak...”

Mottók:

„Nem tudom, mit kockáztatok e hajnali bolyongásban. Fogalmam sincs róla, mi vár reám a legközelebbi órák vagy percek tragikumában, mi fog történni, mi történhet, fogalmam sincs róla. Most már minden bajokon túl, amint visszanézek, úgy gondolom, megnyertem a játszmát. Holott igen rémes és zajos veszélyeket képzeltem el a magam számára. Megízleltem minden kockázatot, keserű és izgalmas pillanatok zamatját, feldúlt idegzettel. Valami kísért és követett lépésről-lépésre mögöttem. Valami titokzatos elrengése minden mozdulatomnak. Soha intenzívebb életem nem volt, mint e felszűrösölt rettegésben. Úgy tűnt, hogy a sötétség világít s bolyongó figurám árnyékot vet. Úgy tűnt, hogy a lélegzésem százszoros visszhangban zihál körülöttem. Továbbá úgy tűnt, hogy csak azért élek, hogy eláruljam magam és csak azért vagyok a világon, hogy valami pokoli szerencsétlenségbe döntsem magamat.”

Szomory Dezső: Harry Russel-Dorsan története

„Valami kicsapta őt is pályájából, az eszeveszett körforgás kihajította s néha úgy jutott eszébe magának, mint egy emlék. Mindez nagyon gyorsan ment, az idő helyben járása a vágatás illúzióját keltette. El fogok zúllani, gondolta. Nem érzett semmiféle megrendülést.”

Márai Sándor: Idegen emberek

„...bevettem magam valami zugolyokba, sötét üvegek mögé vagy virágok közé, fel, fel a magasba, mert azt szeretem, s onnan figyeltem a várost. De mint a szobor, igazán. S hogy mi kötötte úgy le a figyelmemet? Semmiségek, valószínűleg. A szél vagy az eső, egy tepsi tejfeles pástétom, amelyet kitétek hűlni az ablak elé, a polgármester vagy a lányok... ilyen idegenszerűnek különben se láttam még e földi üzelmet. Mintha most pottyantam volna ide valami csillagról. És csupa nevetés volnék. Még hozzá tárgyaltan nevetés, mert se gúnyos, se fölényes, Isten tudja, milyen. Lehet, hogy lélektelen is. S ez megint csak jó volt, ez volt az én életem első nagy pihenése.”

Füst Milán: A feleségem története

1.

„....szabályos pályákon keringenek körülöttem a gondolatok...”

Alattomos és egykedvű a hajnal. Maga alá gyűr a derengés.

Már *szorong* bennem valami éberség.

Utálok fájni. Nem borzongani, hanem fájni. A borzongásban legalább van némi érzéki élvezet. Az ember tudatára ébred a saját testének, valami simogatásszerű érzés fut végig a bőrén, s ez erotikus emlékeket ébreszt. De a fázás rohadt dolog. Szeretnék összehúzódni gyaloglás közben, szeretnék valahonnan hőt gyűjteni, de hiába. Zsebre dugom a kezem, álmosan hunyorgok, s erőtlenségem miatt viaskodom a hányingerrel. A koránkeléstől mindig, még mindig émelygés fog el. Ezt a napirendet el lehet tűrni, de nem lehet megszokni. Tompán konganak a lépteim, s ettől még a fejfájás is kerülgetni kezd. Idegesít a saját lépteim zaja. Ez az hajnali rosszkedv az ára a szabadságomnak. Valamit valamiért, mondhatnám, de nem mondom. Nincs bennem belátás, nincs kedvem a mérlegeléshez.

Megérkeztem. Fény, üvöltő, harsány fény vesz körül. Bágyadtan túrok bele az elém készített napilapokba. Könny szökik a szemembe, amikor először meredek a vakítóan fehér papírok betürenegetegére. Még mindig bántanak a zajok. Belerezzenek, amikor ujjaim alatt felzizeg az újsághalom. Magam elé meredek, tompán nézek a semmibe. Gépies mozdulatokkal kavargatom a kávémat. Ez ma már a második. Az első még otthon ittam, az legalább jó volt. Ez a gyengém, a jó kávé. Amit most megízlelek, az egyszerűen pocskék. Émelyítő lötyty. Az egész város tele van olyan helyekkel, amelyek kávézónak álcázzák magukat, de nem kínálnak mást, mint ugyanilyen undorító lötytyöket. Úgy kell számon tartani az embernek azt a néhány helyet, ahova valóban érdemes betérni. Ha érdemes. Mert még a jó kávé se minden.

Elvégeztem a munkám, viszonylag kevés anyag gyűlt össze. Ha van képviselő, aki átolvassa ezeket a napi sajtószemléket, ma hamar végezhet. Sok öröme persze nem telik majd az olvasásban. Kisebbfajta botrány támadt most körülöttünk. S a kormánypárti frakciók számára ritkán adatik ilyenkor elismerés. A sajtó még mindig kedveli az ellenzéki pózokat. Tulajdonképpen megértem ezt a kényszeres támadókészséget. *Ez egy ilyen hely.* De már megtanultam együtt élni az itt őshonos lelki görcsökkel. Munkaadóimnak is ezt a belenyugvást ajánlanám. De nem kérnek tőlem életvezetési tanácsokat. Ami persze nem baj.

Elköszönök a titkárnőktől. Ilyen korán még csak ők vannak itt. A képviselőkkel csak elvétve találkozom. Ha összefutok valamelyikükkel, szívélyesen üdvözljük egymást, pár üres szót váltunk, s aztán megyünk is. Hónom alatt egy köteg újság. Miután fénymásoltam belőlük a ránk vonatkozó cikkeket, elvihetem őket. Erre ugyan senki se hatalmazott fel, de utólag már senki se keresi rajtam a lapokat. Szerintem azt se hiányolnák, ha egy napon nem küldetném az asztalukra a szemléket. Általában két-három lapot viszek magammal, persze ellenzékieket. Nemcsak lapozni, hanem olvasni is szeretném ezeket a rohadt újságokat. Ennyi azért jár nekem.

Elbűvölten bámulok egy címet. Egyszerűen elragadtatással tölt el, hogy újra meg újra végigolvashatom. Igen, a címet azt külön is élvezem. Ahogy az otthon nyugalmában, a halványlila színű falak oltalmában kitergettem magam előtt az egyik oldalpárt, szinte azonnal magához vonzotta a tekintetem ez a cikk. Hogy miért, azt nem tudom, s nem is akarom tudni. *A világban oly sok gond forrása az, hogy mindenki mindent meg akar érteni.*

Számított pozíciótól való eltérések, bizonytalan eredetű pályaháborgások a naprendszerben. Egy újabb bolygó, túl a kilencediken is, kívül, messze kívül. *Transzneptunián objektum*, de nem kisbolygó. Fény már alig jut neki, ezért láthatatlan, s talán mindig is az marad. Az is lehet, hogy nincs egyedül. Meglehet, társai vannak, ha észlelhetetlenül is. Létükre csupán zavaró hatásukból lehet következtetni. A hetedik és a nyolcadik, a két óriás furcsa, nem egészen elvárás szerinti viselkedéséből. A távoli ismeretlen jelenléte elvileg tökéletesen elképzelhető, hiszen rendszerünk vonzereje messze, megdöbbenően messze kiterjed még az űrben. Csak éppen a fény már nem jut el odáig.

A végtelent fürkésszük, s közben a saját kozmikus környezetünkben sem látjuk tisztán a dolgokat? Vannak titkok, amelyek asztrológiai szempontból közel vannak hozzánk, de mégsem derülhet rájuk *fény*? Furcsa. Ez is olyan dolog, aminek önmagán túlmutató jelentőséget tulajdonítok. Egyszerűek a benyomásaim, de *határtalanul* mélyek. Igen gyakran vannak ilyen érzéseim. Csodálkozás, elámulás, kissé komor színezettel. És szédítő távlatokkal. Hát akkor mi ez az egész? Hová kerültem?

A rend ősi szimbóluma az égitestek járása. *Még szerencse, hogy sohasem hittem a hagyományok erejében.*

Persze nem kellene érintettnék éreznem magam. De olykor bonyolult áttételek működnek bennem. Kiszolgáltatottan engedelmeskedem az indulataimnak. Most például mennem kell, s csak halvány sejtelmem van arról, hogy hová. Mindenesetre a szabad ég alá.

Ilyenkor, éjjel ritkán vagyok az utcán. Nem engedi a munkabeosztásom. Legkésőbb éjfélkor le kell feküdnöm, különben már semmit sem ér a pihenés. Ha valamilyen okból ébren kerülök át az éjfél határvonalán, akkor inkább lefekvés nélkül megyek szemlézni. Olyankor meg ebéd után szoktam összeroskadni. Még nem tudom, hogyan fog alakulni ez az éjszaka.

Lustán őgyelgek a környéken. Illatos a levegő, mindent tolakodó fűszag hat át. Átmegek a patak fölött ívelő ronda kis hídon, amely betonból készült ugyan, mégis aggasztóan megremeg, ha a közeli úton autó megy végig. Pontosan a híd közepén állok. Elfog a vágy, hogy beleköpjek a lassan csordogáló vízbe. Engedek a kísértésnek. Mindezt az elkeseredés vagy az undor legcsekélyebb jele nélkül teszem, inkább valami gyermeteg kíváncsisággal figyelem a vékonyan hulló, ezüstösen csillanó nyál útját. Sohase gondoltam volna, hogy tűnődően is lehet köpni. Még az is eszembe jut, hogy most jelet bocsátottam ki. Mint az állatok. Testnedveimmal jelöltem meg egy helyet, amely pillanatnyilag hozzám tartozik. A képzettársítás persze pontatlan, hiszen a patak vizével tovaúszó nyál nem áll meg, nem teszi magáévá a tér egyetlen darabkáját sem. Mosoly ül ki az ajkamra: egy rövid ideig eljátszom az ötlettel, hogy rögtönzött üzenetemnek éppen ez a szüntelen előrehaladás, örökös tovaúszás a lényege.

Az állati viselkedéssel megvont önironikus párhuzamból hirtelen szomorúság kezd áradni. Megjelenik előttem egy kamaszkori barátom arca. Simó, igen, ő volt az, ő kutatta valami diákköri dolgozatban a kutyák territoriális magatartását. Minden olyan rettenetesen mulandó. Még a barátság is. Ez fáj, különösen azért, mert a szakításban leginkább én vagyok a hibás. A mosoly vészes gyorsasággal olvad le arcomról. Ezzel egyébként is mindig így vagyok. A mosolytól való megválásnál van egy lassú, civilizált üteme, amit ritkán szoktam betartani. Még mindig mosolyogni, de már kevésbé szélesen, még mindig, de még kevésbé szélesen, már csak alig-alig, s aztán egyáltalán nem. Én általában fokozatok nélkül jutok el az önkéntelen mosolyoktól az arc alapállapotáig, s ez beszélgetőársaimból olykor tanácsalanságot vált ki. Talán azt hiszik, hogy megsértődtem valami miatt. Egészen addig, amíg újra mosolyra nem

húzódik a szám. De az a *derű* is fokozatok nélkül olvad le rólam. Elismerem, nehéz lehet velem beszélgetni.

Szeretnék minél magasabbra kerülni. Ebben a vágyamban megint lappang valami gyermeteg készítés. Amikor sikerült elszabadulnom otthonról, ami elég nehéz volt, én is szerettem részt venni a szokásos örült próbatételekben. Ki mászik magasabbra a villanyoszlop vasállványzatán, ki merészkedik mélyebbre a sötét csatornaalagútban, ki egyensúlyozik a legrezenetlenebbül a patak fölött átfutó kettős vascsövön, ilyesmi. Ezen a környéken az autópálya fölötti gyalogos felüljáró jelenti a legálisan meghódítható legnagyobb magasságot. Néha meg kell alkudni a lehetőségekkel. Egyébként ez sem erős oldalam.

Ahogy a felüljáróhoz közeledem, látom, hogy odafönn van valaki. Valaki, aki nem jön, aki nem megy, hanem áll, egyszerűen ott áll fönn, s lefelé néz, az autópálya betonjára. Ha egy folyó hídján állna, megesküdnék rá, hogy öngyilkosjelölt, de így nem tudom mire vélni a testhelyzetét. Legfeljebb halvány sejtelmeim vannak. Egy korán véget ért buliról jön hazafelé, s most éppen a hányingerével küzd. Ha van stílusérzéke, s még nem vesztette el az öntudatát annyira, hogy képtelen legyen célozni, akkor várni fog addig, amíg le tud háyni egy alatta elsuhanó autót. Szép terv. Mindenesetre megindító volna. Az éjszakai lezüléseknek létezik egy olyan szintje, amelyben már poézis bujkál. *A hanyatlás mámora utolérhetetlenül szép tud lenni.*

De az is lehet, hogy rám vár. Pontosabban nem rám, hanem valakire, akire rátámadhat. Nincs nálam önvédelmi fegyver és semmilyen kéziharchoz sem értek. Ha a nyers erőre kell hagyatkozni, el vagyok veszve. Továbbá nem tudom, hogyan viselkednék egy támadás esetén. Számtalanszor olvastam már ilyen támadásokról, néhány áldozat személyesen előadott beszámolóját is hallottam, de eddig még nem kerültem hasonló helyzetbe. Kamaszfejjel, éjszakai lődörgés közben persze kijutott már nekem néhány durva fenyegetés, s egy-egy nyomorúságos homoszexuális csábítási kísérlet is, de az igazán mély megaláztatások eddig még távol maradtak tőlem. Ritkán vált körülöttem igazán meleggé a helyzet. Az egyik eset egy klasszikus utcai provokáció volt, amelyben csupán az döbbsített meg, hogy egy ismerősöm, igaz, csupán alkalmi ismerősöm támadt rám. Abban az időben, felső tagozatos koromban három idős hölgytestvér lakására jártam magánórákra. Előbb zongora-, később nyelvtanórákat vettem. A nénikék öregek, tényleg nagyon öregek voltak, s büszkék őrizték emlékeiket. A múltjukban kitüntetett helyen szerepelt egy apácázárda, vagy valami efféle, felettébb erkölcsös intézmény, amelynek ütött-kopott fényképét nosztalgikus pillanataikban meg is mutatták. A lakásukban tömény öregszag terjengett, s teljesen megsárgult kottákból, valamint gondosan megragasztgatott nyelvkönyvekből tanítottak. Emlékszem, a német nyelv titkait gótbetűs szövegek alapján szándékozták feltárni előttem, s én ezt, ártatlan lélek, természetesnek vettem. De voltak más meglepetéseik is. Az első zongoraórák idején rendre felszólították az előttem ott időző tanítványokat, hogy játszanak valami szépet. Mutassák meg nekem, a kezdőnek, milyen fejlődés vár rám. Mindenkit ugyanazokkal a szavakkal konferáltak be. Mindenkit a jövő nagy tehetségének neveztek. Sajnáltam azokat, akiket végig kellett hallgatnom, de örültem is a nem várt programpontnak. Így valamicskét megrövidült a tehetségem kifejlesztésére fordítható idő.

Aztán mentem egyszer az utcán, s hirtelen előttem termett egy tanítvány, akire ezekről a zongoraórákról emlékeztem. Az arca meglehetősen durva volt, nem zeneértő lélekre valló. Minden átmenet és minden indoklás nélkül felszólított, vonuljak vele földre, s verekedjünk meg. A helyzet képtelen volt, de minden kétséget kizáróan komoly. Nem mozdultam egy tapodtat sem, nem akartam elhagyni a biztonságot jelentő nyílt utcát. Igyekeztem nyugodt maradni. A szándéka érthetetlen, ugyanakkor teljesen egyértelmű volt. Nem kérdeztem, mi baja velem, inkább újra meg újra azt ismételtettem, hogy nem, én nem tudok verekedni, nem, én

nem akarok verekedni. Végül leszállt rólam. Lehet, hogy csak meg akart félemlíteni. Ha így tervezte, sikerült neki. Nem hinném, hogy a klasszikus zene feltétlenül nemesebbé teszi a lelket.

Egy fővároskörnyéki egyetemi városban is végigszenvedtem egyszer egy maradandó emlékű kihívást. Nem sokkal a leszerelésem után történt a dolog. Akkoriban rövidre nyírt, körülbelül egy centis haját viseltem, s rögeszmésen ragaszkodtam ahhoz, hogy a hajam ne nőjön túl ezen az egy centis hosszon. Elég riasztó hatású jelenség lehettem, bár akkor még nem létezett sem a skinheadek, sem a bodyguardok szubkultúrája. Ez a küllem akkor még nem valamiféle hovatartozásról árulkodott. Ültem a fodrásznál, aki, amíg sorra nem kerültem, furcsán méregetett. Valószínűleg nem értette, hogy ilyen frizurával mire várhatok itt. Szó szót követett, a célomat végül elértem. Közben viszont felfigyelt rám a fodrászat egy másik vendége, egy helybéli vagány. *Nehéz volt, de végül sikerült elérnem, hogy ne mérjük össze erőinket.*

Aznap este arrafelé, a fodrászbolt felé csavarogtunk Simóval, s benéztünk egy étterembe. A pincérek már a záráshoz készülődtek. Az üresen kongó helyiségben egy háromtagú cigányzenekar játszott. Minthogy nem volt hallgatóságuk, elvileg azt lehetett volna mondani, hogy „örömenét” játszanak. De nem. Fáradtan cincogtatták, nyekergették hangszereiket, annyira halkan, mintha csak hangolnának. A szituáció viszont nem igazolta ezt a feltételezést, a dolog úgy állott, hogy inkább már pakolniuk kellett volna. Nem lehetett érteni, miért játszanak egyáltalán. Ha másoknak, akkor hol vannak azok a mások, ha maguknak, akkor hol van a lelkesedés belőlük? Ha pedig nincs kedvük játszani, akkor miért nem hagyják abba? *Szeretek valószerűtlen hangulatok közé sodródni.* Teljesen magával ragadott a koszos kis étterem pódiumán zajló fáradt, kedvetlen rögtönzés. Simó halk röhögésbe kezdett. „Ez nem igaz, ilyen nincs”, súgta a fülembe a nevetéstől rázkódva. A zenészek végül felnéztek, s észrevettek minket. Meglepve ismertem fel a nagybögösben azt a vagányt, aki belém kötött a fodrászat előtt. Fátyolos tekintettel nézett, látszott, hogy nem ismer rám. A révület szinte megszépítette az arcát. A pódium mellett üres borosüvegek álltak. Igen, a hanyatlás mámora.

Visszafordulhatnék, mintha hirtelen másfelé venném az irányt. Vagy megállhatnék, amíg határozottabb benyomásom alakul ki róla. Ha közben felém indul, legfeljebb elfutok. Ezzel ugyan nevetségessé válhatnék, de a biztonságomat gond nélkül megőrizném. Elfutni azonban gyávaság volna.

Nem tudom, mit kockáztatok e hajnali bolyongásban. Fogalmam sincs róla mi vár reám, mi fog történni, mi történhet, fogalmam sincs róla.

Emlékszem, katonakoromban egyszer kiharcoltam, hogy a szabadságoslevelem ne reggel hattól tegyen szabaddá, hanem az előző foglalkozási nap végétől. Ez a vívmány viszont bonyolult közlekedési problémák egész sorát vont maga után. Ezt az országot éjszaka szinte lehetetlen menetrend szerinti járatokon átszelni. Éjfélig felértem a fővárosba, s ott megpróbáltam felkérérdzkedni az egy órakor induló postavonatra. Nem sikerült, még a mozdonyvezető sem akart kockáztatni. Hajnali kettőig egy lassú személyvonat elvitt a hátralévő út egy-negyedéig, s onnantól a szerencsémre voltam bízva. Nem voltam egyedül, egy katonatársammal utaztam, aki nagyjából arrafelé lakott, mint én. Kiszálltunk a végállomáson, egy tökéletesen néptelen mezőváros tökéletesen néptelen pályaudvarán. A vonat beérkezése kevés mozgással járt, s az a néhány álmos ember, aki velünk együtt szállt le a sötétségbe, hamar eltűnt mellőlünk. Az ösztöneinkre hagyatkozva nekivágtunk annak az útnak, amelyről azt gondoltuk, hogy kivezet egy magasabbrendű autóúthoz. Az éjszaka árut szállító teherautók sofőreire alapoztuk bizonytalan számításainkat. Ahogy mentünk, egyre közelebb értünk egy fiatal nőhöz, aki sietős léptekkel haladt előttünk. Nem láttam, hogy leszállt volna a vonatról, de ez semmit sem jelentett, csak onnan jöhetett ő is. Rövid, szűk szoknyát viselt, nem tudott

nagyokat lépni. Ám bármennyire szaporán kapkodta is a lábát, látszott, utol fogjuk érni. Gondoltam, megkérdezzük tőle, milyen messze van a főút, s hogy egyáltalán jó irányban megyünk-e. Csak hátulról láttuk, nem lehetett tudni, hogy csinos-e. Amikor felzárkóztunk mellé, feltettem neki a kérdéseimet. Válaszolt. Köszöntünk, mentünk tovább. Pár lépés után visszhangozni kezdtek bennem a szavai. Nem is az, amit mondott, hanem az, ahogyan mondta. Valami furcsa, fojtott lihegés bujkált a hangjában, s beszéd közben lesütötte a szemét. Hirtelen minden megvilágosodott előttem. A nő félt, rettenetesen félt. Tudta, hogy két katona követi őt a sötétben, nem nézett hátra, de tudta. Hogy mitől félt, az világos. Talán fontolóra vette azt is, hogy szaladni kezd, vagy elszánta magát, hogy a legkisebb gyanús jelre felkiabálja a környék alvó házait. De nem futott el, s ezért nagy tiszteletet éreztem iránta. Lopva visszanéztem rá, már nem sietett annyira. Jól nézett ki, volt mit félténie magán. Más körülmények között szívesen megismerkedtem volna vele.

Bizonyára félreértette volna, ha visszafordulok, s arról kezdek beszélni, hogy lelki rokonságot érzek vele. Pedig minden hátsó szándék nélkül mondtam volna ezt. Tetszett, ahogy megőrizte a méltóságát. Akár lelki gyötrelmek árán is. *Ahogy sorsközösséget vállalt a megfoghatatlan félelmekkel.* Önként, senkitől sem kényszerítve.

Persze lehet, hogy neki lett volna igaza. Alizzal is így, ilyen húrokat pengetve léptem viszonyra. S végül is többről és másról lett szó közöttünk.

Érettségi után egy-két évig még visszajártam a gimnázium épületébe. Visszahúzott valami különös gravitációs erő. Ahogy a gyilkos tér vissza a tett színhelyére, úgy tévedtem be egyszer-egyszer az ismerős falak közé. Hagytam, hogy körbegomolyogjanak az emlékek.

Szabadságon lévő katonaként is egyik első dolgom volt, hogy berohanjak, s megmutassam magam. *Tüntetni* akartam a jelenlétemmel, s ezt a célt sajátosan összeválogatott öltözkéssel kívántam elérni. Félig civilben, félig katonai kimenőruhában pompáztam az iskola előcsarnokában. Alul farmerben és tornacipőben, felül viszont szabályos *uniformisban* voltam. Fejemről katonai sapka integetett a négy égtáj felé, igaz, az előírásokat megszegő szögben, messze hátra, a tarkómra csúsztatva. A táskámban meglepetések lapultak. Magammal hoztam két gázálcot is, hogy rejtsek el, valahol a szekrényekben. Mindig megoldatlan probléma volt a vécében terjengő füst kérdése. Én például mindig könnyekben ázó szemekkel bukdácsoltam elő a szünetek végén. De mégsem mondtam le arról, hogy ott szenvedjem végig az órák közötti, gyorsan múló perceket. A mocskos kis fülkék fölött mégis, a fullasztó füstfellegek ellenére is, a szabadság levegője lengedezett. S ezt nehéz lett volna nem szeretni.

A visszatérés vágya nem számított szokatlannak. Időről időre bejött az épületbe egy-egy nemrég végzett diák, s otthonos mozgással sietett fel a fiúvécé sűrűn derengő homályába. Röviden elszámolt a sorsával, majd előhúzott valami ajándékot. Egy karton cigit vagy egy üveg vodkát. De ezeknek a múltidéző jelenéseknek csak véges ideig volt értelme. Egy-két év múlva már kifutottak azok az évfolyamok, amelyekben még ismerősökre, jó ismerősökre lehetett találni.

Egyik utolsó visszatérésem alkalmával kissé hamar érkeztem, még legalább tíz perc volt hátra a nagyszünetig. Unatkozva bókásztam az üresen kongó előcsarnokban, egykedvűen böngésztem a falakra tűzött hirdetéseket. Hirtelen támadt egy ötletem. Odaléptem a ügyeletesi asztalhoz, s újból ráköszöntem a vörös karszalagot viselő lányra. Mikor beléptem a kapun, már biccentettem neki egyszer, de most kevésbé hanyagul, s jobban a szemébe nézve ismétlem el az üdvözlő, s félig-meddig ismerkedő szavakat.

Megpróbáltam rávenni arra, hogy nyomja meg a csengőt, s jelezzen. Ez még csak a jelző-csengetés lett volna, amit előírás szerint öt perc múlva követhet a kicsengetés. Aliz szó nélkül felállt, a falhoz lépett, s leadta az első, inkább a tanárok, mintsem a diákok figyelmébe ajánlott jelzést. Szokatlanul sokáig tartotta lenyomva a gombot, a falak közt kitartóan ugrándozott az éles berregés.

„Megfelel?“, kérdezte. Gunyoros, fanyar mosoly játszadozott az ajkán. „Körülbelül két perc múlva pedig kicsengetek.”

Felültem az ügyeletesi asztal sarkára, s szóba elegyedtem vele. Kellemesen meglepett, hogy minden mozdulatából és kifejezéséből önirónia sugárzott. Ebben a korban még komolyan szokták venni az egyéniséget építő és szépítő pózokat. Valami egészen utánózhatatlan eleganciával *viszolygott* a helyzettől. Feszengett, hogy karszalaggal a karján kell szolgáltatást teljesítenie egy kaszárnyához hasonlatos intézmény bejáratánál. Rezignáltan fogadta azt a tényt, hogy itt van, hogy itt kell lennie. Mindezt persze nem foglalta szavakba. De hangulatait világosan közvetítették a hangsúlyai. *Csodálkozva hallgattam beszédének önemésztő dallamát.*

Elárulta, hogy reggel óta rosszullet kórozza. Néha émelyegve görnyed össze az asztala mögött, s váratlan hullámokban tör rá a hányinger. S nem tudja eldönteni, hogy gyomorrontása van-e vagy a korai terhesség tünetei zaklatják.

Aznap, ebéd után, furcsán érzélgős hangulatok törtek rám. Otthon ültem, s a kávémat kavargattam. Lassan, de biztosan érlelődött bennem egy elhatározás. Hogy tennem kell valamit. S amit tennem kell, az nem tűr halasztást. Ha nem cselekszem azonnal, később megbánhatom, hogy tétováztam. De akkor már minden mindegy lesz.

Bevágódtam az autóba, s padlóig nyomott gázpedállal lőttem ki magam. Füstölögve pörögtek alattam a kerekek. A magnóban egy underground zenekar tombolt. A baloldali ajtóba épített hangszóró éppen a gyomrom magasságában ontotta magából a zenét. *Zsigereimbe markolt a meggyőződés, hogy jó úton vagyok.*

Az ügyeletesi asztalnál szerencsére még ott rostokolt Aliz. Megkérdeztem tőle, hogy van, elmúltak-e az émelygései. „A helyzet változatlan”, felelte. Kis szünet után rátértem arra, amit el akartam neki mondani. Enyhe pír ült ki az arcomra, ám ha heves küzdelem árán is, de legyűrtem a zavaromat. Elmondtam, hogy nekem nincs ugyan lánytestvérem, de ha volna, azt szeretném, ha olyan lenne, amilyennek őt megismertem.

Azon a hétvégén Aliz meghívott Herbert lakására. Herbertet nem ismertem személyesen, de már hallottam felőle. Amatőr rádiózással és ezoterikus filozófiák tanulmányozásával töltötte a napjait. Valamilyen okból már korán nyugdíjba engedték, s így minden idejét ezeknek az elfoglaltságoknak szentelhette.

Lakótelepi lakásának erkélyét ágas-bogas antennák erdeje nőtte be, s az ablakból különféle vastagságú drótok feszültek ki a közeli villanyoszlopokig. Könyvespolcain dúsan tenyészett a New Age angol nyelvű szakirodalma. Herbert megmutatta nekem Aliz horoszkópját, s felajánlotta, hogy az enyémet is megcsinálja, ha akarom. A legtöbbet azonban *éter*i kapcsolatairól beszélgettünk. Hosszasan faggattam, kikkel szokott kapcsolatba lépni, s hogy milyen messzeségeket tud meghódítani.

A beszélgetés harmadik órájában Herbert elárulta egyik legféltettebb titkát, amiről rajta kívül csak Aliz tudott. Állítása szerint kapcsolatban állt az ufonautákkal is. Venni és értelmezni tudta az idegen civilizációk üzenetét.

Alizzal nem akartam vagy nem mertem szorosabbra fűzni a kapcsolatot. Lehet, hogy azért, mert ragaszkodtam az első megérzésemhez. Hogy közöttünk inkább csak testvéries érzések szövődhetnek. De az is lehet, hogy Herbert miatt óvakodtam a bensőségebb közeledéstől. Néhányszor megfordult a fejemben, hogy Herbertnek viszonya lehet Alizzal.

Simóval gyakran vetettük magunkat az éjszakába. Egy megbeszélte időpontban elindultunk egymás felé a sötétbe borult utcákon, s valahol középtájon mindig egymásba botlottunk. Kongó lépteinkre őrzőgő kutyaugatás válaszolt. Mindig a találkozás pillanatában, rögtönzés-szerűen határoztuk el, hogy merre menjünk. Az egyik alkalommal felvettem, hogy gyalogljunk el Alizék házáig, s adjunk *szerenád*ot.

Legalább egy órába telt, amíg elérkeztünk a városnak arra a pontjára, ahol Alizék laktak. Megálltunk a ház előtt az úton, s a sötéten hunyorgó ablakokra meredtünk. S aztán halkán, inkább csak magunk elé mormogva, előadtunk egy fájdalmas improvizációt, egy szomorú spirituálét.

Tompán magam elé nézve szórtam az út kövére a szavakat. S közben nem tudtam, mit is akarok itt, nem tudtam, miért vagyok itt. Simó halk és ütemes tapssal kísért. Amikor lecsengett egy-egy gondolatom, ceremoniális módon megismételte a végszavakat. *Igen, ó igen, ő bizony így gondolja. Igen, ó igen, ez, csakis ez fáj neki. Igen, ó igen, ez gyötri az ő lelkét.*

Néhányszor még ma is eszembe jut Aliz. Ő is eljött onnan, ahol felnőttünk, s most ő is itt *hányódi*k valahol, ebben a városban. Pár éve egy kölcsönkapott videokazettát néztem. Kommersz tucatfilm volt, de *ki tudott ragadni a valóságból*. Körülbelül ezt és ennyit vártam tőle. Az egyik szereplő hangja azonban gyanúsán ismerősnek tűnt. Nem hagyott nyugodni egy homályos gondolat. Visszapörgettem a kazettát, s meghallgattam a film elején felsorolt szinkronszínészek neveit. Igen, az ő neve is elhangzott. A mellékszereplők szinkronhangjait már csak ömlesztve, egy hadaró szövegáradatba foglalva adják meg. Ennyiből elvileg nem lehetne kideríteni, hogy melyik mellékszereplőhöz melyik szinkronhang tartozik. De számomra ez nem lehetett kérdéses. A handlejtésébe férköző önkínzó ironia félreismerhetetlen volt.

Bizonyos időközönként összevet a sors a szinkronhangjával. Tévénézés vagy videózás közben. Ilyenkor *családi*as érzések kerülgetnek.

Azon a hajnalon, amikor ráijesztettünk a vonattól hazafelé tartó nőre, minket is megizzasztott még a félelem. Autóstoppal jutottunk el egy megyénkbeli településre, ahol már csak annyi volt a dolgunk, hogy megvárjuk a hajnali buszok indulását. Abból a faluból mindkettőnk szülővárosába indult járat, valamikor öt óra tájban. Aki kitett minket, megmutatta, hol állnak a buszok, s hol van a megálló, ahová indulás előtt begördülnek, aztán elköszönt. Vitte haza az új kocsiját, amelyet északról hozott be az országba, s amelyre nagyon büszke volt. Vezetés közben nagyokat húzott a sörösüvegből, és amikor újat bontott fel, minket is rendre megkínált. Folyton a motor férfias járását dicsérte. Lelkesedése nem ragadt ránk, a legszívesebben aludtunk volna. A meleg kocsiból kiszállva borzongás futott végig rajtunk. Hideg volt. Fázósan húzódtunk be a buszmegálló szépen megácsolt padjára. Alig beszéltünk, épp csak annyit, hogy el ne aludjunk, s le ne késsük az indulást.

Egyszerre csak sötét árnyakat láttunk felénk oldalogni. Kóbor kutyák voltak, de nagyon alattomosan viselkedtek. Inkább szaglászó, prédát cserkésző falkának tűntek, mintsem békés háziállatoknak. Egyre több gyűlt össze belőlük, s ijesztő módon csendben voltak. Legalább ugatnának. *Amelyik kutya ugat, az nem harap*. Ezek nem ugattak. Egyre közelebb jöttek. A szemem sarkából észrevettem, hogy a társam felkapaszkodik a buszmegálló fabódéjának egyik belső bordájára. Én se maradtam lenn. Ott gubbasztottunk a bordázaton, mi sem kiabáltunk, s a kutyák sem ugattak. Aztán jöttek a munkába induló emberek, s a falka feloszlott.

Később megkérdezhettem volna Simót, a kutyák territoriális viselkedésének tudós ismerőjét, mi is volt ez az egész. De nem kérdeztem. Ma meg már nincs kitől kérdezmem.

Amikor a bennem lappangó allergia kiváltó okait próbálták meghatározni az orvosok, a leginkább a kutyaszőr irritáló hatására gyanakodtak. Néhány gyógyszert is felírtak, de a legkomolyabb változást az állati szőröktől való végérvényes eltávolodástól várták. Erre megszabadultunk a kutyánktól. Fájdalmas döntés volt. Az ödémás duzzanatok idővel újra jelentkeztek a testemen. Mintha semmi sem változott volna.

Ha félek is, legyen bennem tartás. Nem lassítok a lépteimen, nem változtatok a szándékomon. Megyek felfelé. Ezt a lépcsősort már számtalanszor megjártam a kislánnyal. Mielőtt elköltöztették volna tőlem, volt egy sétaútvonalunk, ami erre vezetett. Ide csak velem juthatott el, az anyja ízlése szerint ez a parkokon túli környék már ipari tájnak, ismeretlen veszélyek forrásának minősült. Errefelé igazi, *vadon termő* utcagyerekeket lehetett látni, akik habozás nélkül lemásztak a meredek betonfalakon a patak szintjéig, s dárdaikkal kegyetlenül célratörő mozdulatokkal nyársalták fel a halakat és a békákat. Vagy bemásztak a híd alá, s rágyújtottak a szüleiktől lopott cigarettákra. Vagy a felüljáró tetejéről nekihajtottak biciklijükkel a lépcsősornak, s megpróbálták ép bőrrel leérni. A kislányom ennek köszönhetően nem a maga, hanem a mások testén tanulta meg a sebek keletkezésének és gyógyulásának misztériumát. A srácok élvezték, hogy velük vagyunk, s tőlük telhető gyengédséggel kezelték Ádit. Szerintem az imponált nekik a legjobban, hogy végre egy olyan felnőtt van velük, aki nem szól rájuk, hogy vigyázzanak magukra, mi több, még ötleteket is ad egy-egy újabb, kalandos vállalkozáshoz.

Egyszer kifejtettem nekik, hogy egy idő után már nincsen semmi érdekes abban, hogy ki tud messzebbre dobni egy kavicsot a patakba. Próbáljanak meg egy természetesebb követ találni, s azt felülről akkora erővel vágni a vízbe, hogy a felfröccsenő csöppek megnedvesítsék a híd betonját. Azt is megígásoltam, hogy addigra, mire sikerrel járnak, alul már fel is épül a kövekből egy gázló, amin pedig keresztül lehet egyensúlyozni. Ritkán néztek rám akkora tisztelettel, mint azok a srácok. Ádi meg örömmel sikongatott az óriási csobbanásokat látva, s vidáman ugrálva csatlakozott az össznépi felforduláshoz.

Mire felérek a felüljáró tetejére, már erősen lihegek. A kondíciómmal mindig is baj volt. Ami persze érthető, hisz teljes és tökéletes mozgásszegénységben élek. Egyszer valaki megkérdezte, milyen téli sportokat űzők. Azt válaszoltam, hogy sajnos csak egyetlen egyet. *Ha hozzájutok, inyenc módjára hörpölgetem a forralt bort.*

Igazából akkor érzem magam jól, ha leülhetek vagy leheveredhetek. Idegen helyeken tartózkodva például akkor tölt el csupán valamicske biztonságérzet, ha már leültem, s már egy jó ideje szótlanul üldögélek. Ilyenkor úgy érzem, de szinte tapinthatóan, hogy letelepedésem után kisugárzik belőlem valami a térbe, valami olyan *jelsorozat*, ami engem jelöl. Egy idő után aztán ugyanez a sugárzás elkezd visszaverődni rám, s ez erővel és magabiztossággal tölt el.

Lihegés közben nehéz lesz értelmesen beszélni. De honnan veszem, hogy meg kell szólalnom? Az az alak még mindig ugyanúgy hajol előre, a korlát fölé, mint amikor először megpillantottam.

Amikor éppen elhaladnék mellette, enyhén hátrafelé fordul a fejével, s megszólal. „Maga nem érzékeny véletlenül a zajokra?” A hangja szelíd, nem érződik belőle semmi fenyegetés. A legkülönösebb az, hogy kérdése őszinte érdeklődést árul el. Hirtelen megfordul, s rám mered. „Különbén ne is válaszoljon. Tudom, hogy magát is bántja a zaj.” Olyan a fellépése, mintha egy rég megkezdett, de nem túl bőbeszédű társalgást folytatna velem.

„Mit keres itt?”, kérdezi. Ez a kurta kérdés akár bántó is lehetne, mégsem az. Értem, hogy mire céloz. Én sem úgy nézek ki, mintha határozott céllal tartanék valamerre. De nem várja meg, hogy válaszoljak, már folytatja is. „Én egy motorosra várok. Ilyenkor szokott érkezni. Több kilométerről hallani lehet majd, ha jön. Minden este kigördül ide, s teljes sebességgel, maximális fordulatszámon böggő motorral hasít bele a csendbe. Tudja, itt az autópálya kivezető szakaszán tökéletesen fel tud gyorsulni. S erről az élvezetről már hetek óta nem tud lemondani. S tudja, miért háborít fel ez annyira? Mert a fickó olyasmivel kísérletezik, ami engem is foglalkoztat. *Ki akarja terjeszteni önmagát a térben.* Nincsenek bekapcsolva a lámpái, úgy fúrja magát a sötétségbe. Ez sajátos lelki indítatásokra vall. De ezt nem lehet így csinálni. Az önkiterjesztéshez elengedhetetlen a környező világ iránti tapintat. És bizonyos szertartásosság. Egyszer mutathatnék egy hasonló, de sokkal kifinomultabb lehetőséget. De talán búcsúzzunk el egy időre. Ha megengedi, egyedül szeretnék maradni. Ne féljen, nem teszek kárt a fickóban. Mindössze annyit akarok elérni, hogy elege legyen ebből az animális ösztönkiélésből. Gondolom, egyetért a céloommal.”

Nem válaszoltam. Nehéz volt kiszakadnom a hangja bűvöletéből. Csendesen és némi fanyarsággal beszélt. Az emberek jelleméről sokat elárul a hanghordozásuk. Vannak közönséges, cigarettától reszelős morgások. Vannak bájolgó, affektáló csicsergések. Vannak harsány, teli torokból érkező kiáltások, üres fecsegések. Vannak értelmiségi manírok, tudálékos modorosságok. Vannak halk, gátlásos suttogások. Vannak elcsukló hangok, valahol a sírás határán. Vannak hisztérikusan a magasba szökkenő hangfekvések. Vannak higgadt, kimért szónoklatok. Vannak bensőségesnek szánt bizalmaskodások. Sokféle módon nyílik szólásra az emberi száj.

Nevetségesnek tartom azokat az álláshirdetőket, akik kézírásos jelentkezéseket várnak a hozzájuk készülöktől. A pályázó artikulációs technikája már önmagában is mindent elárul, minek hát feleslegesen munkát adni a grafológusoknak? Emlékszem, rám azt mondta egyszer az egyik egyetemi csoporttársam, aki most egy underground zenekar szövegírója, hogy minden szavam olyan, *mintha utoljára szólnék.* A megjegyzés kissé költői volt, de tudtam, miért mondja. Ha most humánpolitikai szakértő volna, neki se lenne szüksége a grafológusok véleményére.

Én azt a beszédmodot szeretem, amelyik a szótlanság tiszteletéről árulkodik. A szavakból csakis akkor árad rám egyfajta rejtelmes varázs, ha azt érzem, hogy a beszélő már számot vetett önmagával. Túl van bizonyos csalódásokon. Nincsenek illúziói. Nehezen tud fellelkesülni. Szomorú, de szomorúságát el tudja fojtani, nem akarja rám zúdítani. Nem sokra tartja az emberi együttélés szabályait, de ezek többségét betartja, s így nem okoz kellemetlen meglepetéseket. Könnyen úrrá tud lenni rajta az elkeseredés, de lelki egyensúlya egyelőre nincs felborulóban. Fáradt, kissé élvezet. Tud játszani önmagával és másokkal. Tud játszani a hangjával és a mozdulataival. Tiszta és érthető az artikulációja, de hanghordozásában olyan felhangok bujkálnak, mintha még saját mondatait is kételkedéssel fogadná. *Érezni, hogy mindent el tudna mondani másként, más szavakkal, más hatást keltve is.*

Ő így, körülbelül ilyen hangulatokat sugalmazva beszélt.

Váltottunk még néhány szót, engedtem, hogy megint körülvegyenek a gondolatai. Búcsúzás helyett még egyszer utánam dobta a kérdést. „És mondja, tényleg, mit keresett itt?” „Néhány számonkérő pillantást akartam vetni a naprendszer óriásbolygói felé”, válaszoltam. Szótlan maradt, majd lassan bólogatni kezdett. „Mélyen megrázna, ha már az ő pályájuk se lenne rendezett”, mosolyodtam el egy villanásnyi időre. *A komolyság és a komolytalanság között néha nagyon csekély a különbség.* Sarkon fordultam. Nem mentem tovább, végül nem keltem át a felüljárón. Abban a pillanatban nem láttam értelmét a további bolyongásnak. *Lélekben mintha eltávolodtam volna a bolygókozmozgók kérdéseitől.*

Általában úgy váltok szót az emberekkel, hogy közben az az érzés kerülget, láthatatlan üvegfalak húzódnak köztünk. Most nem tört rám ez a vissza-visszatérő vízió. Magam is elcsodálkoztam, hogy a kapcsolat felvétele és fenntartása közben viszonylag kicsi térköz volt közöttünk. A mondatok könnyedén szökkentek át ezen a leheletnyi távon.

Hat vagy hétéves lehettem, amikor sárgaság tört ki rajtam. Annak a városnak a kórházában, ahol éltem, nem volt fertőző osztály. A legközelebbi olyan hely pedig, ahol sárgaságban szenvedőket is fogadtak, az a város volt, ahol egyik nagynéném élt. Kórházi jövőmet ez a tény semmivel sem tette családiasabbá, hiszen tudtam, hogy a látogatók csak sajátos korlátozásokat betartva kerülhetnek a közelembe. A nagynéném pedig különben sem az a természet volt, aki naponta ott toporzékoltna a kórház bejáratánál. Szokatlanul csendesen és gátlásosan élt, hajnaltól késő estig keményen dolgozott piaci zöldségesboltja körül. Gyermeki tudatommal már sejtettem, hogy valami nincs rendben körülötte. Később megtudtam, hogy a férje, egy kicsi, aszott emberke, aki állandóan önmagáról áradozott, rendszeresen verte őt. Zavart gátlásossága és heves munkakényszerszere mind-mind otthoni megaláztatásainak következménye volt. Jól bánt a pénzzel, s pótcselekvésként kiteljesedő tevékenységi lázával egész kis vagyont teremtett. Ebből azonban csak férje halála után juttathatott nekünk is. Egészen megdöbbentő volt, mennyire nem érdekelte, hogy mire költjük a pénzt, amit ad.

Nem emlékszem, hogy nagyon megrázott volna a hír, hogy az otthonomtól távol, elkülönítve és elszigetelve kell élnem egy ideig. Bizonyára elkeseredtem, de nem kerülhettem túlzottan felindult állapotba, mert arra jól emlékeznék. Inkább az érdekelt, mit értek az alatt, hogy az összes magammal vitt használati tárgyat szigorú fertőtlenítésnek vetik alá. Aggódva vizsgálgattam játékaimat, azon töprengve, mennyire bírnák ki a kegyetlen próbatételt. Nehéz szívvel választottam ki közülük azokat, amelyeket magamnál szerettem volna tartani. Nem tudtam, mi várhat rájuk. Mikor a gyógyulásom már csaknem teljessé vált, hisz reggelente egyre világosabb színű mintákat varázsoltam a kémcsövekbe, mind többször jutott eszembe, hogy én ugyan rendbe jövök, de játékaimra még csak ezután vár az igazi győtrelem. Még a magammal hozott rádiót is féltetni kezdtem, pedig az nem tartozott igazán szorosan hozzám. Azért vittem be a kórházba, hogy esténként meghallgathassam a mesét, de a betegtársaim rendre kölcsönkérték, s zenét hallgattak rajta. Amikor eljött a kibocsátás napja, elszoruló torokkal léptem be abba a szobába, ahol visszakaptam a ruhámat. Ekkor kellett átadnom egy nővérnek azokat a tárgyakat is, amelyeket ki akartam vinni magammal a kinti világba. Könnyörögni szerettem volna, hogy legalább a piros játékautómmal legyenek kíméletesek, de nem akartam kimutatni a félelmemet. Elborzadva láttam, hogy ott, rögtön, a szemem láttára már hozzá is kezdenek a *szigorú fertőtlenítéshez*. Szép sorban kirakták a dolgaimat egy asztalkára.

Az egyik nővér unott és hanyag mozdulatokkal valamilyen tálkába mártott néhány gézcsomót, s tessék-lássék módon, sietősen áttörölgette az asztalon sorakozó tárgyakat. Minden olyan *lényegtelennek* látszott, amit csinált. Elhűlve figyeltem. Szinte azonnal visszakaptam mindent, amit hosszú napokon keresztül féltettem ettől a szigorúnak és elkerülhetetlennek mondott egészségügyi művelettől. Hát ettől kellett féltennem őket? De hiszen olyan könnyörtelen arccal szórták felém a szavakat. *Szigorú fertőtlenítésnek lesznek alávetve*. Összeszorított fogakkal viseltem el a tudatot, hogy játékaimat végül *alávetik* majd valahova, bár nem értettem miért szükséges ez a kirívóan könnyörtelen bánásmód, s miért nem lehet finomabb kézzel, óvatosabban nyúlni hozzájuk.

A kórtermet üvegfalak választották el a külvilágtól. Üvegfalon lehetett átkukucskálni a szomszéd terembe, a női szakaszba, s üvegfalon keresztül lehetett érintkezni a kinti, nyitott körfolyosón álldogáló látogatókkal is. Nem tudom, miként oldották meg, de az üvegfal egyrészt hézagtalanul szigetelt, másrészt viszont nem vetett gátat a szavak terjedésének. Jól

hallhatóan lehetett beszélgetni a két oldalánál állva. A szüleim minden este meglátogattak, ami azért elég nagy áldozat volt. Amikor már számítani lehetett az érkezésükre, a falhoz álltam, s fűrkészve bámultam a domb alatt tovagördülő forgalmat. Ennek a megfigyelési pozíciónak persze semmilyen gyakorlati haszna sem volt, s ezt én is jól tudtam. A szüleim autója egy másik irányból kanyarodott a kórház bejárata elé.

A kórteremben a speciális körülményekre való tekintettel nem érvényesült az életkor szerinti elkülönítés. Csak a nemek azonosságára voltak tekintettel a kórház illetékesei. Bizonyára a szűkös tér kényszerítette őket erre a megoldásra. Különböző korú fiúk és különböző korú férfiak életközösségét alkották itt életközösséget. Én volt az egyedüli gyerek a szobában.

A szüleim az egyik látogatás alkalmával csendes korholásba fogtak. Persze nagyon vigyáztak, hogy a hangjuk ne szűrődjön be a kórterem mélyébe. Elmondták, hogy előző látogatásukkor milyen nagy csodálkozással hallották, hogy az egyik betegársamat, egy középkorú férfit nem bácsinak neveztem, hanem magáztam. Vállat vontam. Nem mindegy, hogy mit mondok neki? Nem, ezzel fejezem ki azt, hogy udvarias és jól nevelt kisfiú vagyok. De én ezzel az emberrel nem akarok udvarias lenni. Mindig kölcsönkéri a rádiómat, s alig akarja visszaadni. A múltkor lemaradtam a meséről, mert ő meccset akart hallgatni. Kint, az üvegfalon túl csend. Hosszú, tehetetlen csend. Aztán ugyanaz a szólam, ha kissé visszafogottabban is. De akkor sem szabad így szólítanod őt. Te még gyerek vagy.

Egy üvegfalon keresztül kevés meggyőző erőt lehet kifejteni. Egykedvűen bólogattam, s szüleim távozása után megint magázva beszéltem a férfival. A külső világtól elszigetelve saját erőmre hagyatkozhattam. S most arra volt szükségem, hogy távolságot tartsak. Hogy aztán legyen erőm nemet mondani. Például a rádió kapcsán is. Magam is furcsálltam azonban, hogy magázva beszélek. Mintha nem ugyanazon a nyelven szólaltam volna meg.

Abban a folyóparti ifjúsági kempingben sokat beszélgettem egy német lánnyal. Jó nyelvgyakorlásnak számított, nagy kedvvel öltögettem egymásba az idegen szavakat. Néha aztán odajött hozzánk a lány barátnője. Ilyenkor látványosan görcsössé váltam, s csak ritkán szólaltam meg. Ha a barátnő odébállt, azonnal feloldódtam. Eredeti, első számú beszélgetőtársam ebből levonta a maga ésszerű következtetését. Egy alkalommal, amint magunkra maradtunk a szobájában, lassan, mélyértelműen kigombolt néhány gombot az ingén, s várakozóan rám nézett. A helyzet izzasztóan kényelmetlen volt. A lány ugyanis teljességgel hidegen hagyta az érzéseimet.

A barátnője jelenlétét nem azért találtam zavarónak, mert kettesben akartam vele maradni, hanem egészen egyszerűen azért, mert egyes szám második személyben könnyebben a számra jöttek az idegen igealakok. Mikor megérkezett a barátnője, már többes szám második személyben kellett volna társalognom. S azok között az igealakok között bizonytalanabbul mozogtam. Ennyi volt a magyarázat, de ezt most már hiába közöltem volna vele.

Adandó alkalommal még ma is fegyverként használom a magázást. De az óvatos puhatolózások közben is számítani szoktam rá. Ma éjjel is jó hasznát vettem. Bár most nem én voltam a kezdeményező fél. *De ezt nehéz pontosan eldönteni.* Hátha ki lehetett olvasni valamilyen üzenetet a sétám ritmusából is. A szertelen kanyargásokból és a jól időzített lassulásokból. Egy üzenetet, amely talán felért egy megszólítással. Nincs válasz. S ha mégis volna, az sem lehetne *kielégítő*.

Visszanézek a felüljáró felé. Beszélgetőtársam sziluettje még mindig jól kivehetően magasodik a korlát fölé. Révedező léptekkel ballagok hazafelé. Szabályos pályákon keringenek körülöttem a gondolatok.

2.

„...áttüzesedett géppisztolyomból megnyugtatóan süt felém a forróság...”

Az otthoni zugok melege még ott gomolyog körülöttem, amikor átszelem a városban egymásba érő barátságtalan tereket. Amíg úton vagyok, puha mozdulatokkal motoszkálok az emlékeim között.

Nem szeretek hosszan beszélgetni a titkárnőkkel. Ha jövök, ha megyek, szívélyesen köszönök nekik, s aztán magamra zárom az ajtót. Ha pedig keresztülmegyek a szobájukon, néhány jól elhelyezett, bár keresett mondattal biztosítom magamnak további kegyeiket. Tapasztalatom szerint azzal járok a legjobban, ha a frizurájukat dicsérem meg. Nagy előszeretettel hagyatkozom a nyelv kapcsolattartó lehetőségeire, de a parttalan beszélgetésektől udvariasan elzárkózom. A hosszasan ígérkező szóváltások, panaszáradatok, vallomások és magánbeszámolók elől gondterhelten arccal visszahúzódom. Többnyire azt a látszatot keltve, hogy szólít a kötelesség. Fárasztana az az üresség, ami ilyenkor körülvenne. De ez csak azért van, mert túlságosan nagyra becsülöm az *üzenő* szavakat.

Egyszer úgy alakult körülöttem a világ, hogy munkát vállaltam egy reklámügynökség kreatív osztályán. *Copywriter* lettem. Maga a feladat izgalmasnak ígérkezett. Persze meg kellett békélnem azzal a ténnyel, hogy túlzásokra kell ragadtatnom magam a cél érdekében. Hosszúra nyúló ötletparádákat rendeztünk a megadott tárgykörökben, s minden verbális gátlástól megszabadulva, megátalkodottan forgattuk és tekergettük a nyelvet. Ezt egészen a végkimerülésig kellett csinálnunk, nem lehetett időt szakítani a szellemi erőgyűjtésre. A végkimerülés közeledtének biztos jelei voltak. Amikor a szóbüvölés eredményei már csak obszcén képzettársítások formájában jelentkeztek, ideje volt abbahagyni a munkát. De akkor, és csakis akkor.

Az ügynökség munkarendjének egyetlen komoly hátránya volt. A kreatív emberekre is ugyanazok a szabályok vonatkoztak, mint a többi munkatársra. Akkor is bent kellett ücsörögnünk a szobánkban, ha éppen feladatok nélkül maradtunk. Vagy ha teljesen kifacsart minket a munka és használhatatlannak váltunk.

Ezek alatt az ücsörgések alatt nagyon bele lehetett fáradni a kollegiális fecsegésbe. Ültünk a szobában, öt fásult copywriter, s mindenféle pótcselekvésekbe feledkeztünk. S közben az undortól borzongva hallgattuk egyik társnőnk véget nem érő beszédáradatát. Arról, hogy éppen milyen a szerelmi élete, hogy kivel és mit vacsorázott tegnap az étteremben, s hogy a bátyja mikor és milyen kocsit vett. Nem volt megállás, soha nem tartott szünetet. Bizonyára irtózhatott a csendtől. Kényszeresen vidám hangszíneket használt, s beszéd közben bájos mosolyokat sugárzott szét maga körül. Ő volt az egyetlen, aki minden reggel tündöklő arccal lépett be az ajtón. Jellegzetes hangsúllyal, csábosnak szánt dallamívvel köszönt a bent rostokolók felé. Letaglózó volt ez a naponta ismétlődő harsány és jókedvű belépő. Tudtam, hogy könnyörtelen szószaporítások ígéretét hordozza magában.

Néha nagyon nehéz fenntartani a józan együttműködés látszatát. Ha az ösztöneimre hallgatnék, mindig égő fáklyákat hurcolnék magamnál. Hogy bármikor felégethessem magam mögött a hidakat. *A tűz az egyik legkiválóbb meditációs objektum. S a düh az egyik legszentebb indulat.*

Kinézek a képviselői irodaház ablakán. Közvetlenül az üvegnél állok, leheletem párafoltot hagy a sima, áttetsző felületen. Itt az alkalom, hogy jelet hagyjak magam után. Talán valami sokkoló hatású ábrával kellene kísérleteznem. Ebben nem az lenne az élvezet, hogy mit is csinálók voltaképpen, hanem az, hogy hol teszem. Ki az, akit tekintélyt sugárzó helyeken

járva ne fogott volna el a vágy, hogy valami oda nem illőt cselekedjen? Szeretkezni is leginkább a nyilvános helyek közelében, a lelepleződés állandó veszélye mellett érdekes.

Ez a reggel sem tagadhatná meg önmagát. Félreismerhetetlenül őszi párok lebegnek a szürkületből előbukkanó folyó felett. Ahogy lenézek az épület előtti térségre, már látok valami mozgolódást. Érkeznek az adminisztratív segéderők, s elvétve megjelenik egy-egy koránkelő képviselő is. A parkolóhelyek már megteltek. Azok a sofőrök, akik nem ide tartoznak, hanem a pártközpontoktól vagy a parlamenttől érkeztek, kirívó erőszakossággal nyomakodnak előre. Ha kell, még a valószínűtlenül szűk zugokat is elfoglalják. Megálláskor persze bekapcsolják vészvillogóikat. Bizonyára azt akarják jelezni, hogy csak rövid ideig szándékoznak forgalmi akadályt képezni. Ez azonban aligha hihető.

A homályos, szürkés derengésben jól látni a vészvillogók sárga fényét. Szórakozottan siklik át rajtuk a tekintetem. Hirtelen mégis visszanézek a fények zavaros rendszerű játékára. Körülbelül féltucatnyi autón kapcsolnak ki és be, monoton ritmikával az égők. Az egymás mellett álló kocsik ütemes villogása között természetesen mindig van több-kevesebb fáziskülönbség. Minél tovább nézem ezt a sárgás villódzást, annál határozottabban érzem, hogy ez a látvány innen, ebből a látószögből valójában nem más, mint egy vizuális műalkotás. Az objektet a véletlen hozta létre, a közreműködők nem tudják, minek lettek a részesei. S én, az egyetlen néző, aki szintén véletlenül lettem az előadás szemtanúja, senkivel sem fogom megosztani benyomásaimat, kritikai észrevételeimet. *A hatás elmúlik, az élmény semmivé lesz.* Fájni fog a veszteség. Azzal, hogy megláttam és felismertem, mintegy kisajátítottam magamnak a vészvillogók karneválját. Ellépek az ablaktól. A fáziskésésekből összeálló fényritmusok most annyira tökéletesen lüktetnek, hogy nem akarom látni rendszerük felbomlását.

A lapokban már megint nem volt semmi különös. Nyilvánvalóvá vált, hogy a minap kipattant ügyet nem lehet felfűjni. S most megint csend van, politikai szélcsend. Ilyenkor, a kormányzati ciklus közepén rendszerint kevesebb az ellenzéki ságásokra hallgató sajtótámadás, a hozzánk közelálló lapokban szereplő méltatások pedig a környezetemben senkit sem érdekelnek. Azért, mert egy nekünk szóló dicshimnusz észrevétlenül hagytam, még sohasem kaptam szemrehányásokat. Azokból a cikkekből, amelyek nem fenyegetnek veszélyekkel, nem kell naprakésznek lenni. Saját eredményeiket pedig maguk a megbízóim is képesek kellő elismerésben részesíteni. A politikai pályára lépve ez a képességük fejlődött ki a leggyorsabban. Nem hibáztatom őket. A helyükben én is így viselkednék.

Ha korán végzek, akkor sem szoktam idő előtt távozni. A titkárnők megjegyeznék, s az első adandó alkalommal elkotyognák a sajtóosztály illetékesének. A számonkéréseket pedig szeretném elkerülni. Sajátos módon nem félelemből. Vagyis félelemből, de nem a főnöktől, hanem önmagamtól félve. Nem akarom veszélyeztetni jelenlegi életrendemet, amelynek szinte tökéletes szabadsága ezeken a hajnali, automatikus könnyedséggel elvégzett szemlézéseken alapul. A feddő szándékú erkölcsprédikációk hallatán ugyanis könnyen elragadtathatnám magam. Ezekről az indulatkitöréseimről szívesen lemondanék, de hiába, egy bizonyos ponton túl nem bírok magammal. Ha támadások érnek, meglehetősen alacsony a tűrőképességem. S némely hangulatomban hajlamos vagyok arra, hogy szinte minden velem kapcsolatos lépést támadásnak fogjak fel.

Regionális gyökerű szellemi reflex. Aki soha nem élt ezen a köztes földrajzi helyzetű tájon, az nem értheti meg ezt a kissé mániákus hajlamot. Boldog ember.

Pedig általában csálthatatlan biztonsággal érzem a kitörés közeledtét. A szememben furcsa fények gyúlnak, s egész testemből elektromos feszültség árad. Elvileg ilyenkor kellene mély lélegzetet vennem, s visszafognom magam. S ez az, ami még sohasem sikerült. Nem tudok

visszakozni, engedem, hogy úrrá legyen rajtam a düh. A szavak fojtottan törnek ki belőlem, s mindig oly megbízható kifejezőképességemnek ezekben a pillanatokban nyoma sincsen. Remegő felháborodásomban néha még zavarossá is válok. Utólag persze pontosan látom, mit kellett volna máshogyan és máskor mondanom. De a folyamatok utólag már visszafordíthatatlanok, ilyen hangütés után minden végérvényessé válik. De legalább maradandó emlékü sértések maradnak utánam. Sok munkahelyem volt már. A mostaniban azt becsülöm a legjobban, hogy a lehető legkevésbé köt össze más emberekkel.

Várok tehát, nyolc előtt nem akarok elmenni. A találkozásra gondolok. A konspirációkat idéző feltételekre, amelyeket rejtélyes ismerősöm szabott. Nem kételkedem abban, hogy ott leszek a megadott helyen, s a kívánt időpontban. Pedig a módszer, amit odaérkezés előtt és közben alkalmaznom kell, inkább egy ellenséges területen akcióba lépő titkosszolgálat tagjához illene. De nem láttam semmi valószínűtlent abban, ahogy meghitt komolysággal végig-sorolta tennivalóimat. Ha így, ilyen körülmények között akar velem találkozni, bizonyára megvan rá az oka. Szegényes párhuzamként azok a találkák jutnak eszembe, amelyekre régebben siettem. Heves szívdobogással vagy unott egykedvűséggel. Néhány női névre már nem is emlékszem. A felszínes dolgokat olyan könnyű elfelejteni. Talán még a szavak nélkül elhatározott találkozók a legizgalmasabbak.

A buszpályaudvar egyik oszlopának dőlve várok valakire. Nem fontos, hogy kire. Nézem az forgalmat. Igen, akkor még nem leszegett fejfel időztem a nyilvános helyek emberforgatagában. Jönnek-mennek az emberek, többnyire utazók, nagy, jórészt otromba csomagokkal. A körülöttem örvénylő nyüzsgésnek van egy jól felismerhető tempója, amihez szinte mindenki alkalmazkodik. A fehér nadrágos lányt azonnal észreveszem, ha másért nem, akkor azért, mert lassabban jár, mint a körülötte igyekvők. Nézem, járása szinte magához vonzza tekintetem. Lustán, érzéken ringatja magát. Utálom a riszáló mozgású nőket, de ez a magakellettő imbolygás olyannyira eltúlzott, s olyannyira teátrális, hogy már túl van minden modorosságon. Aki így mer végigmenni az utcán, az érdekes lelki tünetény lehet. Szeretem a végletek mellett hitet tevő nőket. A túl erős sminket felrakókat, az agyonlakkozott, hajzselével megerőszkolt frizurák viselőit. *A természetellenesség diszkrét báját.*

Rám néz, a szeme élvetegen siklik végig rajtam. Szabályosan végigmér, mikor elhalad mellettem. Kissé *vontatottan* távolodik el. A fejek fölött lopva utánanézek.

Még látótávolságon belül van, amikor megáll és visszafordul. Engem keres a szeme. Aztán továbbmegy, s kis idő után megint hátranéz. Biztosan tudja, hogy nézem, s azt is biztosra veszi, hogy utána fogok menni. Bánt ez a magabiztosság, de végső soron hízeleg nekem, hogy hálót vetettek ki rám. *Szint kellene vinni ebbe a játékba.* Kiábrándító lenne, ha az emberi viszonyokban ilyen sivár egyértelműség uralkodna. Hirtelen meglódulok, szapora léptekkel vágok keresztül a sokaságon. Nem arra megyek, amerre ő halad, hanem úgy igyekszem, hogy - kissé eltávolodva tőle - vele párhuzamos pályára álljak. Nagy gyorsasággal vágok át a tömegben, s a hirtelen kínálkozó résekbe betörve, jobbra-balra cikázva, oldalazó mozgással jutok előre. Nagy figyelmet igényel ez a tánc, mert menet közben mindig ügyelek arra, hogy senkit se lökjek meg, senkihez ne ütődjem hozzá. Nem akarok felháborodást kelteni, nem szeretném, ha bárki is udvariatlan tolakodásnak tekinthetné, amit csinállok.

Keresztülsietek egy téren. Megelőztem, itt az ideje átvágnom felé. Hátról várja az érkezésem, s én szemből fogok jönni. Nincsenek illúzióim, ezt a megoldást nem a férfigóg diktálja nekem. Nem hiszem azt, hogy trükköm jóvoltából megváltozik a helyzet, s azt hazudhatom magamnak, hogy én környékeztem meg őt. De át fogom venni a kezdeményezést, s ez is valami. Már látom is. Üres tekintettel bámul maga elé, szerintem minden érzékével hátrafelé figyel. Esetleg már a csalódással küzd, rossz néven veszi, hogy hatástalanok maradtak a prak-

titkáit. Finoman nekiütközöm, mintha csak véletlenül történne. Előbb bosszúsan, majd csodálkozva mered rám, megismer. Egyrészt elégedett, hogy beváltak a számításai, másrészt viszont zavart, mert nem tudja mire vélni váratlan felbukkanásomat. Kissé kényszeredetten, de ösztönös simulékonysággal találja fel magát. Tapogatózó, ismerkedő mosolyt villant rám. Az egymásba botlás pillanatában, hogy megakadályozzam a két test összeütközését, gyengédén megragadtam a vállát. Most végigcsúsztatom a kezem a karján, s finoman megfogom a kezét. Lefelé fordítom a tenyerét. Körülbelül ugyanannyit hajlok meg, mint amennyivel a kezét megemelem, s lágyan kézfejehez érintem az ajkaimat. Közben természetesen a szemébe nézek. A járókelők csodálkozva kerülnek ki minket. Szerintem meg lehetett elégedve a feltűnéssel, amit keltettünk. De azért magyarázatot akart kérni.

Mielőtt megszólalhatott volna, felemelt mutatóujjamat szájához szorítottam. Ékesen cirkalmazott, ódivatúan választékos szavakkal arra kértem, adja meg nekem az örömet, hogy szavai helyett pusztán a lényéből áradó sugárzásra figyelhessek. Kicsit értetlenül nézett rám, de amíg együtt voltunk, engedelmes hallgatásba merült. Gondolta, nem vet véget ennek a furcsa udvarlásnak. Séta közben érdeklődve tanulmányoztam a mozgását átható, végsőképp fokozott mesterkéeltséget.

Rokokós galantériával, gavalléros hódolattal viszonyoztam néhány szabados nyíltsággal felém vetett pillantást. Szeretek anakronisztikus játékokat folytatni. *Leginkább talán a fin de siècle szellemének megidézése izgat.*

Nincs mit tennem. *Ilyen érzékenységre ítélte a történelem.* Öntudatra ébredésem időszakában már mélyen, menthetetlenül mélyen áthatotta Közép-Európát az enyészet édes rothadásszága.

A főnökeimmel is csak azért vitatkozom, mert nem mondhatom nekik, hogy nevezzék meg a segédeiket. Néhány ceremóniális lövészváltás után pedig még barátságot is köthetnék velük. Mennyivel egyszerűbb lenne minden, ha a környező hegyek tisztásain a didergős hajnalokon még ma is pisztolyok dörögnének. A párbajkódex szabályait és a jól bevált szokásrendet követve. *Ahogy illik. Jóval a cél fölé, a fák lombjai felé irányított csővel.*

Hallom, hogy a vörös hajú titkárnő már megint sírva kiabál a telefonba. Éppen válófélben van, s a jelek arra utalnak, hogy az ügy nem megy simán. Ezt a másik, a barna titkárnő árulta el nekem egy alkalommal, amikor nem voltam elég gyors a szobám felé menekülve. Halkan bekapcsolok egy kereskedelmi adót a rádión. Rockzene, *tradicionális* rockzene szól. Ennyi már elég is lehet az üdvösséghez.

Csak arra kell vigyáznom, hogy az idétlen hirdetések bejátszásakor éber legyek, s el ne mulasszam levenni a hangerőt. Undor kerülget, amikor a rádióreklámok lelkesen lihegő hangja belerondít egy fájdalmas blues taktusaiba. Szól a zene, tudatomba férkőzik a dallam. Közben mechanikusan ide-oda csúsztatgatom az asztali számítógépem egerét. A monitoron egy rajzolóprogram dolgozik, ragyogó színeket varázsolva élém. Egyedül vagyok itt ezzel a szenvedéllyemmel. Ezen a munkahelyen rajtam kívül mindenki más egy-egy játékprogramot tölt be, ha üres percei akadnak. A virtuális valóságok igazi szerelmesei pedig üvöltő fejhallgatókkal a fejükön merülnek alá a harci cselekmények fordulataiba. Ha valamelyik szobából az agresszív egérkattogás semmi mással össze nem téveszthető zörejeit hallom, már tudom, hogy ott éppen egy ámokfutó likvidálja szimulált ellenségeit. Aki kisvártatva programot vált majd, s adatokat rendszerez a frakció törvényalkotó munkája számára. Így kerek a világ.

Mindig elámulok azokon, akik a fiktív terek lehetséges valóságaiból ilyen egyszerűen lépnek át a hétköznapi élet világába. *Nekem nehezebben megy ez.* Most persze csak rajzolok. Kubista stílusban fogant kompozíciókat, harsány színekkel. A képi motívumokkal teliszűfolt képernyőablakokat aztán ötletszerűen teleírom néhány apokaliptikus mondattal. Ha kellőképp

sokkolónak találok valamelyik rögtönzésemet, eltárolom a gép memóriájában. Egy külön könyvtárat kreáltam már ezeknek az időhúzó elmeszüleményeknek. Egyébként szemben ülök az ajtóval, s ha néha rámnyit a vörös titkárnő, csak annyit lát, hogy elmélyülten bámulom a monitort. Egy szava se lehet a munkamorálomra.

Most lila ellipszisek csúsznak egymásba előttem. Narancssárga mezőkben. A színes felületeken fehér betűkkel szánt végig egy kérdés. *Van-e élet a halál előtt?* Legördítem a baloldali menüsört. Save. Enter. Megnézem az első mentés dátumát. Ezt a *file* akkor került a memóriába, amikor még nyoma sem volt a gondoknak a magánéletemben. Akkoriban jobbra csak arra használtam a rajzolóprogramot, hogy nap nap után legyártsak vele egy színpompás házat Ádinak. A házakat kinyomtattam, s hazavittem. Esténként fantáziajátékokat játszottunk velük. Kik laknak vajon a házban? Mit csinálnak? Miért épp halványzöld házat építettek maguknak?

Azokból a házakból egyet sem tudok behívni a gépbe. Egyiket sem mentettem el közülük. Nem bánom, hogy így történt. Kétségbeejtő lenne szembesülni velük.

Házak. Kapualjak. Útkereszteződések. Vigyáznom kell az időtényezőre. Hogy is mondta? Nem túl hamar, s nem túl későn. Éppen a megadott időben. Éjfélkor. Az éjféλι terminus hallatán csalódottan meredtem rá. Megesküdtem volna, hogy valamiféle hamis rémromantikát idéző tervet forgat a fejében, s ezt kiábrándítónak találtam. *Mégiscsak egy szimpla őrült.* Talán megsejtette, mi jár az eszemben. Higgadtan csengett a hangja. „Gondoljon arra, mit jelent ez az időpont. Két nap határán leszünk. És két part között. Persze semmi különös nem történik majd velünk. Miért is történne? Nincsenek csodák. Nem is kellenek. De a határátlépés előérzete termékeny feszültséget szülhet. *Ne gondoljon semmi fantasztikusra.* Egy szertartás résztvevője lesz, ha akar. És ha tud.”

Az instrukciónak engedelmeskedve este hatkor lépek ki a lakásom ajtaján. Még hat óra van hátra éjfélig. *S ezt a hat órát a találkozást várva, a találkozás bekövetkezésének tudatában kell eltöltenem.* Metróra szállok, s a parlament épületénél jövök fel a föld alól. Ha a folyásiránnyal szemben haladnék, mindjárt a munkahelyemnél lehetnék. De ellenkező irányba indulok, fel akarom deríteni a találkozás színhelyét. Enyhe borzongás fut végig rajtam. Szeretem ezeket a hűvös őszi szeleket, szeretem az őszi napsugár fényét. Ilyenkor már több réteg ruha kell. Pólópulóver és bőrdzseki van rajtam, védve érzem magam. Egyebek mellett azért is utálok a nyarat, mert akkor ízléstelenül lemeztelenednek az emberek. Ellepik a parkokat, napoztatják sápadt bőrüket. Kinyitják lakásaik ablakát, s így az utcára szabadítják az őket körülvevő lármát. Valahogy mindenki bizalmaskodóbbá válik, s ez taszít engem. Az ősz más. Még a hosszúra nyúló őszi eső is kedves nekem. Van benne valami gondoskodó gyengédség, aminek oly szívesen átadom magam. De ma éjszaka nem fog esni. *Ma egy másfajta gondoskodásnak adom át magam.*

Lesétálok az oroszlánok őrizte hídfőig, s az órára nézek. A mutatókat a rádió déli harangszójjára állítottam be, pontosan mutatják a közép-európai időt. Amikor a másodpercmutató új percbe kezd, elindulok a hídon. Hosszas habozás után eldöntöm, mely pontot tekintem a két part közötti táv középpontjának. Lemérem, mennyi idő alatt tudok odaérni. Körbejárom a teret, s közben gyakran az órára pillantok. Megtervezem, s kimérem az utolsó percek útvolnát. Közben homályosan olyan érzésem támad, mintha valahol, valamikor már csináltam volna ilyesmit. Megállok, elgondolkozom. Aztán keserűen nevetek magam elé. Hát persze. Többször is. Álláskeresés közben, a felvételi beszélgetések előtt. Akkor fogott el ez az érzés. Mit keresek én itt, mit akarok én itt? Az arckifejezésem mit sem változott, de lélekben ezek után már nem voltam jelen. Kötelességszerűen bólogattam, s udvariasságból továbbra is érdeklődést színleltem. Belül pedig átkoztam magam, hogy miért hagytam magam idáig sodródni. Igen, ezek előtt a beszélgetések előtt tébláboltam így és ennyit az utcán. Sokfelé a

városban. Mert sokszor tettem ki magam ilyen helyzeteknek. A hozzáállásom mindeközben azonban kissé talányos maradt. Akartam is az állást, meg nem is. Így nagy lelki elégtétellel vettem tudomásul, hogy rendre lemondtak a szolgálataimról. Titokban még elismeréssel is adóztam a személyemet hátrányosan érintő döntéseknek. Minden - látszólag állhatatos - fogadkozásom ellenére megérezték bennem, hogy nem lennék jó bürokrata. S ez részint feldühített, részint viszont megnyugtatót.

Valami megérinti a lábamat. Egy kutya szalad el mellettem. Gyönyörű és hatalmas állat. Harlekin dog, a nyakán póráz csüng, amit senki sem tart a kezében. Kígyóként tekereg utána a szíj. Elszökött volna a gazdájától? Ez nem az a fajta kutya. Csodálkozva és félve nézek utána. Tartani lehet attól, hogy egy autó alá szalad. Bár a futása nem vigyázatlan, kétségbeesett menekülés. Úgy megy, mintha célja volna.

Öntöz a forráság. Ez a kifejezés anyám egyik levelében szerepelt. Azért jut eszembe, mert most én is elmondhatnám magamról ugyanezt. Persze nem ilyen költőien. A laktanyában ülve olvastam anyám kötelességszerűen feladott sorait. Azonnal megakadt a szemem ezeken a szavakon, s hosszan elméláztam azon a jól ismert tételen, hogy a stílus lényege nem más, mint a rendelkezésünkre álló szókincs elemei közti ösztönös válogatás. Eltűnődtem, miért pont ezeket a szavakat használta anyám? Arra jutottam, hogy szavaiból - anélkül, hogy akarná - nem csupán az tükröződik, hogy betegeskedik, s hogy rosszul érzi magát, hanem az is, hogy boldogtalan. Ezt mindig is sejtettem. De bennem sem áradt túl a boldogság. A másik forrásból származó levél ugyanis, amit jó ideig rendszeresen megkaptam, s amit általában elsőnek olvastam el, nem érkezett meg. Azok után, ami köztünk történt, már nem volt értelme a levélírásnak.

Tulajdonképpen jól viseltem azt a rossz francia bohózatokba illő élményt, hogy a kedvesem nem enged be magához, s hogy hiába kopogtatok az ajtón újra meg újra. Ehelyett ijedt hangon bizonygatja, hogy beteg, s most inkább menjek el. Így jár az, aki váratlanul kap eltávozást, s előzetes bejelentés nélkül toppan be rég látott barátnőjéhez. Minden világos volt, mégis nehezemre esett elhinni, hogy megcsaltak. Némi tanácsalanság után persze sarkon fordultam, s hazamentem. Nem rendeztem jelenetet. Az ilyen történetek azonban nem zárulnak le ennyire egyszerűen. Éjszaka kopogtattak az ablakomon. Lora volt az, mosolygott, mintha mi sem történt volna. Intett, hogy menjek ki az udvarra. Mikor kiléptem a bejárati ajtón, azt láttam, hogy a hintán ül, s ide-oda lebben a sötétben. Szegény, mennyit töprenghetett egy hatásos, érzékeimre erősen ható trükkön. De a francia bohózatokba illő témákhoz nem illenek csehovi hangulatok. Kitéssékeltem őt az udvarból és az életemből. Fegyelmezetten, kimértem viselkedtem, nem mutattam, hogy pocsékul érzem magam.

Melegem van, pedig egyre hűvösebb az idő. A folyó partján ödöngök, s a víz fölött a szél is felélénkül, nagyobb erővel támad. Tüsszentek egyet. Gyermekkoromban ilyenkor azonnal elhangzott körülöttem az aggódó kérdés. „Beteg vagy?” A túlzó szülői aggodalmaskodás odáig vezetett, hogy így aztán valóban beteges kisgyerek lett belőlem. Nem hagyták kifejlődni bennem a szervezet természetes ellenálló képességét. Mindig túlóltóztattak, sálakba tekergettek, sapkák alá rejtettek. Ennek egyenes következményeként az első szél levert a lábamról, s menetrendszerűen belázasodtam. A körülöttem nyüzsgő családtagok aztán, ha késve is, de rájöttek egészségnevelési elveik sikertelenségére. Az öcsémmel már lényegesen másként, kevésbé óvatosan bántak. De rajtam már semmi sem segített. A folyamatokat már nem lehetett megállítani. Volt alkalmam megszokni az ágyban fekvést, a dunyhák alá bújást, a fogvacogtató hidegrázást. S mindeközben kialakult bennem valamiféle különös vonzalom is a betegség iránt. Megtanultam élvezni a lázas heverészés bágyadt gyönyöreit, s a hétköznapi dolgoktól való elszakadás derűs felelőtlenségét. Ma már nincs, aki betegessé tegyen, nagyjából egész-

ségesnek számítok. Ha azonban hébe-hóba elkap, s ágynak dönt valami vírus, ösztönös átadom magam a rosszullét ködös zsongásának. *Nehéz levetkőzni káros szenvedélyeinket.*

Rátérek órák óta tartó keringésem utolsó szakaszára, az előre kimért mozgáspályára. Nem tudom, szándékosan váltotta-e ki bennem ezt a nyugalmat az instruktorom? Mert nyugodt vagyok, az éjszakai utcákat róva kiveszett belőlem minden feszültség, ideges merevség. Mire a híd felé fordulok, úgy érzem, mintha ez az útvonal megszokott volna számomra. Mintha mindig is erre járnék éjfél tájt.

Látjuk egymást. Ő is pontosan érkezik. Egy percre sem kételkedtem abban, hogy így lesz. Amikor összetalálkozunk, rámnevet. „Légy üdvözölve”, mondja. Most tegez le először. Egy külső szemlélő számára talán furcsa lehetett volna, hogy eddig magázódtunk, hiszen nagyjából hasonló korúak lehetünk, s ahhoz a korosztályhoz tartozunk, amelynek tagjai közt a tegeződés a természetes érintkezési forma. Nekem azonban nem volt ellenemre a dolog. Szeretem a formális udvariasságokat. S ezeknek megfelelő alapot ad a magázódás. A feleségem gyakran megrótt, hogy a trafikban vagy a zöldségesnél miért magázódom a fiatal, korombéli eladókkal. A korrekt udvariasságban az a nagyszerű, hogy szétválaszthatatlanul elegyedek benne a távolságtartás és a figyelmesség. Épp annyi melegséget ad, amennyi a viszony problémamentességéhez kell, de útját állja a túlzott bizalmaskodásnak. Nem szeretek kilépni ebből a szerepemből. Többnyire akkor kényszerülök erre, ha túlradóan kedves, mindemellett intelligens és szimpatikus emberek társaságában vagyok. Akikből viszont - szerencsémre - kevés van. De a fogorvosom például közéjük tartozik. Jóságos és kulturált, érdeklődő és szívélyes. Egy igazi, régivágású gavallér. Szeretem őt, de végtelenül feszélyezetten viselkedem mellette. Iránta érzett tisztelem miatt azonban én is hasonló kedvességet igyekszem magamra erőltetni. Ha kinyit a váróterembe, hogy szólítson valakit, mindig rámosolygok. Ha bezárul mögötte az ajtó, elhűlve veszem észre arcom önkéntelen elváltozásait, s saját szokásaimat meghazudtoló lassúsággal, szinte lopva tüntetem el magamról a torz mosolyt. S bent is készségesen válaszolok, érdeklődök, nevetek, folyékonyan csevegek. Mindezt tapintatból, hisz nem akarom hűvös közönnyel viszonzni a rám pazarolt meleg érzelmeket. Szerintem átlát rajtam, tudja, hogy erőlködöm. És erre még kitüntetőbb jóindulattal vesz körül. Bizonyára gátlásosnak vél, s oldani szeretné görcseimet. Fáradtan, végtelenül fáradtan jövök ki tőle. De kitartok mellette, mert elsőrangú orvos.

A kimért udvariasság valójában védőpajzs, amit magam elé tarthatok, s amit csak nyomós okkal engedek le. „Légy üdvözölve”, mondom most én is, ugyanazzal a hangsúllyal, ahogyan ő.

Átmegyünk a hídon, arrafelé, ahonnan ő jött. A szemközti oldalon többen várnak rám. Bemutatkozások következnek. Nevek repkednek a levegőben, amelyek alig jutnak el a tudatomig. Jolka, Mira, Ódri, Olek, Henk, Dina, Petri. Vezetőmet Sebőnek szólítják, ezt azért megjegyzem. A arcokra figyelek. Nagyjából korombéliek. A lányok kézfogása is kemény, határozott. De nem jut idő benyomásaim rendszerezésére, nem sok időt vesztegetünk az ismerkedésre. „Töltsd velünk ezt az éjszakát”, mondja Sebő.

Ahogy a kocsik felé indulunk, elmegyünk a tér szimbolikus jelentőségű pontja, a hegyére állított fehér köellipszis mellett. Néhányan kinyújtott kézzel végigsimítanak rajta, amikor elhaladnak mellette.

Szolid tempóban siklunk át a városon. Három autó alkotja a karavánt. Hátul ülök egy régi Golfban, mellettem egy barátságos kisugárzású lány ül. Ahogy mocorgok, az első ülés alatt valami fémbe ütközik a lábam. Lenézek. Egy géppisztoly acélszürke csövét látom. Össze-
rezenek. A hátul ülő lány észreveszi tanácsalanságomat. „Ne gondold semmi rosszra”, nevet fel. „Ez egy ecset, semmi más. Vonalakat fogunk húzni vele az égre. Tudod, mi az a

nyomjelző lövedék? Az van a tárukba töltve. Hidd el, eszedbe sem fog jutni, hogy fegyver. Más összefüggések között fog megjelenni, új értelmet fog nyerni. Emlékszel még a nevemre? Mira vagyok.”

Már rég elhagytuk a várost. Néptelen országúton haladunk, s arról is hamar legördülünk. Földútra zökkenünk, s megállunk. A három autó szabályos rendben, egy szétnyitott legyezöt formázva áll meg, a helyzetvilágítás bekapcsolva marad. Minden mozzanat pontos cselekvési tervről árulkodik. Kiszállunk az autókból, homokos, göröngyös síkságon állunk, nagy a csend. Ősz van, nem hallani tücsökzenét. Sebő és egy másik srác, akinek úgy emlékszem, Olek lehet a neve, mikrofonokat állítanak fel. Mindenki sűrűn nézegeti az óráját. Géppisztollyal a kézben toporgunk. Nálam is van egy, már bekattintottam a tárat. Jól ismerem a szerkezetét, a katonaságnál ilyenekkel bajlódtam én is. Nem új darab, talán a déli országrész feketepiacairól kerülhetett hozzájuk.

A zene a középső autó hangszóróiból szól. Nem tolaodó hangerővel, épp csak annyira, hogy átjárhassa érzékeinket. Lassan kibontakozó rockzene. A ritmusok élénkülni kezdenek. Eldördülnek az első lövések. Az enyhe szögben az ég felé tartott csövekből villámlásként szóródnak a csillagok közé a rövid sorozatok. A nyomjelző lövedékek húzta fénycsíkok tűzijátéka mintázatot rajzol a sötét, felhős éjszakába. A lövések sohasem összevissza, hanem a rockzene ritmusába szövödvé dördülnek el. A szám végén tradicionális blues-zárlat: dobpergés, húrtépés, mámoros hangszerkínzás. A rock nagy évtizedének koncertjein ilyenkor volt szokás a színpad deszkáihoz vágni a gitárt. *Az állandósuló torkolattűz fényében jól látni az arcokat.*

Az akció fináléjában végtelen sorozatok szakadnak ki a géppisztolyokból. A számlálatlanul kiröpülő nyomjelző lövedékek nappali világosságot borítanak a tájra. „Hát ennyi lett volna”, mondja végül Sebő.

Áttüzesedett géppisztolyomból megnyugtatóan süt felém a forróság.

3.

„...az úr végtelensége akár még vigasztaló is lehet...”

Az ébren töltött éjszakák után minden megfoghatatlanná válik. Csodálkozással tölt el a tudat, hogy a helyemen vagyok. De nincs mit tennem. Vonz a rendezettség hiú látszata.

Kihaltak a folyosók. Végigballagok a frakciónk által elfoglalt emeleten, s az ajtókra kitett névtáblákat nézegetem. Furcsa érzés ajtókra szegezve, s nem újságcikkekben kinyomtatva látni ezeket a neveket.

A vörös titkárnő mérhetetlen élvezetet talál abban, hogy érintkezésben lehet a képviselőkkel. Szerintem ha merné, még fényképes autogramokat is gyűjtene tőlük. Ha valamilyen okból szoba kerülnek közöttünk, rajongással beszél róluk, s néha-néha elejtett szentségtörő megjegyzéseimet heves megbotránkozással fogadja. Minden bizonnal meg van elégedve a frakciótagok átlagéletkorával is. Körülöttünk jobbra idősödő, udvarló hajlandóságú családapák tesznek-vesznek, akik nagy előszeretettel bókolnak neki, s a kétértelmű megjegyzésektől sem tartózkodnak a társaságában. Az egyikükkel viszonya is van. A házassága persze nem ezért ment tönkre. Abban azért elég ügyes, hogy titokban tartsa ezt a kényes kapcsolatot.

Visszamegyek az irodámba. Azt mondták, kapcsoljam be a rádiót, ha a végére értem a szemlézésnek. Megadták a frekvenciát, amire rá kell állnom. Figyelmeztettek, hogy rossz lesz a vétel, s ezért ha találok a benti rádión valami külön jelerősítési lehetőséget, azt feltétlenül használjam. Ha megfogadom a javaslatukat, pontban nyolckor nagy meglepetésben lesz részem, mosolygott rám Olek mikrofonjainak elpakolása közben.

Jó is, hogy nyolckor még benn vagyok. Az irodában lévő rádió sokkal komolyabb berendezés, mint az otthoni kis *világvevő* zsebrádióm. Ami különben csak a nevében világvevő. A volt feleségemtől kaptam, amikor az északi nyelvek iránt kezdtem érdeklődni. A kis zsebrádiót úgy hirdették, hogy minden világtáj elérhető vele. A hátoldalán sokat ígérő rajzolatok díszeltek: a kontinensek vázlatai, a különböző időzónákat jelölő függőleges vonalakkal átszabdálva. A gyári csomagolás egy füzetecskét is tartalmazott, amelyben az egyes országok külföldre szóló rövidhullámú műsorai voltak feltüntetve. Pontos megnevezéssel, precízen megadott sugárzási időpontokkal. Az ajándék néhány napig minden délután egy fotelba kényszerített. Térdemen a füzetecskével, fülel a fejhallgatóval hosszasan csavargattam az állomáskereső gombot, s lázasan ide-oda csúsztatgattam a sávváltót. Az eredmény rendre ugyanaz volt. Fejfájástól gyötörve tettem le a készüléket, s még órák múlva is csengett a fülem az éterben terjedő agresszív zúgásoktól. Nem tudom, hogy a kezdési időpontok vagy a frekvenciák közlésében voltak-e a hibák, mindenesetre tény, hogy egyetlen holland adót sem tudtam elcsípni, s flamandot is csak elvétve. Akkor is rendkívül rossz, élvezhetetlen minőségben. Titkos reménységemből, a búr adások hallgatásából sem lett semmi, pedig sóvárogva füleltem minden olyan beszédfoszlányra, amiben néhány pillanatig az afrikaans nyelvet véltem felfedezni.

Persze később mindent elértem, amit szerettem volna. Egyszerre csak ott termettek körülöttem a szükséges emberek és a szükséges nyelvi anyagok. Rejtelmes dolog, de így van. Ha az ember lelkiismeretesen beleveti magát valamibe, előbb vagy utóbb azon veszi észre magát, hogy - szinte észrevétlenül - még az elérhetetlennek gondolt feltételek is teljesülnek. Ha valamire szívvel-lélekkel rászánom magam, az valóra szokott válni. Nem törekszem rá, s ennek ellenére, szinte magától értetődő módon, idővel befogadnak azok a közösségek, amelyek hozzásegítenek vágyaim eléréséhez.

Nem tudom, most mire szánhattam el magam. *De valami megint megnyílt előttem.*

A New Age világnézetében, a vízöntőkori újjászületésben hívő ismerőseim szerint ez bizonyára azt jelentené, hogy befolyást gyakorolok a valóságra.

Egyszer tanítottam egy holisztikus pedagógiával kísérletező iskolában is, ott ragadtak rám ezek a szólamok. Azzal a kikötéssel vállaltam a munkát, hogy olyannak fogadnak el, amilyen vagyok. Egy darabig működött is ez a megállapodás, de aztán a kollégákból kitört a térítő buzgalom. Firtatni kezdték táplálkozási szokásaimat, meditációs technikáimat, s mindenért megszólaltak, ami eltért az ő normáiktól. Ezt nem bírtam elviselni. Kiválásomat mély - és az addig elfojtott ellenszenveket végre gátlástalanul felszínre hozó - veszekedés előzte meg. Olyankor, amikor kiszakadok egy rendszerből, semmi máshoz nem hasonlítható hangulatok szállnak meg. *Az elkeseredés alapérzésébe lágyan szövődik bele a szabadság, a kötetlenség mámore.* Az a tudat, hogy a lehetőségek újból nyitva állnak előttem, egyrészt zsigeri szorongással, másrészt viszont nagy lelki feloldódással tölt el. *Ezekben a pillanatokban kitágulnak számomra az érzékelés határai.* Az iskola épületét elhagyva egy hosszú, falusias küllemű utcán kellett végigmennem a villamosmegállóig. Az egyik kerítésnél őrzöngve ugrott felém egy kutya, de lendületét szerencsére megtörte a drótháló. Akadályba ütközése csak fokozta dühét. Megálltam vele szemben, szemébe néztem, majd fogsoromat rávillantva én is acsarkodni kezdtem. Mélyről jövő, elnyújtott farkasüvöltést hallattam.

Furcsa révület vesz rajtam erőt. Nem aludtam az éjszaka, a városba visszatérve azonnal ide jöttem. Az újságokba temetkezem, s azon töprengek, miféle közmegegyezés dönti el, hogy mi számítson hírnek. Számomra néhány napja egy családi hír jelenti a legnagyobb szenzációt. Nemrég értesültem ugyanis arról, hogy a keresztapám újból házasságkötésre készül. Egy legenda megint új elemekkel gazdagodik. Bár képes lennék rá, mégsem akarom belátni, miért nem szerepelhet ez a hír, persze hosszas háttérelmezések kíséretében, a napilapok belpolitikai oldalain.

Keresztapám, aki egyébként anyai nagybácsim, gyermekkorom legkülönlegesebb színfoltja volt. Elvileg velünk közös háztartásban lakott, de ez csupán annyit jelentett, hogy hozzánk volt bejelentve. Valójában munkásszállásokon élt, s azokat is sűrűn váltogatta. Egyszer rendőrök jöttek, nálunk keresték. Hogy tanúként vagy gyanúsítottként akarták-e megidézni, máig sem tudom. Pályájának azon a pontján került gyermeki látóterembe, amikor már kezdetét vette hosszú éveken át tartó egzisztenciális süllyedése. Eredetileg jól szituált hivatalnok volt, de tönkrement a házassága, s aztán inni kezdett. Nagyszüleim holmija között még ott hányódott egy fényképe, amely élete fénykorában készült róla. Éles, hosszas fésülgetés eredményeként megalkotott választék húzódott végig a hajában, inggallérja kényelmetlenül magasan szorongatta a nyakát. Amikor megismertem, már rendezetlenebb hatást keltett. Régi énjéből egyedül a modora árult el valamit. Elképesztően választékosan beszélt, s ezzel bámulatos benyomást tett a nőkre. Emlékszem, egyszer tanúja voltam egy telefonbeszélgetésének, amit egy postai tisztviselőnővel folytatott. Mindössze arra volt kíváncsi, hogy nemrégiben lefolytatott nemzetközi távhívása mennyibe kerülhetett. Képtelen vagyok felfogni, hogyan tudott egy ilyen száraz információkérésbe annyi lefegyverző kedvességet zsúfolni. A hölgynek, akivel beszélt, valószínűleg felkavarodhattak az érzelmei. Nem hinném, hogy elfeledte volna azt a gavallér úriembert, aki, bár a semmiből bukkant fel, mégis ellenállhatatlanul hatolt be mindennapjainak szűrkeségébe. Ellenállhatatlanul, hisz fölényes biztonsággal szerelt le minden tartózkodást.

Az én szívembe azzal lopta be magát, hogy minden egyes esetben, amikor egy-egy köhintésemet követően a családom szinte lerohant, s teljesen megbénított a féltő gondoskodással, ő gúnyosan legyintett a görcsös aggodalmaskodásra. „Semmi baj. Köhögj csak. Csak abba ne hagyd. Száz évig köhögj.” Talán azért volt ilyen megértő, mert ő aztán tényleg köhögött, komolyan köhögött. Állandóan cigaretta lógott a szájában, s a hangja évről évre rekedtebben szólt.

Már a második vagy a harmadik feleséget fogyasztotta, amikor a rá jellemző képtelen és ésszerűtlen döntések egyikével feladta tágas és kényelmes városi lakását, s drágán, túlzottan drágán megvásárolt egy eldugott helyen álló farmgazdaságot. Csak minimális szakértelemmel rendelkezett, de ez nem riasztotta vissza az életformaváltástól. Amikor meglátogattam, büszkén mutogatta traktorját, s a háziállatok népes, meglehetősen örült neveket viselő seregletét. Szüleim lakásában néha rátaláltam egy-egy nagymamámnak címzett képeslapjára, amelynek alján a tyúkok, a malacok, a kutyák és a macskák nevét is szerepeltette.

A kemény, semmilyen halasztást nem tűrő munka hamar felemésztette maradék egészségét. Sokat küszködött legújabb feleségével is, aki egyre betegbb lett. Sugárkezelést kapott, de ennek ellenére rohamosan fogyott, s már csak árnyéka volt egykori önmagának. Felesége halála után körülbelül két hónappal elvittem valahova kocsival. Arról beszélt, hogy életfontosságú kérése lenne hozzám. Elmondta, hogy mielőtt legelső feleségét elvette volna, volt egy komoly kapcsolata, amit az anyja, az én nagymamám áskálódása tett tönkre. Aztán jöttek a házasságai, sorban egymás után, de ezt a lányt soha sem felejtette el. Egyszer, a fővárosban járva fel is kereste őt. A nő keresztapám állítása szerint boldogtalan házasságban élt, s ha tehette volna, bárhova vele tartott volna. Most, hogy előzvegyült, arra kér engem, keressem fel a nőt, egykori szerelmét, s tudjam meg, él-e még a férje. Mert ha nem, akkor felutazik érte, s magával viszi a farmra. Most már az *anyuska* ellenvetéseivel sem törődne.

Érdekes módon az meg sem fordult a fejében, hogy az asszony visszautasítaná őt. Semmi másra nem volt kíváncsi, csak arra, hogy él-e a férj. A vetélytárs. Elmagyarázta hová kell mennem, s felhatalmazott, hogy a felkeresett tér sarkán álló étteremben csapjak egy görbe estét. Állni fogja a számlát. A megbízást elvégeztem, s felderítőmunkám eredményeit azonnal megírtam neki. Nem kaptam választ. Képzetelemben olykor eljátszottam azzal, hogy most a városban jár a keresztapám, s éppen feleséget szerez magának. Ez a képzelgés rendkívül fel tudott lelkesíteni.

S aztán jött a hír, alig néhány napja. Szélütést szenvedett, s az egyik oldalára megbénult. *S ott, a kórházban megkérte egy asszony kezét, aki igent mondott neki.* Neki, a félig béna gavallérnak, aki talán soha nem tud majd lábra állni. Azt hiszem, leginkább őrá hasonlítok a családban. Ezt senki sem gondolná, aki ismer minket, de én tudom, hogy így van. Nem az életereje miatt, az csak látszólagos. Inkább *állhatatos kívülállása* miatt, mert ez benne az, ami igazán lényeges. *A szabályokat megkerülő sorsfejlődés.*

Ahogy fénymásolom a kiválasztott és megjelölt cikkeket, az órára nézek. Mindjárt elkezdhetek rádiózni. Az utolsó cikk utolsó oldala után még egyszer beindítom a fénymásoló gépet. *Ilyenkor a kezemet dugom a fedél alá.* A napi sajtószemlék utolsó oldalára mindig egy ilyen oldalt füzetek be. *Kézjeggyemmel* látom el az általam elvégzett munkát. Ehhez nem kell semmiféle további adat, mindenki tudja, hogy ez a lap az én személyemre utal. Van néhány tipikus alakzat, amit meg szoktam formázni az ujjaimmal. Meggömbített ujjak, a győzelem jelét formázó ujjak, ökölbe szoruló ujjak, s ezek finom variációi. A barna titkárnő, aki szeret nekem hízelegni, megesküszik rá, hogy ebből az utolsó oldalból meg tudja állapítani, aznap hajnalban milyen kedvem volt. Még sohasem kértem, hogy fejtse meg aznapi kéztartásom üzenetét. Ha igazán képes lenne erre, eléggé egyhangú eredményre jutna. Hogy milyen kedvem van hajnalban? Szinte mindig ugyanolyan. Nem nevezném derűsnek. Nem. *Túlzás lenne ezt állítani.*

Szeretek játszani a kézmozdulataimmal. Például utálok táncolni, mélységesen utálok, a test megcsúfolásának tartom. Csak a lassú testbeszédet fogadom el hitelesnek, a tánc pedig heves és kevésbé heves vonaglások fárasztóan közönséges váltakozása. Ellenben a kezemet, az ujjaimat szívesen engedem táncba. Egy asztalnál ülve vagy egy fotelba süllyedve olykor

táncmozdulatokra ragadtatom magam. De csak a kezem mozdul. Anélkül, hogy a testem érezhetően megremegne.

Gimnazista koromban egy másik játékban is szerephez juttattam a kezemet. Izgatón szép lányok mellett ülve gyakran tettem meg azt az ajánlatot, hogy egymásba fűzött ujjainkkal alkossunk szobrot. Valamiféle múlandó, lassú térbeli mozgást végző mobilszobrot. A megkönyékezett lányok általában kíváncsiak voltak rám, s elfogadták a javaslatomat. Ezt a játékot hamis leegyszerűsítés lenne pusztán ürügynek tartani, ürügynek, amely arra szolgált, hogy hamvas bőrű női kezeket simogathassak. Ez az élvezet kétségkívül szerepelt a számításaimban, de, s ez a legszebb az egészben, az összefonódó ujjak finom mozgásában tényleg megjelent valami immanens szépség. S ezt a lányok is észrevették.

A szoborformálás legfőbb nehézsége az volt, hogy milyen arcjátékot válasszak hozzá kíséretül. Az áhítatos rajongás nevetséges romanticizmusba, a gunyoros hunyorgás felesleges szarkazmusba torkollott volna.

Ebben csak az a furcsa, hogy a kézfejem kimondottan kicsi, az ujjaim pedig rövidek. Simónak például sokkal izgalmasabb keze volt, óriási, horgas ujjakkal, csontos, inas kézfejjel. Simó orgonált is, szétterpesztett ujaival hatalmas hangközöket ért át a klaviatúrán. Szülei egyházi kapcsolatait kiaknázva megszerezte az egyik református templom kulcsait is, hogy folyamatosan gyakorolhasson. Egyszer vele mentem, s az orgonához ülve *free jazz* stílusban improvizáltam. Egy nőt is magunkkal vittünk, de szinte teljesen megfélemedtünk róla. A templomban két orgona volt. Egy alul és egy felül. Feleselő motívumokat játszottunk, az *átszellemült* hangorgia közben szinte megrázkódtak a falak.

Az én kezem másfajta, kisebb billentyűk megszólaltatására alkalmas inkább. Számítógépes körökben nagy divat szidni egy-egy notebook aprónak mondott billentyűzetét. Számomra ideális médium a notebook. *Gyengéd szorgalommal siklanak rajta az ujjaim.*

Lassan csavargatom az állomáskereső gombját. Azt hiszem megvan az adó. Zenét sugároz, sötét hangzású alternatív rockzenét. A hangminőség erősen ingadozik, de a vétel szerencsére egy pillanatra sem szakad meg.

Az órára nézek, követem a másodpercmutató járását. Egészen pontos lehet még, hiszen az éjféli találkozó miatt tegnap gondosan beállítottam. Mindjárt nyolc. A zene elhalkul, s kis szünet után az enyhe sistergést megtörve megszólal egy hang. „Kedves hallgatóink. Még mindig a Radio Space adását hallják. Létezünk, s jelet is adunk arról, hogy létezünk. Ha jól tudod venni az adást, készíts magnófelvételt műsorunkról. A kazettát add tovább. Légy a cinkostársunk. Az éter mindenkié. Hallgass ránk. *Szóródj szét velünk az űrben, s aztán rakd össze magad, ahogy tudod.*”

„A következő néhány percben hangdokumentumokat játszunk be. A felvételek ma hajnalban, lakott helyektől távol készültek. A hangdokumentumok által felidézett, s megelevenített performance a ‘Hangok és fények találkozása ősszel, éjszakai égbolton’ címet viselte. Előadói a Radio Space szerkesztői és munkatársai voltak. *Nincs mit mondanunk. De van mit tennünk. Élünk a lehetőségeinkkel. Adjátok meg magatokat a hangulataitoknak!*”

Gépfegyversorozatok csattogása. A háttérből világosan kihallatszik a rockzene. Ami a közép-ső autó hangszóróiból szűrődött ki az éjszakába. Tudom, hogy így volt. Hiszen ott voltam. Az egyik harmas sorozatban a saját kezem munkáját is felismerem. Borzongás fut végig rajtam. Végigsimítok a rádió diszkrétan villódzó, enyhe meleget árasztó digitális kijelzőin. Erről tökéletes érzékletességgel tudatomba villan valami. A tenyerembe szorított géppisztolycső melegsége. Megadom magam a hangulataimnak.

Kilépek az irodaház falai közül, az ör udvariasan köszön. Mintha alvajáró volnék, melázó léptekkel haladok a találkahely felé. Fél kilenckor, mondta Sebő. Nem tudom, mire kellene figyelnem, mit kellene várnom. Nem mondták, hogy milyen kocsival, s milyen irányból jönnek értem. Nézem az autókat, a szélvédőn keresztül rámeredek a vezetők arcára. Hogy valakinek mennyire van hátradöntve az ülése, s hogy milyen kéztartással fogja a kormányt, már sokat elárul a személyiségéről. Ezeket a tapasztalatokat jórészt autóstopra várva gyűjtöttem.

Élénken élnek az emlékezetemben azok az esetek is, amikor néptelen és forró országutak égették a talpamat. Soha annyi átkot nem szórtak még a költők megénekelte alföldre, mint amennyit én. Igen, az alföld poros síkjai, álmos falvai és leromlott útjai soha sem akartak eleresztetni maguktól. A legtebolyítóbb módon egy forró, nyári napon akadtam el. A déli határszél híres várszínháza felé indultunk, hajnali ötökör, az északkeleti határszélről. Négyen voltunk, én, Lora, Lora nővére és Alex. Kétfelé váltunk, hogy gyorsabban haladjunk, s megbeszéltük, hol várunk majd egymásra. Délig minden simán ment, három, gyorsan érkező stoppal megtettük az út kétharmadát. De aztán semmi. Semmi mozgás, vánszorgó gyaloglás, teljes esélytelenség. Érdekes, hogy a gyakorlott stoposok, főként lélektani okokból, ragaszkodni szoktak az előrehaladás illúziójához, s mindig mozgásban maradva lengetik a kezüket. Ha van kinek. Az első néhány kilométer után, látva a helyzet reménytelenségét, szerettem volna rábírní egy gyors szeretkezésre Lorát. Nem hajlott a dologra. Azt mondta, nem akarja monstre hormonadagokkal szétbombázni a testét, a mai tablettát az esti ágybabújásra tartogatja. Akkor jött divatba az esemény utáni tableta, mi is ezt használtuk. A beszédhető tabletták mennyisége persze korlátozott volt, ám ezeknek a korlátozásoknak csak részben engedelmeskedtünk. De akkor már jóval túl voltunk a megengedett határon, vigyázni kellett.

Fény, kábító fény mindenütt. A távolba kanyargó út fölött lázasan kavargó, szinte gőzölög a levegő, a betonkígyó fölött ragyogó fényörvények remegnek. Legyek szemtelenkednek körülöttünk. A kezünk ragacsossá válik a kosztól. Előbb egymástól, majd magunktól is megundorodunk. Szótlanná válunk. Felébred bennünk a gyűlölet érzése, s célokat keres. Haragszunk a tűző napsugarakra, haragszunk az út menti fákra, haragszunk az útpadkán sorakozó állati ürülékekre. Valamelyik napszakban állatokat terelhetnek erre. Lassan mi is állatoknak érezzük magunkat, s megadóan várunk arra a pásztorra, aki terelni fog minket.

Mennyire mást jelent egy út, ha autóval suhanunk rajta. Gúnyos mosollyal emlékszem vissza a klasszikus képsorokra, a kultikus tiszteletnek örvendő, híres *road movie* snittjeire. Nem, ez egy másfajta utazás. Ez egy másik világ.

Hajnali egykor érkezünk meg a találkozási pontra. Alex percekig káromkodott, vádakat szórt ránk, nem akarta elhinni, hogy valóban ennyi ideig tartott volna az utunk. Azt hitte, valahol kiszálltunk a verkluból, s nem törődünk velük. Pedig ők betartották a megállapodást. Nem volt erőm vitatkozni, néhány szitkot én is eleresztettem, majd róni kezdtük a kisváros utcáit, alkalmas hálók hely után kutatva. Megvártuk, hogy világosodni kezdjen, s aztán felzörgettük egy ház lakóit, ahol kiadó szobát hirdetett egy soknyelvű felirat. Elsötétítettük a szobát, fáradtan hulltunk a viszonylag friss ágyakba. Egyszerűen celebrált szeretkezéssel vezettem magam az álom felé. Az aktus végén Lora sírva fakadt. Ezen még mindig meglepődtem, pedig ismertem ezt a szokását. Se addig, se azóta nem volt dolgom senkivel, aki hasonlóan reagált volna az orgazmus megérkeztére. Oldalra fordított fejjel aludt el, könnyei végigfolytak arcán, s foltot hagytak a hófehér kispárnán.

Reggel Lora nővérenek mosakodására ébredtem. Félmeztelenül hajolt a mosdókagyló fölé, akkor láttam először a mellét. Dühösek és hevesek voltak a mozdulatai, kicsi mellei idegesen rezegtek. Alex az ágyneműt rendezgette, haragosan rángatta a lepedőt. Mint kiderült, félálomban arra lett figyelmes, hogy fázik a veséje, mert valami hideg nedvesség szivárgott alá.

A szag alapján végül rádöbben, hogy vizeletfoltok veszik körül és lepik el. Lora, akit szintén feliasztott a légköri villamosság, elárulta, hogy gyakran előfordul ilyesmi a nővérel. De csak akkor borul ki tőle, ha férfi van az ágyában. Ilyenkor viszont hisztérikus veszekedéseket provokál szégyenében. Zavarban voltam, nem tudtam, hogyan viselkedjek.

Simót is belerángattam egyszer egy rémálomhoz hasonlatos országúti vánszorgásba. Ebben a teljesítményben az volt a különös, hogy Simó percre pontosan megszervezte az útjait, mindig tudta, mit, hol és mikor akar csinálni. Egyébként ezzel a rémálommal kezdődött a barátságunk. A dolog úgy indult, hogy Simó, akit addig csak felületesen ismertem, váratlanul nekem szegezett egy kérdést. Hogy elutaznék-e vele abba a legendás borvárosba? Meglepett az ajánlat. Igent mondtam neki. S aztán minden rosszakarát nélkül ugyan, de tökéletesen szétziláltam pontról pontra kidolgozott útitervét. Például azzal, hogy bort itattam vele.

Akkor még szerettem a bort, mert akkor még nem volt részem abban a rettenetes élményben, amit egy allergiás roham jelent. Egyszer ugyanis egy gyanús körülmények között előállított termelői bor majdnem a sírba juttatott. Azóta iszonyodom a bortól, függetlenül attól, hogy milyen minőségű. De ez egy másik, későbbi történet.

S amióta megtudtam, milyen az, amikor az ember az életéért menekül, sűrűn gomolygó füstön át és perzselő lángnyelvek között, iszonyodom a füstös ízű ételektől is. De ez megint egy másik történet. És ez is később volt. Akkor, amikor még velem lakott Ádi. Akkor még volt mit felragadnom, s volt kit magammal vinnem, megmentenem.

Egyébként mi az, hogy *később*? Az idő nem múlik, hanem *jelen van*. Létezik. Egyszerűen csak létezik. Szeretem nézni, kitartóan böngészni a falfirkákat. Nincsen komolyabban megmunkált falfelület, amelyről hiányozhatna a klasszikus üzenet. *Nincs jövő*. Így igaz. Mit lehetne ehhez hozzáfüzni?

Simó két pohár bort ivott, de ez is bámulatos hatással volt rá. Elvesztette az ellenőrzést önmaga felett. Suta mosollyal egyezett bele hirtelen támadt ötletembe. Hogy ugorjunk át a szomszéd városba. Persze a lehető legegyszerűbb és leggyorsabb módon, vagyis autóstoppal. Nem tudtam volna megindokolni, hogy ez miért lenne jó nekünk, de Simó nem tett fel akadémikus kérdéseket. Körülbelül egy óra múlva már keservesen kijózanodtunk. Elakadtunk, de végérvényesen. Nyilvánvalóvá lett, hogy nem lesz autó, amelyik felvenne minket. Átvágtunk egy vasúti sínpár mellé, mert az legalább nyílegyenesen haladt célja felé. Talpunk megmegcsúszott a vasúti töltés körengetegében, állandóan kísértett a bokaficam veszélye. Ekkor beálltunk a sínpárok közé, s a talpfákra lépve haladtunk, szorosan egymás mögött, kínzóan egyhangú ütemben. A legörjítőbb nem is a hőség, s nem is a fáradság volt, hanem az, hogy a talpfák közti távolság kicsi, túl kicsi volt. Egyetlen egészséges lépést sem tehattünk, topogtunk, araszoltunk, mint egy beteg géza. Aztán még azt is meg kellett tanulnunk, hogy nem érdemes örülni, ha meglátunk egy várost. Attól, hogy látjuk, még mindig irgalmatlanul messze van, s csak nehezen akar közelebb kerülni. Természetesen meggyűlöltük egymást. De egy jó barátsághoz valamikor hozzá kell férköznie egy szemernyi gyűlöletnek. Ez csak erősíti az összetartozást.

Sebő hangjára riadok fel. Egy ócska, ütött-kopott furgonból integet felém. Hátral engednek be, oda, ahová a rakományt lehetne rakni. Szétnézek a furgonban. Négyen kuporognak itt hátul. Köztük Sebő és Mira, a tegnapi útitársnőm is. A másik két arcot mintha nem láttam volna a hídfő környéki röpke bemutatkozáskor. De az is lehet, hogy tévedek. Az utóbbi idők eseményei kissé összefolynak a szemem előtt. „Hát ti mit csináltok itt?”, nézek Mirára. „Magunkévá teszünk egy frekvenciát”, feleli lágyan, de gúnyosan. Nem rezzenek fel a hangsúly miatt. Jól lehet érezni, hogy a gúny célpontja nem én vagyok. A rakodótér közepén egy általam soha

nem látott berendezés foglal helyet. De tudom, hogy mi az. A Radio Space adóberendezése. Működés és rejtőzködés közben. Egy mozgásban lévő járművön bujkálva a hivatalos szervek bemérőkészülékei előtt.

A furgon egy irodaház előtt áll meg, Sebő udvariasan, de gyorsan tessékel ki, majd maga is utánam lép. Ahogy hátranézek, látom, hogy a furgon egyenletes sebességgel továbbhajt. Kísérőm bevezet az épületbe, a bejáratnál szívélyesen köszön a portásnak. A portásfülkében fekete-fehér monitorok fénye pislákol. Elektronikus figyelőrendszer. A második emeleten szállunk ki a liftből. A folyosón táblák. *Space Group Limited. Party Zone. Full service.* Egy üvegajtón túl egyszerre csak ismerősöket látok. A nevükre még nem emlékszem jól, de az arcukat már felismerem. Igen, ők is ott voltak éjfélkor a hídfőnél.

Lassan dél lesz. Olek a kielégületlenség típusait elemzi. Egy mikrofonba beszél, s mindabból, amit mond, állítása szerint egy műsor lesz. Azt mondja, feltétlenül szüksége van rám. Kitartóan hangoztatja, hogy jelenlétemmel mintegy én is műsorkészítővé válok. Azzal, hogy figyelek a szavaira, kommunikációs szituációt teremtek számára. S neki ez elengedhetetlen feltétel. „Nézd, a műsornak több része lesz, szólok majd az érzelmi, az értelmi és a szellemi kielégületlenség eseteiről is. De az egészet csak azért csinálom, hogy kibeszélhessem magamból a szexuális traumáimat. Vannak dolgok, amik kikíváncsoznak az emberből. S ha megszabadult tőlük, megkönnyebbül. Ha nem is teljesen, de legalább valamennyire. És én könnyebbnek akarom magam érezni.”

„Nézd, volt egy nagyon különleges gátlásom serdülőkoromban, hosszú lenne elmesélni, hogy mi is volt az, s hogy miért fejlődhetett ki. Nagy általánosságban azt mondhatnám róla, hogy egyfajta hamis látszatkeltés volt a lényege, ami idővel szerepzavarrá fajult. Mindegy. Ebből annyi fontos igazán, hogy most, ahogy visszatekintek életemnek erre az időszakára, gyötrelmes kielégületlenség kínoz. Jobbnál jobb nők villannak fel előttem, akikkel éppen éles helyzetben vagyok, s végül sohasem élek a kínálkozó lehetőséggel. Ahogy öregszem, egyre élénkebben kerülgetnek ezek az emlékképek, s ebbe szinte belebolondulok. Az se számít, hogy azóta már rég túljutottam ezen a gátláson, s hogy azóta már szinte mindent megkaptam a nőktől. Alig van már olyan vágyam, ami ne vált volna valóra. Néhány azért még van, de ez nem ide tartozik.”

„Hogy miféle iroda ez? A mi irodánk. Egy sajátos szolgáltatást működtetünk és szervezünk innen. Mondjuk talán úgy, hogy *party service*. Ezzel persze nem fejeztük ki a szolgáltatás különlegességét. Éppen csak megközelítettük a valóságot. Egyébként nagyon jól jövedelmező vállalkozás. Titokban ugyan, de ennek a bevételeiből finanszírozzuk a Radio Space működését.”

„Szóval a nők, a kielégületlenség. Bele lehet örülni ebbe. Fáj minden lehetőség, amit elszasztottam. Állandóan pörgetem magam előtt az emlékeim filmjét, s különböző folytatásokat képzelek hozzájuk. Hogy mit kellett volna, hogyan kellett volna. S mondom: ezek kész helyzetek voltak, meztelenül feküdtünk az ágyban, vagy együtt tusoltunk a fürdőszobában, vagy hátradöntött ülésen hevertünk az autóban. Minden kép bevésődött a tudatomba. De talán már túlzásba viszem az önvádat. Azt vettem észre magamon, hogy jelenlegi partnereimet előszeretettel kormányzom olyan szituációk és testhelyzetek felé, amelyek egy régi traumám rekonstruálásának számítanak. Múltkorrigáló aktusok, erotikus emlékétoperálások. Mit szólsz hozzá? Elég kifinomult aberráció, nem? De minél görcsösebben akarom helyrehozni a hibáimat, annál rosszabb minden.”

Kapcsolatok, amelyeknek csak kezdetük van. Viszonyok, amelyekből hiányzik a folytatás lehetősége. A probléma egyik *szeszélyes* alakváltozata számomra is ismerős. Az egyik szilveszter éjszakán már a végletekig fokoztuk a *futólagos* érintkezések technikáját. Buliról bulira jártunk, kényszeres lendülettel, de sehol sem időztünk hosszabb ideig. Épp csak megmártóztunk a hangulatban, s már indultunk is tovább. Előzőleg persze heteken keresztül gyűjtöttük az információkat. Hogy ki mire készül, s ki hol lesz azon az éjszakán.

Ilyen örült *tévelygést* talán csak egyszer lehet végigcsinálni az életben. Mert ha túljutottál rajta, végérvényesen elegend lesz belőle. Kezdetben még fogalmad sincs arról, hogy mennyire *hányattatott* sors vár rád. Senki sem hajszol, mégis rohannod kell. Ráállsz egy kegyetlenül gyors pályára, s nincs megállás, nincs letérés. A sebességet nem lehet csökkenteni. Épp ellenkezőleg. Űzött vad leszel, pedig senki sem kerget, fejvesztve menekülsz, pedig bárhol megpihenhetnél.

Jobbára csak a köztes helyzetekre emlékszem. Azokra az utakra, amelyek az egyik helyről a másikra vezettek. Egyre részegebbek voltunk, s lassan paranoid félelmek törtek ránk. Noha jól tudtuk, hogy saját elhatározásunkból akarunk majd távozni, már a második vagy a harmadik helyen olyan sejtelmek kínoztak, hogy feleslegesek vagyunk, oktalanul ártjuk bele magunkat a mások szórakozásába. Azt képzeltük, hogy a házigazdák, akik mellel jó és közeli ismerőseink, utálkozva méregetnek, s a pokolba kívánnak minket. Valószínűleg arról lehetett szó, hogy lelkiismeretfurdalásunk volt a saját magunkat is béklyóban tartó eszelős terv miatt. Lelkünk legmélyén talán bosszankodtunk, hogy sehol sem ülhetünk meg nyugodtan, s mindenütt a távozásra felszólító jeladásra kell figyelnünk. De nem voltunk abban az állapotban, hogy világosan elemezzük saját viselkedésünket. Inkább átengedtük magunkat rögeszmés szorongásainknak. S hogy tényleg igazunk legyen, egyre kellemetlenebbül viselkedtünk. Végül tényleg idegenekké váltunk. Bárhová is mentünk, rövid időn belül jóvátehetetlenül *kiütöztünk* a többiek közül.

Nehéz úgy beszélgetésbe elegyedni valakivel, hogy tudod, pár perc múlva felpattansz és továbbsietsz. Nem is nagyon bonyolódunk bele a kapcsolatokba, inkább csak a terepet szemrevételeztük, s a poharainkat töltögettük. Az egyik helyen egy óriási fürdőszoba sarkában megpillantottam egy fogyasztógépet. A helyiség meglepő módon üres volt, a kádban nem fonódtak össze párok, s a vécékagyló fölött sem görnyedtek a rosszullétükkel küszködők. Még csak a kezdet kezdeténél tartott az éjszaka. Ráléptem a fogyasztógép emelvényére, s a hátamra igazítottam a hevedert. Bekapcsoltam a szerkezetet, s enyhén hátradőltem, belefeszítettem magam a tartókötelekbe. Zúgás hallatszott, remegés futott végig a testemen. Egyenletes erővel rázott a gép. Eleinte kellemesnek találtam a különös vibrációt, de a kezemben tartott pezsgőspohárban hamarosan viharos hullámok verdesték az üvegfalat. Néhány másodperc múlva úgy éreztem, azok a hullámok máris bennem kavarnak. Enyhe hányingerem támadt, a gyomromban nem várt tökéletességgel rázódtak össze a különböző italok. De nem szálltam ki, nem hagytam abba ezt az önmagamra mért tortúrát. Azt gondoltam, azt a kevés időt, ami még hátravan, itt is kibírom. *Hogy legyen egy megrázó élményem ebben a rohanásban.*

Mámosos pillanataimban gyakran előfordul, hogy magamban beszélek. Általában kiábrándult mondatokat intézek a körülöttem árválkodó tárgyakhoz. Most azonban rögtön elfeledkeztem szavaim értelméről. Elképedve figyeltem fel az ijesztően visszhangzó akusztikai jelenségre. A hátamat tartó heveder remegései átadták rezgéseiket a belőlem kiáradó hangoknak is. Kísérteties zajok és zörejek törtek fel a torkomból, úgy éreztem magam, mintha egy horrorfilm zoomorf szörnyetege beszélne belőlem.

Hirtelen belépett valaki a fürdőszobába. Oldalra fordítottam a fejem, hogy lássam, ki az. Egy szőke, szétzilálódott hajú lány. Elégé maga alatt volt már. Rámnézett, de nem törődött velem. A tükörhöz sietett, s elnagyolt mozdulatokkal igyekezett kiigazítani a sminkjét. Remegő kézzel dolgozott az arcán, s irtózatosan összemázolta magát. Még azt a maradék hatást is tönkretette, ami romlatlanul maradt volna rajta. Úgy nézett ki, mint egy *cirkuszi clown*. Mint egy szomorú bohóc. A szája sarkánál kissé lefelé húzódott a rosszul kirúszoszott ajakvonal.

Munkája végeztével rámnézett. Megkérdezte, hogy milyennek találom. Nehézkesen próbált visszatalálni eredeti beszédárnyalataihoz, de nem sok sikerrel járt. Úgy szólt hozzám, mintha felelősségre akarna vonni azért, hogy még nem nyilatkoztam felőle. Az arrogancia tónusához azonban valami kis esengő hangszín is hozzákeveredett. Mintha félne attól, hogy mit fogok mondani. Lehet, hogy odakint valaki nagyon megtépázta az önbizalmát. Annyira el lehetett foglalva a saját problémáival, hogy tudomást sem vett az enyhén szólva szokatlan körülményekről. Teljesen hidegen hagyta az a tény, hogy egy fogyasztógépben állva néztem végig a jelenését.

Mikor megszólaltam, hátborzongató sóhajok és hörgések áradtak belőlem. Tisztán artikuláltam a hangokat, de a heveder rángatózása minden szavamat torz kántálássá változtatta. *A helyzetnek egyre kevesebb köze volt a valósághoz.*

Elismerő szavakkal udvaroltam körül. Megdicsértem a frizuráját és a sminkjét, hosszasan méltattam alkalomhoz illő ruháját. Egyre jobban elragadott a lelkesedés, szinte beleszerettem a szituáció képtelenségébe.

S miközben szavakat *vesztegettem* arra, hogy milyen szép, egyszerre csak belém hasított a felfedezés, hogy a szétmállott maszk alatt valóban lappang valami nehezen meghatározható szépség. De nem volt, nem lehetett folytatás. A fürdőszoba ajtaját ideges kezek tépték fel. Mennem kellett. Újabb és újabb fordulók álltak előttünk. Nem volt mit tennem. Nem lehetett megállni.

Megroskadt és összezsugorodott hókupacok között botorkáltunk az egyik helyről a másikra. Néhány lakásra csak kényelmetlen bonyodalmak árán találtunk el. A környezetleírás nélkül elraktározott címek bágyadt böngészésekor olykor gondjaink támadtak a tájékozódással. Mániákus *aránytévesztőkként* ténferegünk az utcákon. Az a sok-sok fáradozás, amit beleöltünk abba az igyekezetünkbe, hogy eltaláljunk valahova, a legkevésbé sem állt arányban azzal a megdöbbenően szűkös időtartammal, amit célterületeinken töltöttünk. Minden *bevégtetlen* maradt utánunk.

Eszeveszett körforgás. Az idő helyben járása a vágatás illúzióját keltette.

S körülöttünk az önfeledt szórakozás képei és hangjai. Az utcákon petárdák durrantak, az asztalokon pezsgő habzott, az ablakokból konfettik hullottak. A karneváli hangzavar rövid szüneteiben kietlenül kopogtak lépteink. S mindez csupán azért volt, hogy pár nap múlva elmondhassuk: *magunkévá tettük* a várost.

Ha jól emlékszem, végül tizenkettő vagy tizenhárom helyen fordultunk meg. A nap reggel kilenc táján ért véget, egy külvárosi otthon szegényes nyugalmában. Egy gimnáziumi osztálytársnőnk lakásán. Nem tudom, hogyan keveredtünk oda, Mona címe nem szerepelt a listánkon. De utunk vége felé már a saját terveinkkel sem törődtünk. Minden ellenállás nélkül engedtük, hogy megtörténjenek velünk a dolgok.

Mona nem volt szép, kicsit elhanyagolt benyomást keltett. De neki volt a legnagyobb melle az egész gimnáziumban. Ez a tény persze egy másnapos fejfájásokkal kezdődő év kezdetén meglehetősen lényegtelennek tűnt.

Déltájban kászálódtunk ki a fekvőhelyeinkről. Most már a megfelelő formásokat betartva fogtunk kezét Mona apjával. Hálások voltunk neki azért, hogy megajándékozott minket a nyugalommal, de egyelőre csupán torz, megkínzott mosolyokkal tudtuk kifejezni érzéseinket. Mona egyedül lakott az apjával, aki bányászként, enyhén megrokknanva ment nyugdíjba. Korábban sohasem jártunk náluk, Mona valószínűleg félt idehívni az ismerőseit. Úgy látszott, mintha szégyellné a lakás szegényes küllemét vagy apjának furcsa bicegését. Amikor felszedett és idecipelt minket, bizonyára úgy ítélte meg, hogy *végsszükségből* vagyunk. Csakis ezért tehetett velünk kivételt.

Talán igaza is volt.

Mona apja végtelen udvariassággal bánt velünk. Asztalhoz ültetett minket, s frissen főzött erőlevest tálalt elénk. Szertartásos módon beszélgettünk, majd felhajtottunk néhány erős kávé. Aztán valahogyan bezsúfolt minket az autójába, egy kicsi és rozoga járműbe, amit a mozgáskorlátozottak számára gyártott speciális berendezések segítségével kormányozgatott előre. Meglehetősen ügyesen. Mindannyiunkat hazáig szállított. Amikor erősködtünk, hogy felesleges ez a fáradság, s hogy elég lenne az is, ha egy központi helyen rakna ki minket a városban, fölényesen legyintett. Azt mondta, ez lesz az ő újévi ajándéka.

Mielőtt beszálltunk volna, sorban pusztit adtunk Monának. Olyan volt az egész, mintha rokonlátogatáson lettünk volna.

Mona arcán végtelen szomorúság tükröződött. Ezen a napon kiszolgáltatta magát nekünk. S nem tudhatta, hogy lélekben elég tapintatosak vagyunk-e hozzá. Úgy éreztem, folyton azon jár az esze, hogy mit gondolunk most felőle. Talán attól rettegett a legjobban, hogy megszánjuk szűkös élettere és rokkant apja miatt. Nehéz volt megtalálni a megfelelő viselkedést. A túlzott vidámsággal és a kimért udvariassággal egyaránt megbánhattuk volna.

Aggasztóan elvarratlanok maradtak köztünk a szálak.

Visszaemlékeztem néhány incselkedő mozdulatomra. Hiszen velem is előfordult már korábban, hogy a véletlen látszatát keltve végigsimítottam a mellén. Olyankor háborgott kissé, de sohasem neheztelt meg komolyabban. Valószínűleg büszke volt kirívó adottságaira. Most azonban valami nehezen megmagyarázható szégyen fogott el, amikor felelevenítettem magamban ezeket a jeleneteket.

Szűrő fájdalmakra eszméltem fel. Viszketett és sajgott a mellkasom. Valamikor a kilencedik vagy a tizedik buli felkeresésekor én is eljártam a *fakírtangót*. Félmeztelenre vetkőzve magamhoz szorítottam a lakásban díszelgő, szépen felcicomázott karácsonyfát, s táncot lejtettem vele. Tánc helyett persze kifejezőbb lenne kábult tántorgásról beszélni. A körbenállók ütemes tapsa és hangos buzdítása azonban egy percre sem hagyott alább. Nem sokkal később már indultam is tovább.

Mona apja megáll a házunk előtt. Túláradó kedvességgel igyekszem köszönetet mondani. Elbúcsúzik és kiszállok. Kiszállás közben világosan kirajzolódnak előttem a hajnali *fakírtangó* képsorai. Átvillan a tudatomon néhány kinagyított kép. Ahogy a magamhoz ölelt karácsonyfáról sorban leesnek a díszek, egyik a másik után. Üveggömbök és csokoládéállatkák szóródnak a szőnyegre. Már annyi összegyűlt lent, hogy kerülgetnem kell őket a lábammal.

Tűnődve meredek Olek mikrofonjára. Nem szeretnék szépíteni az emlékeimen. A múlt rekonstruálására bennem is él a hajlandóság, de olyannak, épp olyannak akarom meghagyni a hiányérzeteimet, amilyenek valójában voltak.

Az űr végtelensége akár még vigasztaló is lehet.

4.

„....csendesen surrogó gumikkal gurulunk be az egyre gyorsuló sötétségbe...”

Még nem halt ki belőlem az engedelmesség szelleme. De a legszívesebben a saját testemtől fogadom el a parancsokat.

Kissé lefelé szegezett fejjel állok, émelyegve nézem a csésze fölött húzódó csempesort. Ahogy megérintettem magam, átfutottak rajtam a szokásos képzettársítások. De ennek már vége. A falakban felzúgnak a vezetékek. Heves undor fog el, amikor kezet akarok mosni. A mosdókagylón nyálkás a szappan. Inkább maradok a hideg víznél. Kissé magas az igény-szintem a higiénia terén. Van rólam egy fénykép valamelyik családi albumban, amelyik éppen azt a pillanatot örökíti meg, amikor kilépek egy koszos belga szálloda koszos zuhanyozó-fülkéjéből. Az arcomon komikusan eltűzött, de azért valóságos iszonyodás.

Ahogy kilépek az ajtón, szokatlan hangokat hallok a közeli raktárhelyiségből. A testőrök rendezkedtek be itt, néha már benéztem oda. Kondicionáló-padokat láttam benne összezsúfolódni, s ezt mosolyognivaló túlzásnak tartottam. Kissé túlzás, hogy a hivatalosan kirendelt örök által biztosított épület egy részét a frakció még külön erővel is védelmezteti. Ha ezt felvetném, akkor persze azt a választ kapnám, hogy ezek a fiúk inkább csak mellékesen testőrök. Az igazi feladatuk a titkársági munkák ellátása. Igen, kezükben rádiótelefon, de a zakójuk alatt pisztoly. Az ebédlőben mindig ideges leszek, amikor egy-egy titkárnőcsiviteléstől hangos asztalhoz mennek, s mielőtt leülnek, hamiskás mosollyal megkérdezik, lehet-e a zakójukat. Az izmos felsőtestükön feszülő ing, s az övükön duzzadó pisztolytáska ellenállhatatlan hatást tesz a nőkre. Az én kolléganőim jól tűrik a testőrök társaságát. Egyszer annak is a tanúja lehettem, hogy az egyik kopasz srác durván a vörös titkárnő fenekébe csípett. A válaszreakció egy kacér pillantás és egy csilingelő kacagás volt.

És ezek akarják trenírozni magukat. Kikönyörögték, hogy szabad percekben erőgyakorlatokat folytathassanak, s így beállíthatták ide ezeket a fura, középkori kínzókamrák berendezéseire emlékeztető gépeket. Buzgalmuk bizonyos szemszögből hivatástudatnak is ítéltető. De én nem szeretem ezt a buzgalmat, szerintem kissé túlpörgetik magukat. Néha már annyira felajzottak, hogy attól lehet tartani, egy ártatlan látogató fogják levezetni fölös energiáikat. Azt hiszem, tönkretesz az idegeiket az unalom. A kiképzéseiken valószínűleg fantasztikusabbnál fantasztikusabb veszélyforrásokra, terrortámadásokra, szabotázsakciókra és túszejtésekre készíthették fel őket. S ezek után belecsöppennek egy álmos hivatal bágyadt nyugalmaiba. A biztonsági embereket látva mindig elfog az az érzés, hogy ezek a védelemre szakosodott specialisták szinte megőrülnek azért, hogy egyszer végre támadásba lendülhessenek.

Annak a hadnagynak a szemében is ez az eszelős vágy rejtőzködött. De nem hittem volna, hogy rajtam is kiélheti egyszer az ösztöneit.

A tűzérosztály parancsnoka egyszer felküldött a laktanya egyik felsőbb szintjére, hogy nézzem meg, a szobájában van-e az egyik törzsőrmester. Ha igen, azonnal hívjam le. Néhány gyorsan odavetett szóval elmagyarázta, hol található azon az emeleten a rigók szobája. A *rigó* szó a hallgató törzsőrmesterek általánosan elfogadott gúnyneve volt. Valószínűleg a ruhájukon fityegő sárga zsinórok miatt.

Benyitottam a szobába a keresztfolyosó bal oldalán. Üres volt. Aztán hirtelen megfordult a fejemben, hogy jól értettem-e az őrnagy szavait. Úgy emlékeztem, nem határozta meg, hogy *honnan nézve* esik balra a keresett szoba. A biztonság kedvéért átmentem a keresztfolyosó másik oldalára, s az ott nyíló körlethelyiségbe is benyitottam. Azonnal látni lehetett, hogy ez

legénységi szállás, itt jóval több ágy zsúfolódott össze. Visszahúztam a fejem, s bezártam az ajtót. De már késő volt. Állati ordítás reszkette meg a levegőt. Jobbra néztem, s megláttam a hadnagy elvörösödött arcát. Mindannyian jól ismertük. Annak ellenére is, hogy közvetlenül nem akadt dolgunk vele.

A gyakorlótéri felvonulások egyik főszereplője volt. A komolyabb katonai ceremóniák során ugyanis az volt a szokás, hogy a gyakorlótér ünnepi emelvénye előtt végigmenetelt az egész ezred. A felvonulást mindig három ember vezette. Az ezredzászlót hordozó sorállományú katona, s az oldalán két tiszt. Az egyik ő volt. Jó választásnak bizonyult, minden tekintetet magára vonzott. Kegyetlenül összeszorított szájjal szorongatta a díszkardot, a kivont pengét rezzenéstelenül szegezte az égnek. Ragyogó csizmája kirívóan és kihívóan hangosan csattogott a betonon. Ahogy a kötött alakzatban álltam, s arra vártam, hogy a mi ütegünk is kikanyarodjon a gyakorlótér betonjára, tűnődve követtem a tekintetemmel a zászlókísérők furán anakronisztikus csoportját. Ezt a hadnagyot külön is megnéztem magamnak, mert riasztó jelenségnek találtam.

Ha csak apró jelekből is, de jól észre lehetett venni, hogy rettenetesen feszeng a szerepében. Bizonyára tudta, hogy ebben a díszes és formális parádézásban ő nem ceremóniamester, hanem csak mutatványos. Egy csepűragó pojáca, aki ugyanúgy tetszeleg a betonon, mint az artisták a porondon. S mégis elvállalta a részvételt ebben a rendszeresen ismétlődő, komolytalan színjátékban. Hogy miért? Erre egy ideig nem tudtam volna választ adni. Egyszer aztán rájöttem. Mikor már sokadszor láttam őt magam előtt elvonulni, felfedeztem benne az állhatatos büszkeséget is. Ami még az operettbe illően teátrális megjelenési formákon is át tudott törni.

Olyan volt a teste, mint egy tökéletesen felépített ragadozó állaté. S ő tudatában volt ennek. Szerelmes volt saját alakjába és erejébe. Ez a nárcisztikus megszállottsága elfeledtette vele a felvonulás zavaró mellékkörülményeit is. Mert annak ellenére és azzal együtt, hogy égnek meredő tisztikarddal kellett alakoskodnia az ezred színe előtt, szilárdan meg lehetett győződve arról, hogy neki ott van a helye a vonuló alakzatok lelegején. Számára szimbolikus jelentőségű volt ez a feladat. Bár a rangja szerény volt, ezekben a pillanatokban mindenki fölött diadalt arathatott a testével és a természetével. Azzal a lenyűgözően barbár fizikummal, ami kevésbé civilizált időkben azonnal vezérré avatta volna a zörgő csontú, szálnalmas megjelenésű főtisztek fölött.

Szerintem rajtam kívül kevesen sejtették róla, hogy mennyire ellentétes indulatok feszülnek benne, miközben eldübörög előttünk. De nem hinném, hogy félreértelmeztem a helyzetet. Láttam, jól láttam, hogy undorodik magától. Mert ott kell vonulnia ennek a súlytalan parádénak a legelső sorában. De ezzel egyidejűleg imádta magát. *Mármoros elragadtatással adózott saját mozdulatainak.* Mert hite szerint mindenkit elkápráztatott a lényével.

Szerintem állandóan béklyók közé szorítva érezhette magát. Talán a francia idegenlégió lett volna számára a megfelelő hely. Tombolásra termett, s ehelyett meglehetősen *visszafogott* tennivalók vártak rá. Gyámoltalan sihederekkel kellett vesződnie.

Amikor ráművöltött, valószínűleg az a remény éltette, hogy lazíthat a béklyók szorításán.

A körlet, ahová tévedésből benyitottam, azért volt üres, mert a katonák éppen eligazításra sorakoztak fel a folyosón. Vigyázzállásba dermedve álltak, s ő fel-alá járkált az egység előtt. Onnan, a folyosó távolabbi végéből vehetett észre engem.

Vészjósló lassúsággal közelített meg. Amikor odaért hozzám azonnal és gondolkodás nélkül ütött. Összeszorított ököllel. De intelligenciája most sem hagyta cserben. Nem az arcomat vette célba, hanem a mellkasomat. Hogy ne maradjanak rajtam látható nyomok. Hogy kivéd-

hetők legyenek az esetleges vádak. Hogy elkerülhető legyen a felelősségrevonás. Megtántorodtam és a falnak estem az ütés erejétől. Azonnal ráfordított. Hogy álljak rendesen.

Lassan haladtunk végig a folyosón. Minden ütés után vigyázzállásba kellett merevednem. Hosszú utat tettünk meg így, közös erővel, egyre jobban összecsiszolódó mozgáskoreográfiaikkal. Természetesen a végsőig felindult voltam. Tudatomban villámként cikázott az elemi erejű felháborodás és zsigereimet görcsösen összeszorította a megaláztatás. Kerestem a kiutat, de nem találtam. Nem kért magyarázatot. *Nem volt alkalmam a szavakra támaszkodni.*

Eszembe ötlött, hogy egy szinttel lejjebb ott vár rám az őrnagy, aki ideküldött. Ha tehetném, ha szóhoz jutnék, rá kellene hivatkoynom. De itt nincsenek kérdések. Csak vádak, a rám zúduló ütések közben elötörő, fojtottan lihegő vádak. Hogy én besurranó tolvaj volnék.

Aztán átzökkent az általánosítások paranoid birodalmába. Hogy én betolakodó vagyok, aki meg akarja zavarni ennek a szintnek a rendjét. *Bomlasztó elemként férkőztem a közelébe.* Mert hogy itt fenn nem ugyanolyan a rend, mint nálunk lenn. Ahonnan felmerészkedtem ide.

Ürügy voltam csak. Ürügy, hogy szabadjára engedhesse szorongásait.

Álltunk egymás előtt. Szerintem mindketten kínzóan idegennek találtuk azt a közeget, amelyben vergődtünk.

Lehet, hogy képzelődöm, de mintha erotikus suttogás hangjait hallanám a kis edzőteremből. Vagy csak hallucináció az egész? Ennyi szexuális túlfűtöttség lenne bennem? *Van rá esély, hogy így legyen.* A hajnali munkavégzéstől nem csupán a gyomrom kavarodik fel, alig szűnő hányingert küldve rám, hanem az ösztönéletem is. A lapok böngészése közben folyton kerülgetni szokott valami nyers, animális nemi vágy. Talán az ingerszegény környezet miatt törnek rám ezek a késztetések.

Valami azt súgja, hogy nem hallucinálok. Ezek a fojtott lihegések, ziháló suttogások nemcsak a képzeletemben léteznek. Biztosan valamelyik testőr tesz-vesz odabent. Nem elégedett meg az ebédlőbeli, kevéssé célirányos széptevésekkel.

Már a folyosó végén járok, amikor ajtónyitást hallok, majd kopogó női cipősarkak zenéje csendül fel. A női cipők által megszólaltatott ritmusok csakis és kizárólag élénkek, frissek és vidámak szoktak lenni. Az én emlékezetemben legalábbis nem él fáradt, vonszolódó lépteket ritmizáló kopogás. Benyitok a szobámba, nyitva hagyom az ajtót. Időhúzó foglalatzkodásba kezdek, aminek az az egyetlen célja, hogy az ajtó közelében legyek, s megpillanthassam a határozottan és élvezetesen járó cipők tulajdonosát. Egyszerűen csak arra vágyom, hogy a szemébe nézzek.

Szép nő. Nem ismerem, de ez semmit sem jelent. Én reggelente már itt sem vagyok, amikor a legtöbben megérkeznek. Befordul a folyosó végén, biztos a lift felé megy. Itt dolgozhat valahol az épületben, valószínűleg valamelyik másik párt szolgálatában.

Újra lépések, ezúttal sokkal komótosabbak. Ez nem lehet testőr, ők sokkal puhább ragadozóléptekkel járnak. Először hitetlenkedve, később kajánul mosolyogva nyugtázom magamban a tényt. Hogy pont ő lett volna az. Egy negyvenes éveinek derekán járó képviselő, aki a konzervatív értékek harcos szószólója a nyilvános üléseken. „Áldozatos kötelességteljesítés”. Ez a kedvenc szófordulata. Jól ismeri a médiumok természetét, tud bánni a kamerákkal. Hirtelen eszembe jut, hogy a kicsi edzőteremben meglehetősen nehéz lehet kényelmes pózokat felvenni.

Délelőttre programom van, sietnem kell. Ma hamarabb kezdődik a hétvége. Tízkor már megbeszélés lesz az irodaépületben, ahová a furgon vitt tegnap. Most éppen Olektől kaptam meghívást. „Szerveződik valami. Egy utazás. Tízkor lesz egy megbeszélés a jelentkezők számára. Ha akarsz, gyere el. És egyébként is. Járj be hozzánk, légy a munkatársunk.” Örülök a lehetőségnek, mindig szerettem határokon át közlekedni. Mert hogy valamilyen *spirituális határvonalon* lépek át ilyenkor, az egy percig sem kétséges számomra.

Szeretek belépni ebbe az épületbe. Ugyanaz a város, de egy másik élet. A portás köszön, ránézek az előtte pislákoló monitorokra. Az egyik képernyőn magamat látom.

Ufonautának lenni végtére is nem más, mint különböző világok közt közlekedni. Határokon átkelni. Az *átmenetek* bűvöletében élni.

A megbeszélést egy tágas teremben tartjuk. Az asztalokon ásványvíz. Most Henk beszél, azt mondja, ennek a programnak ő a témafelelőse. Élvezettel hallgatom a beszédét, ugyanolyan csendes, kissé ironikus hanghordozással beszél, mint Sebő. „Nagyon örülök, hogy új érdeklődők is vannak. Remélem, ez annak köszönhető, hogy terjed a hírünk. Az útról, amire közösen vállalkozunk, egyelőre nem lehet tudni, hova vezet. De hát ez a szép az egészben.”

Értem a szabályokat, s kezdem megszokni őket. Miért is ne? Legyen így. Miért ne hihetném el, hogy *a véletlenek is megszervezhetők?*

Hazasietek, összecsomagolok néhány holmit. Lemegyek a parkolóba, beülök a kocsimba. Elfordítom az indítókulcsot, s a műszerfalra nézek. Egyelőre elég lesz a benzin. Aztán majd meglátjuk. Felmegyek a lakásba, főzök magamnak egy ceyloni fekete teát. A tenyerembe szorítom a fehér porceláncsészét, engedem, hogy átmelegítse a kezemet a forróság. Beledobok egy jégkockát a gőzölgő folyadékba, s nézem, hogyan semmisül meg a fényesen csillogó, ezüstös jégdarab. Ezt gyakran megteszem. *Így emlékeztetem magam arra, hogy minden múlandó.*

Szeretem magam élénkítőszerekkel stimulálni. A különböző teák és kávék egész arzenáljával rendelkezem. Jó kiterjeszteni velük az érzékelés határait. *Inkább érzékeny szeretek lenni, mintsem mámoros.* Ma már félek a mámoroktól, illuminált állapotban fenyegetően veszendőnek érzem magam. Volt idő, amikor magam nem is éreztem ezt a veszélyt, mások figyelmeztettek rá. Ha jól emlékszem elsőként Ivonn, a gimnáziumi angoltanárnő mondott nekem ilyeneket.

Egyszer felmentem a lakására, s kijelentettem, hogy náluk fogok aludni. Egy szomorú arcú, hallgató tanítónővel lakott együtt, aki, ha jól emlékszem, festegetett is. Már máskor is voltam náluk, de az éjszakát sohasem töltöttem ott. Tulajdonképpen nem volt más választásom. Akkor még nem tudtam Alex lakásáról, ahova bármikor benézhettem, s ahol bármikor meghalhattam később. S egy bonyolult, szinte művészi tökéletességgel felépített hazugságsorozat után, amit Simóval adtunk be a szüleinknek, előállott az a képtelen helyzet, hogy nem mehettem haza. Valami balul sikerült, nem úgy jött össze, ahogy terveztük, de akkor már nem volt visszaút.

Ivonn sajtóosan viszonyult hozzám. Nem olyan osztályba jártam, hogy tanított volna, de jól ismert engem. Nehéz is lett volna nem ismerni. Rendhagyó viselkedésem miatt meglehetősen kirívó figura voltam a gimnáziumban. Ivonn valószínűleg komolyan vonzódott hozzám. Pontosabban nem is hozzám, hanem az életstílusomhoz. Sivár kamaszkora lehetett, kimaradtak az életéből a lázadások, azok az utak, amelyeket legkésőbb egyetemista korban lehet és kell végigjárni. De lehet, hogy nincs igazam. Egy kolléganője, akihez szintén feljártam, s akit valójában sohasem szíveltem, kéjes arccal pletykálta el nekem, hogy pár évvel ezelőtt volt Ivonn körül egy fantasztikusan jó külsejű, férfias srác, akit Ivonn semmibe se vett. A

kolléganője szerint Ivonnak furcsa dolgai voltak, nem érdekelték a szokványos hódítók. Talán már korábban rájuk unhatott? Lehet, hogy mégsem volt olyan színtelen az ifjúsága, ahogy feltételezem.

Inkább a hangulatra emlékszem. Világított a lemezjátszó, s legendás zenék szóltak. Ittunk. Ivonn egy idő után a hangfalak közé állt és angolul énekelt. Pontosan ismerte a számok szövegét, s nagyon jó volt a kiejtése. Ez akkoriban nagy dolognak számított, hisz a nyelvtudást még nem lehetett az adott nyelvtérületen tökéletesíteni. Én elkeseredetten és sokat ittam, önpusztító módon siettettem a végső kábulat elérését. Kiálltunk az erkélyre, magasan voltunk, valahol a hetedik vagy a nyolcadik emeleten. Ivonn lekattintotta a csuklómról az órát, s dicsérni kezdte, hogy milyen szép. Akkor már az apokaliptikus kijelentések fázisában voltam. Mereven Ivonnra néztem, s lidérces lassúsággal, szinte hipnotizálva beszéltem hozzá. „Pedig milyen felesleges. Minden csak illúzió, amit mutat. Kívül vagyunk az időn.” Ivonn komor kedvességgel nézett vissza. „Nem, nem igaz. Nincs min kívül lennünk. Nincs is idő. Az idő csak érzékszalódás.” S előrenyújtotta a kezét. Szétnyitotta az ujjait. Az óra pörögve hullt lefelé. Magasan voltunk, nem hallottuk a csattanást.

Ahogy mentünk lefelé a liften, részegen dülöngéltünk. Néha egymásnak estünk. Ilyenkor átkaroltam és magamhoz szorítottam. Az volt az érzésem, nem bánta volna, ha megcsókolom. Magam sem tudom, hogy miért nem tettem.

Nehéz volt megtalálni az óra maradványait. Amikor meglett minden darabka, gondosan a zsebébe süllyesztette a roncokat. „Emlék”, mondta szomorúan, anélkül, hogy rám nézett volna. Keresgélés közben csontjainkig hatolt a hideg. Mire visszaértünk, már teljesen kijózanodtunk. Nem bírtam elviselni a józanságot. Tovább ittam, de Ivonn már nem tartott velem. Rövid idő múlva ájulásszerű részegség tört rám. Csak foszlányokban emlékszem arra, hogy mi történt. Azt hiszem, valamelyik lépcsőfordulóban lehánytam egy kaktuszt. Eluralkodott rajtam a hanyatlás pasztellszínű mámora.

Reggel, amikor felébredtem, megpillantottam Ivonnt. Fölöttem térdelt, engem nézett. Szerintem erre a nézésre ébredtem fel. Komikus hálóingben kuporgott a szőnyegen, s könnyes volt a szeme. „Olyan borzalmasan kiszolgáltatottnak láttalak. Bármit meg lehetett volna veled csinálni. Vigyázz magadra.”

Együtt indultunk a gimnáziumba. Én tanulni, ő tanítani. Azt javasoltam, kis késéssel kövessük egymást, hogy ne láthassanak minket együtt. Ha kelleni is, de beleegyezett. Szerintem egy csöppet se bánta volna, ha meglátnak minket. S ha vádak érték volna, tudott volna védekezni. Egyebek mellett az kötött össze minket, hogy mindketten gyűlöltük, engesztelhetetlenül gyűlöltük a gimnáziumot, aminek a foglyai voltunk.

Miután megházasodtam, egy idegen város utcáin véletlenül összefutottunk. Csalódottnak látszott, amikor meghallotta, hogy nő vagyok. Nem tudhatta, hogy részemről ez a lépés volt az egyetlen lehetséges menekülés. Igen, menekülés. Első egyetemista éveim során sokszor és komolyan féltem attól, hogy *megszáll az örület*. Valami állandóságra, valami biztonságra vágytam. Bármi áron. De ezt nem akartam neki elmondani. S azt sem, hogy a látszat csal. Ugyanaz maradtam. *Csak annyi történt, hogy az örült kalandokat külső pályákról belső pályákra tereltem*. Amikor elváltunk, utánamszólt. „Mennyi az idő?” Udvariasan válaszoltam, majd még egyszer elköszöntem tőle. Csak pár lépés után jutott eszembe, mire akart célozni. Nem láttam többé Ivonnt. Egyszer majd megkeresem. Egyszer, ha elég bátorságom lesz hozzá, mindenkit fel fogok keresni, aki számít. Simót is. Már gyűjtöm hozzá a bátorságot.

Cseng a telefon. Henk hangját hallom. Röviden, lényegretörően beszél, hallani, hogy nem először mondja végig az utasításokat.

A megadott időben bekapcsolom a rádiót. Most nem a Radio Space adását keresem. Az úgynevezett nemzeti főadót hallgatom. Egy sápadt hangú nő beszél, az időjárási kilátásokat közli. Elindítom a magnófelvételt, forogni kezd a kazettában a szalag. Ez nem szerepelt az utasításban, de így vagyok nyugodt. Az ország különböző településeinek felsorolása következik. Pár órája mért hőmérsékleti értékeket darál a hang, érezhetően ügyelve arra, hogy ne gyorsuljon fel a beszédtempója. Figyelek. Azt kell figyelnem, hogy az ország mely pontján van a leghidegebb. Tizenegy fok, tizenhat fok, tizennégy fok. Egyszer elhangzik a tíz fok is. Ez pont vízparton lenne. Ha odaérünk, kiülhetnénk egy kőre, s bámulhatnánk a víztükör simaságát. Nagyon el tudok merülni ezekben a végtelenbe vesző meditációkban. Kilenc fok. Ezt nehéz lesz alulmúlni. Ennyire azért még nem hűvös ez az ősz. Ha ide megyünk, érinteni fogjuk azt az alföldi várost is, ahol egyetemre kezdtem járni. Azóta sem voltam ott. Lenne emlék, amit feleleveníthetnék. Vége. Visszapörgetem a kazettát, s ellenőrzöm, hogy valóban a kilenc fok a legalacsonyabb érték. Igen, így van. A dolognak ez a része akkor eldőlt. Az órákra nézek. Az aktuális időponthoz hozzá kell adni ezt a számot, a kilencet. Kilenc óra múlva már éjszaka lesz, bár az időpont még nem lesz vészesen kései. A hely és az útítárs személye ismert. Innentől fogva nincs mit tennem, várnom kell.

Talán le kellene feküdnöm aludni. Valószínűleg sikerülne elszenderedni. Amikor gimnazista voltam, rendszeresen aludtam délutánonként, hogy aztán hosszan éjszakázzak. Ez a szokásom nagy tiszteletnek örvendett otthon, hiszen olyan családban nőttem fel, amelyben szokásban volt az ebéd utáni sziesztázás. A nehézséget csak az jelentette, hogy módfelett érzékeny voltam a zajokra, s így csak akkor tudtam aludni, ha nyugalmam szinte teljesen háborítatlan maradt. S bár nagyszüleimben megvolt a jóakarát, többnyire elragadta őket a hév. Nem tudták türtőztetni magukat, s veszekedésben törtek ki. Naponta legalább három-négy összetűzést hagytak maguk mögött, s ebből gyakorta esett egy az én délutáni alvásom idejére is. Hátborzongató gonoszsággal, s valami archaikus kegyetlenséggel tudtak átkokat szórni egymásra. Az én köreimben már modernebb és sokkal egyszerűbb szitokszavak forogtak. Amibe ilyenkor, az otthon kulisszái között beavatást nyertem, az más műfajnak számított. Itt sok érdekes kívánság került szóba. *Jöjjenek hollók, hogy szemeket vájjanak ki. Jöjjenek sakálok, hogy májat marcangoljanak szét. Jöjjenek hóhérok, hogy kerékbe törjék a testet.* S mindez ádáz dühvel, minden józan számítás nélkül. Arra sohasem gondoltak, hogy zeng a kiabálásuktól az utca. Erre a tébolyra ébredtem rá, amikor felriasztott az üvöltözés. Felháborodva csaptam rájuk az ajtót, s visszafeküdtem az ágyba. Persze akkor már hiába.

Nem tudom, melyiküket kellene elítélnem azért, hogy ilyen eszeveszett légkört teremtettek otthon. Sohasem gondolkoztam ezen. Nem volt mit mérlegelnem. A nagyapámat szerettem, a nagymamámtól viszont félttem és irtóztam. Örömtelen életet élt, s minden örömek elszánt ellensége volt. Amíg tehette, zsarnoki felügyeletet gyakorolt felettem, aztán pedig gonosz gyanakvásoktól fertőzve kémkedett utánam. Szegény Chris.

Nyolcadikos voltam, naiv és éretlen srác, s ő eljött hozzánk. Addig sohasem járt nálunk. Hebegtem zavaromban. Megkérdeztem, kíváncsi-e a legújabb kazettánkra. Általános iskolai punkzenekarom felvételéről volt szó, amelyből semmi sem lett, mindössze közerkölcsrongáló nevének emléke villan fel előttem néhanap. Többnyire egy-egy sziszegve magam elé mormolt káromkodás juttatja eszembe azt a hamvába holt formációt. Mert káromkodás közben mondja ki az embert azt a szót, amit nevünknek választottunk. Chris persze igent mondott. Tényleg kíváncsi lehetett az anyagra, jól vette volna ki magát, ha később beavatottként beszélhet a stúdiómunkánkról. Remegő kézzel a magnóba gyömöszöltem a kazettát, de elindítani már nem volt módom. A dühtől fuldokolva berontott a szobámba a nagymama, s kérdőre vont. Hogy mi ez az egész. Hogy nő van nálam. Eleve zavarban voltam, s ez a felfoghatatlan támadás szinte kétségbe ejtett. Mindössze egy suta dacreakció tellett tőlem. Betuszkoltam Christ a

fürdőszobába, s kulcsra zártam az ajtót. A nagyanyám heves dörömbölésbe kezdett, majd taktikát változtatott. A telefonhoz ugrott, s gyorsan beszámolt a történekről anyámnak. Kíváncsi lennék, mit mondhatott neki. Aztán mellétette a kagylót, s bekiáltott hozzám, hogy jöjjen ki, anyám akar velem beszélni. Felszólítást kaptam, hogy azonnal távolítsam el a lakásból Christ. Engedelmeskedtem. Nem emlékszem, Chris hogyan viselte közben magát. Ebben az emlémben annyi szégyenérzet zsúfolódik össze, hogy szinte elfedi a tényeket is.

Az az érdekes, hogy ebben a páni félelemben mégiscsak lehetett valami zseniálisan lényeglátó sejtelem. Egy gonoszul helytálló női megérzés. Látom magam előtt Christ. Már a szobám ablakából észrevettem, hogy belép a házba. Nem úgy jött, nem úgy mozgott, mint aki egy baráti látogatást akar tenni. Ezzel együtt szerintem maga se tudta, mit akar. Azt persze érezte, hogy bolondulok érte. De nagyon fiatal voltam még, testben is, lélekben is. Nem tudtam volna mit kezdeni vele. Legalábbis azt hiszem.

Meg akartak védeni a véletlenektől. Kérlelhetetlen elszántsággal. Talán ezért vagyok most az *óvatlan pillanatok* szerelmese. Legalább olyan kérlelhetetlenül.

Később, évek múltán vele is volt egy megrendítő találkozásom. Valamelyik soros partneremmel ballagtam valamerre, s ő szembejött velünk. Rámköszönt, én visszaköszöntem. Nagyon szomorú volt a tekintete, s nagyon korán elvirágzott a szépsége. Valahonnan már a fülembé jutott, hogy válik a férjétől, aki iszik, s rendszeresen veri őt. Feszés, formás teste már a múlté volt, valahogy megereszkedett rajta a bőr. Szinte mindig előnt a szomorúság, ha meglátom, egykori ismerőseimmel mit műveltek az évek.

Néha eltűnődöm azon, hogy én is ugyanilyen *idejétmúlt jelenség* lehetek-e az ő szemükben. Ezt a gondolatot általában elhessegetem magamtól. Önvédelemből.

Felveszem Ódrit az általa megadott helyen. Üres utcákon hajtunk végig, amíg fel nem érünk a citadella falaihoz. Pontosak vagyunk, a többiek is pontosak. Működik, s jól működik az aleatorikus programterv. Henk arról beszél, hogy hol fogunk találkozni, ha célhoz értünk. Közben egyszer sem ejti ki a száján az adott város nevét. Egy multinacionális cég nevét halljuk, ezt kell megjegyeznünk. Ez a cég tartja fenn azt a benzinkutat, amit meg kell keresnünk a városban. Ott fogunk találkozni. Henk számítógépén rajta van az ország valamennyi benzinkútja, az üzemeltető társaságok neve szerinti csoportosításban. Ennek alapján minden városban egzakt módon meg tud határozni egy biztos találkozási pontot, anélkül, hogy ismerős lenne arrafelé.

Mielőtt elindulnánk, pár percig csendben nézelődünk. Innen fentről nagyszerű panoráma nyílik a városra. Láthatjuk, hogy *honnan*, s tudatosulhat bennünk, hogy *hová*. Magunkra maradhatunk a gondolatainkkal, nem kell sietnünk az indulással. Huszonnégy óra hosszú idő, ilyen kis országban ennek a töredéke alatt is bárhova el lehet érni.

Ódri túl finoman csukja magára az ajtót, így nem zárul be rendesen. Keresztülhajolok rajta, segítek. Óvatos vagyok, nem akarom felzavarni a hegytető csillagközei csendjét.

Közepes sebességgel szeljük át az éjszakát. Kelet felé haladunk, egyelőre még autópályán maradhatunk. Mintha már megtörtént volna mindez.

Van mire emlékezmem persze. Igen, a *trailer*. Mintha még mindig ott remegne valahol a hátam mögött. A jó öreg Ascona mögé akasztva. Az a lehetőség is váratlanul jelent meg az életemben. Feljött hozzánk a feleségem egyik gyanúsán széles üzleti kapcsolatokkal rendelkező rokona, egy idegen férfi társaságában. Szó szót követett. Rólam kiderült, hogy beszélek németül, van érvényes turistavízumom, s megbízható autóvezető vagyok. Tudtam, hogy mire vállalkozom. Amíg ezt a munkát csinálom, nem igazán tűntetek majd a jelenlétemmel az

egyetemen. A férfiről kiderült, hogy használtautók behozatalából él, s hogy jelenleg nagy a kereslet, egyedül nem győzi a munkát. Csináljuk együtt az üzletet, nem járok rosszul, hangzott az ajánlat. Odáig felváltva vezetnék az ő Asconáját, ami az üres trailert húzza, visszafelé pedig ő hozná a traileren az egyik, én meg „lábon” a másik autót. Így fellendíthetné a forgalmát, mert eddig egy úttal csak egyetlen autót hozhatott be. Valamikor a tizenötödik út környékén már a saját autót hozhatnám haza mögötte.

Az éjszakák voltak a legfárasztóbbak. A német autópályák végeláthatatlan kaptatói, hajnali párakba, sűrű ködökbe burkolózva. Az Ascona nem duzzadt már az erőtől, nem lehetett gyors haladásra bírni, álmosító lassúsággal falta a kilométereket. Amíg nem én ültem a volánnál, megpróbáltam szenderegni, de ez nem sokat használt. A reflexeim menthetetlenül tompulni kezdtek hajnali kettő után. Megállni persze nem lehetett, nem volt rá idő. Egyetlen megoldás kínálkozik ilyenkor. Visszavenni a tempóból és hangos társalgásba kezdeni.

Se a társam, se én nem voltam beszédes természetű, s ezt a közös tulajdonságunkat hamar felismertük. Ha csak tehattük nyugodt, több száz kilométeres hallgatásokba merültünk. Ha azonban fenyegető közelségbe került a hajnal, erőszakolt csevegésbe fogtunk, olyan témákat érintve, amelyek egyikünket sem érdekelték. Abszurd drámákba illő dialógusok voltak ezek, fáradt, tompa hangon megszólaltatva. Beszélgetés közben az előttünk gomolygó ködfüggönyre és az útjelző táblákra meredtünk. Ez ritkán gyakorolt ránk élénkítő hatást.

A helyzet képtelenségét csak fokozta, hogy fásult szavainkba rendszerint dühös túlkölés zenéje szövődött. Ilyenkor tudni lehetett, megint egy német kamionsofőr idegeskedik mögöttünk. Ezeken a lejtős hegyi sztrádákon a táblák egyfelől arra figyelmeztetnek, hogy tilos nyolcvannál lassabban haladni. Másfelől mindenütt kint van a figyelmeztetés: kamionokkal előzni tilos. Mi azonban ezeken az álmos hajnalokon ritkán mentünk hatvannál többel. Rendre beérték minket ezek az iszonyú monstrumok, s először villogtak ránk, majd dudaszóval riogattak minket. Arra viszont csak egy-két perc hezitálás után szánták el magukat, hogy előzésbe fogjanak. Nem értették, hogyan szeghetünk meg egy szabályt, de a maguk részéről szinte a végsőig tartózkodni akartak attól, hogy maguk is szabálysértésbe bonyolódjanak. Néha hinni kezdek a nemzetkarakterek elméletében.

Bent értelmetlen eszmecserék, kint több tonnás szörnyek. Azt hittük, ez a kényelmetlenség lesz a legnagyobb ár, amit tisztes nyereségünkért el kell viselnünk.

Aztán egyszer visszafelé, már Ausztriában, őrizetbe vettek minket. Valamilyen oknál fogva meg voltak győződve arról, hogy kelet-európai autócsempészek vagyunk, egy veszedelmes hálózat tagjai. Elképedve tiltakoztam, amikor kiderült, hogy az éjszakát a csendőrségi zárkában fogjuk tölteni. Pedig jobb, kevésbé kimerítőbb lett volna a csendes belenyugvás. Reggel gyötrő derékfájással ébredtem. A deszkapadon alig tudtam pihenni, s a kényszerűségből felvett merev póztól kiújult vissza-visszatérő lumbágóm. Az egyik csendőr, talán már tudva, hogy bakot löttek, résztvevően érdeklődött. Bizonyára meglátta, hogy milyen gyötrelmes erőfeszítéssel próbálom kiegyenesíteni a derekamat. „Wie fühlen Sie sich?” A fájdalomtól sziszegve, de azért kimérten válaszoltam. *„Du musst dein Leben ändern.”*

Ezeknek az utaknak az eredménye ez az öreg Audi is. Nem szívesen adnám át a kormányát Ódrinak. Ez az autó másoknak már nem engedelmeskedik. Benne van már a korban, megvannak a maga szeszélyei. Igen, sok bennünk a közös vonás.

Ódri nem adja semmilyen jelét annak, hogy vezetni szeretne. Inkább beszél. Csodálkozva hallgatom. Csaknem mindent megtudok róluk. Hogy honnan érkeztek. Persze nem ők maguk, hiszen ők már csak leszármazottak. A harmadik itt született generációhoz tartoznak. Többségük már túl van az akklimatizáció és az asszimiláció szinte összes állomásán. De ők, néhá-

nyan, Sebő vezetésével ismét felfedezték saját másságukat. Lényegében erről szól minden, amit csinálnak. *Belefeledkeznek azokba a tradíciókba, amelyeket tudatuk mélyéről, a kollektív emlékezet tárházából csalogatnak elő.*

Mindig egy ilyen ajándékot vártam a sorstól. *Egy harmadik vagy negyedik típusú találkozást.* Különösen gyermekkoromban. Amikor kissrác voltam, azt hallottam, az ember olyasmivel szokott álmodni, ami napközben a legjobban foglalkoztatja. Tudatosan törekedtem hát arra, hogy naphosszat a jura kor faunájára vagy az antropomorf ufonautákra gondoljak. *Irányítani próbáltam az álmaimat.* Jó úton haladok. Ha ez így megy tovább, lehet, hogy egyszer még rámköszön egy Tyrannosaurus Rex. Mondjuk egy metróaluljáróban.

Legyünk realisták, követeljük a lehetetlent.

Persze nem kell túlzásokba esni. Amit Ódri elmondott, nagyjából már sejtettem. Viszont akarom a kedvességét. Én is beszélni szeretnék valamit magamról, kettőnkéről. Arról a lehetőségről, amit ez a közös út jelent. Ahogy szorítom a kormányt, eszembe jut egy sokszor lepörgetett gondolatsorom.

Hogy mindig úgy érzem, a kezdetek a legnehezebbek. Az elindulás, a nekilendülés. S ha már lendületbe jönnek a dolgok, nem lehet baj. Lemondok a szavakról. Inkább demonstrációt akarok tartani. Félrehúzódom, s megállok a leállósávban. Aztán a gázpedálra lépek, lassan túráztatni kezdem a motort. Lenyomva tartom a kuplungot, a kocsizozdulatlanul áll. Dallamosan jár a motor, a karosszérián remegések futnak végig. Felengedem a kuplungot, kipörögnek a kerekek, felsírnak a gumik. Az ülésekbe préselődünk a gyorsulás erejétől. Az egyes fokozatokat nem húzatom ki a végsőkig, de azért továbbra is lendületesen kapcsolok fel. Amint elértük az utazósebességet, enyhén visszaengedem a gázpedált. Hogy a sebesség megmaradjon, de a fogyasztás csökkenjen. *Az eruptív elszakadás után konszolidált lendület következik.* A feszült kezdetek után békés nyugalom.

Ódrira nézek, hogy értette-e a mondanivalómat.

Gyengéden rám néz, majd felém hajol, s szelíd mozdulatokkal lefejt az ujjaimat a kormányról. Kezünk az ülünkben, de *a pályánk háborítatlan.* Azt hiszem, erre mondják, hogy jó a kocsizottartása. Nem nyúlok a kormányhoz, de mégis egyenesben maradunk.

Csak nagyon sokára kezd oldalazni az autó. Ha csupán két ujjal is, de meg kell érintenem a kormányt.

Egy emelkedő tetejére értünk. Leoltom a lámpákat, leállítom a motort. Csendesen surrogó gumikkal gurulunk be az egyre gyorsuló sötétségbe.

5.

„...befogad minket egy magunk teremtette rend...”

Utat vágunk az ismeretlenbe. Kelletlenül hasad szét előttünk az éjszaka. Talán barátságos viszonyra kellene lépnünk a sötétséggel.

Ódri előrehajol, a táskájában matat. Végül előhúz egy vodkásüveget, s két fehér műanyag-poharat. Mindkettőt félig tölti.

Szeretek vezetés közben inni, van benne valami kihívó elegancia. Az élvezet persze akkor jó, ha fokozható. Ha csak tehetem, ragaszkodom a végletes hőmérsékletekhez. A lángolóan forró vagy a dermesztően hideg ízekhez. Bal kézzel tartom a kormányt, jobb kézzel számhoz emelem a poharat. Hűvös hullámok ömlenek át rajtam, szerencsére hideg, megfelelően hideg a vodka. Elindul bennem egy megállíthatatlan folyamat. Zuhanni akarok, minél mélyebbre és minél gyorsabban. Mostanában inkább elhárítom magamtól ezeket a lehetőségeket. Az első kortyok után felkínálkozó lelki siklórepüléseket. *De vannak ajánlatok, amelyeket egyszerűen nem lehet visszautasítani.*

Ódri is iszik, csendben, töprengve, ahogyan én. Otthon érzem magam ezek között a mozdulatok között.

Összeakad a nyelvem, ha beszélni kezdek. Ha eljutok erre a szintre, sohasem erőltetem tovább a beszédet, sohasem igyekszem azt a látszatot keltetni, hogy ura vagyok a helyzetnek. Már rég letértünk a magasabbrendű utakról, vékonyka betonutakon bolyongunk az éjszakában. Behajtok egy mellékútra, amelynek elején tiltó tábla van. Erdészeti járművek kivételével tilos ide a behajtás. Éjszaka van, erre háborítatlan lesz a nyugalomunk. Pár száz méter előrehaladás után oldalra húzódok a kocsival, s megállok. Égve hagyom a helyzetvilágítást, leállítom a motort. Kiszállunk, kis sugarú köröket írunk le az autó körül. Valahol a közelben fázósan zúg egy erdő. Csak foltokat sejtethetünk belőle. Felhők mögé bújt a hold, halvány derengések sütnek át az égen. A lombzizegés megnyugtató hatással van rám, szeretem a monoton egykedvűséggel szétterjedő morajlásokat. Az autó tetejére tett vodkásüveg fémesen csillog a helyzetvilágítás gyengén szétszóródó fényében. Nem beszélgetünk. Ódri is, én is a szűk kis fénykörben kóborlunk. Amikor egymásba ütközünk tompán összemosolygunk, s aztán tovább körözünk.

Úgy tűnt, hogy a sötétség világít s bolyongó figurám árnyékot vet. Úgy tűnt, hogy a lélegzésem százszoros visszhangban zihál körülöttem.

Kiürült az első üveg, felnyílik a második. Néha görcsösen felnevetek, torz vigyor ül ki az arcomra. Közönyösen veszem tudomásul, hogy Ódri abbahagyta a járkálást, s törökülésben a motorháztetőre kuporodott. Lehorgasztott fejjel mered maga elé. Szédülök, járásom tántorgóvá válik. Köveket rugdosok magam előtt. Élveteg undorral lendítem a lábamat. Egy kőbe akkorát rúgok, hogy a mozdulattól elterülök a földön. Nincs kedvem feltápászkodni. Oldalra fekszem, felhúrom a térdemet. Hirtelen összevillan a tekintetünk Ódrival. Tény, hogy mindketten furcsa pózokba roskadtunk össze.

De nem szakadunk el egymástól. Csak épp *ritmikussá* válik az érintkezés közöttünk. *Közeledünk és távolodunk.*

Egy villanásnyi időre mintha egymásba kapcsolódna a két tudat. Körbeölel minket valami *földöntúli* nyugalom. Az élet menthetetlenül értelmetlen. De vannak pillanatok, amelyek utolérhetetlenül szépek.

Fárasztó ráélesíteni a tekintetem a távoli dolgokra. Magam elé bámulok a porba. Aprólékos gondossággal tanulmányozom az előttem heverő apró köveket, rothadó faleveleket és kicsiny gallyacskákat. Előbb balról jobbra, majd jobbról balra pásztázom végig az arcom alatt nyugvó tájat. Úgy érzem, ez a munka tart eszméletben. Előbb balról jobbra, majd jobbról balra. Szűkös a szemhatár, s mégis mennyi tereptárgy sorakozik rajta. Nevetés rázkódtat meg. Egész testemben remegve nevetek. Az önkívülethez közel mindig a legrosszabb viccek a legmámorítóbbak.

Minden erőmet megfeszítve felkönyökölök, s belenyomom a tenyeremet a porba. Kézjeggyemmel látom el az átvizsgált anyagot. Úgy teszek, mintha még most is a szemlére bocsátott történések papirosszagú közegében időznék. S mintha végre átböngésztem volna a környező világot. Ezt a mámoros színekben tündöklő porsivatagot. Kéne egy polaroidkép erről a jelekkel ékesített terepfelületről, s már lehetne is sokszorosítani. Részemről rendben. Elvégeztem a dolgom. Most már véget érhet a nap.

Fáj kinyitni a szemem, bántóan élesek a fények. Jár a motor, valaki még a fűtést is bekapcsolta. Lehet, hogy én voltam, de nem emlékszem. Reggel van, elgyötört testtel ébredek. Hátra van hajtva az ülés, de ez kevés az üdvösséghez. Nem tudom, hogyan kerültem ide. Ódri mellettem fekszik. Hunyorgó szemmel bámulok előre. Valószínűtlen látvány rajzolódik ki előttem.

Körülbelül ötven méterrel előttünk egy gyors vizű hegyi patak folyik keresztül az úton. Nem valami hirtelen átfolyásról van szó, ami tönkretenni készül az utat, nem, ez a patak már akkor is itt volt, amikor aszfaltozni kezdtek errefelé. Gondolom, az erdészet meg akarta takarítani a patakon átívelő híd építési költségeit. Az út pár méterrel a patak kavicságya előtt megszakad, majd a túloldalon ugyanekkora távolság után megint folytatódik. Igen, ez a szakasz eleve így lett megépítve. Számítva arra, hogy az erdészeti dzsipek, teherautók és erőgépek könnyedén át tudnak gázolni a medren. Más járműre pedig nem kellett gondolni. Azok távoltartására egyszerűen kitétek egy tiltó táblát.

Akármi is a magyarázat, nem hittem volna, hogy ilyen idejétmúlt útszakaszok léteznek még ebben az országban. Mintha más korba vagy más földrészre kerültünk volna. Sebességbe teszem a kocsit, s a lehető legkisebb gázadással gurulok előre. Nem akarom felriasztani Ódrit. Behajtok a mederbe, enyhén megimbolyog a kocsiszekrény. Körülbelül a kerekek közepéig ér a víz. Apró, de fürge hullámok szaladgálnak alattunk. A lombzúgást ilyen közélről már határozottan elnyomja a víz csörgedezése. Csendben kinyitom az ajtót, s előregörnyedek, hogy a vízbe mártsam a kezem. Velőtrázóan hideg. Benedvesített kezemmel megmosom az arcom. Nem ártana, ha elmúlna ez a kötelességszerűen jelentkező fejfájás. Meg kéne innom valahol egy kávét. De egyelőre visszahanyatlak. Megvárom, amíg Ódri is felébred. A nyitva hagyott ajtó résén keresztül elbűvölten nézem a mohás kövek szegélyezte sekély medret. Előttem egy darabon gyönyörűen simára kopott, színes kavicsok sodródtak össze.

Ha még otthon várna rám Ádi, biztosan belegázolnék a vízbe, s gyűjtenék neki egy maroknyi kavicsot. Valamelyik színes dobozába rakná őket, majd hosszan elmeséltetné velem, hol találtam rájuk. Meg kellene ígérnem, hogy egyszer őt is elhozom ide. Rajtam nem múlna.

Egyik legkedvesebb játékunk az volt, hogy versenyt üztünk abból, melyikünk tud nagyobb képtelenséget mondani. Apa, képzeld el, ma belebújtam a tévébe és játszottam Miki egérrel. Ádi, nem fogod elhinni, én pedig sakkoztam a parkban egy zsiráffal. És így tovább.

Ádi, képzeld el, ma úgy üldögéltem az autóban, hogy közben egy patakba lógtam a kezem. Igen? Apa, én meg tuskéket szúrtam a holdba.

Az erdő, amit az éjjel csak hallani lehetett, most teljes pompájában tárul elém. Mindig lenyűgöz a *hervadás színorgiája*, az ágak lecsupaszodásának lassú rituáléja. A keringve hulló falevelek némelyike a patak vizére ereszkedik. Együttérzéssel nézem, ahogy elsodródnak alattunk.

Egyszer csak felcsendül a zene. Ódri ad életjelet magáról. Szinte ki se nyitotta a szemét, úgy tapogatta ki a kezelőgombokat a beépített CD-lejátszón. Tökéletes minőségben, de visszafogott hangerővel szól az egyik kedvenc lemezem. A szimfonikus rock egyik úttörő albuma, még hetvennégyből. Nem túlharsogva, inkább csak kiegészítve az erdőzúgást és a vízcsobogást. „Szeretem azokat a helyeket, ahol mindig szól a zene”, mondja a cipőjét fűzve Ódri. Különös térbeli elhelyezkedésünk láthatólag nem zaklatja fel, de nem is teszi kíváncsivá. Nem kérdezi, hogy kerültünk ide. A farmerjéből is kibújik. A pulóveréhez viszont hozzá sem nyúl. Meztelen alsótesttel, fölül viszont több réteg ruhában áll a patak vizében. Amikor elindul, a folyásiránnyal szemben halad. Bizarra erotika lappang a jelenetben, de Ódri gyönyörű combjainak látványától most inkább borzongani kezdek. Semmi kedvem vele tartani, de nem is szólít fel, hogy kövessem. Lassan gázol a vízben, a lábával felkavart homok sötétén örvénylik. Leveszem a bal lábamról a cipőt, s egészen előretolom az ülést. Előrecsúszok, jobb kézzel a kormányra könyöklök. Kilógatom a lábam. Jeges borzongás fut végig rajtam. *Lábszáramra fokozatosan lerakódnak az Ódri léptei nyomán felgomolygó homokfelhők szemcséi.*

Gyerekkoromban sokat játszottam egy mérhetetlenül koszos, zöldessárga vizű patak partján, amelyből minden életet kiöltek az ipari tevékenységgel együttjáró, s a környéken alattomosan szétszívargó vegyi anyagok. Ódri látványa azonban egy másik patak emlékét idézi fel bennem. Hadgyakorlatra készülődtünk egy külvilágtól gondosan elzárt hegyvidéken. A szigorú tilalom ellenére kiszöktünk egy erdőszéli tisztásra, ahol nagy örömünkre rátaláltunk egy ehhez hasonló, tiszta vizű és gyors folyású patakra. A civil élet illúzióját keresve lehánytuk magunkról az egyenruhát, s belerohantunk a vízbe. Komoly technikai problémát jelentett, hogy végül is miként fürödjünk meg abban a nagyon sekély, de rendkívül sebes áramlásban. Némi töprengés után azt csináltuk, hogy óvatosan lehasaltunk, s előrenyújtott kezeinket alaposan belevájtuk a kavicsos meder homokjába. Lebegtettük magunkat a sodrásban. Ám az áramlás rohamos gyorsasággal mosta ki az ujjaink közül a homokot. Volt, aki megadta magát az elemek akaratának, és a meder aljának ütődött. Hogy véres karcolásokat gyűjtve, de felszabadult üvöltéssel szakadjon ki a lebegésből. Amikor a fegyveres járőr begyűjtött minket, lelkesen vigyorogtunk egymásra. Pedig meztelenül ácsorogva elég nehéz megőrizni a jó kedélyt. Az egyik géppisztolyos katona később elmondta, hogy amikor becserkésztek minket, nehezen tudták elképzelni, mitől vagyunk olyan vidámak. Hasaltunk abban a sekély és hideg vízben, s mámorosan kiáltozunk.

Volt abban valami hátborzongatóan végletes, ahogy az ujjaink közül kimosódott a homok, s így *kiszakadtunk* a mederből. Ahogy közeledett a végső pillanat, s ahogy egyre csak lazult a testünket rögzítő fogás.

A hidegtől elkékült, érzéketlenné dermedt lábakra nehéz visszaerőltetni a cipőt. A legmagasabb fokozatra állítom a ventilátort, s nagy erővel fúvatom be a meleg levegőt. Kihajtottunk a főútra. A forgalom ritkásan csordogál. Kelet felé, még mindig kelet felé haladunk.

A hosszútávú autóvezetés sajátos lelki folyamatokat szabadít fel az emberben. A táv, amit eddig teljesítettünk, nem igazán jelentős, de bizonyos jelek máris kezdenek rajtam megmutatkozni. Körülbelül nyolc-tíz órányi vezetés után úgy érzed, a pedálokon nyugvó láb, a kormányt fogó kéz szinte összeforrt az autóval, s az utat pásztázó szem ugyanolyan rendű és rangú kezelőszerv, mint a sebváltó vagy a kézifék. Az agyad ilyenkor úgy viselkedik, mint egy fedélzeti számítógép, amely fölényes biztonsággal teljesíti a feladatait, ám ezzel párhuzamo-

san szabad kapacitásaival is aktívan dolgozik. Egyre közelebb kerülök ehhez a sajátosan fel-fokozott szellemi állapothoz. Egy homokos, végtelen síkságon gördülünk keresztül. Hirtelen nem tudnám megmondani, hol és mikor kezdődött ez a síkvidéki táj. Kimaradt az emlékezetemből az előző húsz-harminc kilométer, egyszerűen máshol járt az eszem. Ódri is szótlanul mered előre, néha kicseréli a CD-lemezt a lejátszóban. Szeretek Ódrival utazni, kölcsönösen tiszteletben tartjuk egymás magányát. A végtelenbe veszve tűnődünk. Ez gyakran előfordul velem. Ha engedném, minden gondolatom a végtelen felé futna. *Szeretem elveszettnek érezni magam.*

Az egyik kisváros végén elhagyatott rendezőpályaudvar árválkodik a bágyadt őszi napsütésben. Ideje megállnunk. Nem mondanám, hogy pihenőt tartani, arra még nem volna szükség. Inkább azért, amit Henk mondott. „Ahol csak tehetitek, húzódjatok lesállásba. Vadásszatok az értékes pillanatokra. Tegyük úgy, mintha az utazás célja nem a megérkezés, hanem az útonlét volna.”

Senkitől sem zavartatva bandukolunk a rozsdás sínek és olvashatatlan feliratú tehervagonok között. Egy kényszerképzet kerülget. Azt hiszem, tartozom annyival Ódrinak, hogy elmagyarázzam, miért vonzódok ennyire az ipari jellegű tájakhoz.

Otthonos hangulatok vesznek körül a múzeumba illően ósdi technikák, s a rozsdamarta alkatrészek között. Gyerekkoromban ilyen terepek voltak számomra a játszóterek. A várost, ahol felnőttem, elborította a hulladékvas, mindenütt rozsdás acélépítmények álltak. Az enyészet mindent átható légkörében még az emberi sorsokat is korrodálta az idő. Később, amikor néhány iskolatársammal együtt egyetemre kerültem, csoporttársaink hamar megkockáztattak velünk kapcsolatban egy tetszetős általánosítást. Kijelentették, hogy a viselkedésünkben van valami közös jellegzetesség. A pusztulás légköre terjeng körülöttünk.

Az ilyen tehervagonok pedig személyes ismerőseim voltak. Csigalassúsággal vánszorogtak át a városon, forró szállítmányaik fölött megzavarodva táncolt a levegő. Amikor kissrác voltam, pénzdarabokat és söröskupakokat raktunk eléjük a sínre, s örömmel figyeltük, hogy ezek a kormos és otrombán zakatoló szörnyek milyen ellenállhatatlan erővel lapítanak össze mindent maguk alatt. Később felugrottunk ütközőikre, még később pedig beszöktünk azokra sínekre, ahol félreállítva várakoztak újabb rakományaikra. Ez már akkor történt, amikor *tomboló kreativitással* támadtunk a világra. Megtanultuk kinyitni a vagonok reteszeit, s besurrantunk a vöröslő acélkatlanokba, amelyek börtönzárkaként zárultak körénk. Színes krétákat húztunk elő, s rávetettük magunkat a belső falfelületekre. A rock nagy évtizedének szimbólumai és szentenciái obszcén grafikákkal és trágár jelszavakkal keveredtek kezünk alatt. A körünk alól napokig nem lehetett eltávolítani a színes krétaport. Akkor még nem volt forgalomban a festékszóró spray.

Fölsegítem Ódrit az egyik ütközőre. Jó érzés megszorítani a testét, mélyen magamba szívom az illatát. Felülök a másik ütközőre, olyan sínek fölött leng a lábunk, amelyek már elszoktak a mozgás érzetétől. A mellettünk húzódó sín párokon marhavagonokból álló szerelvény vesztegel. Egy ilyenben feküdtem akkor, amikor az egyik szemem majdnem odaveszett. Valamilyen hadgyakorlatról tartottunk hazafelé, s már csak az volt a dolgunk, hogy kényelmesen elhelyezkedjünk a vagon deszkáin. Az utolsók között furakodtam fel, csak a bejáratnál tudtam elvaccolódni. Örültem, hogy majd kinyújtott lábbal alhatok. Éppen lehunytam a szemem, amikor irtózatosságot éreztem a szemöldökömnél. Ki akarták nyitni a vagon egyik szellőzőablakát, amelyet keresztben egy súlyos vasrúd reteszelt el. Ez a rúd zuhant rám.

A bal szemem, amelyik egyébként két dioptriával *jobb* a másiknál, ekkor már másodszor forgott végveszélyben életem során. Az első alkalom még különösebb volt. Akkor egy kasza állt bele a homlokomba. Az a heg, csakúgy mint a másik, ma is kitapintható a szemem fölött. Néhány hétig nevetve mondogattam, hogy valószínűleg megadatott nekem a halhatatlanság. Egyszer már próbát tett velem a *kaszás*, miért háborgatna hát másodszor is.

A gyengélkedőben egy színész sráccal feküdtem együtt. Elképesztően bágyatag volt, állandóan szenvelgett. Ma a tévében látom néha, túltengő férfiasságú széptevőket alakít. Engem már semmi sem lep meg. Abban a kórházban mimelő környezetben apró ügyeskedéssel el lehetett érni, hogy borotvátlanul maradjak. Féltve őrizgettem és dugdostam többnapos borostámat. Legfőbb szórakozásom az volt, hogy az államot simogattam. A szabadabb, de fárasztó semmittevésben legfeljebb az zavart meg néha, hogy esténként a nyakamra járt az írrok, s katonakönyveket csempészett az ágyamra. Az egész ütegben én tudtam a legjobban utánozni az egyik aláírásra jogosult hadnagy nevét. De az is lehet, hogy másnak nem volt mersze ezt megpróbálni. Mindegy. A hamisítás az én privilégiumom volt. Szinte minden elővigyázatosság nélkül, kéjes gátlástalansággal firkantottam alá a megfelelő nevet. Még ma is az ujjaimban van annak az aláírásnak a lendülete.

A katonai gyengélkedő szubkultúráját nem találtam különösebben érdekesnek. Ezt a hitemet Simó rendítette meg. Ő egy évvel utánam volt katona, mert csak a második jelentkezésekor vették fel az egyetemre. Felcsernek osztották be, s egy gyengélkedőn dolgozott. Amikor meglátogattam, tanácstalanul tébláboltam a déli határszél legfontosabb pályaudvara előtt. Délelőtt tíz óra volt, nem értettem, hogyan ígérhette meg, hogy egészen biztosan elém tud jönni. A laktanyából ebben az időben nagyon nehéz kiszabadulni. De nem sokáig kellett várnom. Észbontó szirénázásra lettem figyelmes. A zaj forrása egy barna katonai mentőautó volt, amelyből széles vigyorgással Simó toppant elém. Beszálltam, a mentő füstölő gumikkal, őrző szirénázással száguldott el velem.

Tébolyult órákat töltöttünk együtt, amelyhez méltó módon asszisztált a többi felcser is. Fehér köpenyekben viharzottak körülöttem, s végig az volt az érzésem, hogy egy elmeegógyintézetbe kerültem, ahol most épp az ápoltak játsszák az ápolók szerepét. A nap végén megint bependerültünk a mentőbe, s a vonat indulásáig hátralévő időben ide-oda cikáztunk a város általuk izgalmasnak talált pontjai között. Egy percre sem kapcsoltuk ki a szirénát, az emberek ijedten húzódtak el előlünk.

Némelyik ismerős képviselő közlekedik így, sikító szirénákkal a városban. Az ülés alatt tartják a megkülönböztető fényjeleket kibocsátó, hisztérikusan villogó szerkentyűt, amit adandó alkalommal habozás nélkül fellendítenek szolgálati kocsijuk tetejére. Persze volna itt néhány apró különbség. Simó jól tudta, nincsen olyan cél, ahová érdemes lenne sietni. Az általam ismert képviselők viszont el vannak telve önmaguk és céljaik fontosságával. Bizonyára érzéksalódás áldozata vagyok, de úgy érzem, az ő szirénájuk másként, sokkal nevetésesebben vijjog. Az a sziréna, amit Simó kapcsol be, csúfondárosan nevetett.

Borisz meghalt. Neki nem csupán a szeme körül sokasodtak a hegek, hanem összezúzta magát. Azonnal szörnyethalt. Felborult vele az egyik csapatszállító autó. Valami hirtelen fékezés miatt, ha jól emlékszem. A felelősség kérdése persze sokkal bonyolultabb lehetett volna, de a vizsgálat nem akart túl messze menni. Soha nem felejttem el azokat a megveszekedetten rezgő deszkákat. Ülésnek használtuk őket, de alig mertünk rájuk nehezíteni.

Borisz egyike volt azon keveseknek, akiket felvittem magammal a szénosztályozó tetejére. Valójában azt sem tudom, mi az, hogy szénosztályozó. Valaki azt mondta arra az elhagyatott épületre, hogy az egy szénosztályozó volt valamikor. S mi minden ellenőrzés nélkül átvettük és használni kezdtük azt a kifejezést. Hisz senkit sem érdekelt a neve.

Először is kockázatos volt eljutni a bejáratáig. Az a terület már a gyárhoz tartozott, s így bárki kérdőre vonhatott minket. Ha viszont belopakodtunk, akkor már nem volt mitől tartanunk. Bent rozsdaszínű porfelhők lengedeztek, ám - meglepő módon - nyoma sem volt a félreeső helyeken megszokott undorító ammóniaszagnak. Több szintet lehetett megmászni. Az első volt a legizgalmasabb. Semmibe vezető vaslépcsők és vaskorlátok, alattuk üresen tátongó tölcserékek és vashengerekkel. Több nap munkájába telt kitapasztalni a járást, s még a feldeirítések után is óvatosan, valami soha nem szűnő megilletődöttséggel lépkedtünk a magasban. Emlékszem, egyszer Christ is felcsempésztük ide, s fényképeket készítettünk róla és vele. A legtöbb képen én álltam az oldalán. Egészen vad helyeken pózoltunk az objektív előtt, volt olyan kép is, amelyiken Chris az egyik szédítően mély henger peremére állt, s mindössze az én kinyújtott karomba kapaszkodva őrizte az egyensúlyát. Az egyik póz felvétele közben a háta mögé álltam, s hóna alatt átnyúlva a mellére szorítottam a kezem. Nem tiltakozott, de a tenyeremmel világosan éreztem, hogy megremeg a teste és hevesebben ver a szíve. A fényképezőgép kattant egyet, s mi sokáig nem néztünk egymásra. Ezt megelőzően még sohasem érintettem meg a mellét. Most is csak a pózolás szerepjátéka mögé bújva mertem megtenni. A gátlások feloldódásaig bonyolult praktikákon keresztül vezet az út.

A második szint tulajdonképpen egy nagy és berendezés nélkül maradt hodály volt. Két oldalán óriási üvegablakok helye tátonzott. Vigyázni kellett, hogy ne lépjünk közel a hívogató mélységhez. S vigyázni kellett, hogy feltűnés nélkül mozogjunk ezen a szinten. Ide alulról is fel lehetett látni. Egyetlen egyszer kaptunk csak hívatlan látogatót, s azt is akkor, amikor hosszasan és minden elővigyázatosság nélkül időztünk ezen a szinten. Egy munkás jött fel, s rögtön fenyegetően lépett fel. Mit keresünk mi itt, hogy kerültünk ide. Mindig megálltam a helyem, ha villámgyorsan kellett kitalálni valami megfelelő hazugságot. Az már más kérdés, hogy az ilyenkor szükséges alakoskodás aránytalanul sok energiámat emésztette fel. Egy-egy ilyen jelenet után órákig meredtem magam elé, szóltanul és kimerülten.

Ránéztem a munkásra és magyarázva, nem pedig mentegetőzve beszéltem. Hogy oda, abba az iskolába járunk, nyolcadikosok vagyunk. Rajzórán azt a feladatot kaptuk, hogy készítsünk látképet lakóhelyünkről és az iskolánkról. S mi most valójában a *megfelelő látószöveget* keressük, azért megyünk fel minden olyan magaslatra, ahová csak tudunk. Hát ide nem lett volna szabad, mondta a munkás, de már megenyhült hangon, meghátrálva a rajztanári szavak tekintélye előtt. Látványosan csodálkoztunk, amikor azt mondta, hogy ez az épület már a gyár területén áll, s őszinte ijedtséget mímeltünk, amikor kifejtette, mennyire veszélyes itt tartózkodni. Lefelé menve sűrű bocsánatkérésekbe merültünk.

A harmadik szint egy sötét folyosórendszer volt, amelynek jószerivel csak egyetlen pontján voltak rendes fényviszonyok. Azon a ponton valamiféle lépcsőszerű alakzat ingott előttünk. Néhány vasfok emelkedett a magasba a falban, s ezeken a vasakon fel lehetett kapaszkodni a tetőre. Eredetileg itt egy csapóajtót találtunk, de azt már az első alkalommal kiemeltük a helyéről. A látogatások *csúcspontja* az volt, amikor itt felmászhattunk. A szó szoros értelmében is. Hason kúsztunk el a tető közepén égnek meredő kémény lábáig, s csak akkor ültünk fel, s támasztottuk hátunkat a kéménynek, amikor arra az oldalra húzódtunk, amelyre csak egy néptelen tisztásról lehetett fellátni. Órákat üldögéltünk a magasban. Olykor a tető széléig kúsztunk s fölényesen, szenvtelenül néztük a hegyek közé és füstfelhők alá szorult város panorámáját. Boriszt már gimnazista koromban csábítottam el ide. Magával hozta a

gitárját is. Csendben énekeltünk a tetőn. Nadrágunkat összekoszolta a kátrány, de hangunk egy-egy foszlányát a város felé sodorta a szél.

Az ütközőkről most is rozsdafoltok ragadnak ránk. De egyelőre nem zavartatom magam. A szimmetrikus pozíció, amiben Ódri és én helyet foglalunk, megnyugvással tölt el.

Betérünk egy amerikai stílusú gyorsétterembe. Tálcánkon sajtburgerek papírpapírai és almáspite morzsái. A helyiségben kevesen vannak, elmélázva rácsálom az obligát szívószál szárát. A falra erősített tévék képernyőjéről az egyik páneurópai zenecsatorna műsora villózik a szemembe. Szeretem az amerikai gyorséttermeket és a multinacionális cégek által működtetett benzinkutakat. Elsősorban praktikus okokból. Megnyugtató érzés, hogy mindenütt egyformák. Bárhol járok a világban, ezeken a helyeken otthonosan mozoghatok. Ugyanazok a színek, szögletek és beugrók. Előszeretettel térek be az ilyen *univerzális formák* közé. Mert, ha csak tehetem, el akarom kerülni a meglepetéseket.

Ebéd után autóba ülünk, s kanyarogni kezdek a városban. Ódri még sohasem volt itt, én pedig úgy kilenc év óta nem jártam erre felé. Azóta, hogy átjelentkeztem egy másik egyetemre. Behajtok abba az utcába, ahol két évig éltem. Felnézek a negyedik emeleti lakás erkélyére. Utáltam itt időzni, feltett szándékom volt pezsgőt bontani, amikor a teherautó kigördül a ház elől, hogy elköltöztesse bútoraimat, táskákba és dobozokba gyömöszölt holmimat. A pezsgőbontás aztán elmaradt. A várva várt pillanatok néha kiábrándítóan prózai módon múlnak el.

Miután elköltözködtem, valamikor a szemembe ötlött egy hír, amelyben egykori lakásom címe szerepelt. Már nem emlékszem, mennyi idő telt el a távozásom óta, lehet, hogy fél év, lehet, hogy két év. Enyhe megrendültséggel olvastam a szöveget. Az egyik földszinti lakó öngyilkosságot kísérelt meg. Már nem tudom pontosan felidézni az elkövetés módját, a végeredmény mindenestre az volt, hogy felrobbant a konyhája, s tűz ütött ki a házban. Az első gondolatom meglehetősen anyagias jellegű volt. Milyen jó, hogy még a tüzeset előtt el tudtuk adni a lakásomat. Hiszen a mostani állapotok feltétlenül értécsökkentő hatásúak lennének. Aztán futólag eltöprengtem azon, hogy a négy földszinti lakó közül melyikről tételeznék fel szuicid hajlamokat, majd azon is, milyen lett volna, ha a robbanás pillanatában én is a lakásban tartózkodom. De ezek a gondolatok könnyedén csapongtak, súlytalanul szálltak.

Évekkel később megint kigyulladt valahol egy földszinti lakás. Történetesen éppen alattunk. *Mintha vadászna rám a tűz.* Mindig tudtam, hogy eretnek gondolkodó vagyok, de azt túlzásnak találnám, ha megégetnék érte.

Este nyolc körül járt az idő, Ádi szerencsére már túl volt a fürdésen. Az ágyban feküdtünk, amikor heves kiáltozást hallottunk alulról. A dolog inkább felháborító, semmint ijesztőnek tetszett, az alattunk lakók viselt dolgainak ismeretében egy újabb botrányos veszekedésre lehetett számítani. A zörgés és a szaladgálás mindazonáltal túlzottan élénk volt. Kis habozás után a feleségem az erkély, én pedig az ajtó felé indultam. Nem volt időnk túl sokáig hallgatózni, a helyzet hamar egyértelművé vált. Az előszoba padlóköve rémisztően megremegett alattam. Az első gondolatom az volt, hogy földrengés van. Mintha egy örökkévalóság telt volna el, amíg a detonáció hangja is felhallatszott. Ilyenkor mérhetetlenül lelassul az idő. Ha utólag visszaidézem az akkor lejátszódott eseményeket, mintha egy lassított film képeit látnám. Feltéptem az ajtót, szinte mellbevágott a sűrű, gomolygó füst. Innentől kezdve rémálomszerű rohanás volt az egész. Berohantam a szobába, s felkaptam Ádit. „Meneküljünk. Tűz van.” A félelemtől elszorult a torkom, s így nem kiáltottam, hanem fojtottan, elcsukló hangon beszéltem. Alig tudtam magamból kipréselni ezt a néhány szót. Rohantunk. Amikor utólag megpróbáltuk rekonstruálni az eseményeket, nem tudtuk visszaidézni, melyikünk szaladt ki előbb az ajtón. A lakásajtóból egyetlen mozdulattal akartam kirántani a kulcsot, de amikor

megszorult, nem vesződtem vele tovább, hanem lerohantam. Ellentétes utasítások feszültek bennem egymásnak. Valami azt parancsolta, hogy nyúljak a kulcshoz, próbáljam kihúzni. Meg is próbálkoztam ezzel, pedig az adott pillanatban fogalmam sem volt, hogy miért volna szükségem erre a mozdulatra. Ahogy viszont nehézségeim támadtak, s a kulcs nem engedelmeskedett a türelmetlen rángatásnak, eluralkodott bennem egy másik, szintén parancsoló késztetés. *A menekülésvágy.* Lerohantam a lépcsőn, igyekeztem visszafojtani a lélegzetemet, s csak résnyire nyitottam ki a szemem. Iszonyú volt a forróság, vágni lehetett volna a füstöt. Ádit görcsösen a mellemre szorítottam, fejcskáját az állam alá nyomtam. A földszinti lépcsőfordulónál méteres lángnyelvek csaptak ki, a tűzfészek irányából pattogó, recsegő hangok hallatszottak. Még át lehetett vágni, még ki lehetett törni. De mi voltunk az utolsók, akik átjutottunk ezen a szakaszon. Aztán mások is megpróbálták kimenekülni a házból, de ők már visszafordultak, amikor idáig értek. Lent, a kapunál kétségbeesetten toporgott a feleségem, tehetetlen dühvel rángatta a kilincset. Be volt zárva a ház ajtaja. A szemünket csípte a füst, a hátunkat perzselte a forróság. A kulcscsomó, villant át rajtam. Magunkkal kellett volna hoznunk.

A túlsó oldalon egy eltorzult arc bukkant fel, a kigyulladt lakás tulajdonosáé. Magunkból kivetkőzve, tomboló rémülettel mutogattunk a zárra. Hogy engedjen ki. Az ő mozgása is szétszórt volt, kalimpáló karokkal gesztikulált, az ablaka felé mutogatott. Mint később kiderült, ők az ablakukon ugrottak ki a tűz elől, s így náluk sem volt kulcs. Aztán csörömpölés. Karaterúgások az ajtó drótokkal átszőtt üvegtáblájába. Pár perc múlva, amikor már a parkban álldogáltunk, s kintről meredtünk a lángok terjedésére, pár mondat erejéig odaléptem hozzá. A kint álldogálók felháborodottan üvöltöztek vele, amire volt is némi okuk. Tompa tekintettel meredt rám, valószínűleg tőlem is szemrehányó szavakat várt. Pedig csak azért léptem oda hozzá, hogy megköszönjem azt a mozdulatát. Az üvegtáblát betörő rúgást. Közös erővel tördeltük ki a tábla megrepedt részeit, a felnyíló résen először az ijedten zokogó Ádit nyújtottam ki. Amikor kibújtunk, a szemközti szálloda portájára rohantam, hogy hívjam a tűzoltókat. Megpróbáltam összeszedetten beszélni.

Amikor utólag megbeszéltük a történeteket, két dolgon is csodálkoznunk kellett. Először azon, hogy meg sem fordult a fejünkben, hogy a lakásban őrzött értékek vagy iratok közül bármit is megragadjunk. Nem mertük az időt pazarolni. Másodszor az, hogy amint kiértünk, nem kezdtünk kiabálni, nem riasztottuk a lakókat, hogy próbáljanak meg kitörni. S ami a legfurcsább, a korábban kimenekültek is elmulasztották ezt. Gépiesen, szinte öntudatlanul cselekedtünk, s amint kiértünk, egyszerre csak kisült belőlünk a felgyülemlett feszültség. Bágyadt tétovasággal toporogtunk kint. Nem tudom, hogy ezt önzésnek lehet-e nevezni. Tényleg nem tudom. Egyszerűen elfeledkeztem arról, hogy a házban mások is élnek. Remegő hangon nyugtatgattam a rettegve figyelő, szipogó Ádit. Pizsamában volt, s így nagyon védtelennek tűnt.

Begördülök a parkolóba az egykori lakásom előtt. Fölnézek, a rám törő emlékek megint felkavarnak. Hiába, évek óta nem jártam erre felé, s ha nincs ez a program, ki tudja, mikor keveredek el idáig. Rengeteg sötét élmény jelenik meg lelki szemeim előtt. Kietlen éjszakák, sivár nők, csupasz mámorok. Itt nyertem beavatást a magány művészetébe. Egy éjszakai buli volt a kiindulópont. Én voltam a házigazda, látszólag minden ugyanúgy indult, ahogyan más-kor is. Komoran ittam, s azon gondolkodtam, melyik nőt kellene megkörnyékeznem. Ezzel együtt nem igazán érdekelt, hogy mi lesz velem éjszaka. Akkor már meglehetősen elhatalmasodtak rajtam a kiégettség tünetei. Minden reggel összeszorult, görcsölő gyomorral ébredtem, s zsigereimben valami meghatározhatatlan félelem bujkált.

Aztán a szakítás. Minden egy pillanat leforgása alatt történt. Néztam a társaságot, amely jórész egyetemi csoporttársaimból állt. S egyszerre elfogott az az érzés, hogy kívül vagyok ezen a körön, semmi közöm azokhoz, akiket megint - immár sokadszor - vendégül látok.

Ilyen idegenszerűnek különben se láttam én még e földi üzelmet. Mintha most pottyantam volna ide valami csillagról.

Elborzadtam attól, ahogyan szabadjára engedték magukat. Attól, hogy milyen technikákkal, milyen öncsalások révén akarnak felszabadulttá válni. Taszított a harsányságuk. Nem tudom, mit szerettem volna. Hogy mit is csináljanak. De ez nem számított. A konyhában egy három fős társaság üvöltözött, egyikük gitározott is. Az egyik szemináriumvezető érthetetlenül homályos, nagyképűen fennhéjázó mondatához komponáltak zenét. A dal már régen készen volt, most éppen tökéletesítették a szerzeményt. Ez annyit jelentett, hogy újra meg újra belefogtak, s egyre fokozódó hangerővel ordították. Először nekik mondtam, hogy hagyjanak magamra. Aztán sorban a többieknek is.

Rossz érzés saját, meghaladottnak vélt életvezetési technikáinkkal szembesülni. Nem tudom, miért zavart egyszerre olyasmí, amiben sokáig magam is tettestárs voltam.

Szeretném megfogni Ódri kezét. Erőt ad a jelenléte.

Kérdően nézek rá, szeretném megtudni, szerinte is itt van-e az idő. Már nagyon közel lehetünk. A benzinkutat már másodszor jelzi egy tábla. Ha kifordulunk ebből a mellékutcából, fél percnyi út lehet hátra.

It's time.

A kút fényei sárgán villognak felénk. Ódri az órájára néz és visszaszámlálásba kezd. A környező utcák felől szintén elöszivárog egy-egy autó. A mellettünk lévő sávba is befordul az egyik. Átnézek. Mirát látom benne, ő is az órájára mered. Az autót Milos vezeti. Vége szakadt a véletleneknek. Késő van, csak a miénk a terep. Élünk, s jelet adunk arról, hogy élünk.

Működik a megállapodás. Befogad minket egy magunk teremtetten rend.

6. „....korlátok közé szorul a káosz...”

Mira kazettát csúsztat a videomagnóba. Mindig magával ragad a készséges reflexmozdulat, amellyel a szerkezet magába fogadja a nyílásba helyezett kazettát. A feltételek nélküli feltárulás örökké szívélyes gesztusa. A befogadás válogatás nélkül osztogatott kegye.

A lejátszott képanyag jórészt egy ürteleszkóp felvételeit tartalmazza. Lassított ütemű bolygóközi horror. A Shoemaker-Levy 9 becsapódása. A műsort egy globális hatókörű, műholdról sugárzó hírcsatorna adta le. Ezt a tévé képernyőjén látható sarokjel árulja el. De a sarokjel nélkül is lehetne tudni, hogy ez a hír az ő tálalásukban jelent meg. Félreismerhetetlen ez a szenzációhajhászó riporter hang. Ez a lihegő katasztrófaszimuláció. Hogy megzavarodik-e ettől a Jupiter pályája. Hogy ki vagyunk-e téve mi is ilyen veszélyeknek. Hogyan védekezhetnénk, ha ilyesmi fenyegetne minket. Hogy nagynak számít-e a másodpercenként hetven kilométeres becsapódási sebesség. Hogy a csóvával érkező további darabok meddig bombázzák még a bolygó felszínét.

Él bennem a gyanú, hogy Mira miért mutatja meg nekem ezt a felvételt. De nem merek kérdezősködni. Tiltják a közöttünk kialakult íratlan szabályok.

Talán létezik valamiféle *univerzális* illem.

„Minden szertartásunk mélyén ott lappang a gyász motívuma”, mondja hosszas hallgatás után Mira. A hírblokknak vége szakad. A kazettán nincsen más felvétel, az üres szalagról néhány pillanatig zavaros jelek érkeznek. De ez nem tart soká, Mira tévéjének a feldolgozhatatlan üzenetekre is megvan a megfelelő válaszreakciója. A piszkosszürke villódzást szinte azonnal felváltja egy speciális, egynemű szíkonstrukció. A képernyő már-már valószínűtlenül átható kék fényt sugároz szét a szobában.

A turbószoláriumnak van ilyen delejes fénye. Amikor először láttam, valamilyen fantasztikus filmben éreztem magam. Mintha csillagközi utazásra készülődő asztronauta lennék, s ez a fura üvegekoporsó nem átforrósítani, hanem kihűteni készülne. A filmek hibernációs fülkéi ragyogtak éppen ilyen hideg és rideg fényekben.

Leeresztem az áttetsző fedelet. Magamra maradok a gondolataimmal. Ilyenkor, ha csak tehetem, egy tengerparti sziklára képzelem magam. Érzem a tenger felől fújó szél sós illatát, hallom a hullámok morajlását és a sirályok vijjogását. Nem kell levennem a szemem a tengerről. Tudom, hogy egyedül vagyok. Átjár a nyugalom. Jó lenne, ha a városban mindenütt várhatna rám egy ilyen fülke. Hamis az a látszat, hogy tetszetős bőrszínre akarok szert tenni. Hisz leginkább az agorafóbiám miatt megnyugtató itt lenni. Az utóbbi időben már enyhült valamelyest, de még mindig ott lappang a zsigereimben. Nem árt kezelni. Akár még így sem.

Amikor felülről magamra zárom a szoláriumot, néha úgy érzem, egy koporsó fedelét hajtom magamra. Amint leszáll az éj, csikorgó hangok kíséretében kiszabadítom magam, majd szét-tárom fekete köpönyegem. Szárnyra kapva magasra röppenek, s kitartóan keringek a város felett. Nagy figyelemmel nézek a rövid hajat viselő nők felé, elragadtatva bámulom a lágyan ívelő nyakak hajlatait. Minden vágyam az, hogy ezekre a nyakakra boruljak. *Fogytán van az életerőm.* Energiát kell merítenem a kicsiny fülkagyólók alatt rejtőző gyönyörűséges kutakból. *A szükség és a vágy összeszokott párosa önfeledten tombol bennem.*

Egyszer elmeséltem képzettársításomat a feleségemnek. Azt mondta, ő sohase gondolt erre. Az viszont gyakran eszébe jutott, hogy önmaga levében fővő bűnősként fekszik ilyenkor. Egy pokolbéli üstben.

Szerintem ezért váltunk el. Más volt az asszociációs horizontunk. Ez komoly ok, a legkomolyabbak egyike.

Mira talányosan néz rám. „Emlékszel még arra a motorosra? Szerinted mit akart csinálni Sebő ott, a felüljáró tetején? Tudod, amikor először találkoztatok.” Ezek a mondatok arról árulkodnak, hogy Mira, s vele együtt valószínűleg a többiek is, pontosan tudják, hol, mikor és miért kerültem bele a társaságukba. Ez kissé meglep, bár nincs ellenemre. Vállat vonok. „Nem tudom.”

„Egy súlyos ködarabot dobott elé az útra. Pontosán kiszámítva. Hogy még félrekaphassa a kormányt. De épp csak annyi ideje legyen, egy szemernyivel se több. Megrázó élmény, s van gyakorlatunk a tökéletes időzítésben. Tudod, *felfokozott érzékenység* él bennünk a becsapódási szögek és sebességek iránt.”

Mereven néz rám egy darabig, majd átad egy cégjelzéses borítékot. *Space Group Limited*. Úgy látszik, témát akar váltani. A borítékban egy több oldalas meghívó van. Egyre fokozódó élvezettel olvasom a szövegét. Az esküvői meghívónkhoz mellékelt programterv volt ilyen aprólékos, minden részletre kiterjedő.

Hogy aztán a maga teljes pompázatosságában kiteljesedjék a konvenciók rémuralma. Mit mondjak, borzasztó egy éjszaka volt, akadt egy pillanat, amikor már nem bírtam tovább a féktelen vigasság terrorját. Egy szomszédos, kivilágítatlan helyiségbe somfordáltam. Ahogy magamra maradtam, teljes erőből belerúgtam a falba. Aztán belevágtam az öklömet egy szekrény oldalába. Szabadjára engedtem a dühömet, aztán visszamentem a nagyterembe, s fegyelmezett arckifejezést erőltettem magamra. Az utolsó kiegészéseim egyike volt ez a családi ünnep. Rossz emlék, de szerencsére könnyen felejtethető.

Ez a program hasonlóan pedáns volt, az instrukciók szintén a legnagyobb gondossággal követték egymást. Mira kérdően nézett rám. „Eljössz?” Hát persze. Bár ez más lesz, mint a most véget ért utazás. Kötetlen improvizációk után egyszerre csak koncepciózus szertartások. Nincs semmi akadály. Belefér az időmbe.

Késő este van, ma sem fogok már lefeküdni. Ha ágyba kerülnék, aligha tudnék hajnalban az újságokba temetkezni. Az én kocsimmal megyünk, Mira jól érthetően magyarázza az utat. Átvágunk az ókori időkből ittmaradt romváros falmaradványain, s a folyópart felé közeledünk. „Akár hiszed, akár nem, egy minisztériumi üdülőttelep lesz a színhely”, mosolyog Mira. „Rendszeresen bérbe szoktuk venni egy-egy éjszakára. Ilyenkor ősszel már nagyon jutányosak az árak. Kimondottan jó, hogy állandó színhelyen dolgozhatunk, így nem kell újra meg újra a technika beállításával vesződnünk.”

Egy egyenes útszakasz végén fények ömlenek ki az éjszakába. Itt már nem kell mondani, hogy merre tartsak. Először vagyok errefelé, így meglep, hogy az egymás mellett sorakozó üdülőttelepek nem érintkeznek közvetlenül a folyóval. A bejárat nem is a part felőli oldalon van. Később, amikor bebarangolom a terepet, megállapítom, hogy ezen a helyen nem a folyó az igazi látványosság. Aki látni szeretné, annak külön erőfeszítéseket kell tennie célja érdekében. Magához kell vennie a víz felőli oldal kapuinak kulcsait, s aztán kevésbé kiépített, rendezetlen szakaszokon kell áttörnie. S miért is tenne ilyet, amikor a telep kellős közepén ott vannak a medencék. Tisztább vízzel és a mesterséges élvezetek minden kényelmével.

Elindulunk a különös színárnyalatokban játszó társaság felé. A csendes beszélgetésbe merülő csoportok rendezői látomásokra emlékeztető módon részesülnek a reflektorok szűrt, gondosan megkomponált fényéből. Ez volna hát a technika, amely komoly beállítást igényel.

Volt néhány színpadi munkám, amelyekben én is alkalmazhattam volna ilyen effektusokat. De abban a teremben, ahol dolgozhattunk, kihasználatlanul álltak a kulisszák melletti reflektor-állványok. Nem akadt köztünk senki, aki értett volna a világosításhoz. Amikor aztán egy fesztiválon vendégszerepeltünk, hirtelen megtapasztalhattuk a bőség zavarát is. A világosítók szakavatott kérdésekkel árasztottak el minket, azt tudakolva, milyen színpadkompozíciókat keverjenek ki. Nem igazán tudtam eligazodni a szakkifejezéseik között, s nem nagyon tudtam elképzelni, milyen hatást gyakorolnának a színpadképre az általuk mutogatott szűrők. Zavarba jöttem. „Valamilyen hideg tónusú *túlvilági derengésre* lenne szükségem. Ennyit tudok mondani, a többi az önök szakértelmére bízom.”

Tündérrájként kerültem először a színpad közelébe. A rendezői felfogás szerint, amiben akkor, elsős gimnazistaként még semmi kivetnivalót sem találtam, egy gusztustalanra sminkelt bálgúnárt játszottam, aki undorító himringyóként ténfergett a deszkákon, s hervasztóan unalmasan viselkedett. A színpadi festéket különben is nehezen tűrtem, állandóan könnyek folytak az arcomon, amikor a próbák előtt Vanda hegyes szemceruzái a szemhéjaim körül motoztak. Sirámaimat Vanda fölényes nyugalommal fogadta. Már harmadikos volt, nagy, komoly nő, tekintélyt sugárzó, hűvös szépségű arccal. A szigorú anya szerepét játszotta, s én megadóan tűrtem ezt.

De ebben a korban bámulatos gyorsasággal módosulnak a szerepjátékok. Egy év múlva már moziba jártam Vandával, aki apránként feltárta előttem rejtélyes hűvösségének minden szépségét. Szexuálisan túlfűtött kijelentéseit szenvtelen közönnyel adta elő, mint aki már felülről néz le az átlátszó szerelmi heveskedésekre. De bizonyos határokon nem lépett át senkivel sem. Az egyik gyermekkori barátja, aki jól ismerte őt, kisvártatva beavatott Vanda titkaiba. Elmondta, Vanda az ajzó hatások mestere, kétértelmű viselkedéssel kergeti az örületbe soros partnereit. Rafinált virgó, az érzéki ridegség csodás megtestesülése. A magyarázat semmivel sem vitt közelebb Vanda megértéséhez, viszonyunk furcsa volt, s ezután is az maradt. Azt lehetne mondani, kapcsolatunk az egymás iránti tiszteleten alapult. Körtáncot lejtettünk a beteljesülés körül, de sohasem kerültünk a boldogság közelébe. Gyengéden mardostuk egymást, s ebben volt valami ellenállhatatlan báj. Vanda később gépelt nekem, ő gépelt saját *ellenszínházi* csoportunk szövegkönyveit. Egyszer felmentem hozzá, hogy megnézzem, hol tart a munkával. Leültem mellette, s figyeltem az ujjait. Nem értettem, hogyan lehet ilyen gyönyörű, gondosan és szépen festett körmökkel a billentyűket ütögetni. Bár korántsem írt gyorsan. Csodálkozva láttam, ujjai tűnődő lassúsággal barangolnak a tasztatúrán. Egy idő után rám nézett. „Ne hidd, hogy ezzel a sebességgel dolgozom. Egyszerűen csak zavarban vagyok.”

„Akkor miért nem hagyod abba? Ha elmentem, akkor is folytathatod.”

Én is szerettem csak úgy tétován leütni egy-egy billentyűt. Volt egy átmeneti időszak a kamaszkoromban, amikor már szégyellni kezdtem azt, hogy lelki kérdésekről beszéljek az anyámmal, de még élt bennem valami csekély igény az ilyen eszmecserékre. Akkor alakult ki közöttünk az a különös szertartásrend, hogy leültem a zongora elé, s lassan, elgondolkozva leütöttem néhány billentyűt. Ezek a dallamtalan hangfoszlányok egyfajta hívójelként működtek. Anyám leült valahol a szobában és csendben figyelt. Úgy tett, mintha arrafelé lett volna dolga. Én pedig belefogtam egy szaggatott monológba. Hosszas szüneteket tartva mormoltam magam elé egy-egy történetet vagy véleményt, s eközben az ujjaim szórakozottan játszadoztak

a zongorabillentyűkkel. Beszéd közben a szó szoros értelmében is szembesülhettem önmaggal. A zongora fényesen csillogó felületein saját arcom tükröződött.

Jó volt tündérkirálynak lenni. Titánia ugyan ellenszenves volt, de a kíséretét alkotó erdei tündérek minden igényt kielégítő látványt nyújtottak. Együkkel rendszeresen a függönyök mögé húzódtam. A színpadok kulisszái között számtalan zug akad. Az erotikus előjátékokban eleve ott lappang valami teátralitás. Hol bontakozhatnának hát ki tökéletesebben, mint éppen egy színházteremben?

De sohasem értettem, miért jó az a suta álldogálás, amit a rendezéssel foglalkozó tanár követelt tőlünk. Végtelenül mesterkéltnek éreztem ezt a buta toporgást, amire a végszavainkra várva kényszerültünk. Ösztönös sejtéseim szerint a hosszas ácsorgások és a kántáló szavak hamis helyzetekbe kényszerítettek minket. Később, mintegy tiltakozásul, létrejött körülöttem egy földalatti klubszínház, aminek egy szürreálisan botrányos, sokkolóan trágár szóösszetétel alapján adtunk nevet. A nevet egy akkoriban megjelent posztmodern kisregényből kölcsönöztük. A diákszínjátszó fesztiválokon mi voltunk a gimnázium *kettes számú csoportja*, a valódi, csak szűk körben ismert nevünk sohasem hangzott el körülöttünk.

Egyszer, amikor megnyertük az egyik fesztivált, a minket győztesnek hirdető zsüri tagjaival elvonultunk egy közös borozásra. Késve, s kissé kapatosan érkeztünk vissza az iskolabuszhoz. A busz körül addigra már eluralkodott a sértettség hangulata. A hivatalos potentátok és az egyes számú, *hivatalos* csoport színjátszói fojtott dühvel fogadtak minket, szemrehányást tettek, hogy miattunk kellett várakozniuk.

Persze az igazi ok más volt. A pusztaság létünk irritálta őket. Hazafelé menet énekeltünk, s a párás ablaküvegekre ujjainkkal felfirkáltuk csoportunk titkos nevét. Az igazgatónő vöröslő arccal olvasta a vérlázító szavakat. Elkerekedő szemei mámorosan fénylő pillantásokba ütköztek.

Néha találkozom még azokkal a zsüritagokkal. Egyiküktől homoszexuális ajánlatot kaptam, másuk vendégszereplésre hívott minket. A harmadik egy kiadó igazgatója, olykor lektori jelentéseket írok neki. Az igazgatónő lányának nevét egy vidéki irodalmi lapban látom néha felbukkanni. Németből fordít. A csoport egyik tagjáról most tudtam meg, hogy egyetemi tanársegéd lett belőle, most írja a doktori disszertációját. Nincsen jövő.

Ellentmondásos érzésekkel merültem bele a rendezői munkába. Részegítő élmény színpadra álmodni bizonyos helyzeteket, de pokolian rossz a szervezéssel vesződni. Megbékélni azzal, hogy a szereplők nem tudják levetkőzni emberi gyarlóságaikat. Gyűlöltem a megbízhatatlanságot, a pontatlanságot, s most alaposan ki voltam szolgáltatva ezeknek a tulajdonságoknak. Mire elkészült, s bemutatható állapotba került az előadás, rendszerint már tökéletesen elegendő lett a szereplők legtöbbszöréből. Azon a vendégszereplésen, amelyik pályafutásunk csúcsát jelentette, a magam módján bosszút is álltam. A kezdés előtt nem sokkal kijelentettem, hogy most nem szándékozom végignézni az előadást. Ez egyben azt is jelentette, hogy elmulasztottam a szokásos terelgetést és szervezgetést, ami a szabályszerű kezdés létfeltételének bizonyult mindaddig. Félrevonultam, s az öltözőben felbontottam egy üveg bort. Akkor nem volt világos még a magam számára sem, hogy ezzel a szeszélyes döntéssel elégtételt akarok szerezni. Mert látszólag más volt a helyzet. Valamilyen művészi kifogást támasztottam a jelenlétem ellen, azzal érveltem, hogy a nélkülem zajló eseménysor spontán folyamatokat indíthat el, amelyek fokozhatják a játék erejét.

Mindent meg tudok magyarázni, ha kell. Ez máig is így van. Ezt a képességet önvédelmi okokból fejlesztettem ki. A szavak célirányos forgatása nem éppen erőt sugárzó, de azért hatásos fegyver.

Az öltözőben egy balettruhás lány meredt a tükörbe, s lemosó oldatba mártogatott vattákkal törölgette magáról a sminkjét. Ő szerepelt előttünk. Fiatal volt, szinte üde, legfeljebb a szeme villanása árulta el róla, hogy *performer*. Nem keresgeltünk pohár után, üvegből ittuk a bort. Szájáról szájra járt az üveg, érzéki szenvedéllyel érintettem a számhoz az ajkai melegét még őrző palackot. Csodálkozott, amikor megtudta, hogy a kint futó produkció az én művem. Nem tudom, talán túl fiatalnak vélt. Kibújt a jelmezéből, a testén apró izzadságcseppek gyöngyöztek. Az üres üveg alján volt még néhány csepp vörösbor. Az álla alá, a nyakához tartottam az üveg száját, s hagytam, hogy testére csurogjon néhány csepp. Komolyan, szomorúan néztem rá. „Szeretném végignézni, ahogy zuhanyozol.” Az előadás utáni megtisztulás számomra szinte kizárólag a *múlандóság*ról szólt.

Ha csak egy kicsit is megingok vagy megrendülök, minden gondolatom a múlандóság és a végtelenség körül forog. A legtöbb élményem, ha csak titkos szálakkal is, de a veszendőséghez és a határtalansághoz kötődik.

Ez a mozdulat a kint futó előadásban is szerepet játszott, az egyik szereplő abban is az álla alá tartott egy üveget. Persze én tanítottam meg erre a kéztartásra. Némelyik mozgáskoreográfiaimat nagyon nehéz volt elfogadtatnom. Általában a lassúság kidolgozásával volt a legtöbb bajom. *Ezen a tájon valószínűleg a gúnjeinkben hordozzuk a sietős kapkodást.*

Ez lesz az első házassági évfordulójuk. Szeretnék többet tudni róluk. Honnan hallottak erről a lehetőségről? Miért pont ezt a ceremóniát választották? Beleszóltak-e a részletek kidolgozásába? Megkérdezhetném Mirát, de nem biztos, hogy így tudhatom meg a legtöbbet. A fiatal párt figyelem. Nem nehéz észrevenni őket, egyedül ők vannak fehér ruhában. Mindenki más sötét árnyalatú öltözetet visel. Egyelőre minden előírászerűen zajlik.

Ahogy megindulunk a medence lejárata felé, Ódri is mellém sodródik. Gyengéden megfogja és egy pillanatra megszorítja a kezem. Az óriási asztal szinte végigéri a medencét, a hófehér abroszon át-átfut egy-egy színes fénypászma. Kíváncsi lennék, hogy a reflektorok mozgásában mennyi a kiterveltség és mennyi a rögtönzés. A lépcsőlejártnál összetorlódik a társaság. Most már mindenki szótlan. A földre meredve aprózom lépteimet.

A teríték elegáns. Helyet foglalunk, a reflektorok szertelenül bóklászó fényei egyszerre csak céltudatos mozgásba fognak. A hófehér medence lejárataánál Sebő áll, vörös fénysugarak állapodnak meg rajta. A tányéromba egy falevél hullik lassan pörögve. Nem veszem ki, csak megigazítom, hogy szembenézzem velem.

„A tények makacs teremtmények. Követelőzők és akaratosak. Az a tény, amely miatt most itt vagyunk, különösen az. Valljuk meg nyugodtan, kissé hisztérikus is. Ha nem figyelnek rá, mindent megtesz, hogy érdeklődést keltsen. Képes rá, hogy torkaszakadtából üvöltsön, s vöröslő arccal fuldokoljon. Ha kell, a földre veti magát és rángatózni kezd. Ilyenkor már alig lehet mit kezdeni vele. Ha vigasztalni próbáljuk, annál rosszabb, Úgy fog ordítani, hogy szertefröcsköl a nyála. Ha idáig jut a dolog, jobb magára hagyni. Olyankor nem nyújt szép látványt. De bocsássuk meg neki minden hibáját. Még kevés fogalma van az életről. Még sok kiábrándító tapasztalat vár rá. S végtére is milyen legyen egy tény, amely csak most tölti be első életévét? *Maga a tény a következő: itt jelenlévő barátaink pontosan egy évvel ezelőtt kötöttek házasságot.* Annak a rég elmúlt pillanatnak a tisztelete hozott minket ide, s annak a pillanatnak ajánljuk a mai estét is.”

Nem hangzik fel taps, mindenki csendben figyel. Felszolgálják a vacsorát. Amint felcsendül az evőeszközök finom csörgése, halk zene szólal meg a medencék körül elhelyezett hangszórókból. Lassú zongorajáték, dzsesszes motívumok. Valahol víz sistereg. A programfüzetben vázolt koncepció ismeretében tudjuk, jól tudjuk, hogy mi történik. Nem forgatom a

fejem, nem keresem a hang forrását. Majd eljön, aminek el kell jönnie. Jó étvágygal eszem. Számomra a vacsora a legfontosabb étkezés. Egészségtelen szokás, de nem akarok változtatni rajta.

Akkor szoktam rá a bőséges vacsorákra, amikor még nagy rendszerességgel törtek rám a különböző civilizációs betegségek: amikor görcsbe rándult gyomorral, s ideges szívdobogással szorongtam végig napjaimat. Akkortájt az este a felszabadultságot jelentette számomra. Ezt ma is így érzem, de már kevésbé rögeszmésen. Amikor közelgett a vacsoraidő, lassan elhatalmasodott rajtam az a varázslatos tudat, hogy most már senkivel szemben sem kell szerepeket játszani. Hogy végre zavartalanul elmerülhetek önmagamban. Kisimultak az arcvonásaim, s kitágult a gyomrom. Óriási lakomákat csaptam. Ebben egyébként Ádi remek partner volt. Ha egymással szemben ülve fogtunk hozzá az evéshez, tudni lehetett, egy reneszánsz életörömeiket idéző, vad lakoma veszi kezdetét. Ádi már apró kislánként is hatalmas adagokat fogyasztott, s ebben szerencsére nem volt okunk meggátolni őt. Nem volt hajlamos a hízásra, minden torkoskodása ellenére is könnyedén megőrizte formás kis alakját. Volt egy elragadóan bájos, huncut pillantása, amivel folyton az én tányéromat fürkészte. Hogy tisztázza, mi marad neki, ha elfogy az ő adagja. Lesz-e honnan eloroznia újabb falatokat. Amikor hosszas újakezdések után végre befejeztük a vacsorát, jóleső bágyadtsággal meredtünk egymásra az asztal két végéről.

S akkor következett az a játék, amittől a feleségem mindig ideges lett. Ezt még én találtam ki valamikor, s azóta nem tudtunk lemondani róla. Ernyedten szuszogva Ádira néztem, s panaszos hangon megszólaltam. „Jaj, de jóllaktam, majd szétpukkadok. Rosszul vagyok, mindjárt hányok.” Ádi erre felragyogó szemmel folytatta a ceremóniát. Mókás jajveszékelésben tört ki. „Jaj, apa, ne hányj le!” De én akkorra már el is bődültem, mély, torokból jövő öklendezést utánozva. Ádi gyorsan az arca elé kapta a kezét, a kilövellő sugár elől elbújva. És így tovább. Képzelt sugarakkal ugyan, de felváltva hánytuk le egymást. Amikor már azt hitte, nem fenyeget veszély, s leeresztette az arca elől a kezét, hirtelen megint elbögtem magam. Aztán ő hányt le engem. Hogy helyreálljon az erkölcsi világrend. Fuldokoltunk a röhögéstől, s vadállati hangokon bömböltünk. Kíváncsi vagyok, mit gondolhattak a szomszédok. Mert hogy hallaniuk kellett valamit, abban biztos vagyok. Akkor már az a névtábla volt kint az ajtónkon, amin rajta állt a tudományos fokozatom betűjele.

Végre meglátom a habosan kavargó vizet a lábam alatt. Jól kivehető a színe is, a medence csapjaiból rózsaszín festékkel *manipulálva* zúdul közénk. A leves kanalizása közben már a bokám magasságában érzem az egyenletesen emelkedő ár lágy kavargását. Kellemesen langyos a víz, szinte várom, hogy feljebb érjen a szintje. Egy szeles őszi éjszakán különösen vigasztaló érzés lesz átmelegedni ezektől a színes hullámoktól. Az újabb fogásokat már kissé körülményes eljuttatni az asztalunkig, a felszolgálás lassabbá válik. Ide már nem lehet utánunk jönni. Legfeljebb csak utánunk gázolni.

Nem tudom, hogyan lehetett ezt így kiszámítani. Hogy mire végzünk a fogásokkal, s csupán az italok kortyolgatása van hátra, pontosan derékig érjen a víz. A köszöntésre váró fiatalok felállnak, s felkapaszkodnak az asztalra. Eredetileg fehér ruhájuk felső harmada vakítóan világít felénk. Alul azonban tökéletesen átszíneződtek. Oldalról fény vetül rájuk. Tapsolunk. Vakuk villannak, innentől fogva már fotók is készülnek. Nemcsak róluk, rólunk is. Ha igaz, amit a meghívó írt, már holnap reggel a postaládánkban lesz az akció képes dokumentációja.

Kézenfogva, mereven állnak az asztal tetején, lábukkal előzőleg óvatosan félretolták maguk alól a terítéket. Pontosan egyszerre vetik magukat a vízbe, valószínűleg kézszorítással adtak jelt egymásnak. Követjük a példájukat. Van, aki székestől hátradől, s van aki előbb feláll, s csak aztán meríti magát a habok közé. Még sohasem próbáltam ilyen késő ősszel fürdeni. Az

élmény az éjszakai fürdéshez hasonlatos. Ha már elmerültél, nem szívesen emelkedsz ki, mert a víz jóval melegebb, mint a levegő. Úgy látszik, a többiekre is hasonlóan hat a hőérzékelés rendjének szokatlan felborulása. Ha felegyenesednénk, túlságosan kiemelkedhetnénk a vízből. De senki se akar kiemelkedni. Meghajlított térddel imbolygunk, úgy egyensúlyozunk, hogy minél mélyebbre merüljünk a meleg, színes párák között. Van aki úszni kezd. Ismerős és ismeretlen fejek hullámszerűen körülöttem. Most már nem lenne olyan könnyű ráismerni az ünnepelt párra.

A súlyunk alól felszabadult székek, ütközetbe induló ókori gályák, méltóságteljesen himbálózhatnak a víz színén. A terítéket leszedték, az asztalon most már csak poharak állnak. Némelyik alján még ott rejtőzik valamilyen ital. Aztán elszáll az asztal is. Most már nemcsak egymást, hanem ezeket a fura alkotmányokat is kerülgetnünk kell. Mert a talajt vesztett bútorok már nem bútorok többé. Különös, magatehetetlen szörnyek.

A ruhák mélyén néhol légzsákok rejtőzködnek. A férfiak nadrágzsebei komikusan felfúvódva emelkednének a felszín felé. Az övek alatt megint csak megszorul a levegő. Úgy érzem magam, mintha úszógumit viselnék. Különböző hatások keresztüztüzebe kerülünk. A szertartásos ünnepélyesség és a burleszkbe illő abszurditás találkahelyén vagyunk. Az arcokon épp ezért *köztes* hangulatok tükröződnek: halványan sugárzó mosolyok, csendes, visszafogott nevetések. Közös és ösztönösen keressük a megfelelő viselkedést. Talán ez a *keresés* ér a legtöbbet. Pusztán ennyiért is érdemes lett volna idejönni.

Abban a parányi kádban nehezebben találtam rá a megnyugtató viselkedésformára. Ott is víz sistergett körülöttem, csak éppen gyógyító célzattal. A sűrített levegő tömör oszlopai erőteljesen vágódtak a vízbe, s fehér habokat verve járták körbe a derekam. Fiatalnak számítottam a kúrára szorulóknak között, s így gyakran sajnálkoztak rajtam. A rendre ismétlődő kérdésekre mindig azt válaszoltam, tenisz közben rándult meg a derekam, azért van szükségem a kezelésre. Szégyelltem megvallani, hogy a *boszorkánylövés* minden különösebb előzmény nélkül vett célba. Egyébként használt a naponta ismétlődő víz alatti masszázs, lassan sikerélményekhez is jutottam. Néhány alkalom után már képes voltam reggelente annyira előrehajolni, hogy jajsavak nélkül húzzam fel a zoknimat. Néha ennyi is elég a boldogsághoz.

A leginkább zavarba ejtő az volt, hogy a kezelést végző ápolónők olyan szokásokat követtek, amelyeket az öregebb, tökéletesen aszexuális betegek gondozása közben alakítottak ki. Miután beengedtek a kis masszázsfülkébe, amelynek közepén a furcsa kapaszkodókkal ellátott fémkád állt, kimentek, s ezzel időt adtak nekem, hogy egy szék mellett állva gyorsan levetközzek, s belebújjak a magammal hozott fürdőnadrágba. Ha kész voltam, bejöttek, s néhány heves mozdulattal kisúrolták a kádat. Majd megnyitották a kellemesen langyos vizet árasztó csapokat. Kisvártatva bekászálódhattam, kinyújtózkodhattam, s már csak annyi dolgom volt, hogy türelemmel viseljem a sűrített levegő izomlazító támadásait.

A probléma tehát abban állt, hogy az ápolónők magatehetetlen betegek kezeléséhez szoktak. A legtöbb vendégük ugyanis olyan állapotban érkezett ide, hogy még az átváltásnál és a kádba lépésnél is segítségre szorult. Ezekben az esetekben ők el sem hagyták a fülkét, s jószerivel minden mozdulatnál segédkeztek. Nem nagyon tudták hát megbecsülni, mennyi idő kell egy nagyjából életerős férfi levetkezéséhez. Ősz volt, több réteg ruhát viseltem, s a levetett ruhadarabokat szépen összehajtogatva terítettem le a sarokban álló székre. A személyzet azonban türelmetlen gyorsasággal, kopogás nélkül tért vissza a fülkébe. Attól tartottam, egyszer akkor nyitnak rám, amikor még nem vagyok készen. Nem is annyira a szeméremérzés miatt irtóztam ettől, inkább a kiszolgáltatottság szégyenétől féltam. Az is megfordult persze a fejemben, hogy nem az időérzékeléssel van a baj, hanem ezek a középkorú, aszott teremtések valami felüdülést keresnek. Talán annyi viszolyogtató öregember után szívesen néznének

végig egy fiatal férfitesten. Még ezt a vágyat is megértettem volna. Pusztán annak lehetősége idegesített, hogy egyszer rámrontanak, amikor fél lábon állva, fájdalmasan kifacsarodva egyensúlyozok.

Egyszer bekövetkezett az, amitől féltem. Az egyik ápolónő akkor lépett be hozzám, amikor alsónadrágban álltam a szék mellett, s éppen az ingemet hajtogattam. Szó nélkül a kádhoz sietett, s mélyen előrehajolva súrolni kezdte. Két oldalról közelíthette volna meg a kádat. Azt az oldal választotta, ahol nem háttal volt nekem, hanem velem szemben görnyedhetett előre. Úgy tűnt, hogy lopva felém néz. Legalább egy emberöltő volt közöttünk, ha gyerekei voltak, majdnem olyan idősök lehetnek, mint én. Sovány testén nem látszott semmi súlyfelesleg. A nőket talán az elhízás öregíti a legjobban. Az első benyomásom nem az lett volna róla, hogy öreg.

Végtelenül kisszerű lett volna, ha hátat fordítok neki, s úgy próbálok átesni a szokásos tortúrán. Udvarias hangon fordultam hozzá. „Legyen olyan kedves, segítsen nekem.” Mivel nem kellett előredőlnöm, s meghajlanom, látszólag fesztelenül tudtam viselkedni. Ez a fesztelenség volt az, amiről nem szerettem volna lemondani. A térdeimet minden probléma nélkül tudtam mozgatni. Először akkor, amikor kiemeltam a lábam az alsónadrágból. Másodszor akkor, amikor beemeltem a lábam a fürdőnadrágba. Arra az időre, amíg fél lábon álltam, az előttem kuporgó, s nadrágjaimat előzékenyen szétfeszítő nő vállába kapaszkodtam. Az ágyékom és az arca hozzávetőleg azonos magasságba került. Lassan, óvatosan mozogtam. Ez a lassúság egyrészt szükséges, másrészt élvezetes volt.

Maga a kezelés aztán minden szó nélkül zajlott le. Néha megfagy a szó az emberben. Olykor szeretem ezt a fagyos borzongást.

Amikor kijöttünk a medencéből, erős szél fújt. Teljesen átázott ruháinkban könnyen megfázhattunk volna. De nem volt ok a félelemre. Rózsaszín fürdőlepedők borultak a vállunkra, s figyelmes szavak magyarázták az utat a fűtött öltözőkig. Szerencsére úgy érkeztünk ide, hogy volt nálunk egy váltás ruha. Vannak meghívók, amelyeket nagyon alaposan el kell olvasni.

Mielőtt elindultam volna a képviselői irodaházba, megmondtam a fotósoknak, hogy a nekem szánt anyagokat Mira lakására továbbítsák, mert a kora reggeli órákban nem leszek otthon. Mira majd gondoskodik róla, hogy időben kézhez kapjam a dokumentációt.

Vörös szemmel bogarásztam az egyik konzervatív napilapban, amikor felzúmmögött a szobámba telepített fax. A fényesen csillogó, hengerré összetekeredő papíron rossz minőségben ugyan, de megjelent az elmúlt éjszaka egyik közelképe.

Minden rendben van.

Korlátok közé szorul a káosz.

„...a körülöttem szétroppanó ágak még véletlenül sem okoznak fájdalmat...”

Terveket szövünk, háló borul ránk.

Ismeretlen utcákon kering velem a furgon. Talán az elővigyázatosság indokolja ezt a szeszélyes kanyargást. Hiszen most is magunkévá tettük a szokásos frekvenciát. S nem lehet tudni, mikor tör rá a hatóságokra a cselekvés vágya. Persze ha bemérnének minket, akkor sem esnénk kétségbe, megvan a forgatókönyv, tudnánk mit kell tennünk, mit kell mondanunk.

Ha úgy alakulna a helyzet, én is tudnék érvelni az információ szabad áramlása mellett. Bár a Radio Space esetében talán szerencsésebb lenne az emóció szabad áramlásáról beszélni. De itt nem észérvekre, hanem jogi szempontokra kellene hagyatkozni.

Van még időm. Sebő azt mondta, ráérek a kiszállással. Zárt térben ücsörgünk, nem tudhatom, hogy merre járunk. Nem szabad elszalasztanom a megfelelő pillanatot. Általában meg szoktam érezni azt, mikor kell felállnom, mikor kell elindulnom. *El, messze, tovább.* Sajnos túl gyakran érzem ezt a késztetést, s nem csak olyan helyzetekben, amikor ez az érzés kíváncsi vagy célirányos volna. Most mindenesetre nem robbantom szét a közmegegyezéses látszatnyugalmát. Ez a kiszállás tervbe van véve. Csak éppen nincs egy adott időponthoz kötve.

Hallgatom a műsort. Most is zene szól. Műfajilag érdekesen végletes az adó kínálata. Gátlástalanul keverednek benne a progresszív és a kommersz elemek. A hatvanas évek klasszikus rockjának kemény ritmusai a techno dance ezredvégi lüktetésével. Kultikus tiszteletet kiváltó, évtizedek óta közismert számok a slágerlisták csúcsait megszálló steril komputerverázslatokkal. *Vegyes eredetű* anyagok, de egységes körülöttük a hangulat. Vigasztalanul melankolikusak, elgondolkodtatóan szomorúak, lázítóan letargikusak. Ódri adott egy kazettát. Csak zene volt rajta, minden összekötő szöveg nélkül. Azt mondta, ez az ő válogatása. S hogy a rajta lévő számok, ha nem is ilyen sorrendben, de rendszeresen el szoktak hangzani.

Ma hajnalban ez tartotta bennem a lelket. Ha már összefolytak a szemem előtt a sorok, ráborultam egy oldalpárra, s utazásra indultam. Szálltam, ringatóztam az időben. Elengedtem magam, s rohamos gyorsasággal zuhantam egy korszak felé. Néhány olyan év felé, amelyekben hangfüggőnyt húztam magam köré. Aztán kattánás. Lejárt a kazetta. Feleltem a fejem. Nem kellett tükörbe nézmem, anélkül is tudtam, hogy véres a szemem és gyűrött a képem. Megnéztem, mi préselt ráncokat az arcomra. Egy napilap családi melléklete, háziasszonyoknak szóló konyhai tanácsokkal.

Hírektől hírekig. Volt stílusérzéke annak, aki kitalálta, hogy mostantól kezdve nekem kell lebonyolítanom a szokásos körtelefonokat. Éreztem benne a keresztvontakozások jól megkomponált összhangját. Meghallgattam néhány korábban leadott, híryanagy formájúvá alakított hangulatjelentést. Zokszó nélkül vállaltam a feladatot. Azon viszont meglepődtem, hogy Sebő kikötötte, csak rádiótelefonnal dolgozhatok. Kipróbált módszereket követve, mindvégig mozgásban maradvam.

Valahol ki kell szállnom majd. Én mondom meg, hogy mikor, pusztán ösztöneimre bízva magam. Csak szólok, s megáll a furgon. Aztán elindulok, valahol helyet foglalok. Telefonálgatni kezdek. Lesz nálam egy *elektronikus naptár*, amibe be van táplálva egy egész kis telefonkönyv. Hogy létező számokat hívhassak. Mindegy, hogy milyen. Nem az a fontos, hogy

kivel beszélek, hanem az, hogy milyen hírekhez jutok. *Egy város magánéletéről kell értesüléseket szereznem.*

Sebő kedves volt hozzám. Világosan érvelt. „Csak akkor szállj ki, ha már nem foglalkoztat a kérdés, hogy épp merre járunk. Ha már eltölt az érzés, hogy körülötted egy város él és lélegzik. Utat kell nyitnod magadban a város lelkének. És nem lehet változtatni a forgatókönyvön. A figyelem iránya benned változik meg. Neked kell szólnod. Ebbe mi nem avatkozhatunk bele.”

Megnyomom a csengő gombját. A vastag üvegfalon keresztül rámnéz egy alkalmazott, majd feloldja az elektromos zárat. Belépek a két üvegajtó között szorongó térbe. *Posztindusztriális csapdahelyzet.* Most már egy videokamera is szemügyre vehet. Felnézek, belemosolygok. Halk kattanás, kinyílik a belső ajtó is. Süppedő szőnyegek, puha fotelek, elegáns öltönyök. Amikor kiléptem a furgonból, eleve ilyen környezetet kerestem. Nem kellett sokáig keresgélnem. Annak ellenére sem, hogy nem egy üzleti negyedben találtam magam. Ezen a helyen feltűnés nélkül vehetem elő a rádiótelefont.

Először el kell oszlatnom egy félreértést. Nem arról van szó, hogy el akarnék adni valamit. Nem, ez nem egy *telefonmarketing* akció. Ellenben ha volna valami személyes jellegű hírük, amit ki szeretnének szolgáltatni, azt szívesen feljegyezném. Igen, egy illegálisan működő rádióadó munkatársa vagyok. Nem, nem hívhatnak vissza, minket nem lehet elérni. Titokban tevékenykedünk, nem fedhetjük fel a tartózkodási helyünket. Nem adhatjuk meg telefon-számainkat. De a legjobb lenne, ha nem kellene magyarázkodnom. Állítólag egyre többen hallgatnak minket, egyesek már ismerhetik ezt a speciális hírszolgálatot.

Azt hiszem, lemondok a hosszas magyarázkodásról. A kételyek és gyanakvások fárasztó leszereléséről. Torkig vagyok vele. Az a bizonyos munkahely jut róla az eszembe, ahol egyszerű témafelelősből minden átmenet nélkül osztályvezető lettem. Igaz, csak öt napig tartott az egész. Ennyi idő után úgy döntöttem, nem kívánom tovább élvezni a kitüntető címet, beosztást és fizetést. Minthogy elvesztettem a cég iránt érzett minden lojalitásomat. Az információk hiányos birtoklása gyakran vezet tévedésekhez. Például bizalom kialakulásához.

Újsághirdetésre jelentkeztem. Frissen végzett egyetemista voltam, s világosan láttam, hogyan robbannak szét körülöttem a kultúra non-profit rendszerei. Éreztem, hogy nincs mire várnom, beszűkültek a lehetőségeim. A hirdetésben tanári állásokat hirdettek, hozzátevé, hogy nem szokványos oktatási struktúrában kellene dolgozni. Az ügynök, akit felkerestem, egy hálózat tagja volt, s azzal, hogy alig végiggondolt ötletéhez embereket toborzott, valamiféle pontrendszerben akart sikereket elérni. Jutalompontokat kívánt szerezni a mi segítségünkkel. Nem egyedül voltam, más érdeklődőket is magához csalogatott. Egy nyári egyetem létesítését tervezgette, s mi, meglehetősen meggondolatlanul, komolyan vettük nagyívű elgondolásait. Azt a látszatot keltette, hogy elképzelései egy tekintélyes szervezet anyagi támogatását élvezik. Hosszú éjszakákon át fogalmaztam és gépeltem különböző tantárgyi programokat. Ezeket aztán leadtam az ügynöknek, aki ünnepélyesen a kezembe nyomott egy mappát, s megadott nekem egy számot, hogy a mappában bemutatott cégnél, az oktatási osztály telefon-számán érdeklődjek a továbbiak felől.

Napokig telefonálgattam. Először is állandóan foglalt volt a cég száma, szinte képtelenség volt elérni őket. S ha befutott a hívásom, zűrzavaros viszonyokat érzékeltem. Buta és affektált női hangoknak magyarázgattam, hogy milyen ügyben telefonálok, mire nagyképu neveket viselő osztályok és alosztályok titkárnőihez kapcsolak, akikkel megint hosszasan értekeztem. Végül kiharcoltam egy találkozót az oktatási osztály egyik munkatársával, akinek személyesen is bemutatkoztam. Zavartan kotorászott a papírjai között, láttam, hogy a nevem tucatnyi más

név között szorong egy oszlopban. Egy olyan papírlapon, amelyik csak az egyik a dossziéjában hemzsegő többi papír között. Azzal váltunk el, hogy egy hét múlva újra keressük egymást, mert akkor már világosabban látszanak majd az adott *project* finanszírozási lehetőségei. Előkelő benyomást keltő irodákban kapkodó és ideges emberek. Minden iroda minden asztalán óriási mappatornyok. A titkárnők zöme szintén ilyen mappák tengerében veszett el. Új lapokat fűztek be még újabb mappákba. Úgy tetszett, a cég működésének lényege nagyjából az önmagáról készített mappák összeállításában merül ki. Az alkalmazottak arcán a magabiztosság és a tanácstalanság valami egészen viszolyogtató elegye tükröződött. Nem szívettem a helyzetet, de most már futottam a pénzem után. Szerettem volna valamit profitálni abból a fáradságból, amit már visszavonhatatlanul beleöltem ebbe az egyre megfoghatatlanabbá váló ügybe.

Két évtized határán és egy kaotikus átrendeződés folyamatában voltunk. Új küldetéstudatok és új meggazdagodási szisztémák rajzottak körül mindenkit, aki csak élt és mozgott. Az átlagemberek őszinte bizalommal fordultak a vonzó újdonságok felé. A cég, ahol jártam, tudatosan épített arra, hogy a szokatlan kifejezések az avatatlanok körében varázsszavakként csengenek. Szinte nevetségesen szétágazódó tevékenységeit épp ezért egy ilyen varázsszóval foglalta egybe.

Nem gondoltam volna, hogy ilyen hamar rálátást, keserűen ironikus rálátást szerezhetek a dolgokra. Amikor egy hét múlva hiába kerestem korábbi beszélgetőtársamat, közölték velem, hogy az oktatási osztály működése jelenleg szünetel, folyó ügyeiket ideiglenesen az idegenforgalmi osztály vette át. Átkapcsoltak arra az osztályra, s rövid beszélgetést folytattam az osztályvezetővel. Hosszan magyaráztam neki, hogy kívülről ugyan, de részt vettem az oktatási osztály egyik ötletének kidolgozásában. Maga az ötlet nem érdekelte. Ellenben gyanakvó hangsúllyal feltett egy kérdést. Hogy ismerem-e egy bizonyos céget. Az igazságon híven azt válaszoltam, hogy nem. Erre felengedett a merevsége, s meghívott egy találkozóra. Kiderült, hogy az oktatási osztály vezető munkatársai testületileg átpártoltak egy másik céghez. Ahhoz, amelyikről azt kérdezte, ismerem-e. Azt mondta, örül, hogy felbukkan valaki kívülről, akire végre nyugodt szívvel rábízhatja az oktatási osztály újjáépítését. Ha akarom, máris bemehetek az üres irodába, s elkezdhetem átnézni a dossziékat. Elhülve fogadtam az ajánlatát, s *alvajáróként* kóvályogva mentem haza. Óriási fizetés és főnöki tekintély. *Yuppie image*. Szép, új világ. Énvesztés és tőkefelhalmozás.

Másnap, ahogy bementem a céghez, s kértem az oktatási osztály irodáinak kulcsait, rámvetette magát egy nagyon csinos titkárnő. Bejött velem az irodába, s mélyen a szemembe nézve elmondta, hogy az információszolgálatnál dolgozik. Előző este közölték velük, hogy az oktatási osztály mostantól megint él, egy szakállas fiatalember veszi át az ott megfeneklett ügyeket, s ha bejön, nyugodtan kapcsolják az irodába az ügyfelek hívásait. S hogy ő nagyon örül nekem, szeretne az *én kezem alatt* dolgozni. Igen, ezt a kifejezést használta. Előre szeretne lépni a cégnél. Úgy érzi, többre hivatott annál, mint amit most csinál. Akár munkatársként is kész lenne a szolgálatomra lenni, s közben persze a titkárnői teendőket is perfekt módon elvégezné. Azt hiszi, ez a megfelelő időpont ahhoz, hogy jelentkezzen nálam, hisz jól tudja, most szedem majd össze az új gárdát. Egészen közel állt hozzám, hűs, mentolos lehelete az arcomba csapott. Azt mondtam, ne várjon tőlem azonnali választ, még sok mindent át kell gondolnom. Egyelőre még az a döntésem sem végleges, hogy átveszem az osztályt. De örömmel venném, ha most segítene nekem az iratok átválogatásánál. Felcsillant a szeme, sarkon fordult. Máris megy szólni a lányoknak, hogy most ne számítsanak rá. „Mindjárt jövök, rögtön a tiéd vagyok”, mondta egy sejtelmes csábmosoly kíséretében. Sietősen távozott, mindazonáltal nagy gondot fordított arra, hogy járás közben érzékien ringatózzon.

Kényelmetlenül éreztem magam. A helyzet eléggé egyértelmű volt. A segítsége jól jött, vele együtt hamarabb áttekintést szerezhettek az osztály és a cég dolgairól. De nehezen tudtam megfelelően viselkedni ebben a szituációban. Alig pár hete vettem át a diplomámat, s pusztán a pozícióm miatt eddig még sohasem vett körül ilyen célratörő előzékenység.

A szekrényekből emberi tragédiák dokumentumai borultak elénk. Szánalmas igyekezetet tükröző, kézzel írott levelek. Ezekből a levelekből szereztem először tudomást az osztály lényegében egyetlen olyan oktatási programjáról, amely már kezdetét vette. Hogy működött volna, azt nem lehetett állítani, de már kezdetét vette. Valami menedzserképző szeminárium-sorozat lett volna ez, ami a tervek szerint húsz előadási napot foglalna magába. Eddig négy előadási nap futott le, az előadások egyre nagyobb késésekkel követték egymást. A résztvevők tetemes összeget fizettek a cégnek a részvételért. A koncepció az volt, hogy a tanulási folyamat mellett és közben a marketingmunkába is bevonják a szeminárium hallgatóit. Hogy saját, piacképesnek vélt ötleteik megvalósításáért, vagy a cég által forgalmazott termékek szétterítéséért külön jutalompontokat is kaphassanak. Azzal az ígérettel, hogy a legtöbb pontot gyűjtő hallgatók nemcsak menedzseri végzettséget szereznek, hanem állást is kapnak a cégtől. De azzal is pontokat lehetett szerezni, ha valaki a saját lakóhelyén megszervezte egy ugyanolyan kurzusnak a beindítását, mint amilyennek ő is a résztvevője volt. A jutalompontokat és a díszes cégmappákat számlálatlanul osztogatták, s ebben az eufórikus hangulatban csak kevés hallgató kezdte firtatni, hogy végül is mit tanulnak most ők, mi volna hát a tananyag, s mennyire lesz hivatalos az a papír, ami a végzettségüket igazolja. A pár hónappal ezelőtti keltezésű levelek írói lelkesen érdeklődnek, mikor lehet ismét felkeresni a cég raktárát, hogy elvihessék, s továbbadhassák a zsákokban tárolt plüssállatkákat vagy kávézacskókat. Általános iskolai tanítónők újságolják, hogy iskolájukban a nyári hónapokra megszerezték a szükséges tantermeket, s már minden ismerősüknek felajánlották, hogy ők is részt vehetnek a helyi menedzserkurzuson. A levélírók még egy korábbi kor szülöttei, nem a tárgyilagos és száraz üzleti stílust használják. Szót ejtenek anyagi nehézségeikről, s hálálkodnak a cégnek, hogy segít nekik egy új, biztosabb egzisztencia megteremtésében.

A kurzus azért akadt el, mert nem is akarták végigfuttatni. A cégnek nem volt mondanivalója, s így nem volt mit tanítaniuk. Az állítólagos előadók közül alig értett valaki ahhoz, amiről beszélt. A lényeg a magas részvételi díj beszédese és a gyakorlatilag ingyenes ügynöki munka biztosítása volt. Tudták, hogy mindezt nem folytathatják a végtelenségig. De amíg csak lehetett, jól akartak járni. S aztán új emberekkel, új varázsszavak bevetésével megint el akarták kezdeni az egészet. Az én feladatom szinte kizárólag az új kurzusokkal kapcsolatos várakozó hangulat megteremtése, valamint a régi kurzusokkal kapcsolatban felgyülemlett indulatok udvarias leszerelése lett volna. Az osztálynál dokumentált összes többi oktatási terv csak porhintés volt. Köztük az is, amin én dolgoztam. Éjszakákon át. Csak annyi haszon származott belőle, hogy az ügynököm jutalompontokat kapott érte.

Nem tudom, más osztályokon mi folyhatott. A cég mindenestre élt és virult, a fizetéseket kifizették, a vezetők számára elegáns kocsikat béreltek. Számomra is kilátásba helyeztek egy cégautót. Pár napig azzal telt el az idő, hogy csüngtem a telefonokon és az előző, elakadt kurzus résztvevőit nyugtatgattam, hogy minden rendben lesz, nem maradt abba a képzésük. Egyre kevésbé hittem, amit mondtam.

Aztán rájöttem arra, hogy nincs mit tennem. Bele kell törődnöm saját elaljasodásomba vagy fel kell állnom. Kacérkodtam egy átmeneti megoldással is. Hogy csinálom a dolgom, s a hónap végén felveszem érte az első fizetést. Szép összeg lett volna. Aztán, már a pénzzel a zsebemben, kilépek, s többé vissza se térek.

De magukkal ragadtak az indulataim. Mint már annyiszor. Öt nap után összevesztem az idegenforgalmi osztály vezetőjével. Meg volt győződve arról, azért távozom, mert ő minden elővigyázatosság nélkül megengedte nekem, hogy kotorásszak az oktatási osztály adatbázisai-ban. S hogy összekapartam magamnak annyi információt, amennyivel most magam akarok valahol boldogulni. Komoran fogadkozott, most már jobban megnézi, kit enged közel az ott tárolt *anyagokhoz*. Metsző pillantást vetett rám. „S hol vannak azok a tervezetek, amiket te készítettél a cégnek?”, kérdezte. Elpirultam. Azokat valóban elraktam. Nem akartam, hogy ilyen kezek közt hányódjanak. Diadalmas pillantások söpörtek végig rajtam. A fickót kéjes érzések tölthették el. Hogy ő milyen dörzsölt. Hogy ő mindenén átlát. Hiába mondtam volna neki, hogy azokban a szekrényekben nem üzleti titkok, hanem *emberi dokumentumok* voltak. Szánalomra méltó, bizakodó, alázatos, bátorlalan és kételkedő levelek.

Kezemben rádiótelefon, a gyomromban émelygés. Nehogy azt higgye bárki is, hogy valami gyanús üzelmet folytatok. Hogy az adatait akarom kicsalni. Nem akarok magyarázkodni, a körülményes beszéd már eleve rosszat sejtet. Jogos a gyanakvás, elismerem.

Mi lenne, ha felhívnám azt a titkárnőt, aki letámadott? Emlékszem a nevére, biztosan le tudnám hívni a gépből a számát. Érdekelnének a hangulatai. Ha szóba állna velem, úgy érezném, hűs, mentolos lehelet csap az arcomba. Jólesne ez a fuvallat.

Ha latba vetném a befolyásomat, még el is tudnám helyezni valahol a képviselői irodaházban. Amilyen törekvő, biztosan értékelné. A tömegkommunikáció sztárjainak közelében lehetne. Olyanok mellett, akiknek minden szavát lesi a sajtó.

Szavakra lesek én is. Tekintet nélkül arra, hogy ki mondja őket. Nincsenek szempontjaim, csak megérzéseim lehetnek. Nincs mire támaszkodnom, csak mondatokba kapaszkodhatom.

Természetesen a véletlenek is komolyan beleszólhatnak a szerkesztésbe. Nemrég felfedeztem az egyik műholdas adás csatornahelyén a város metróállomásainak élőképét. Műsorkezdés előtt játszották be ezt az anyagot, mintegy monoszóp helyett. A fekete-fehér kép talán a metróállomás biztonsági kameráitól érkezhett. Nagyon tetszett az ötlet. *Megelevenedett előttem a pózait levetkőzött jelenidő. A város mindennapi hangulatainak egyik lehetséges metszete.* Most valami ilyen metszetet szeretnék készíteni én is. Emberek siklottak a mélybe a mozgólépcsőkön, utasok ácsorogtak a szürke peronokon. S mindez minden vágás, minden szerkesztés nélkül futott végig a képernyőn. Az ötlet gazdái bátran elébe mentek a véletleneknek is.

A hangszín, a hanghordozás alapján döntök. Hogy egyáltalán elmondjam-e a bevezető szófordulatokat. Többnyire szótlanul bontom meg a vonalat. Ez ugyan udvariatlanság, de lényegesen leegyszerűsít mindent. Szeretem a fásult hangokat. Egy fáradt motyogástól valamiért többet remélek, mint egy frissen és energikusan csengő bejelentkezéstől.

Mozgásban vagyok. Járom a várost. Az elektronikus naptár kijelzőjén csak számok és nevek villognak. Így nem lehet tudni, hol veszik fel a kagylót. Amikor beütök egy-egy számsort, mindig átvillan az agyamon a kérdés. Hogy milyen távolságokon ível majd át az összeköttetés. Hogy fizikai értelemben mennyire vagyok *közel* a hívott félhez.

Sok mindent el lehet majd mondani a város mai napjáról. De nem tudom, mi kerül adásba abból, amiről tudomást szerzek. Még sorrendbe akarom állítani a különböző információ-darabkákat és hírtörmelékeket. Hogy a jelentésnek legyen valamilyen belső íve.

A professzionális hírügynökségek a politika krónikásai vagy az intim szenzációk rabjai. Az aktualitások bűvárai. Naphoz kötött feladatokat végeznek, az idő fogságában vergődnek. Ez a munka viszont kivonja magát a térbeli és időbeli meghatározottságok köréből. Amit feltárok,

máskor is megeshetett volna. Anyagaimban nincs semmi időszerűség, s csak a véletlennek köszönhető, hogy hol kaptak helyet az idő folyamatában. Ezzel együtt azonban tény, tagadhatatlan tény, hogy mégis ma, éppen ma kaptam hírül mindezt.

Sebő előrebocsátotta, azért is kíváncsi, hogy mit csalogatok majd elő a város kollektív tudatából, mert az eredmények jellege személyenként változó. Nagy érdeklődéssel várja, hogy milyen lelki zárok fognak felnyílni előttem. Olek például rettenetes érzékkel talál hívószavakat ahhoz, hogy érzéki pillanatok emlékei vegyék körül. Mira a fájdalmakat tudja megszólaltatni. Tőlem még nem tudja, hogy mit várjon.

Végül is volna néhány hírem. Egy harmincötéves férfi, S. V., ma délelőtt nadrágot próbált egy hatodik kerületi üzlet homályos öltözőfülkéjében. Térült és fordult a szűk helyen, s egyszer csak megdermedt az ijedtségtől. Egy sápadt alak körvonalai rajzolódtak elé a homályban. Egy félmeztelen próbababa meredt rá. Az ijedtségből ámulat lett. A műanyagból formázott női test gondoskodó nyugalmat sugárzott. A férfi a próbababa karjaira vetette nadrágját. S.V. eljátszott és azóta is eljátszik egy gondolattal. Hogy miért is ne lehetne neki egy őrangyala.

Egy négyfős társaság tegnap éjjel a folyóparton barangolt a harmadik kerületben. Az egyik mólónál találtak egy csónakot. Egyikük, K.S., azt javasolta, tolják vízre a csónakot és szálljanak be. Amikor a vízen voltak, kitalálták, hogy nem kellene az evezőkhöz nyúlni, jobb lenne végigheveredni a csónak aljában. És egyszerűen csak sodródni az árral. Körülbelül negyven perc múlva vetődtek partra. Amíg a vízen voltak, alig beszéltek. Jobbára a csillagokat nézték. Tegnap éjjel tiszta, felhőtlen volt az ég.

Egy negyvenhárom éves agglegény, T.L., tegnap reggel úgy döntött, hogy kirándulni indul a város fölötti hegyekbe. Fényesen sütött az őszi nap, s meg akarta szerezni magának a nyár illúzióját. T.L. nyaranta a kontinens országait járja, s a városnézés szenvedélyének hódol. Megszáll egy-egy városban, s nap nap után nekivág egy-egy kanyargós mellékutcának. Térkép nélkül közlekedik, ösztönös sejtelemmel tájékozódik. Sohasem téved el. Minden várost a *mellékutakon* keresztül ismer meg. A zajos bulvárokon és az emberektől nyüzsgő tereken szemlesütve, sietős lépésekkel vág át. Ha hazaér, kivesz a könyvtárból egy útikönyvet, s megnézi benne, mit írnak azokról a helyekről, ahol járt. Akkor elégedett, amikor kevés az *átfedés* saját megfigyelései és a könyv által közölt tudnivalók között. A hegyekbe azért indult, mert a szülővárosában már hiába keresett volna számára ismeretlen mellékutakat - viszont kínzóan rátört a tájékozódás vágya. Az erdőjárás számára is újdonság volt. Itt más tereptárgyakra kellett figyelnie, hogy el ne tévedjen. Ahogy elmesélte, akadt pillanat, amikor egyszerűen fogalma sem volt, merre kellene mennie. Körülötte fák, lába alatt áthatóan illatozó avar. A város felől érkező tompa hangfoszlányok megfoghatatlanul szálltak el a fák koronái felett.

És így tovább.

Simó is nagy világcsavargó volt. De az ő célterületei kizárólag városok voltak. Megszállott erdőjáró csak egyetlen egy van az ismerőseim között. Lemi, a kohómérnök. Nagy túraszervezőnek számított, egyszer valamilyen természetbarátoknak szánt kitüntetést is kapott, aminek átadásán televíziós felvételek is készültek. Szenvédélyes természetgyógyász volt, s így gyakran megfordultam a keze között. Többnyire őt kerestem fel akkor, amikor hevesebb allergiás rohamaim voltak, s ödémás duzzanatok jelentek meg valamelyik testtájamon. Az egyébként, hogy mire lennék allergiás, máig sem derült ki. Ha kimozdulok otthonról, mindenestre hordok magamnál kalciumos pezsgőtablettát. *Számot vetek azzal, hogy alattomos módon lesnek rám az ingerek.*

Lemi az egyik gimnáziumi tanárnőnk férje volt, s így gyakran megfordultam az otthonában is. Nem tudom, mennyire számít természetesnek, hogy egy diák több tanárjának lakásán is szívesen látott vendég. Én természetesnek vettem ezeket a meghívásokat. Tehettem, hiszen minden gyanú felett álltam. Senki nem gondolhatta rólam, hogy valamiféle stréberségből helyezkednék a tanárok közvetlen közelébe. Túl rossz hírem volt ahhoz, hogy bárki is ilyesmit forgasson a fejében.

Amikor Lemiék lakásán jártam, rendszerint a férjjel, a kohómérnökkel beszélgettem. Instrumentális rockot hallgattunk és whiskyt ittunk. Lemi szemüveges volt, s az üvegen keresztül óriásnak látszottak a szemei. Igéző tekintete volt. Beszélgetőtársai általában zavarba jöttek ettől az elmélázó, s mégis átható nézéstől. Amikor kissé elmélyült az ismeretségünk, gondosan legépelt novellákat vett elő az egyik fiókból. Azt állította ugyan, hogy a szövegek egy ismerősétől kerültek hozzá, de világosan éreztem, hogy a szerző csakis ő maga lehet. Ez egyébként vissza-visszatérő élményem volt. Hogy kéziratokat nyomtak a kezembe.

Az egyik osztálykirándulásunkra ő is velünk jött. Mintha kíséző tanár lett volna. Szinte észrevétlenül alakult ki köztünk valamiféle szavakkal kifejezhetetlen feszültség. Ennek megvoltak a napi okai, de talán mélyebben lappangó indokok is közrejátszhattak benne. Egyrészt zavarhatta az az erősen hangsúlyozott és mesterkéltné férfiasság, ami az idő tájt jellemzett. A szabadoság kamaszkori bűvölete. Mai szememmel én is elborzadok attól, hogy mikre vetemedtem abban az időbe, de nincs mit tenni, ezeken a stációkon mindenkinek keresztül kell vergődnie egyszer. Lemi viszolyogva nézett rám, amikor reggelente vörös szemmel és másnapos rekedtséggel botorkáltam az üdülőtelep barakkjai közt. A nyakamtól különösen undorodott. Utálkozó megjegyzéseket tett a fülem alatt vöröslő harapásnyomokra. Azt hiszem, irtózott a nemiség ilyen leplezetlen megnyilvánulási formáitól. Lelke rajta. Kölcsönösen kialakuló ellenszenvünket azonban más motívumok is árnyalták. Nagyjából ebben az időben kezdtek először kerülgetni olyan érzések, hogy Lemi a riválisának tekint. Azt persze nagyon nehéz lenne szavakba foglalni, hogy milyen értelemben. Talán úgy érezte, hogy veszély fenyegeti az irányító szerepét. Nem elsősorban a felettem gyakorolt irányítás lehetőségének elvesztését félthette. Nem hinném, hogy komolyan azt hihette volna, hogy valaha is irányíthatott engem. Hatással volt rám, ez kétségtelen, de nem helyezkedtem az irányítása alá. Leginkább azt lehetne mondani, hogy soha nem szűnő érdeklődéssel figyeltem néhány általa kibocsátott szellemi jelzőfényt.

Valahogy általánosabb értelemben tarthatott attól, hogy megrendülőben van a *befolyásgyakorló képessége*. S ennek a sejtelemnek bizonyára én voltam a kiváltó oka.

Elérkezett a döntő nap. Közelgett, feltartóztathatatlanul közelgett a végső, nagy összeütközés. Egyszer délben, amikor ebédhez készülődött és kászálódott az osztály, hozzám vágott egy éles, bántó megjegyzést. Nem emlékszem, mi volt az, s arra sem, miként fogadtam a támadást. Annyi azonban biztos, hogy nem vágtam vissza. De nem hátráltam meg. Különös, extatikus állapot lett rajtam úrrá. Elhatalmasodott bennem valami furcsa mámor, amiben zavaros árként hullámozott a dac és az elkeseredés. A fájdalom és a düh. Nem mentem be az étterembe, hanem eloldalaztam az épület mögé. Egyedül akartam maradni. Össze kellett szednem magam.

Akkor még nem voltak megfelelő technikáim arra, hogy gátat vessek a rámtörő érzelmeknek. Felindultságomban látszólag értelmetlenül viselkedtem. A busz körül heverő csomagok mellől elvettem egy labdát, s dekázni kezdtem vele. Egy hirtelen ötlettől vezérelve kipattantam az úttestre, s elkezdtem vezetgetni a labdát. *Action gratuite*. A szaggatott vonalon gurítottam, rúgtam előre, majd a vonalak közötti réseken keresztül át-áttörve szlalomozni kezdtem. Gyér volt a forgalom, de azért eljött mellettem néhány autó. Vezetőik felháborodottan dudáltak, kézzel-lábbal gesztikulálva mutogatták, hogy véleményük szerint komplett idióta vagyok. Teljesen igazuk volt, honnan gondolhatták volna, hogy ez az eszeveszett tánc számomra

felkészülést, erőgyűjtést jelent. Amint megnyugodtam és feloldódtam kissé, felkaptam a labdát és lejtöttem az útról. Sétálni kezdtem a kisváros utcácskáin. Kertvárosias hangulatú részeken jártam. Az egyik saroknál építkezésre lettem figyelmes. Óriási, betonnal kiöntött gödör tátongott a telken. Ebédidő volt, alig folyt valami munka. Mindössze egyetlen ember tartózkodott a gödörben, s egy hosszú nyelű ecsetféleséget tartott a kezében. Az ecsetet rendre megmártogatta egy kátrányos vödörben, s a kátránnyal gondosan átkenegette az alap betonfelületeit. Bizonyára szigetelőréteget rakott fel. Odaléptem hozzá, s megkértem, hadd folytassam én a munkát. Csodálkozott, de nem firtatta különösebben az indítékaimat. Félrevonult, leheveredett egy fa tövébe, s néha odakiáltott valamit. Hogyan tartsam a szerszámot vagy mennyire vastag rétegeket kenjek fel. Jó félóraig dolgoztam az alapok mélyén állva. Több négyzetméternyi területet borítottam be a tolakodó szagú, nyúlós anyaggal. Egy sarokban fogtam hozzá a munkához, így hamarosan sötét felületek magasodtak körém. Forrón tűzött a nap. Szemtelenül dongtak a legyek. *A feketén ragyogó védőrétegek biztonságérzetet adtak.* Ismeretlen energiák áradtak felém.

Aznap este valamilyen vár alatt állt meg velünk a busz. Az osztályfőnöknő nem zárkózott el attól, hogy kisebb csoportokra szakadozva nézzük végig a látnivalókat. Megállapodtunk a találkozó időpontjában és szétszéledtünk. Lemi egy útikönyvvvel a kezében toborzott maga köré néhány érdeklődőt. Azt ígérte, hogy aki vele tart, az minden lényeges történelmi emléket meg tud nézni, és semmiről sem marad le. Én egy négy fős társasággal vágtam neki a kaptónak. Három lány volt velem. A falak közt eltűnve első dolgunk az volt, hogy előhúzzuk a táskánkból a lapos üvegeket. Gint ittunk, nem akartuk, hogy a leheletünk eláruljon minket. Amikor szétáradt a torkunkban az alkohol tüze, könnybe lábadt szemmel és derűs mosollyal néztünk valami alkalmas zug után. A várlátogatásra szánt teljes időt egy mohos várfal tövébe húzódva töltöttük. Csendesen iszogattunk, néztük a naplementét. *A kiábrándultság békessége* költözött a szívünkbe. Nem beszélgettünk, szavak nélkül is megértettük egymást. Pontosan a megadott időpontban keltünk fel a falak mellől.

A buszig vezető néhány perces utat könnyed lebegéssel tettük meg. Amíg ültünk, nem éreztük, hogy a fejünkbe szállt volna az ital, de járás közben enyhe szédülés tört ránk. A meredeken lefelé kanyargó lépcsőfokokon leszaladva olyan érzés fogott el, mintha körhintán ülnék. A girbe-gurbán keringő lépcsősor egy ponton véget ért. Egy monumentális teraszra emlékeztető, macskakövekkel kirakott téren álltunk. Pár lépéssel arrébb látni lehetett, hogy még nem ért véget a tánc, folytatódik a lépcsőrengeteg. Mindannyian lihegtünk, jó volt megállni egy szusszanásnyi pihenőre.

Akkor még volt erőm, kedvem és tehetségem ahhoz, hogy másokat is bevonjak hangulataim körébe. Átkaroltam az egyik lány vállát, a másiknak pedig finoman megfogtam a kezét. Nem szóltam egy szót sem. Ha a szavak segítségére kellett volna hagyatkoznom, mit sem ért volna az egész. Egymás vállát átkarolva szabályos kört alkottunk. Lehajtottam a fejem, s behunytam a szemem. Nem láttam, hogy a többiek mit csináltak, de ösztönösen éreztem, hogy ők is ugyanezt teszik. Nehéz volt a fejünk, megkönnyebbülést éreztünk, ahogy mellkasunkra ejtettük az állunk. Alig megemelt lábbal, finoman csoszsanó léptekkel keringeni kezdtünk. Lépegetés közben térdben meg-meghajoltunk, valami gyengéd ringatózást vittünk mozgásunkba. Már besötétedett, tücskök ciripeltek körülöttünk. Talpunk alatt néha megcsikordult a macskakő. A szédülés hullámokban érkezett, a kör ütemesen forgott.

Késésünk alig pár percnyi volt, s nem mi voltunk az utolsók. Két oldalról is látni lehetett még sietősen érkezőket. Lemi azonban így is alkalmasnak találta a pillanatot egy bosszús szűrésre. Hosszasan méregetett, majd lassan, minden szavába mérget csepegtetve közölte véleményét. „Nem kellett volna annyit bíbelődni a lányokkal. Hosszú még az éjszaka, fogytán lesz az erőd.” Ezek a szavak egy kedélyes, bár ellenszenves férfibeszélgetésbe is beleillettek volna. A

hangsúlyok hallatán azonban szemernyi kételyem sem lehetett az ártó szándék felől. Még tagjaiban éreztem a körforgás áhítatos nyugalmát. Felháborított a sértés. Legfőképpen az, hogy a lányokat is megalázta ezzel a megjegyzéssel. Még akkor is, ha nem hallhatták. Lemi mesterien alkalmazta a halk, mások számára alig érthető sziszegést.

Eljött a perc. Most már nem lehetett halogatni az összecsapást. Visszavágtam, az egyik fájó pontját vettem célba. Remegni kezdett, szinte szemmel látható volt, hogy töltődik fel valami félelmetesen feszültséggel. A busz elején foglaltunk helyet. Szavainkat csak azok hallhatták, akik velem azonos sorban foglaltak helyet. Én ültem, ő állt. Felülről nézett le rám. Sziszegve beszéltünk, nem vettünk tudomást a környező világról. Közben elindult velünk a busz, de egyikén sem értünk rá ezzel törődni.

Mindvégig egymás szemébe néztünk. Aki ilyenkor elkapja a tekintetét, elveszett ember, elerőtlenedve hullik a lelki megsemmisülésbe. Merően rám szegezte pillantását, szemüvege alatt óriásira tágult a pupillája. Szitokszavakat mormolt felém, lassan, ütemes tempóban. Átkai mélyen morajlottak körülöttem. Rémület fogott el, éreztem, hogy el akar kábítani. Mintha egy másik ember állt volna előttem. Fogalmam sem volt arról, hogy ért a hipnózishoz is. Kétségbeesetten küzdöttem, minden összpontosító erőmet összegyűjtve igyekeztem éber maradni. A szavak, amiket egymás felé küldtünk, alig számítottak. Itt gesztusok, hangsúlyok és szemvillanások mérték össze erejüket.

Egy hirtelen jött tervvel a szavak jelentésébe próbáltam beleakaszkodni. Bágyasztó mormolásából kiválasztottam és elkülönítettem egyes kifejezéseket, s belehelyeztem őket abba a közlési szituációba, amelyben elhelyezkedtünk. Képtelenné, s így lehetetlenné akartam tenni bénító beszédzuhatagát. De nehéz, nagyon nehéz volt a tervet végrehajtanom. Ijesztően lassan jártak a fejemben a gondolatok, erőm legnagyobb részét az kötötte le, hogy sértetlenül fenntartsam magam előtt a pszichés védőhálót. Ha áttört volna ezen a védővonalon, tudom, tönkretett, rombadöntött volna. Hebegő roncsként hagyott volna maga mögött. Miközben a végső kitörés lehetőségét kerestem, azzal tartottam fenn a védekezés látszatát, hogy komoran rámeredve magam is szitkokat dünnögttem. Kevésbé változatosan és kevésbé színesen, mint ő, de folyamatosan. Jelezve, hogy nem hunyt ki bennem az ellenállás szelleme. Az én gyötrelmes rögtönzéseimből azonban hiányzott a megjelenítő erő, az a félelmetes plasztikusság, ami Lemi szavaiból áradt.

„Nézz le magad alá, nem látod, mi van alattad? Egy ocsmány, zavaros vizű pocsolya. Nem érzed, hogy húz maga felé? Már majdnem elterültél benne. Ellepett a szennyes sár, alig van rajtad valami emberi. Disznó vagy, undok rőfögő disznó. Terülj el, nyúlj el a pocsolyádban, heverj végig a mocskokban. Mindig erre vágytál, nem? Itt van, tocsoghatsz benne. Lazulj el, merülj bele, minek tiltakoznál, meglátod, milyen jó lesz. Ki se akarsz majd jönni onnan. Szépen mutatsz ebben a pocsolyában, dagonyázó állat vagy, vesd szét a tagjaidat, hagyd, hogy körbenyaldosson az iszap.”

Éberségem utolsó maradékával figyeltem a pocsolya-motívum kibontását. Szinte éreztem a bőrömről az undok lerakódásokat. Már-már elfogott a vágy, hogy görcsösen a lábamhoz kapjak, s vakarózni kezdjek. Aztán vakító fényvillanás. A pocsolya, igen, ez lesz az a pont, ahonnan kitörök. Minden erőmet a szemembe gyűjtöttem. Olyan hangerővel szólaltam meg, amely világosan kiemelkedett az eddigi mormolások tengeréből.

„Szerinted hol van itt pocsolya? Hol jár az eszed? Nézz le, tapogatózz egy kicsit magad alatt. El vagy tévedve, Lemi. Ez egy busz. Siklunk az éjszakában. És tudod, hogy mi van alattunk? Recés, fekete gumiszőnyeg. Ez van a lábunk alatt. Ez a valóság. Nem sok közöm van a valósághoz, de azért tudomásul veszem azt, hogy mi van körülöttem.”

Minthogy ültem, anélkül is le tudtam hajolni az ülés alá, hogy levettem volna róla a szemem. Végighúztam az ujjaimat a gumiszőnyegen. „És tudod, hogy milyen ez a szőnyeg, Lemi? Olajos. Gázolajtól bűzlik. Nézd, itt van az ujjamon a gázolaj. Megszagolom, bűzlik. Ez aztán valóban bűz. De nem pocsolyszag.”

Gázolajtól mocskos ujjaimmal lassan az arca felé nyúltam.

Nem adtam ki őt senkinek, egyedül Ivonnal beszéltem erről a megrendítő élményemről. Ivonnak volt néhány értesülése, amelyek némileg alátámasztották, hogy nem hallucinációknak estem áldozatul, s nem illuminált állapotban kerülgettek ezek a furcsa képzelgések. Elmondta, hogy Lemi egyszer az ő lakótársnőjével szemben is ilyen, félelmetesen szuggesztív módszerhez folyamodott. S hozzátette, szerinte Lemi meglehetősen sajátos véleménnyel van önmagáról. Nem lehet véletlen, hogy annyiszor hallotta őt a sámánhit vonzerejéről beszélni.

Pár hét elteltével, amikor újra találkoztunk, mindketten úgy viselkedtünk, mintha semmi sem történt volna közöttünk. A viszonyunk ott folytatódott, ahol korábban abbamaradt. Csak éppen úgy láttam, mintha egyre fokozódó nagyrabecsüléssel kezelt volna.

Lemi a legnagyobb meglepetésemre eljött az esküvőmre. Pedig akkor már mindketten más városban éltünk. Azt sem tudom, honnan értesülhetett arról, hogy mi készül. Ha látni akarom, csak be kell csúsztatnom egy kazettát a videomagnóba. Ő is szerepel valahol a felvételen. Amint gratulál. Nem örültem igazán a jelenlétének, kissé zavart. Fölényes nyugalommal vette tudomásul, hogy kerülöm. Derűsen nézett maga elé. Erőt sugárzó testtartásának köszönhetően messziről kiütközött az átlagemberek közül. Azt hiszem, szeretem őt. Eddigi ismerőseim közül ő az egyetlen, akiről el tudnám képzelni, hogy megtalálná a helyét itt. Itt, a *Space Group Limited* vonzáskörzetében.

Ő talán megértené, mit jelent a végtelenség ígérete. A külső és belső világmindenség találkozása.

Nagyjából összeállt a jelentés. Most az következik, hogy felkeresem vele Oleket. Hogy hangzó anyagot készítsünk belőle.

Ki tudja, mikor érek haza. Ülök egy taxiban, s előhúzom a rádiótelefont. Felhívom az otthoni számomat, s rámondok néhány mondatot az üzenetrögzítőmre. Emlékeztetőül, hogy később el ne feledkezzem arról, amit most elhatároztam. Arról, hogy ideje kapcsolatba lépnem Lemivel. A memóriám ugyanis megdöbbenően szeszélyesen működik. Sohasem tudom, hogy mi az, ami megmarad benne, s mi az, ami kihullik belőle. Egészen biztosan csak azoknak az eseményeknek az emléke raktározódik el bennem, amelyek valamilyen nagy érzelmi felindulással kapcsolatosak.

Életem legeslegelső emléke körülbelül kétéves koromból származhat. Az emlék a következő. Felkapaszkodom és állok egy rácsos gyerekágyban. Egyedül vagyok, nincs kit megkérnem arra, hogy kivegyen. Rázom a rácsokat. Az egyiket már sikerült kilazítanom. Megpróbálom átmászni a rácsok fölött, de nem sikerül. Megpróbálom kibújni a résen, de nem sikerül. Teli torokból üvöltök, egész testemben reszketek a felháborodástól.

Nem bírom elviselni, ha korlátozva vagyok a szabadságomban. Dühít például, hogy nem tudok repülni. A repülésről csak álmodni szoktam. Ezekben az álmokban nem a felhők magasságában siklok, hanem egyszerűen csak futok. *Könnyedén, mintha olyan bolygó felszínén mozognék, ahol a földinél jóval kisebb a gravitációs erő.* Egy-egy elrugaszkodással irdatlan távolságokra szökkenek előre. Ha rosszul becsülöm meg a röppályámat, olykor keresztülfúródom egy fa koronáján is. Álmaimban azonban légies lehet a testem. A körülöttem szétroppanó ágak még véletlenül sem okoznak fájdalmat.

8.

„...egy frissen meghódított valóságban másként merül fel a jövő kérdése...”

Árnyékként követem álmaimat.

Ezen a hétvégén előben akarom hallgatni a Radio Space adását. Már szoltam Sebőnek, ne lepődjenek meg, ha egy öreg Audi szegődik a nyomukba. Csak én leszek az. Szeretném végre tökéletes minőségben élvezni a műsort, anélkül, hogy a kazetták hangkonzervjeire kellene fanyalodnom. Olyan közel fogok férközni az adóhoz, amilyen közel csak lehet. Sebő azonnal és készségesen megadta a furgon szombati és vasárnapi indulásának időpontját és helyét. A vasárnapi adatok közlése után azonban tévován nézett rám. Végül feltett egy kérdést. Hogy nem volna-e jobb, ha aznap nem a kezelőszemélyzetet követném, hanem inkább velük, a programgazdákkal tartanék? Vasárnap két rendezvény megszervezésére is megbízást kaptak. Elég érdekes tervek alapján fognak dolgozni.

Megígértém, hogy ott leszek. Majd felhívom Ódrit, s együtt megyünk a programokra.

A furgon követését amúgy is időhatárok közé kell szorítanom. A lassan kanyargó városi utakat ugyanis nem kedveli az Audi. Néha felforr, majd pedig elpárolog a hűtővize. A sűrű forgalommal járó sorozatos megállások után egyre inkább rángatózni kezd a karosszéria és fel-felcsörög a motor. Valahol lappang benne egy hiba, aminek nehéz a nyomára jutni. Nem bírja az akadozó araszolgatást, de a tartósan magas tempót sem. Ám igazságtalan lenne azt állítani róla, hogy elkényelmesedett. Fantasztikusan gyorsul, ha zöldre váltanak a lámpák. Csak éppen nem ajánlatos visszaélni ezzel a képességével. Mert akkor folyton a műszerfalat kell figyelni. A hűtőfolyadék hőmérsékletét kijelző mutatót.

A hibák műszaki okairól általában halvány fogalmam sincs. Inkább a lélektani jellegű magyarázatokat kedvelem. Feltéve, ha olyan kocsiban ülök, amelyikről joggal feltételezhetem, hogy lelke van. Az új és korszerű gyártmányoknak például nincs. Még nincs. A tökéletes működés nem ad lehetőséget a gépezetek pszichés kibontakozására. Majd úgy tíz-tizenkét év elteltével kezdenek szeszélyesen viselkedni. S akkor érnek meg először egy-egy esettanulmány elkészítésére. Az Audi már tizennégy is elmúlt. Hosszúra nyúló közös utainkon elgondolkodva hallgatom a motor különös felhangokkal kiegészülő, aritmiássá zenéjét. Gyakran támad olyan érzésem, hogy egy neurotikus beteg fekszik előttem egy díványon. És én, a pszichiáter, hallgatom. Hallgatom, hogy beszédre, még őszintébb beszédre bírjam.

Judith kocsija, az öreg Bogár egészen vonzó páciens lehetett volna. De nem nyílt módom behatóbban megismerkedni vele. Pedig az a motor már húsz éve duruzsolt és köhögött a helyén. Lett volna miről mesélnie. A Bogár vonzóan férfias zúgása helyett sajnos Judith idegesítő fecsegését kellett hallgatnom. Amikor ébren volt, szünet nélkül beszélt. Pontosabban ígét hirdetett. Szónokolt. Nehéz eset az ilyen. Hogy ők mennyire egészségesen élnek. Hogy ők a szellemi frissesség milyen magas fokára értek. Hogy az ő étrendjük milyen elképesztő tudatosság eredményeként áll össze. És így tovább. Jószerivel csak önmagáról beszélt. És csak ő beszélt. Az öccse is vele utazott, szinte elválaszthatatlanok voltak egymástól, de ebben a torz kapcsolatban egyértelműen Judith számított az uralkodó, a hangadó félnek.

Judith voltaképpen a feleségemre akaszkodott rá, aki mágnesként vonzotta az örülteket. Mert mindig megértően viselkedik, és soha nincs lelkiereje ahhoz, hogy lerázzon magáról a rögeszmés és tolakodó embereket. Egyszer valami felsőoktatási kulturális program keretében kint járt egy keletnémet egyetemen, ahol körbekalauzolták, s közben előadásokkal traktálták. Az előadásokat Judith tolmácsolta, aki észrevette, hogy az általa közvetített dogmatikus

tartalmú mondatok mennyire taszító hatást váltanak ki. Később, egy fogadáson odafurakodott a feleségemhez, s elmondta, mennyire gyűlöli azt a rendszert, amelyikben raboskodik. S hogy mennyire felvillanyozta az a tudat, hogy valaki végre kritikusan viszonyult ahhoz a tengernyi baromsághoz, amit ő tolmácsolt. Barátságos koccintás, cinkos összekacsintás, majd névjegycsere következett. Aztán néhány év múlva Judith és az öccse ellátogattak hozzánk, s néhány napot nálunk töltöttek.

Akkor már az a bizonyos nyugati rendszámú Bogár hozta őket. Az első órákra még jutott is érdemi mondanivaló. Judith hosszan részletező előadását Thomas, az öccse egyetértő bólogatással kísérte. Hogyan szöktek át a délszláv állam határán az ajándékba kapott nyugati útlevelekkel. Hogy alakultak át az útlevélképeken megjelenő arcok megközelítően pontos másaivá. Hogy kezdtek új életet a bajor fővárosban. Mit tanulnak az egyetemen, ahová ott beiratkoztak. Hogy keresik meg a tanulmányaikhoz szükséges pénzt.

A fárasztóan kanyargó történetben, amit képtelenség lett volna félbeszakítani, leginkább a gyűlölet ismétlődő szólamai voltak nehezen befogadhatóak. Judith soha nem szűnő hévvel zúdított szidalmakat arra a hazug és korrupt rendszerre, amelyik béklyóba zárta őket. Olyan mértékű és annyira teátrális gyűlölet sugárzott belőle, hogy a feleségemmel később, félig komolyan, azon viccelődtünk, nem valamiféle ügynök-e Judith, aki azt teszteli, érdemes-e beszervezni minket valamilyen különleges feladatra.

Nem véletlen, hogy ezt a gyanút én fogalmaztam meg elsőnek. Még élénken élt az emlékezetemben az a bonyolult lelki hadviselés, amit a laktanya elhárítótisztje folytatott ellenem. Először feltehetően azért hívatott, hogy bizalmas adatszolgáltatásra kérjen. Szűrőpróbaszerűen dolgozott, remélhetőleg véletlenül esett rám a választása. Az első, számára eredménytelen találkozás után azonban újra meg újra berendelt magához. Most már gyanús elemként. Valószínűleg túl heves, gyanút ébresztően mély érzelmi reakciókat sugároztam, amikor elzárkóztam a vele való együttműködéstől. Az a tiszt szólaltatott meg előttem ilyen szélsőséges véleményeket. Túlzó retorikai eszközöket használt. Akkor is, amikor a szervezésemért, s akkor is, amikor a leleplezésemért dolgozott.

Judithnak a túlzás volt az életeleme. Minden eszeveszett állításában szilárdan hitt, s épp ezért ellentmondást nem tűrően fogalmazott. Ez akkor vált különösen kellemetlenné, az élménybeszámolók után rátért életformájuk lelkes dicséretére. Elmondta, hogy egy olyan boltban dolgozik, amelyikben a reformétrendekhez szükséges biotermékeket árusítják. S hogy öccsével együtt már évek óta vegetáriánusok. S hogy már számtalan embert megnyert az életformaváltás eszméjének, akik - természetesen - nem győznek hálálkodni neki.

Szerencsére csak pár napig laktak nálunk. De az a pár nap maga volt az örökkévalóság. Judith monológjaiban vissza-visszatérő motívum volt, hogy ők testileg frissek, szellemileg pedig élénkek lettek, mióta étrendet változtattak. Ehhez képest lefekvés előtt lehúzták szobájukban a redőnyöket, hogy a reggeli fény ne háborgassa őket a nyugodt alvásban. Tizenegykor, fél tizenkettőkor vánszorogtak ki az ágyból, s tompán maguk elé meredve tömték magukba étrendjük fő elemét, a dinnyét. Hihetetlenül sok dinnyét tudtak elpusztítani. Azt a mennyiséget, amit három napra szántam nekik, már az első nap feléhez érve felélték. S ha teletömték magukat, Judith hozzáfogott szokásos értekezéseinek egyikéhez. Már a második nap ki akartam tenni őket a lakásból. Mikor kettesben voltunk, hangosasan káromkodtam, mindennek lehordtam őket. A feleségem csitítgatott. Osztozott a felháborodásomban, de nem tudott elfeledkezni arról, hogy Judith és Thomas az ő vendégei. Azt mondta minden körülmények között tisztelnünk kell a vendégjogot. Fogcsikorgatva türtem a lakásomba befészkelődött agresszív butaságot.

Azt azért nem mulasztottam el, hogy egyre több gúnyt csempésszek a szavaimba, amikor Judith-tal beszélek. Amikor arról lelkendezett, hogy milyen kiváló fizikai adottságokat szül az életformájuk, heves bókokkal árasztottam el őket, áradozni kezdtem pompás fizikumukról, s remek alakjukról. Boldogan helyeseltek. Judith kicsi volt és komikusan gömbölyű, Thomas magas és ijesztően sovány.

De nem volt fülük a gúnyra. Aztán már a gúnyolódásba is belefáradtam. Egykedvűen hallgattam az egyre szemérmertlenebb vélemények soha el nem apadó áradását. Hogy ők mennyire tökéletesek. Hogy emiatt szinte már nehézségekbe ütközik megfelelő partnert találniuk. Olyan társat, aki magáévá tudná tenni az ő normáikat. Judith dühösen elemezte az egyik partnerkapcsolatát, amely szerinte csúfos véget ért. Az egyik elfogadhatónak gondolt férfiismerőseivel nemrég nagyobb autóútra indult egy balkáni ország tájaira. Mikor megérkeztek a hegyek közé, ő azonnal behajtott egy erdei útra, s egy gyönyörű tisztáshoz érve kijelentette, nem hajlandó szállodákat keresgélni, a szabadban akarja tölteni az éjszakát. Ahogy leszállt az este, farkasüvöltés hallatszott az erdő mélyéről. A társa pedig, eléggé el nem ítélni való módon, félni kezdett. Veszekedésbe torkollott a helyzet, majd a férfi otthagya őt. Elment egy biztonságosabb nyugvóhelyet keresni. Judith lefeküdt, s a természetben gyönyörködve lassan álomba merült. Aztán, *ahogy mesélte*, félálomban valamilyen mocorgás érzett maga mellett. Azt gondolta, végre visszatért hozzá az elcsavargott útitárs. Megelégedés töltötte el, s anélkül, hogy teljesen felébredt volna, megfordult, s hálásan átkarolta, magához szorította az éjszakai jövevényt. Hajnalban azonban, folytatta az élménybeszámolót, ahogy a madarak csicsérgésére kinyitotta a szemét, csodálkozva látta, hogy egy medvével összebújva töltötte az éjszakát. Vele együtt a medve is felneszelt. Egy ideig barátságosan nézegették egymást, aztán a medve kényelmesen elcammogott. Judith ezután sugárzóan büszke arccal annak elemzésébe bocsátkozott, hogy miért is került el a félelem. Magától értetődően most is arra lyukadt ki, hogy a természettel kialakított rendkívül barátságos viszonyának köszönhető mindez.

Erre nem volt mit mondani. Ezen már gúnyolódni sem lehetett. A feleségemmel elképedten néztünk egymásra. Otthontalanul ültünk a saját lakásunkban, s úgy éreztük, mintha kiragadtak volna minket megszokott közegünkéből. Tömény abszurditás áradt szét körülöttünk. Tocsogtunk benne, mint Judithék a dinnyelében.

Csütörtök reggel, még a lapok mellett rostokolva, felhívtam Ódrit. Az én hívásom ébresztette fel, de kedvesen válaszolgatott. Megbeszéltük, hogy vasárnap mikor lenne célszerű találkozunk. Kérdezte, hogy átküldje-e faxon a programot, vagy inkább felmegyek érte valamikor. Kíváncsi voltam Ódri lakására, így azt mondtam, felnéznék hozzá.

A képviselői irodaházból kilépve sétálni kezdtem a folyó partján. Egy olyan partszakaszt kerestem, ahol lemegetek a víz szintjéig. Komor fenséggel gomolygott a köd, érezni lehetett a víz szagát. Kissé nyirkos volt az idő, a levegő meghűléssel fenyegetett. Felnéztem az akadémiai könyvtár ablakaira. Hívogatóan világítottak. Megváltoztattam a szándékomat. Bementem, felvillantottam a kölcsönzőjegyet. Az olvasóterem folyóra néző végén van egy kicsi, üvegfalú helyiség, ami elvileg nem más, mint dohányzósarok. Általában üres szokott lenni. Kényelmes fotelek állnak benne, amelyekbe nagyon mélyen be lehet húzódni. Ha senki sincs benn, rendszerint ebbe a szobácskába megyek. Kedvelem a méreteit. Még akkora sincs, mint egy börtöncella. Ha magamra csukom az ajtaját, szinte zavartalanul élvezhetem az elzárkózás illúzióját. *Szeretek szűkös terek önkéntes foglyává válni.* A gimnáziumban sok hülyeséget csináltam. Az egyik ilyen hecc az volt, hogy a szünetekben magamra zártam az osztály öltözőszekrényének ajtaját, s a homályos zugban ücsörögve töltöttem a becsengetésig tartó időt. Néha röhögve odajöttek hozzám, s kintről mindenféle marhaságokat kérdeztek tőlem. Hogy hányadik menetet zavarom le éppen. Hogy vigyázzak, nehogy túlságosan

kimerítsem magam. Röhögve, hasonló szellemben válaszolva szóltam vissza. Az egészben az volt a furcsa, hogy nagyon jó, tényleg nagyon jó volt a szekrény mélyébe húzódni. A folyosó zsibongása erősen megszűrve jutott el hozzám, a szellőzőnyílásokon keresztül elém táruló látvány pedig főleg a sietősen forgolódo lábak csonka képdarabkáira szorítkozott. Néha ennyi is elég a világból. *A részletek véletlenszerű felvillanása.*

A folyóra néző üvegkalitka nyugalmába húzódom. Élvezem, hogy átjár a meleg, s kiűzi belőlem a nyirkos utcák emlékét. Ódrira gondolok. Arra, hogy vár rám. Nagy a csend körülöttem. Hangulatában ez a könyvtár áll hozzám a legközelebb. Van benne valami egészséges exkluzivitás.

Lelki szemeim előtt megjelennek Ódri hosszú, fehér combjai. Lassan gázol a patak medrében. Elhomályosul a kép. Most az Audi motorházán kuporog, rám néz, összetalálkozik a pillantásunk. Vágás. Feltűnik előttem a keze, ahogy lefejtí ujjaimat a kormányról. Jó volt vele utazni. Sokat jelent nekem. Talán túlzottan is sokat. Félek felmenni hozzá. Félek, nehogy elrontsak valamit kettőnk között. Nem tudom, milyen cselekvési pályákra állhatnánk rá. S azt sem tudom, hogy én mit akarok vele. Jó mellette lenni, de mit jelentsen ez? Hova fog fejlődni ez az érzés? Nem szeretek lángolni. Ma már a lassú parázslás vonz csupán. De talán körbevehetne minket a béke. A közösen átélt, mindkettőnket védő béke. Ha létezik, létezhet ilyen a számunkra.

A feleségem szüleinek van egy kedves kis hétvégi háza valahol a közeli hegyekben. Amikor ott időztem, esténként lekuporodtam a lassan kihunyó tűz parazsa mellé. Teli tüdőből fújtam felé a levegőt, s megilletődve néztem, milyen színeltolódások zajlanak le a hőközpont körül. Egyszer szöveget ütött a fejembe egy kérdés. Hogyan, milyen ígérellel fejezi ki a nyelvünk azt a jelenséget, ami a parázsló tűzben végbemegy. Elgondolkodva néztem a parázs színörvényeit. Az állandóság és az örökös változás összeszokott együttesét. Van egy vöröses tónusú alapszín, ami lényegében mozdulatlanul süti felém a forróságot. S ebben az alapállapotban szeszélyes rendszer szerint táncolnak a már porrá vált hamurétegek és az egyelőre még egészben maradt, folyamatosan izzó fadarabkák. S ennek a táncnak szemmel láthatóan egyenletes a ritmusa. A kihunyó és felragyogó színek lüktetésében van valami szabályosság. Hogyan lehetne leírni ezt a jelenséget? Ha azt mondom a parázusra, hogy *lüktet*, akkor nem fejezem ki a lüktetés mögött megfigyelhető változatlanyságot. Ha azt mondom rá, hogy *ragyog*, akkor semmi sem érzékelteti a ragyogás mélyén látható vibrálást.

Nem találok megfelelő szavakat az *átmeneti állapotok* tolmácsolására.

Szétszélednek bennem az elkeseredés és a lelkesedés kósza érzései. Csendben nyílik az üvegajtó, valaki belép, majd kisvártatva kimegy. Nem néztem rá, nem tudom mit akarhatott. Lehet, hogy azért ment ki, mert visszariadt az üveges tekintetemtől. Sokszor meggyanúsítottak már azzal, hogy drogokat szedek. *Néha úgy viselkedem, mintha lélekben máshol lennék.* A gimnáziumi biológiatanárom egyszer csalhatatlanul biztos volt abban, hogy kábítószeres befolyásoltságban talált rám. Évekig érezte, hogy csakis az ő kegyének köszönhetően kerülhettem el a kicsapatást. Mert ő akkor szemet hunyt. Megbotránkozva bár, de szemet hunyt.

Következtetései teljesen ésszerűek, ám mégis tévesek voltak. Nem kívülről adagolt szerek segítségével jutottam el az önkívületig. Önerőből hajszoltam magam a közömbösség és szomorúság labirintusába. Megláttam valakit, s betege lettem a hiányának. Kínzó veszteségérzet fogott el. S akkor egy ideig semmi se számított. A gyanakvóan faggatózó, elképedt biológiatanárnak meghökkentően egykedvű válaszokat adtam. Nem tiszteletlenül, csak éppen

végtelenül *közönyösen*. Képtelen volt felfogni, hogy alig veszek tudomást a jelenlétéről. De nem értem rá vele foglalkozni. Tébolyító úr nyílt körülöttem.

Gyötrően sajog bennem Ódri hiánya. Most nem szabad látnom őt, pillanatnyilag ijesztően kiszámíthatatlan vagyok. Magam sem tudom, hogy mit akarok. A ruhatár melletti nyilvános telefonhoz megyek. Felhívom Ódrit, hogy elmondjam, nem tudok felmenni hozzá. Közbejött valami. De szívesen venném, ha átküldené a koncepciót. A kora reggeli órákban, hogy magam téphessem le a papírt a faxról. A hangom semmit sem árul el a bennem kavargó zűrzavarból.

Szenvtelenül, pontosan a megbeszélt időben csengetek be Ódrihoz. Már nincs sok időnk az első program kezdetéig, de tudom, hogy Ódri nem fog megvárakoztatni. Igazam van. Ahogy ajtót nyit, látni lehet, hogy készen áll az indulásra. Már a táska is ott a vállán. Minden úgy történik, ahogy megegyeztünk. Be sem nézek a lakásába. Ilyen futólag nem is lenne érdemes. Majd egyszer később. Egymásra mosolygunk, s azonnal magam elé engedem. Van lift, de a lépcsőn megyünk le. Hogy ne akadjon meg a lendületünk. Erre a rendezvényre energikusan kell megérkezni.

Egy külvárosi, modern uszoda tágas zuhanyozóterme a célunk. Az Audival megyünk. Menet közben az előző este élményéről beszélek. Szorosan a furgon mögé húzódva, messzire kinyúló antennával horgászom az éterben. Aztán abbahagyom az adó követését. S én is találokra cirkáltam az utcákon. A vétel hol felerősödött, hol elhalkult.

Az uszoda előcsarnoka csaknem néptelen. Legfeljebb néhány most érkező vendég siet rajta keresztül. Szinte kizárólag fiatalok jönnek velünk és mellettünk. Hozzá tartozók és barátok. Ódri mutatja az utat, ő már járt itt. A zuhanyozóteremben már nagyobb a sokaság. Az emberek kört alkotva állnak, de a kör közepe egyelőre csaknem üres. Mindössze festékes tégelyek és ecsetek árválkodnak benne. A terem legkülönösebb tartozékai a falnak támasztva állnak. A koncepció ismeretében azonnal tudom, hogy milyen célt szolgálnak, a látványuk azonban még így is meglepő. *Háromágú narancssárga műanyag szigonyok*, amelyeknek a végéhez szintén narancssárga, messzire tekergő csőkiágak csatlakoznak. A szigonyok ágai nem egyenesen, a nyéllel párhuzamosan merednek előre, hanem fantasztikus módon indáznak, tekerednek és hajlonganak. A zuhanyrózsákban végződő nyúlványok végső pozíciójukban mindazonáltal egy irányba, előre néznek. Ha a koncepció változatlan, akkor hat ilyen eszköz lehet a falak mellett. Egyedi darabok, külön tervek alapján készültek.

A zene pontban tizenegykor szólal meg. Fátyolos hangú énekesnő énekel. A szám közepesen gyors, se nem vidám, se nem szomorú. Leginkább talán *várakozást keltő*. Mosolyogva érkezik a fiatal pár. Már túl vannak a hivatalos tortúrákon, most valami más, sokkal fesztelenebb elfoglaltság kezdődik. Mindketten narancssárga fürdőruhát viselnek. A lány bikiniben, a fiú víztaszító anyagból készült sortfürdőnadrágban van. Ahogy beérnek az üresen álló körbe, lehalkul a zene. Nem hallgat el teljesen, de előzékenyen teret enged a szavaknak. Olek áll melléjük, kezében narancssárga irattartó, amelyet ünnepélyes lassúsággal nyit szét és emel a szeme elé. Milos, kezében videokamerát tartva, leguggol a három fős szereplőgárda elé. A kamera képét a terem két végében két magasra emelt videoprojektor nagyítja ki. Az alsó kameraállás jóvoltából Olek mintegy *felmagasztosulva* rezeg a képmezőben.

Az irattartóba nézve egy-egy szót dob a pár felé. Szaggatott felolvasása végeredményben nem más, mint egy *végzavakból összeállított előszó*. Hangsúlyai egyrészt ünnepélyesek, másrészt önironikusak és vidámak. Először a fiút célozza meg a hangjával. A fiú gondolkodik, majd első képzettársítását lassú, kalligrafikus írással rápingálja a lány testének egyik általa kiválasztott pontjára. A színt és az ecset méretét is ő határozza meg. Az akusztikus térben visszhangzó szavakra idővel egy másik, vizuálisan látható szó felel. A kimondott szavakra

festett szavak válaszolnak. A csillámló bőrfelületeken a szellem válaszreakciói jelennek meg. *Testeken öltének testet a gondolatok.*

Az ecsetek mozgását és a már megfestett szavak látványát Milos kamerája is közvetíti. Amikor a testek már zsúfolásig megteltek a válaszokkal, víz árad elő a szigonyokból. A vendégek a szavakba öltözött testek felé irányítják a sugarakat, s feloldják, eltávolítják a festéknyomokat. Aztán újra indul az egész. A képzettársításra bocsátott szavak egyre örültebben hangzanak, s egyre különösebb feleletszavakat hívnak elő. A koncepció szerint másnap reggelre a nászútra induló pár lakásán lesz az asszociációk félig ironikus, félig komoly elemzése. A hangulat mind felszabadultabb, a kezdeti ünnepélyesség egyre többször csap át tomboló kacagásba. A szigonyos akcióknál egyre vigyázatlanabbul ömlik szét a víz. Immár a vendégsereg ruháira is jut belőle. Ódri nevetve rázkódik meg. Erőteljes mozdulatokkal rázza meg kézfejét. Vízcseppek szóródnak szét róla. Eszembe jut, amikor a patakban gázolt előre. Egy pillanatra elkomorulok.

A felszabadult nevetések önfeledt kacagásokkal ölelkeznek. Mindenkinek megvan a maga sajátos, félreismerhetetlen szólama, amiből egyszer sem zökken ki.

Valamelyik nyáron, a tóba messzire benyúló félsziget éjszakai fényei alatt eljátszottunk azzal, hogy megváltoztatjuk nevetésünk hangfekvését. Az ötletet a part mentén szórakozók állandósult röhögéshullámai hívták elő. Megpróbáltuk utánózni őket, megkíséreltünk néhány bárdolatlanul hangos, hosszan elnyújtott hahotázást rögtönözni. Az eredmény frenetikus hatású volt. A maróan gúnyosnak szánt mizantróp szeszély pár másodperc múltán átadta a helyét a valódi vidámságnak. *A szerepváltás tökéletessége vagy képtelensége felett érzett derűtségnek.* A mesterkélt röhögés egyszercsak a saját hangfekvésünkön felcsendülő nevetésben folytatódott. Elég messze álltunk a parttól, de a víz jól vezeti a hangot. A kint szórakozó társaságok egy pillanatra elnémultak, majd gúnyos megjegyzéseket tettek ránk. Néhány hang visszhangozni kezdte röhögésünk dallamát. Megszületett a paródia paródiája is.

Szeretek éjszaka fürdeni a tóban. Jó lenne egyszer elcsalni Ódrit is. Ha jövő nyáron még kapcsolatban leszünk egymással, feltétlenül megkísértem egy ajánlattal. Lebegnénk a vízen, messze a parttól. Mellettünk a vízcsobogás, körülöttünk a parti fények, felettünk a csillagok. Fürdés után kiülnénk a kedvenc kínai éttermem teraszára. Ha másért nem, hát egy stílusos rendelés kedvéért. Bármit is ennénk, azt a bizonyos vegyes salátát kérném mellé. Azt a poétikus nevűt. *Mennyei tündérlány szórja a virágokat.* Talán a tündérekről szóló mesék is *harmadik típusú találkozások* emlékei.

Sietősen vezetek. Hétvége van, nem nagy a forgalom. Van lehetőségem szabad sávokra lelni, s lendületből előretörni. Szerencsére nem hosszú a táv, amit át kell szelnünk. Külvárosból külvárosba tartunk. A temető bejáratánál lelassul a forgalom. Néhány virágáros az ablakon behajolva kínálgatja portékáját. Nem először járok itt, ebben az óriási kiterjedésű sírvárosban. A feleségem rokonságából sokan nyugszanak itt, s amíg együtt voltunk, addig is megtért ide néhány távolabbi hozzátartozója.

Az én rokonságom jobbára a szülővárosomban talált magának sírokat. Érdekes és jellemző, hogy a családom urnákban nyugszik vagy fog nyugodni. Az enyéim egyházi szertartás nélkül távoznak, s urnákba helyeztetik hamvaikat. Csak fájdalommal nyugodnak bele abba, hogy a város temetkezési szokásai közt nem szerepel a hamvak ünnepélyes szétszórása - a teljesen jeltelen eltűnés lehetősége. Azt hiszem az ilyen igények kielégítése érdekében gondosan ápolt, zöldellő tisztásokat szoktak kialakítani a nagyvárosok sírkertjeiben, s egy speciális berendezésből terítik, öntözik szét a fűvön a hamvakat. Hogy nyomtalanul és mindörökre eltűn-

hessenek a földi maradványok. Talán családi örökségként hordom magamban a vágyat, hogy űrt, tátongó űrt hagyjak magam után.

A ravatalozó helyiség körül már nagy a tömeg. A nyitott koporsó mellett Sebő áll, körülötte további ismerősök. Ha jól látom Mira, Jolka és Kim. A helyiség előtti betontérség széle felé rengeteg vezetőtek tekereg. Kis, görgethető asztalkákra telepített számítógépes rendszerek fogadják az áramot. Négy monitor villog mindenki által jól láthatóan, a billentyűzetek mögött Henk, Petri és Rob ül. A negyedik géphez Sebő fog leülni, tudom meg Ódritól.

Rigorózus pontossággal veszi kezdetét a ceremónia. Természetesen zene, megintcsak zene csendül fel. A hetvennégyes év klasszikussá vált lemezének első száma. Lassú, *gyémántsztín* ragyogás sugárzik szét fölöttünk.

Sebő beszél. Nagyon halkán, mint mindig. Az érzékeny mikrofonok még a szavak közti lélegzetvételeit is kieroósítik. „Az elmúlás ígézetébe kerülve is vannak kötelességek, amelyekről nem feledkezhetünk meg. A végső elszakadást a hűséges számadások avatják elválássá. Számot kell adnunk arról, ki az, akinek a hiánya szegényebbé tesz minket. Ki ő, mit lehet elmondani róla? Amikor néven nevezünk valamit, akkor valamit elrendezünk magunkban. Legyen rend. A rend legalább elviselhető. Legyen átgondolt ez a búcsú. Nincsen vigasz, de vannak szavak. Szavak, amelyek segítségünkre lehetnek most és mindörökké. Találjuk meg őket közösen.”

A monitorok képernyői mögött csendesen örvénylenek a gyászolók. A képernyőkön vastag fekete keretek közt villognak betűk. Egy számítógéppel előre megírt, s megformázott szöveg betűi. Középen, vastagon szedve az elhunyt neve, a keret két alsó sarkában pedig a születés és az elhalálozás pontos dátuma és helye. Hónapok és napok, utcák és házszámok. Az adatok elrendezése tökéletesen megegyezik a névjegyeken szokásos elrendezéssel - a munkahely helyén a születés, a otthon helyén az elhalálozás adatai szerepelnek. *Vizitkártya a másvilágba*. Jelentkezés egy más létezési formába. A névjegy azonban hiányos, egy sor még megfogalmazásra vár. Az önmeghatározás másokra marad. Mások diktálják a név alá a definiáló szavakat. *Díszlettervező. Apa. Férfi. Fiúgyermek. Áldozat. Barát. Alkotótárs.*

Az elhangzott definíciót gyorsan repkedő ujjak ütik be a megfelelő helyre. Innentől fogva már kiadható a nyomtatási parancs. A lézernyomtatók halkán zümmögve lökik ki magukból a kész anyagokat. Mindenki magához veszi azt a variációt, amit ő javasolt.

Van, aki több változatot kér. Vannak hosszabban indázó meghatározások is. *A legszebb meglepetések kiötlője. A barátságos mosolygás mestere. A borzas hajú. A barna szemű. A képzelt terek szerelmese. Az éjszaka őrzője. Az utak vándora. A félelem legyőzője.*

A menet lassan kanyarog a sírhely felé. Majdnem mindenki fehér papírkártyát szorongat a kezében. A koporsót hordozó autó beépített hangszóróiból zene szól. Csak kevesen sírnak. *Néha el lehet feledkezni arról, hogy emlékezünk.* A sírnál már nem hangzanak el szavak. Némán, tudatos rendben mozog mindenki. A koporsó a sírba ereszkedik. A sír körül mozgás támad. Aki odaér, friss rögökért hajol. A névjegyek és az agyagos rögök egyszerre repülnek a mélybe.

Síri nyugalom. Az űr nagylelkű és vigasztaló ölelése. Volt már részem ebben az ölelésben. Ebben a sötét, de mégis fényes önkívületben.

Sokszor hullottam bele azokba a mélységekbe, ahonnan nehéz visszatérni. Ezeket a helyzeteket nem én kerestem, többnyire kényszerpályákon sodródtam a végső tudatvesztés felé. Volt azonban néhány alkalom, amikor a véletlennek köszönhetően jól szcenírozott, szép jelenetek vehettek körül az időntúli magány óráiban. *Néha azért üldözőbe vett a szerencse.*

Kísérleti színház vendégszerepelt a városunkban. Egy antik téma anakronisztikus feldolgozásával érkeztek, a darab rendezőjét még az amatőr fesztiválokról ismertem. A színpadon kecsesen ringott az *athéni szüzek* kara. Sajátosan modern effektusokkal dolgoztak ugyan, a nevük mégis lehetetlenül hangzott. Gondolom, szándékosan. Az előadás után csoportosan Alex lakására mentünk, néhányan eljöttek velünk a vendéjáték szereplői közül is. Alex szokása szerint a gitárjába hajolt, mi pedig magunkhoz ragadtunk egy-egy üveg italt. Alex bárszekrényében elképesztően gazdag volt a kínálat. Apja a kórház tekintélyes főorvosa volt, s komoly áldozatokat hozott azért, hogy ne kelljen látnia a fiát. Szellemes és szellemtelen élcélődésekbe merülve várakoztunk. Jó esélyünk volt arra, hogy eljönnek az athéni szüzek is. Valaki a darab után pontos útmutatásokat adott nekik arról, hogyan találhatnak el hozzánk. De nem voltam eléggé türelmes, túl hamar kiütöttem magam. Aznap valamiért különösen önpusztító módon ittam. Már eszméletlen voltam, amikor egy hányástól savanykás szagú szőnyegbe csavarva belefektettek a kádba. Hideg vizet engedtek ránk. Az ötlet első látásra praktikus volt, engem ki akartak józanítani, a szőnyeget pedig be akarták áztatni. Ami történt, azt mások szavaiból ismerem. De épp ez a különösen szép az egészben.

Vannak olyan gyermekkori kalandjaim, amelyek nem maradtak meg ugyan az emlékezetemben, de a szüleim elmondása alapján kiválóan fel tudom őket idézni. Hogy egy ingatag létrán egyensúlyozva felmásztam az épülő ház félig kész második emeletére. Hogy egyszer elfordítottam a sebességben hagyott, kiengedett kézifékkal álló kocsit indítókulcsát, s az előrelóduló kocsival nekikoccantam a garázs ajtajának. Hogy egyszer az emeleti ablakok egyikéből a *szabadesés* rejtelseit vizsgálva különböző tárgyakat szórtam a ház udvarára. Fogalmam sincs, hogy pontosan miként zajlottak le ezek a jelenetek. Amikor számot adok róluk, kizárólag a mások által használt kifejezésekre hagyatkozom.

Egyszer átéltem, de nem tudtam az emlékezetembe vésni az athéni szüzek gondoskodó szeretetét. A modern embert is kerülgethetik antik sorstragédiák.

Alex másnap elmondta, hogy végül eljutottak hozzánk a lányok. Bár jelmez nélkül kicsit nehéz volt rájuk ismerni, de azért ők voltak azok. A bemutatkozást követően benéztek hozzám is. Felháborodva vették észre, hogy hideg vízben fekszem. Gyorsan kicsavartak a szőnyegből, s lehúzták rólam a nedves ruhát. A szőnyeget beledugták a mosógépbe, rám pedig forró vizet eresztettek, hogy átmelegedjek. Alex is ott segédkezett a mozgatásom körül, de egyedül is jól boldogultak. Egyikük, aki állítólag ismert volna engem, továbbra is velem maradt, hogy vigyázzon rám. Azt mondta, majd ő *felszínre hoz*. Alex néha be-benézett hozzánk, s látta, hogy a lány hideg vízbe mártott szivacsot húz végig az arcomon. Talán más trükkjei is voltak, de azokat nem látta.

Én is sokszor végigcsináltam már másokkal ezeket a kijózanító procedúrákat. De csakis olyanokkal, akik közel álltak hozzám. Ha nem tiszteljük azt, akin segítenünk kell, semmi sem használ, amit csinálunk. Utoljára Ferge volt az, akin végigpróbáltam a tudományom. Kötelességemnek éreztem, hogy visszahozzam a rosszulétből. Kicsit hibásnak éreztem magam azért, hogy utat mutattam neki a veszendőség mámorai felé. Fergével együtt voltam katona és - egy ideig - együtt egyetemista is. Nem voltunk barátok, nem nyíltunk fel teljesen egymás előtt, de tiszteltük egymást.

Ő volt az egyetlen, akit magammal vittem a laktanyából a színészházba. Olykor mi is reggelig maradtunk kint, mint a helybeliek. Az egyik ismerős színész odújában húzódtunk meg, akkor is bemehettünk, ha ő nem volt a városban. Furcsa érzés volt egyenruhában mászkálni a színészház kötetlen hangulatai közt, de nem zavartattuk magunkat. A *civil* környezet minden kényelmetlenségért kárpótolt minket. Olykor szembejött velünk egy-egy híresebb arc is, de ez ritkán fordult elő. A vidéki színházak sajátos klímájából nehéz országos ismertségre vergődni.

Ez a lelki defektusokkal terhelt, különösen fülledt hely még az átlagosnál is jobban visszahúzta a színészeket. Itt ugyanis szinte munkaköri kötelesség volt a férfiak közti homoerotikus vonzalom. A színház főrendezője előszeretettel gyűjtött össze maga körül vele barátkozni hajlandó statisztákat is segédszínészeket, s ez mágnesként vonzotta ide a hasonló fogékonyságú, híresebb kollégákat is.

Ferge, azt hiszem, nagyon élvezte ezeket a közös kimaradozásokat. Megnéztünk szinte minden előadást, amelyekben - akár a cselekménytől függetlenül is - rendre feltűnt kettő vagy négy, szimmetrikus elrendezésben mozgó, csaknem teljesen meztelen statiszta. A főrendező szemmel láthatóan a férfitest szépségén kívül a szimmetriákból áradó nyugalmat is szentnek tartotta. Aztán ittunk, sokat és sokáig ittunk a színészek számára fenntartott kávéházban. Végül felmentünk a színészházba és lefeküdtünk. A kevésbé izgalmas, de minden mozzanatában *polgári* program során egyedül az esti lefekvéseknél kezdett szikrázni a levegő. Ferge valamilyen okból őszintén rettegett attól, hogy vendéglátónknak titkos szándékai vannak vele. Valami oka lehetett a félelemének. Gogó, a színész meztelenül aludt, s miután levetkőzött, valóban kissé furcsán hangzottak a szájából az ágyába invitáló szavak. Én nem riadtam vissza a közös fekhely gondolatától, számomra sokkal kényelmetlenebb lett volna a fotelban nyomorogni. Az ágy másik végébe húzódtam, szorosan magamra tekertem a takarót, s azonnal alvást színleltem. Gogó békén hagyott, egy ujjal sem nyúlt hozzám. Lehet, hogy nem voltam az esete. Ferge azonban minden ott töltött éjszakákon a fotelban aludt. Másnap fájdalmasan sziszegve, a tagjait masszírozva ébredt.

Egyik éjszaka mégis félreérthetetlen ajánlatot kapott. Teljesen belebetegedett a helyzetbe, kétségbeesett hadarásba kezdett. Hogy nekünk tulajdonképpen még volna valamilyen dolgunk az éjszakában, még találkozunk kellene valakivel. Megerősítettem a szavait. Együttéreztem vele, bár a magam részéről feleslegesnek találtam ezt a nagy felindultságot. És, valahol nagyon mélyen, Gogót is megsajnáltam, hogy Ferge ilyen fejvesztett menekülésbe fogott. Néhány udvarias szó is elég lett volna. Senki nem erőszakoskodott volna vele.

Az egyik katonatársamtól én is kaptam egyszer néhány finom célzást. Megrökönyödve éreztem meg a mögöttem kisugárzó vágy természetét, de egyáltalán nem éreztem okot a menekülésre. Mi több, fokozottan udvarias maradtam, s hogy eltereljem a figyelmet a visszautasítás tényéről, más témára tereltem a szót. Ritkán mutakozom annyira beszédesnek, mint amilyen akkor voltam.

Azon az estén láttam először részegnek Fergét. Életében talán ez volt a legelső komolyabb eszméletvesztése. Mit mondjak, elég mélyen elkapta az örvény. Minden tudományomra szükség volt, hogy másnap *harckész* állapotban legyen. S nem volt mellettem egyetlen athéni szűz sem, hogy részt vállaljon a munkában.

A temetés véget ér. Szeretném meghatározni önmagam.

Hazafelé menet undorral kapkodom a tekintetem az út mentén hemzsegó gigantposztterek látványa előtt. Kajánul vigyorognak felém az ígéretek. Az egyik óriási hirdetőtábláról egy rágógumireklám tör rám. Végtelenbe vesző úton jóképű, energikus srác halad. Sínek mentén gyalogol, a sínpart fénybe borítja, bearanyozza a napsütés. A lemenő nap felé halad. Határozottan, kitérők nélkül. *Hogy felfedezze magát.* Természetesen egy rágóguminak köszönhetően. Hogyan másképp?

Ha beléphetnék a képbe, nem sokáig lehetne figyelemmel kísérni. Mielőtt leszállna az est, letérnék az útról. Áthágnék a síneket védő korlátokon és elindulnék a távolban látható hegyek felé. Hogy mi lesz velem, azzal nem szívesen foglalkoznék. Semmit sem lehet tudni. *Egy frissen meghódított valóságban másként merül fel a jövő kérdése.*

9.

„...áhítatos elmélyültséggel teszem próbára érzéseimet...”

Belefeledkezem a részletekbe, pedig nem ezért vagyok itt.

Ügyetlen ujjakkal forgatom a rendkívül érzékeny mikrofont. Szép jószág. Lassan mozgatom a szemem előtt, figyelem, ahogy meg-megcsillan rajta a fény. Azt már tudom, hogy hová lenne érdemes elhelyezni. De egyelőre még meg kell barátkoznom azzal a gondolattal, hogy elvállaltam, szabódás nélkül elvállaltam ezt az *operatív* jellegű munkát.

Mira végül is meggyőzően viselkedett. Előljáróban leszögezte, hogy semmi kifogása az érzéki kalandok ellen. De itt másról, többről van szó. Azt mondta, nem fogják kiadni az illető képviselő nevét. S a felvétel lejátászásakor a hangját is el fogják torzítani, hogy senki se ismerhessen rá. Mert maga a jelenség foglalkoztatja csupán. Ő a maga részéről komolyan veszi a személyiségi jogok védelmét. De egy közszereplő esetében más mércéket kell alkalmazni. S most le lehetne rombolni néhány üres illúziót. Túl sok illúziót lát maga körül, már elege van belőlük. S azok a körülmények, amelyekről említést tettem, eléggé abszurdak ahhoz, hogy szinte bárkit kételkedésre bírjanak. *Általánosságban is*. Mindennel és mindenkivel szemben. Neki kell, nagyon kell ez az anyag. Gondoljam végig alaposan, hogy mit tehetnék érte. A felvételhez szükséges technikát természetesen a rendelkezésemre bocsátja. Mindenből a legjobbat tudja adni. Ne tévesszen meg, hogy a Radio Space egy kis teljesítményű kalózkodó. Ha úgy tartanak jónak, nagyobb területet is besugározhatnak. Szinte mindenhez megvan a megfelelő felszerelésük.

Utoljára akkor lestem és rögzítettem mások hangját, amikor, ha kényszerűségből is, de részt vettem azon a nyelvjárásgyűjtő körúton, amit az egyetemi nyelvészek szerveztek. A részvételt természetesen kötelezővé tették, pontosan tudták, hogy önkéntes jelentkezés esetén csak néhány érdeklődővel számolhatnak. Akkor még abban a varjúlepte városban éltem és tanultam. Onnan könnyű volt kijutni a régi életformákat őrző falvak közé.

Kedvetlenül, de mindenre elszántan kászálódunk be az egyetemi buszba, s nekivágtunk a várost körülvevő síkságnak. Egy poros és elhagyatott falu főterén ért véget az utunk. Pontosan egy kocsmá bejárata előtt. Ide, a falunak erre a pontjára még sokszor visszatértünk. De egyelőre még kötelékben repültünk, szabott pályákon mozogtunk. A községi előjárók hivatalába mentünk, s bezúfolódtunk egy politikai szimbólumokkal felékesített terembe. A nyelvjárásgyűjtést vezető adjunktus gyorsan összesúgott az üdvözlésünkre érkezett potentáttal, aki röviden köszöntött minket. Aztán közölte, hogy már elküldetett két gazdáért, akikkel beszélgetni fogunk. Hóman, az adjunktus gyorsan maga köré intett minket, és instrukciókkal látott el minket. Hogy figyeljünk a nyílt „e” hang előfordulásaira az adatközlőknél. Hogy gondosan jegyezzük le az összes általunk észlelt diftongust. S hogy semmilyen körülmények között ne utaljunk arra a titkunkra, hogy nem az érdekel minket, amit mondanak, hanem az, *milyen nyelvjárási hatásokat tükröz a beszédük*. Talán ez az utóbbi tanácsa a legfontosabb. Nehogy kiköppenjenek a spontán beszéd dallamából. Ha tudnák, hogy mire figyelünk, azonnal modorossá válnának. Higgyünk neki, ez így lesz jó, ismeri már az adatközlők viselkedését.

Hamarosan megérkezett a két helyi tekintély. Hóman arcára izgalom ült ki, mikor kezet nyújtott a gazdáknak. Izgatottan elemezte magában a hangok karakterjegyeit. Jórészt ezen a két emberen múltott, mennyire lesz sikeres a vezetése alatt álló gyűjtőkörút. Bizonyos mértékig ő is ki volt szolgáltatva a véletlennek. A helyi szokások szerint sértődéshez vezetett volna, ha

nem ezt a két gazdát hívják meg a városi egyetemisták színe elé. Hóman izgalma nem ragadt át rám. Inkább arra figyeltem, hogy olyasvalaki mellé üljek, aki jól jegyzetel.

A két gazda méltóságteljesen topogott előttünk, fényesre tisztított csizmaikon szikrát vetett a lámpafény. Látszott, hogy nem tudják, mi lesz a dolguk, de ez nem hozta őket zavarba. Félkörbe húzódtunk körülöttük, s jegyzetfüzeteinket a térdünkre fektettük. Hóman úgy foglalt helyet a két adatközlő székével szemben, hogy az ő arca se legyen takarásban. Kicsit túl-játszotta a szerepét, bizonyára úgy érezte magát, mintha egy *talk-show* vezetésére készülne. S röpködni kezdtek a kérdések. Hogy milyen múltra tekint vissza ez a falu. Az ő családjaik milyen szerepet játszottak ebben a múltban. Milyen emlékeket őriznek a közelmúlt politikai viharairól. Hogyan hatottak a zárt faluközösségben az országos jelentőségű események hatásai. Miként élték át a forradalmakat, megszállásokat és kisajátításokat. Volt-e úgy, hogy újra kellett kezdeniük mindent.

Milyen az élet itt a faluban. Mit szoktak csinálni munka után. Meséljék el egy napjukat. Milyen az idei termés. Mit szólnak az aszályos évek sorozatához. Volt-e ilyen hosszú szárazság valamikor korábban is.

Az adatközlők türelmesen és komótosan válaszolgattak. Egyikük jóval beszédesebb volt a másikinál. Olykor az enyhe erőszaktól sem riadt vissza, amikor magához ragadta a szót. Ha úgy érezte szükségesnek, gondolkodás nélkül a szavába vágott a másiknak, aki ezt nagy belenyugvással tűrte. Lehet, hogy nem szeretett szerepelni. Háttérbe szorulása miatt szemmel láthatóan nem fogta el semmiféle indulat. Se harag, se szégyen.

A helyzet számomra riasztóan kegyetlen volt. Talán túlságosan is érzékeny vagyok a *kommunikációs visszaélésekre*, de mélységesen felháborított az a játék, amit ezekkel az emberekkel folytattunk. Miközben beszéltek, nem maguk elé, s nem is Hómanra néztek. Meleg tekintettel pásztáztak végig rajtunk, s láthatóan boldoggá tette őket az, hogy van mit mondaniuk nekünk. Hálások voltak azért, hogy érdeklődünk irántuk. Úgy érezték, nem éltek hiába, ha tapasztalataikat és véleményüket még ezek a messziről jött fiatalok is meghallgatják. *De mi nem szavaik értelmét, hanem hangképésük sajátosságait kerestük.* Élveboncolást követtünk el a beszédjükön. Undorító szenvtelenséggel metszettünk ki egy-egy különösen hangzó diftongust a hely szellemét megidéző történetekből.

A gyűjtőkörút további napjain hasonló vadászélményekkel gazdagodhattunk. De ekkor már kisebb csoportokra oszolva jártuk a házakat. Minden csoportnál volt egy riporter-magnó és egy címlista. A listán olyan lakosok nevei szerepeltek, akik már több nemzedék óta éltek ebben a nyelvi környezetben, s akik elvben nem zárkóztak el attól, hogy szóba álljanak velünk. Még három napon keresztül csavarogtunk a falu utcáin. Jobbára öregasszonyokat szólaltattunk meg, ők beszédesebbek és könnyebben elérhetőek voltak.

Csak az első egy-két interjú felvételéig futotta a türelmemből. Aztán összebeszéltünk néhányan. Elhatároztuk, hogy feltűnés nélkül ugyan, de kiválunk ebből a megalázó színjátékból, s összegyűlünk a kocsmá előtt. Többnyire katonaviselt fiúk voltunk, nagy gyakorlattal rendelkezünk az álcázott semmittevésben. A kocsmasztalnál ülve a poharak közé szórtuk lemásolt jegyzeteinket. Még arra a valószínűtlen eshetőségre is fel akartunk készülni, hogy Hóman netán benéz ide. Így még mindig hivatkozhatnánk arra, hogy szakmai okokból vagyunk itt. A kiejtésjelölés módszereit akarjuk egyeztetni.

Néha ettől a csoporttól is elváltam. Az egyik nap nem bírtam kivárni a busz érkezését, s kigyalogoltam a falutól pár kilométerre kanyargó magasabbrendű útig. Nem akartak megállni az autók, elakadtam. Annyira soká tartott ez a vergődés, hogy egyszersak elhúzott mellettem az egyetemi busz. Hóman állítólag nem vett észre. A kudarc nem tört le, nem bántam a dolgot.

Megbékéltem önmagammal. Úgy éreztem, végre semmi közöm a szavakra vadászó különítmény cselszövéseihez.

Egy másik napon céltalanul ödöngtem a falu utcáin. Hamar ki lehetett ismerni a település meglehetősen egyszerű térszerkezetét. A főútból elágazó keskeny mellékutczák hamar véget értek, a megszakadó házsorok után kopár, napégette rétek következtek. Csak kevés utat borított aszfalt, a legtöbb ház előtt keréknyomok mélyedtek a földbe. Gyorsan megtanultam, hogy ezeken az utcákon a lábam elé kell nézmem. Ismerős volt a hangulat. Ha egy másik irányban hagytam volna el a várost, nagyjából ugyanennyi idő alatt elérhettem volna abba a faluba, ahol Loráék hétvégi háza áll. Az a falu is ilyen hangulatokat sugároz, bár ott már észlelhetők a változások jelei. Annak a falunak a végén már gyógyfürdő épül.

Az egyetemi felvételem után abba a faluba kellett megérkeznünk. Stoppal mentünk. Alex volt velem, ő akkor abszolválta az ötödik felvételi vizsgáját. Csak az írásbelikre járt el, a szóbeliket egy idő óta már kihagyta. A felvételikén egyfajta önigazolási kényszerből vett részt, ezekkel az évről évre ismétlődő szellemi rituálékkal próbálta mederben tartani az életét. Miután részt vett a felvételi vizsgán, egy évig megint joggal mondhatta magáról, hogy *egyetemre készül*.

Az alföldi települések közötti lavírozás akkor is a szokásos nehézségekkel járt. Az általunk jósolt időpontnál jóval később érkeztünk meg a faluba. Lora és a nővére már fel-alá járkáltak az út mentén. Ahogy elmondták, már tűkön ültek, nem bírtak tovább tétlenül várakozni. Felszabadult örömmel tódultunk be a kocsmá ajtaján. Ezek a falusi kocsmák tökéletesen egyformák, a hangulatuk legalább annyira uniformizált, mint az amerikai gyorséttermi láncokhoz tartozó üzleteké. Lorával pillanatok alatt felajzott állapotba kerültünk. Egy darabig szótlánul kortyolgattuk a sherryt, s aztán közöltük Alexékkal, hogy még volna valami sürgős dolgunk.

Másnap reggel azzal kezdődött a nap, hogy elrúncigáltuk Alexéket egy hatalmas fa tövéhez. Megálltunk azon a helyen, ahol előző nap Lorával egymásnak estünk, s arra kértük őket, segítsenek átfésülni a terepet. Mert csak a parasztházba érve vettem észre, hogy a felöltözködéskor nem szedtem össze mindent, ami eredetileg velem volt. Hiányzott az óráim, az igazolványom, a nyakláncom és az egyik zoknim. Fuldokoltunk a röhögéstől, s közben szerencsére mindenre rátaláltunk. Semminek sem esett baja, csupán az igazolvány lapjait áztatta át a harmat. Munkánk végeztével Alex hosszas, bonyolult elemzésbe kezdett. Végül kijelentette, hogy a helyszíni szemlén tapasztaltak alapján rekonstruálni fogja a történeteket.

Állítása szerint féktelen viselkedésünk hatására valamelyest megremeghetett körülöttünk a föld, s az így előálló ideiglenes *térgörbületekben* szétszúrtak a gazdátlan tárgyak. „Korlátlan felszabadultságokra paranormális viselkedéssel válaszolt a környezet”, mondta hódolatteljes vigyorral Alex.

„Túlléptetek egy határon, de szerencsére volt még visszaút.”

Ezen a hajnalon a szokottnál is korábban jöttem be az épületbe. Annyira korán, hogy még ott sem voltak az asztalom az újságok. Kimentem a folyosóra és elsétáltam a testőrök kondicionáló helyiségének bejárata felé. Megpróbáltam a kilincset, az ajtó nyitva volt. Csak akkor szokták bezárni, ha használják a gépeket. Gondolom, háboríthatatlanul szent számukra a testépítés, s ezért magukra akarnak maradni fémesen csillogó kínzóeszközeikkel.

A hely kiválasztása merész, s kissé talán perverz is. Mindazonáltal logikus. Ez a terem senkit sem érdekel a testőrökön kívül, azok viszont reggel hétig éjszakai beosztásban ügyelnek. Ilyenkor nem négyen, hanem csak ketten vannak, egyikük a frakció épületrészének elején őrködik, másikuk pedig a pihenőszobában alszik. Héttől már sűrűbben lepik el az épületet, de

hét előtt még nem sok vizet zavarnak. A korai időpontnak pszichés előnyei is vannak. A reggeli elfoglaltságra hivatkozó férj bizonyára kevésbé gyanús, mint az éjjel kimaradozó. A szinte hajnali munkakezdés még megbecsülést és elismerést is ébreszthet.

Tűnődve szemlélem a testépítő gépeket. Lehetőleg minél gyorsabban ki szeretném választani azt a helyet, ahová elrejthetem a lehallgató berendezést. Az egyik nikkelezett szörnyeteg alján végre találok egy alkalmas rögzítési pontot. Odaerősítem a szuperérzékeny *poloskát*, s már távozom is. Az irodámban még mindig nincsenek a helyükön a napilapok. Bekapcsolom a számítógépet és behívom a megszokott rajzolóprogramot. Álmosan firkálok a képernyőn, igyekszem olyan színeket kijelölni, amelyek éberebbé tesznek.

Tulajdonképpen furcsa, hogy csak most tűnődöm el cselekedetem erkölcsi tartalmán. Hogy mennyiben tekinthető ez árulásnak. De elfojtom az önvád érzését. *Dúlőre jutok önmagammal.* A csapás, ha sikerrel járunk, teljességgel általános jellegű lesz. Nem egy politikus fog lelepleződni, hanem a politikai mesterkedések álsága. Nem egy bizonyos politikai erő, hanem általában a politika. A jelszavak és jelmondatok üressége. Rendben van. Talán nem is az erkölcsi aggályok nyomasztanak. Az is zavar, hogy ez a leleplezés *evidens* dolgokról ad számot. Nem mondható, hogy munkaadóimat szentként tisztelnék az emberek. Ezt meg is mondtam Mirának. Elmosolyodott. Azt válaszolta, miért gondolom, hogy a Radio Space úgy használja fel ezt a hangdokumentumot, mintha egy sárdobálásba feledkező pletykalap lenne. Az általam hozott anyag csak egyetlen összetevője lesz egy nagyobb műsorblokknak, amely az *illúziórombolást* tekinti céljának. Nyugodjak meg, nem fárasztják a hallgatókat evidenciák bemutatásával. Nagyobb, jóval nagyobb gondolati ívek mentén mozognak.

Asztalomra zuhan a vastag újsággöteg. Elmerülök a nap híreiben.

Úgy döntöttem, nem vádolom magam jellemtelenséggel. De mi van, ha mások fognak gyanúba? De kik terelnék rám a gyanút? Valójában még az sem lesz világos, hogy hiteles-e a bejátszott dokumentum. Hogy nincs szó hamisításról, azt ebben az épületben rajtam kívül csak ketten fogják tudni. Az aktus résztvevői. Ők pedig hallgatni fognak. S különben sem tudhatnak rólam. Amíg el nem készül a felvétel, nem mutakozom a szoba környékén. A lehallgatás természetesen nem az én dolgom. Majd kapok egy telefont, ha rendben van az ügy. Akkor megyek és eltüntetem a nyomokat.

Az önvád érzése nagyon kellemetlen lenne. De ha csak arról van szó, hogy gyanú vetődik rám, azt tűrhetően viselem. A gyanúsított szerepköre számos játéklehetőséggel ajándékoz meg.

Kamaszkoromban egyszer észrevettem, hogy a nagymamám gyanakszik rám. Nem tudott elszámolni magával, valamilyen hiányt fedezett fel a pénze körül. Puhatólózni kezdett nálam. Előbb csak titokban, később egyre nyíltabban. Hogy nyugodtan mondjam meg, ha én vettem el a pénzt, most az egyszer még elnézi. De ne hagyjam őt bizonytalanságban. Megmondtam, hogy nem én voltam. *Tényleg nem én voltam.* Valószínűleg csak összezavart valamit az elszámolásai körül. De nem szállt le rólam. Egyre bosszantóbb volt a gyanakvása. De aztán rájöttem, hogy nem érdemes bosszankodni. Inkább játszani kezdtem vele. Sejtelmes kijelentéseket tettem, hogy én bizony nem tűröm a pénzhíányt. S hogy én aztán bármire képes vagyok. Dühös pír ült ki az arcára, de vissza kellett fognia magát. A pusztá gyanú még nem jogosította fel arra, hogy vádaskodjon.

Végül rászánta magát arra, hogy csapdát állítson nekem. Ezt akkor tudtam meg, amikor egyszer felmentem valamiért az ő szobájába. Viszonylag ritkán jártam arrafelé a házban, napjában legfeljebb csak egyszer vagy kétszer. Meglepve bámultam az egyik könyvespolc szélére. Egy nagyobb címletű bankjegy hevert ott. Kiszámított hanyagsággal. Elhelyezése azt a látszatot kívánta kelteni, hogy csak véletlenül került oda. Valójában azonban a bankjegy

sarka gondosan be volt csíptetve az egyik könyv alá, hogy el ne szállhasson az ajtónyitás keltette huzatban. Dühös nevetés tört rám. Ennyire ócska trükkökkel próbálkozik? Megragadtam a pénzt, s átszaladtam vele a trafikba. Kisebb címletű bankjegyekre cseréltem. Felszaladtam az emeleti szobába, s az eredeti egy helyett, most már öt papírpénzt dugdostam a könyvek sarka alá. Ugyanazt az értéket kapja vissza. *Hiánytalanul, de nem érintetlenül.* Amikor bezártam az ajtót magam mögött, elégedetten hallottam, hogy a huzat érkeztekor vidáman zizeg a pénz. Többé nem került szóba a gyanú.

Később azért finomodott a technikája. Pár év múlva már sokkal bonyolultabb összefüggéseket is ki tudott fejezni egy félreeső helyen felejtett papírdarabbal. Akkor bankjegy helyett levelezőlapot használt.

Az egyik nap az étkezőkamrában kotorásztam valami után. A félhomályban egyszercsak egy levelezőlap fénylő felülete vonta magára a figyelmemet. Szórakozottan vettem kézbe, először azt hittem róla, hogy egy régi családi fénykép lehet. Amikor láttam, hogy képes levelezőlap, megfordítottam. Belenéztem a túloldalra írt szövegbe. Akkor vettem észre, hogy én vagyok a címzett, s hogy a barátnőm a feladó. Meglepő volt, hogy így lép velem kapcsolatba, nem szerettük ezt az érintkezési formát. Tárgyilagos szavakkal tudósított arról, hogy autóbaleset érte, s egy távoli város baleseti sebészetén fekszik. Az üzenet hangvétele látszólag nyugodt volt, de a kézírás zaklatottan ugrált a papíron. Lehet, hogy a sebe vagy valamelyik kötése akadályozta a szabad mozgásban. De ez csak találgatás volt. Egy szót sem ejtett arról, hogy milyen természetű sérüléseket szenvedett.

A hír megrázott. Azonnal készülődni kezdtem az indulásra. Bár az a város, ahonnan a levelezőlapot küldte, elég messze esett tőlünk, természetesnek tekintettem, hogy haladéktalanul felkeressem.

Készülődés közben azon is eltűnődtem, miért éppen azon a szokatlan lelőhelyen akadtam rá a levelezőlapra. Nyilvánvaló, hogy a nagymamám tette oda. *Miután kivette a postaládából és elolvasta.* Semmi komolyabb bosszúságot nem éreztem a levéltitok megsértése miatt, végül is egy nyílt levelezőlapról volt szó. Inkább azt elemezgettem, milyen jelentés húzódik meg a lap félrerakása mögött. *Mert nem eldugta előlem, amit kaptam, hanem csak félrerakta.* Egy olyan helyre tette, ahol előbb vagy utóbb megtalálhatom. Ahogy tovább és tovább boncolgattam az üzenet rejtett értelmét, lassan megtanultam méltányolni ezt a kifejezésrendszert.

Azzal, hogy nem átadta, hanem félrerakta a lapot, nyíltan megvallotta, hogy ismeri a tartalmát. A gesztusból ugyanakkor az is kiviláglott, hogy rosszallja azt a tervemet, amire a lap elolvasása után el fogom magam szánni. Nem ért egyet azzal, hogy meg akarom látogatni azt a kis nőcskét, akit ő nem ismer, de nem is akar megismerni. Ezzel egyidejűleg azonban bizonyos fokú megadás is jelen volt tettében, annak kinyilvánítása, beletörődött abba, hogy kinőttem a fennhatósága alól. Hisz elrejteni már nem merte előlem a lapot. Mert viszonyunk jelenlegi stádiumában szemmel láthatóan már fél felelősségrevonó szavaimtól. Attól a haragtól, amely, ha elsüllyesztené a nekem szánt üzenetet, feltétlenül utolérné őt.

Szavakkal nem tudta volna ilyen jól elmondani mindazt, amit gondolt. De én így is eligazodtam ebben a meglehetősen árnyalt állásfoglalásban. *Értettem a titkos értelmű jelek nyelvén.*

A barátnőm sérülései nem voltak súlyosak. Ha néha össszetalálkozunk, óvatosan a nyakára szoktam pillantani. Még mindig ott bujkál az álla alatt az a hosszú heg, a varratok nyomaival.

Fénymásolom a fontosnak ítélt cikkeket. Miközben elhagyom az irodaházat, érzem, nem bírom tovább. Fel kell hívnom Ódrit. El kell neki mondanom, hogy adósa vagyok egy látogatással. S hogy törleszteni szeretném ezt az adósságot. Most talán meg tudom őrizni a nyugalمامat, s nem törnek rám veszélyes szédületek. Csak addig kellene eljutnom, hogy belépjek

hozzá. Nála már más lenne a helyzet. Ott már vele foglalkoznék, s nem saját magamat emészténém.

Ódri a szokásos kedvességgel fogadta a hívásomat. Otthon van, szeretettel vár. Taxiba ülök. Nem akarok időt hagyni arra, hogy megint meghátrálhassak önmagam előtt. Félek a mélységek vonzásától. S ha Ódrival vagyok, mindig az az érzésem, hogy csúszós talajon járok. *Vékony jégre merészkedem, ami bármikor beszakadhat alattam.*

Ajtót nyit. Szűk farmerban, fekete sarucipőben és piros pólópulóverben van. Fekete haja *szeszélyes rend szerint* kavargat körülötte.

Lágyan ölel körbe egy fekete bőrfotel. Fehér porceláncsészéből isszuk a teát, a szobában édeskés füst terjeng. Mielőtt leültünk volna, Ódri meggyújtott egy kínai füstölőrudat.

Hosszan üldögélünk, egy szép csészében szervírozott erős és illatos tea sokáig elfoglalja az embert. Amikor végzünk, Ódri feláll, s az ablakhoz megy. „Zárjuk ki a derengést”, mondja. Délelőtt van, de kint nem süt a nap, sötétszürke felhőréteg borul a városra. *A meteorológusok azt jósolják, ebben az évben korán megérkeznek majd a hófelhők.* Elhúzza a sötétítőfüggönyöket, s felgyújt egy vörös fényű asztali lámpát. Lusta homály szivárog szét körülöttünk. *Olyan színek lopakodnak elő belőle, amelyeket a naplemente utolsó perceiben látni az ég alján.*

„Ne hagyjuk elveszni a lehetőséget”, mondja. „Van valami határozott elképzelésed? Vagy megengednéd, hogy inkább én javasoljak valamit?”

Egy darabig szótlánul nézek rá. Félek minden mozdulattól. Meg akarom tartani őt.

„Elfogadom a javaslatod.”

Ódri kézen fog, s szelíden maga után húz. Odaadó léptekkel megyek utána. *Elragadtatással tölt el, hogy közös pályán mozoghatok vele.*

Belépünk a hálószobába. Az itteni ablakokat is sötétítőfüggöny takarja, így szabadon utánunk ömölhetnek a nappaliból szétáradó halvány színek. Az ágy nincs bevetve. Nem maradhatott ideje az ágynemű elrakására, hisz még álmosan csengett a hangja, amikor felhívtam. A telefon után pedig inkább önmagát szedte rendbe. A lepedőn világosan kirajzolódnak testének körvonalai, a párnán százával sereglenek a ráncok. Biztosan a feje alá gyűri, amikor alszik.

Ódri lassan, de határozottan felemeli az ágy fekvőlapját. „Gyere, segíts. Ágyazzunk meg.” Ahogy kiterjesztett szárnyként a magasba lendült az ágy felnyitható része, az ágynemű kissé feltorlódott a franciaágy közepén végighúzóódó elválasztó résnél. Néhány lépést kell tennem, hogy odaférjek. Gondosan összehajtom a lepedőt, ráhelyezem a kispárnát és a könnyű, lehetőleg vékony huzattal borított takarót. Ódri figyelmesen néz, mozdulatlanul áll az ágyneműtartó fölött. Ahogy lehajlok, hogy helyére tegyem a kezemben tartott illatos halmot, Ódri testén is megérezem ugyanazt az illatot. Befejezem a megkezdett mozdulatsort. Várakozóan nézek rá.

Kibújik a fekete sarucipőből, könnyed mozdulatokkal betornázza magát a koporsószerű fakeretbe, s nyugodtan végigheveredik az ágyneműn. Érzem, hogy követnem kell. Miközben mellé fekszem, magunkra zárom az ágyat.

Csönd. Meleg, szoros, sötét csönd.

Egymás felé fordulva fekszünk az oldalunkon. Arcomon végigsiklik a lélegzete. Ösztönös mozdulatok, két test szolgálatkész együttműködése. S noha érzéki képzettársítások valószínűleg mindkettőnkben felmerülnek, óvatos érintéseinkben egyelőre nyoma sincs az erotikus izgalmaknak. *A megnyugvás lehetőségeit keressük.* Amikor végre abbamarad a mozgásunk,

Ódri egyik karja a vállamon, az én egyik karom pedig a csípőjén pihen. Önkéntelenül is összehangoljuk lélegzetvételeink ritmusát. A mozgás megszűntével fokozatosan ellazulnak az izmaid. Magamra hagynak a gondolatok. *Nincsen múlt és nincsen jövő.*

Amikor Nelly feljött hozzám, akkor is erre az időtlen békére vágytam. S a lehetőség is adva volt. Minden jó úton haladt.

Az egyik szemináriumvezető nyelvészprofesszor megkérdezte, hogy volna-e szükségünk valami kis mellékkeresetre. Mert ha igen, akkor tudna ajánlani valamit. Igaz, csak két hétig tartana, de így is megérné nekünk. A város művelődési központjában kiállítás nyílik, amely a finn folklórt mutatja be. Minden a Kalevala körül forog majd, de ez nekünk csak hasznos lehet. Jó ismeretkiegészítés lesz. A kiállítóteremben mindig ott kell ülnie egy teremőrnek, s arra gondoltak, egyetemista diákokkal lehetne a legegyszerűbben megoldani ezt a problémát. Azonnal és lelkesen elvállaltuk a feladatot. Nem is annyira a pénz, sokkal inkább a nyelvészektől való ősi, nemzedékről nemzedékre öröklődő félelmek miatt. Talán jól jöhet majd valamelyik vizsgán ennek a megbízatásnak az emléke.

A teremben, ahol szolgálatot teljesítettünk, teljesen érdektelen dolgok kerültek egymás mellé. Fafaragások, szöttesek, rézkarcok, a tárlókban különféle könyvek, amelyek néhány világnyelven méltatták a finn népköltészet maradandó szépségeit. Pontosan olyan volt ez a hely, mint ahová iskolásokat szoktak elcipelni a buzgó tanárnők. A legelképesztőbb jelenség azonban az egyik sarokban állt, félig elrejtve egy cserepes pálmafa ágai alatt. Egy fából készült és meglehetősen rozoga szék, amelyen egy egészen idejétmúlt magnó nyomorgott. Még abban is volt valami szálnalmas szomorúság, ahogyan áramot kapott. A pálmafa közelében nem találtak konnektort, s így a terem egyik távolabbi pontjáról, hosszabbítóval kellett a magnóig terelgetni egy vezetékkel. A zsinór visszataszítóan fekete volt, s nem engedelmeskedett a külső behatásoknak. Néhányszor megpróbáltam szorosan a fal mellé gyömöszölni, de minden igyekezet hiábavaló volt, pár pillanat múlva elrúgta magát, s újra önkényesen tekergett tovább. *Híven őrizte korábbi megtöréseinek emlékét.* A magnónak kulcsfontosságú szerepet szánt a kiállítás szellemi védnökeként tevékenykedő professzor. A lelkünkre kötötte, hogy minden egyes esetben, amikor léptek koppanását halljuk a lépcsőkről, ugorjunk a magnóhoz, s indítsuk el a kazettát. A kazettán Sibelius szimfonikus költeményeinek hagyományörző részletei sorakoztak.

Amikor először maradtam magamra a teremben, kíváncsian hallgattam bele a kazettába. *Illúzióromboló* hangok nyomakodtak körém. Ha létezik megrázó hatású akusztikai merénylet, akkor ez az volt. Az előregeedett szerkezet beépített hangszórójából zörejek törtek elő. A dallamfoszlányok elveszetten vergődtek a térben.

Maga a kiállítóterem egy darabig kétségkívül vonzó hely volt. A művelődési központ legfelső emeletére szorult, ahová alig vánszorgott fel néhány látogató. De *üvegfalak vették körül*, s a magasból a városra láthattam. Szabadon tűzött be a napsütés. Néztem, amint a fénysugarak közt különösen lebegő táncot lejtene a porszemek. Ez volt a legfőbb időtöltésem. Szerencsére abban a két hétben gyakran volt napos az idő.

Látogatók alig jöttek. Unalmunkban azzal szórakoztunk, hogy fiktív bejegyzéseket írtunk a vendégkönyvbe. A váltásokat követő néhány percben röhögve olvastunk az előző teremőr apokaliptikus, erotikus vagy ironikus megjegyzéseit. Néha én is ráfanyalodtam erre a szórakozásra.

„A tudás robbanása alapjaiban rengeti meg a világot. Átrendeződik az élet alapértékeinek rendje. *Széthullik, kényszerpályákra téved a nemzedékem.* A kiállításon a legjobban a székre telepített kazettás magnó tetszett. Visszaidézte az ifjúságomat. Nem akarok ebben a korban élni. Ha valaki elrepítene a századelőre, megfürödnék mind az ezer tóban, amit itt emlegetnek.”

„A legmélyebb hatást a teremőrök tették rám. Már sokadszor vagyok itt, de mindig csak azért jövök, hogy megnézzem ezeket a csodálatos testű és intelligens arcú férfiakat. Hogyan találtak ennyire stílszerűen északi emberekre? Ahogy lopva végigmérem őket, mindig eszembe jutnak a mondabeli hősök. Az egyik szebb, mint a másik. Titkon mindig azt remélem, hogy rám szegeződik a pillantásuk. Ilyenkor bizsergés fut végig a testemen. Minthogy leírom ezeket a szavakat a vendégkönyvbe, tudom, nem jöhetek többé. A könnyeimmel küszködöm, de nincs visszaút, leleplezem magam... Ezentúl kint fogok leselkedni, az egyik parkoló autó mögött. Egy gyönyörű vörös kalap lesz a fejemben, akkora, mint egy felfújható gyermekmedence. Ha rámtalálna ott egy teremőr, elájulnék a boldogságtól. De ha felocsúdnék, ígérem, kellemes meglepetéseket szereznek.”

„Mondja már meg valaki, hogy hány darabból áll az a mozaikkép ott a lépcső felett? Felháborító, hogy nincs odaírva alá. Itt mindenféle hülyeséget kiírogatnak meg kiakasztgatnak a falakra, erről meg egy szó sincs sehol. Felkapaszkodik ide az ember, s aztán nem kap választ a kérdéseire.”

Ha mégis feltódult egy osztályra való iskolás, akkor is sajátos szerepet kellett eljátszanom. Soha egyetlen kérdést sem kaptam a gyerekektől a kiállításra vonatkozóan. Egy idő után már akár modellezni is lehetett volna a viselkedésüket. Gyorsan körbeiramodtak a falak mellett, majd lecövekeltek a lépcsőfeljáró feletti falszakaszt díszítő monumentális mozaikkép előtt. Mindig azt kérdezték, hány kődarabkából rakták ki ezt a lépést. Az első alkalmakkor őszintén válaszoltam, bevallottam, hogy fogalmam sincs. De később rájöttem, vétek színes és érdekfeszítő válaszok nélkül elengedni a gyerekeket. Ha már felcplattak ide, ebbe a kissé fullasztó üvegkalitkába.

Közöltem, hogy a képen nyolcszázezer mozaikszem látható. S hogy a mű kirakása közben szünet nélkül veszélyek leselkedtek a művészre és segédeire. Úgy dolgoztak, hogy biztosítóköteleken lógtak a fal mellett, mint a hegymászók. De minden óvintézkedés ellenére is történtek balesetek. Két ember is lezuhant munka közben, de szerencsére nem történt tragédia. A többieket elfogta a félelem, s ezért hamarabb abbahagytak a kép kirakását, mint ahogyan eredetileg tervezték. Így a mű tulajdonképpen befejezetlen. Valójában egymillió mozaikszemet akartak beledolgozni. Ha minden az alkotók szándékai szerint történik, oldalirányban még tovább terjeszkedett volna a mozaikrengeteg. Mindkét oldalon. Láttam a tervrajzokat, s tudom, hogy mi hiányzik a képről. De nem mondom meg, találjátok ki.

Rengeteg ötlet sziporkázott körülöttem. Szinte minden elképzelést jóváhagytam. Komolyan és helyeslően bólogattam. Igen, volt ilyesmi is a tervrajzon.

De a második hét már ezzel együtt is szörnyen nehezen múlt. Valamelyik előadás előtt egy nagyobb társasággal beszélgetve elpanaszoltam, hogy kettőtől hatig már megint kulturális rabszolga leszek. *Miért nem jön el valaki, hogy felszabadítson.* Hozzon egy üveg Martinit, s valami jó kazettát. Senki se zavarja, elszopogathatnánk az italt, s az üvegfalak mögül átkokat szórhatnánk a városra, amely rabul ejtett minket.

Öt óra körül léptek kopogása hallatszott. Elvileg a lépcsősor tetejénél álló székekben kellett volna ülnöm, de rendszerint valamelyik távoli sarokban, az üvegfalnak támaszkodva néztem a fényben táncoló porszemeket. Nelly, az egyik évfolyamtársam jött fel hozzám. Kissé zavarban volt. Úgy tett, mintha érdekelné a kiállítás, fegyelmezetten körbejárt a falak mellett. Kellemes meglepetés volt, hogy ellátogatott ide. De kissé feszélyezve éreztem magam. Az, hogy itt volt, kimondatlanul is felért egy érzelmi szándéknyilatkozattal. Hirtelen nem tudtam, hogyan fogadjam Nelly közeledését. Igazi antik szépség volt, élesen, szépen metszett arcvonásokkal, magas, karcsú termettel. Legalább fél fejjel magasodott fölém. Általában hűvösen tartózkodó volt, nem vette ki a részét a diákélet sablonos szórakozásaiból. Kissé aggasztott ez a váratlan

gesztus. Nem voltak előzményei. Tartani lehetett attól, hogy a rideg felszín alatt érdekes és veszélyes szenvedélyek feszenghetnek. Talán robbanásra készen.

Hatkor együtt hagytuk el a termet. Felmentünk a lakásomra, s menet közben vettünk egy üveg Martinit és két citromot. Sötétedett, de nem gyújtottunk villanyt. Csendben motoztunk a lakásban. Én a jégkockákat búvöltem bele egy pohárba és tettem rá a tálcára, Nelly pedig a könyvespolcaimat böngészgette. Nem nagyon mutatott hajlandóságot a beszédre, s ezt nagyon tiszteltem benne. Nem ivott sokat, alig egy pohárral csupán. Aztán végigheveredett a franciaágyon. Fejjel lefelé feküdt, s annyira a szélre húzódott, hogy a feje már az ürbe lógott. Az ágy végénél, a szőnyegen feltornyozott maga alatt néhány szép kiállítású, méregdrága könyvet. Valamennyi fényképalbum volt. Költséges szenvedély, de imádom a fotóművészetet, s nagy előszeretettel gyűjtöm a híres fotósok albumait. Nelly ezekbe merült bele, ezekbe ereszkedett alá. Mellé ültem, s a Martinis poharakkal teli tálcát a könyvtorony mellé tettem. Nem hajoltam fölé, de azért érdeklődve néztem, milyen fotóknál időzik el hosszasan. Nem akartam figyelmébe ajánlani a kedvenc képeimet, s ő sem kért tőlem semmi hasonlót. Csend volt. Lapozás közben halkán zizegtek az oldalak és néha finoman megcsörrent a poharamban a jég.

Egyre sötétebb lett az esti szürkület. Van abban valami egészen megindító, amikor ránk sötétedik. A tárgyak körvonalai fokozatosan elmosódnak, a távolságok egymásba folynak. A képeket már csak sejteni lehetett, a színes fotók színei túlnyomórészt a semmibe vesztek. Nelly két albumot forgatott különösen sokáig. Mindkettőben néptelen, az emberi mozgás elevenségét teljes mértékben nélkülöző tájakat lehetett látni. Az egyikben az észak-amerikai kontinens végtelen, nyitott és szabad tereit, a másikon amszterdami utcaszínek, szűk csatornákat és régi hidakat. Nellynek jó, mi több, kifinomult ízlése volt. Amikor visszatornyozta a könyveket, az egyiket nyitva hagyta. Félsivatagi táj kaktuszokkal, a kép közepén a távolba kanyargó, üres autópályát. Az égen felhők. A színek már értékelhetetlenek voltak a gyér világításban. De én jól emlékeztem rá, hogy ezt a képet egyetlen szín vonja az uralma alá. Ha jobban látnánk, észrevehetnénk, hogy itt minden kék színben, az ég *valószínűtlenül intenzív kékjében* ragyog.

Nelly hátracsúszott egy kicsit az ágyon. *Visszatornáztam az arcát az úrból.* Fejét oldalt fordítva feküdt, s talán felém nézett. Hogy pontosan merre, azt már nem lehetett kivenni abban a bódító szürkéségben. Melléfeküdtem, s magunkra húztam az ágy támlájánál összecsavart meleg, bolyhos plédet. Az inge alá csúszott a kezem, s ujjaim néhányszor leheletfinoman végigsiklottak a bőrén. Felgyorsult, majd visszalassult a légzése. Sokáig feküdtünk így. Igazából csak magára a mozdulatlanságra tudok visszaemlékezni, arra már nem, hogy hogyan szakadt meg és hogyan ért véget ez az állapot. Annak az estének nem lett folytatása. Valahogyan tartottam attól, hogy viszonyt kezdjek Nellyvel. Megérezte a habozásomat, s utánozhatatlan méltósággal egyszerűen kihúzódott az életemből. Nem ült a közelemben az előadásokon, nem állt meg beszélgetni olyan társaságok mellett, amelyekben én is ott voltam.

Évekkel később valaki utánamfutott a metróróljáróban. Csodálkozva vettem észre, hogy ő az. Ugyanaz a kissé fájdalmas méltóság sugárzott róla, mint korábban. Megtiszteltetésnek, komoly megtiszteltetésnek vettem, hogy felgyorsította miattam a lépteit. Elmondta, hogy átiratkozott egy másik egyetemre. Mondtam, hogy én is. De ő már nem humán szakokon tanul, hanem közgazdaságtant hallgat. Ez meglepett.

Szomorúan nevetve árulta el, hogy milyen helyen lakik. A prostituáltak városrészében, az egyik hírhedt nevű tér közelében. Nem messze attól a háztól, ahonnan a keresztapám készült asszonyt rabolni magának. Ez a színhely egyáltalán nem illett a lényéhez, s ezt mindketten tudtuk. Zavartan hallgattunk, aztán elköszöntünk egymástól. A búcsúszavaink semlegesek voltak, de nagyon magas érzelmi töltés lappangott bennük. *Minden ilyen elválás után rámtör egy időre a halálfélelem.*

Csak később fordult meg a fejemben, hogy amikor panaszkodott, hogy hol kell élnie, a szükségesnél pontosabban határozta meg a helyszínt. Nem csupán a tér nevét említette meg, hanem további tájékozási pontokat is adott.

Néha végiggondolom, hogy nekivágok azoknak a rossz hírű utcáknak. Minden képzeletet alulmúló nők szólítanak le, s piszkos szavakat dünnyögnek utánam. Szenvtelen arccal megyek tovább. Egy klasszikus vágású, tekintélyt sugárzó arc után kutatva.

Simóval sokszor emlegettük, hogy valahol ezeken az utcákon fogjuk végezni. Egy rosszul sikerült és ocsmány éjszaka után felháborodottan rikácsoló kurvák verik majd véresre az arcunk. Valamilyen okból meg voltunk győződve arról is, hogy az ütlegetés eszköze fémes végű férfiernyő lesz.

„Beszeld ki a félelmeidet”, súgja a fülembe Ódri. Most szólal meg először azóta, hogy átléptük a hálószoza küszöbét.

„Gyermekkoromban volt egy visszatérő álmom. Nem színesben láttam, az alapszíne a szürke volt. Állok egy óriási szürke tér közepén. A tér mesterséges létesítmény, szabályos, szürke betonkockákból épült. Szinte végtelen, úgy érzem, bármerre indulnék el rajta, sohasem érhetnék a végére. De valahol azért véget ér, mégis véget ér, s ezt jól, tisztán kivehetően látom. Ahol megszakad ez az irdatlan tér, sziklák szöknek az ég felé, riasztó szeszélyességgel összezsúfolódó sziklareneteg fúrja át a felhőket. Ezek a meredélyek látszólag távol vannak, de minden érzékem azt sugallja, hogy *veszélyesek rám nézve*. Létüknek csakis az lehet a célja, hogy valamiképp körbevegyenek, s fenyegetsenek engem. Csend van. Egyszerre csak mindenfelől borzalmas recsegés hallatszik. Rémülten nézek körbe, s azt látom, hogy a hegyek repedezni kezdenek. Megremeg a föld, minden inogni kezd körülöttem. S aztán jól láthatóan omlani kezdenek a sziklacsúcsok. Az összes szikla felém gördül, a porfelhőkbe burkolózó törmelék engem, csakis engem vesz célba. A tér óriási távolságai pillanatok alatt semmivé lesznek. Rámomlanak a hegyek. Sokszor álmodtam ezt az álmot. S mindig a végén, a legvégén riadtam fel, amikor elsötétült felettem az ég.”

„Én is álmodtam már ilyet. Az álom szerkezete is hasonló. De én színesben szoktam látni. Játsszom egy zöld, ragyogóan zöld réten. Körülöttem virágok hajladoznak a szélben. Minden idillikus. Egyszer csak süvítő hang, kínzóan erős süvítő hang vesz körül. Mintha szélvihar közeledne. Felnézek az égre. Egy irtózatosan nagy tárgy homályosítja el a napot. Zuhan, egyre gyorsuló sebességgel zuhan lefelé. Aztán hirtelen felülről látok mindent. A rét, ahol játszottam, nincs többé. Egy óriási kráter éktelenkedik alattam. Az ég nem kék, hanem barnásszürke. Mindenütt porfelhők kavarnak.”

Beleborzongok a szavaiba. „Újraálmodod azt, ami három nemzedékkel korábban történt veletek?”

„Igen.”

„Mikor tért vissza legutóbb ez az álom?”

„Kinőttem a gyerekekkel együtt. De nyáron, amikor minden tévéállomás valami hasonlót közvetített, egyszer csak visszatért. Legutóbb egy héttel ezelőtt láttam.”

Felcsúszik a karom Ódri oldalán. Ujjaim közé fogom az egyik nyakára omló hajtincset.

Az egyik hajfürtöt gyengéden az ajkaim közé húzom.

Áhítatos elmélyültséggel teszem próbára érzékeimet.

10. „....fogytán van a valóság. Érezni akarlak...”

Fehér lepel borul a városra. Vannak kultúrák, ahol a fehér a gyász színe. Ellenállhatatlan késztetést érzek arra, hogy sétálni induljak. Utakat akarok taposni a szűz hóba.

Csikorgó léptekkel merülök el a csillogásban. Ezt a fajta havat szeretem a legjobban. Ha belenyúlok, nem porlik szét, készségesen engedelmeskedik a kezem akaratának.

Ünnepélyes pillanatokra érkeztek meg a hófelhők. Kiváló az időzítés, most már hihetőbb lesz a mese a szánon érkező piros kabátos emberről.

Egy nyári reggelen arra ébredtem, hogy Ádi felül mellettem az ágyon, s beszélni kezd. A legváratlanabb témák felvetésére is képes ezekben a félig kábult pillanatokban. „Apa, te tudod, hogy honnan jönnek a Mikulásemberek?” „Nem”, válaszoltam, már csak az érdekesség kedvéért is. Szerettem volna meghallgatni az ő verzióját. „Börtönben ülnek és le vannak takarva egy nagy, óriási zsákkal. Amikor eljön a Mikulásnap, akkor leveszik róluk a zsákot és kiengedik őket.” Érdekes volt, hogy nem egy személyről, a Mikulásról beszélt, hanem több Mikulásemberről. A többes szám használata némi tisztánlátásra, kezdődő illúzióvesztésre utalt.

Pedig mindent megtettem azért, hogy Ádira minél kevesebb ragadjon rá a látásmódomból. Ha séta közben olyan játszótérhez értünk, amelyen hemzsegték a gyerekek és a kíséretükben lévő szülők, nagyszülők, mosolyt erőltettem az arcomra. Látszólag örültem az új ismerősöknek. Azt hittem, jól oldom meg a feladataimat. Ennek ellenére Ádi viselkedésében idővel aggasztó jelek kezdtek megmutatkozni. Idegenkedett az ismeretlen arcoktól, s a leginkább akkor volt kedve a játszótérre menni, amikor teljesen magunkra maradhattunk a rozsdalepte mászóókák között. Egyre nagyobb igénye volt a távolságtartásra, s ez elszomorított. *Nem szabadna követnie ezt a mintát.* Persze volt abban valami csodálatos is, hogy ez a tündéri kis pötty ennyire átlát rajtam. Hogy hiába igyekszem a társasági élet sűrűjébe kormányozni. Valamilyen titokzatos érzékkel csálhatatlanul megsejti, hogy nem vagyok őszinte hozzá. Érzí, fölényes biztonsággal érzi, hogy csak tettetem a kapcsolatteremtés iránti lelkesedést.

Lelkiismeretfurdalás fogott el, amikor megdorgáltam a morcosságaért. De nem akartam szabad utat engedni ennek a veszélyes hajlamnak. Egyszer kikerül majd az otthon meleg zugaiból, s akkor egyedül kell boldogulnia a különböző vonzások és taszítások között. A tudatosan vállalt magány pedig kínzó, nagyon kínzó tud lenni. Tovább játszottam előtte kiseddel szerepeimet. Újra és újra örvendeztem az ismerősök láttán.

Abban a házban, ahol gyerekként felnővekedtem, jogom volt a magányra. Az ottani életrendben még a legszélsőségesebb elzárkózási hajlam is elfogadhatónak számított. Ha léptek kopogtak az udvaron, felugrottam, s a házba rohantam. Csak akkor merészkedtem elő, ha már eltűntek az idegenek. Ez a reflexem máig sem múlt el teljesen. Ha a szülői házban időzöm, még ma is behúzódok a falak közé, ha átnéz hozzánk valamelyik szomszéd. Legfeljebb a menekülésem üteme lett civilizáltabb. Nem rohanva, hanem sompolyogva távozom.

A téli tájakat leginkább akkor szeretem, ha mesterséges fények megvilágításában tárulnak elélem. Napsütéses időben vagy felhős ég alatt sokkal triviálisabb, bántóan *jelentés nélküli* a hótakaró. Az utcai lámpák fénykörei között hulló pelyhek azonban *jelenetszerű* hatásokat keltenek. Járkálok a lakásom mellett a parkban, s nem tudok szabadulni attól az érzéstől, hogy

minden olyan *megrendezett* körülöttem. A házak és a hólepte fák nevetségesen makettszerű díszletek egy ismeretlen értelmű előadásban.

Az egyik ablakban tisztán kirajzolódik egy fenyőág sziluettje. Egy vázában árválkodik az üvegtáblák között. Egy ilyen ág volt annak a színes gyermekmagazinnak a címlapján is, amit teljes huszonegy napig szerkesztettem. Addig futotta a türelmemből.

Szerkesztőket keresett a magazint megjelentető kiadó. Több fordulónyi meghallgatás és tesztelés után végül egyike lettem annak a három személynek, akiket próbaidőre felvettek. Az egymást követő megbeszéléseken bent volt a szobában egy ellenszenves arcú alak is, aki csendben szó nélkül motoszkált. Látványa kellemetlen érzéssel töltött el. Később kiderült, hogy ő a kiadó igazgatója. A közvetlen főnököm, a magazin főszerkesztője azonban egy fiatalos külsejű, de már nem egészen fiatal hölgy volt, akivel nagyon jól megértettük egymást. A hivatalos procedúra kezdetén az igazgató bizalmaskodva vigyorgott rám. „Még sokat kell tanulnod, hogy előbbre juss ezen a pályán? De én majd mindenre megtanítalak.”

A második nap megint odajött hozzám, s fürkészve nézett rám. „Készülj fel arra, hogy a próbaidőd közben terhelési vizsgálatnak vetlek alá. Itt mindenki nagyon sokat dolgozik, de lesz egy időszak az életedben, amikor úgy érzed, hogy szinte belefulladász a munkába. Tudni akarom, mi az, amit még kibírtok, és hogy meddig mehetek el a terheléssel. Csak azért szóltam, hogy ne érjen váratlanul a dolog. A pontos időpontját persze nem árulom el, de ne félj, magadtól is meg fogod érezni, ha elkezdődött.”

Maga a munka nem lett volna rossz. Van abban valami romlatlan báj, amikor a gyerekeknek ír, szerkeszt az ember. A magazin az alsó tagozatos iskolásokat célozta meg korosztályát tekintette célcsoportjának, és sok hasznos információt és érdekes történetet juttatott el hozzájuk. Érdekes volt megpróbálkozni azzal, hogy írásban milyen hangon tudnék szólni a gyerekekhez. Irtóztam a negédes gügyögéstől, de a túlzott komolyságnak is megvoltak a maga veszélyei. *Tűnődve méricskéltem mondataimat.*

Volt három rovatom, és általános, főként olvasószerkesztői feladatokat is elláttam. Különleges ismeretségekre tettem szert. Rejtvényt szerkesztőkkel és sakkszakírókkal, meseillusztrátorokkal és mókás kedvű tudósokkal kerültem kapcsolatba. Működött a dolog, s nagy önfegyelemmel ugyan, de sikeresen elboldogultam a munkahely *emberi viszonyai* között is. Azt is jó jelnek tekintettem, hogy az íróasztalom olyan helyen állt, ahol ritkán fordult meg a kiadóigazgató. Betege voltam a gondolatnak, hogy olykor a feltétlenül szükséges érintkezéseken túl is összeakadhatunk.

Lehetetlen volt megszokni a rigolyáit. Állandóan körleveleket küldözgetett szét, s ezeket minden részleg minden tagjának alá kellett írni. Néha megkérdezte, mi a véleményünk a legfrissebb körlevele valamelyik pontjáról. A véleményünk természetesen nem érdekelte, mindössze azt kívánta ellenőrizni, elég figyelmesen tanulmányozzuk-e hátborzongatóan hivatalos stílusban fogant szerzeményeit. A *hivatalosság* mániákusa volt. Mindent hivatalosan és komolyan akart csinálni. Szinte szerelmes volt az adminisztratív finomságokba. Belépésemet követően egyszer karon fogott, s végighurcolt a kiadó összes helyiségén. Azt mondta, munkavédelmi oktatást tart. Felhívta a figyelmemet a lehetséges veszélyforrásokra. Óva intett attól, hogy önhatalmúlag szétszedjem a kiadó technikai berendezéseit, s így áramütés veszélyének tegyem ki magam. Aztán alá kellett írnom egy újabb cégjelzéses papírt, amelyen elismertem, hogy részt vettem a munkavédelmi előadásokon. Hamiskásan rám hunyorgott. „Látod, itt az szerepel a papíron, hogy *előadásokon* vettél részt. De én egyszerűen intézem el az ilyesmit. Ezzel a sétával is beérem.”

Időről időre rányitogatott az emberekre, s gondterhelt arccal kérdezgette, hogy most éppen mit csinálnak. Megsúgták nekem, ilyenkor azt szereti, ha panaszkodást hall. Azt kell neki mondani, hogy alig látok ki a munkából. Szinte érzéki élvezettel töltötte el az a tudat, hogy forr körülötte a munka. Állandóan erre az illúzióra szomjazott. Gyakran hívott össze munkahelyi értekezleteket. Ezeken mindenki köteles volt részt venni. A formaságokban kéjelegve vezette le ezeket a szeánszokat, s csillogó szemmel vetette át magát az egyik napirendi pontról a másikra. Rendszerint teljesen felesleges erőátcsoportosításokról kellett határoznunk, melyek egyetlen eredménye az volt, hogy egyeseknek feladatokat kellett cserélniük. Ez természetesen mindent összezavart, s szinte mindenkit állandó egyeztetésre kényszerített. Egy volt a fontos. A lázas tevékenység illúziója.

Két hét múlva megint kieszt valamit. Az új, fiatal kollégák beilleszkedését segítő elhatározta, hogy valamennyien gyakorlatozni fogunk a hét végén. Megszállunk egy környékbeli szállodában, s ott közös tréningbe kezdünk. Egyrészt dolgozni fogunk, másrészt előadásokat hallgatunk majd. Az előadásokat ő tartja. *Összekovácsolási gyakorlat*. Ezt a rossz emlékű kifejezést utoljára a seregben hallottam. Összeszorult a gyomrom, s azon kezdtem töprengeni, milyen családi okra lehetne hivatkoznom, hogy kimaradhassak ebből az újabb, minden eddiginél örültebbnek látszó tortúrából. De nem merem túlfeszíteni a húrt. A bejelentés végén az igazgató külön is hangsúlyozta, hogy a fiatal kollégák részvétele egyszerűen *elengedhetetlen*.

Két csoportban utazott a társaság. Úgy döntött, az egyik hétvégén a szellemi dolgozók, a másik hétvégén pedig az adminisztratív és technikai erők tréningeznek a szálloda különtermében. Mert így jobban átlátja majd a társaságot.

Az egyik szerkesztőtársam, aki jól eligazodott a pénzügyi trükkök világában, hosszan magyarázta nekem, miért viheti bele a céget az igazgató egy ennyire tékozló és haszontalan vállalkozásba. Kifejtette, hogy a szállodai költségeket majd leírhatják a cég adózó jövedelméből. Vagy az adóalapból. Már nem emlékszem, mit mondott. Képtelen vagyok tájékozódni ezek között a fogalmak között. De a lényeg világos volt. Pszichés szükségleteinek kiélése végső soron egy fillérjébe se kerül majd.

Pénteken, késő délután indultunk, a kiadó épülete elől. A legtöbb arcon felszabadult vidámság látszott. Végére is egy előkelő szállodában töltendő hétvége állt előttünk.

Ültünk a különteremben, s a végkimerülésig hallgatnunk kellett, hogy mit beszél. Előadást tartott a papírtípusokról és a betűméretekről, a könyvkötészetéről és a nyomtatás különböző módszereiről. Aztán áttért az elméleti tudnivalókra. Hogyan kell megszólítani egy meghatározott célcsoportot, hogyan kell bevezetni a piacra a sajtótermékeket és a könyveket. Milyenek az alternatív terjesztés lehetőségei. Már mindenki pislogott az álmoságtól, de nem volt megállás. Ép ésszel fel sem lehetett érni, mi a szándéka ezzel az éjszakába nyúló szemináriummal. Mert azt aligha várhatta, hogy az általa eldarált tudnivalókból bármi is megmarad a fejekben. Valószínűleg *terhelési vizsgálatot* akart tartani. Bejött a pincér, és csodálkozó arccal nézett végig rajtunk. Mindkét kezében tálcákat tartott. Teák kerültek elénk. Egyszerre két filtert merítettem a csészémbe.

Az igazgató színpadias mozdulattal mutatott végig rajtunk. Mint kapitány a legénységén. „Nekünk még az éjszaka sem szent. De első a kötelesség.” Az előadás legfőbb sugallata egyébként az volt, hogy a sajtópiacon és a könyvszakmában csakis a talponmaradás lehet a lényeg. És ennek érdekében olyan célcsoportokat kell megszórni a kiadványainkkal, amelyek népesek és állandóan jelen vannak a piacon. Tünetértékű volt, hogy a gyerekeket következően célcsoportnak nevezte.

De a következő nap tébolyához képest ez csupán kényelmes szédület volt. Támolyogva ébredtünk, s a kávézóban gyülekeztünk. Egymás után tüntettük el a méregerősre főzetett kávékat. Hánykolódó gyomorral ültünk le az étteremben, a legtöbben csak tejet ittunk. Mintha csak másnaposság ellen küzdöttünk volna.

A szombati nap azzal telt, hogy a nyomdailag már részben feldolgozott szövegeket és képeket kellett oldalakra tördelnünk. Csak úgy tanulásképpen. Mindenki kapott egy oldalpárt, amit meg kellett terveznie és el kellett készítenie. Szerkesztőként semmi közöm sem volt ehhez a munkafázishoz, de nem ez volt a legképtelenebb az egészben, hanem az, hogy ollóval, ragasztóval és kézi zsebszámológéppel kellett dolgoznunk. Pedig már eljutott odáig a világ, hogy ezt a munkát a számítógép előtt ülve is el lehessen végezni. Okos tördelőprogramokkal és néhány gombnyomással. A kiadóigazgató mindenesetre otthonosan mozgott ebben a premodern világban. A pincérek elhülve bámultak ránk, amikor óránként elénk tették az újabb és újabb adag kávé. Olyan látványt nyújthattunk, mint a gyakorlati foglalkozást végző kisiskolások.

Ebédnél a kiadóigazgatónak nagylelkűségi rohama támadt. Túlárado szívéllyességgel biztatott minket. Hogy ne nézzük az árakat, csakis olyasmit rendeljünk, ami megmozgatja a fantáziánkat. Azt is bejelentette, hogy estére asztalt foglaltatott egy közeli vadászház éttermében. Meg kell hagyni, az étkezéseknél egyáltalán nem fukarkodott. Bár volt abban valami irritáló atyáskodás, ahogy az étlapok böngészése közben felruházott minket a szabad választás lehetőségével. Biztos voltam abban, hogy úgy érzi, most hálára kötelez bennünket. *Nehéz volt együttélnem ezzel a tudattal.*

Ebéd után és vacsora után is tovább vesződünk az ollókkal és a ragasztókkal. Az éjszakai órák már egészen kísérteties módon vánszorogtak körülöttünk. Valószínűleg döntő szakaszába lépett a terhelési próba. Már hajnali két óra is elmúlt, s még mindig nem szakadt vége az asztalok fölötti babrálásnak. *Nem volt, aki véget vessen a napnak.* A kiadóigazgató árgus szemekkel méregetett minket. Tudni lehetett, hogy arra les, ki és mikor veti fel először a lefekvés gondolatát. Ha szólánánk neki, hogy ideje lenne befejezni a munkanapot, bizonyára széttárná a karját, s méltatlankodni kezdene. Hogy miért nem mondjuk, ha fáradtak vagyunk. S megkérdezné, hogy ugye nem ő az oka, hogy a végkimerülésig itt rostokoltunk. Mert nem venné a szívére, ha valaki kényelmetlenül érezte volna magát miatta.

Vasárnap délelőtt lassan az elviselhetetlenségig fokozódott bennem a tehetetlen düh. A különterembe visszatérve ugyanis sorban maga mellé rendelt minket, s kezébe vette az ügyel-bajjal összeragasztgatott oldalpárokat. Olyan terepre kényszerített minket, ahol bizonytalanul mozogtunk, s lubickolt a boldogságban, hogy okító és bíráló megjegyzéseket zúdíthatott ránk. Eszembe jutott, hogy a főállású tördelőszerkesztővel bizonyára mesenovellát akar majd íratni. Csak úgy gyakorlásképpen.

Undorodva figyeltem az asztala mellől hallatszó beszélgetésfoszlányokat. Minden negyedik-ötödik mondatában visszatért kedvenc szövegéhez, amit fejcsóválva ismételtetett. „Ezt nem az én iskolámban tanultad. Hát kinek a tanítványa vagy te?”

Kényes vagyok az ilyesmire. Nem viselném el, hogy ez a beteg lelkű alak a tanítványának nevezzen.

Az egyetlen ember, akitől elfogadtam volna ezt a titulust, sohasem kérkedett azzal, hogy neki tanítványai volnának. Pedig rendszerint rangos társaság toporgott szobájának ajtaja előtt.

Én azt csodáltam benne, hogy nem ad tanácsokat. Figyelmesen hallgat, s aztán elmond néhány gondolatot. Nem hiszem, hogy helytálló lenne az a megfogalmazás, hogy *tanított* engem. Jóval többre volt képes velem.

Amikor rám került a sor, szó nélkül a kiadóigazgató elé tettem az általam készített oldalpárt, amely kábítóan erős ragasztószagot árasztott. De nem ültem le mellé. Nem akartam megadni neki azt az örömet, hogy szórakozhasson velem. Sápadt hangon szólaltam meg. „Ne haragudj, de rosszul érzem magam. Felkavarodott a gyomrom ebben a ragasztószagban. Ki kell mennem a friss levegőre. Ugye megértesz?” Tökéletesen megértett. Talán túlzottan is. Képtelen vagyok az alakoskodásra. A szemem villanása valahogyan mindig elárulja azt, amit leplezni szeretnék.

A munkaszerződés, amit a kiadóval kötöttem, próbaidőre szólt. Ez annyit jelentett, hogy az első három hónap időtartama alatt minden további indoklás nélkül eltávolíthattak volna a cégtől. De ez a jog fordítva is érvényes volt. Ha nem akartam maradni, bármikor elmehettem. S én éltem is ezzel a jogommal.

Döntésem nagy meglepetést keltett. Mindenki tudni vélte valami titokzatos magyarázatot. Hogy egészen fényes ajánlatot kaptam a konkurenciától. Hogy teljesen elvakít a férfigóg, s nem vagyok hajlandó egy nő irányítása alatt dolgozni. Hogy már az első héten lefeküdtem a titkárnőmmel, s most otthon valahogyan fény derült erre a ballépésemre. A feleségem válással fenyegetőzik, s azt követeli, azonnal hagyjam ott ezt az állást. Mindenki félrevont, s kíváncsian faggatott. Esküdözve, hogy hozzá egészen nyugodtan őszinte lehetek, bármit mondok, az a kettőnk titka marad. Semmitmondó válaszokkal ráztam le mindenkit. Végül is nem mondhattam el, mi történt. Kissé képtelenül hangzott volna. Hogy *összekülönböztem* a cég alapjául szolgáló renddel - egyetlen hangos szó nélkül.

A főszerkesztőnőm búcsúzóul elmondta, hogy pár hónap múlva át akarta adni nekem a magazin vezetését. Már régen fontolgatta, hogy végérvényesen a könyvszerkesztés felé fordul, de eddig még nem volt kire hagynia a magazin ügyeit. Mióta itt dolgozom, biztos volt abban, hogy végre megvan a megfelelő ember.

Egyszer azzal szórakoztam otthon, hogy listát készítettem azokról az állásokról, amelyeket életem során már felkínáltak nekem. Mindent összevetve körülbelül félszáz tétel került a listára. Azóta is gyakran kézbeveszem ezt a papírdarabot. Miközben az elszalasztott esélyeket leltárát böngészgetem, azon szoktam tűnődni, mi lenne velem, ha most ezeknek a pályáknak az egyikén keringnék?

A listát nézegetve gyakran kerülget az a gondolat, hogy ezek a lehetőségek egy hosszas, mármár végtelen *várakozás* állomásai csupán. Talán folyamatosan vártam valamire, de nem tudtam, hogy mire.

Megállás nélkül szakad a hó. Nincsenek szélfúvások, csendesen és sűrűn hullanak a pelyhek. Ritka, hogy rögtön az első hóesés ennyire tartós legyen, s ennyire megbénítsa a közlekedést.

Visszamegyek a lakásba, s belefekszem egy kád forró vízbe. Halkan szól a rádió. Hallgatom a híreket, amelyek csaknem kizárólag a hirtelen jött havazással foglalkoznak. Semmi külpolitika, semmi belpolitika, minden hír a rendkívüli időjárási viszonyokat járja körbe. Fél napba sem telt, s a kommentárokból bevett fordulattá vált egy hatásvadász kifejezés. *Hócsata*. A jelentések már nem is egyszerűen a havazásról, hanem a hócsata újabb és újabb ütközeteiről szólnak. A főváros útjai szinte járhatatlanok, s csak kevés kotrógép küzd az egyre magasodó hóhegyek ellen. Hosszas felsorolásokat hallani, a hírolvasó monoton hangon ismerteti a világtól elzárt települések nevét. Nyilatkozik a honvédség szóvivője is, közli, hogy az árokba csúszott járművek kimentésére már elindultak a láncotlappal járművek. A hírek végén a hatóságok mindenkit óva intenek az útnak indulástól.

Fürdőköpenybe bújok, s teavizet forralok. Még belülről is át kell melegítenem magam. Miközben a teát szűrösölöm, néha rátéved a tekintetem a tévé képernyőjére. Természetesen a *hócsata* jeleneteit mutatja a híradó. Járó motorú, menthetetlenül elakadt autók vesztegelnek végtelen sorokban az utakon, a városi utcákon az erőlködéstől remegve küzdi magát előre néhány csigalassúsággal vánszorgó busz. Hómezők és hófalak mindenütt.

Megcsördül a telefonom. Megrezzenek. Ilyen kései órában már csak kevesen szoktak hívni. Ádi békés alvását szem előtt tartva a legtöbb ismerősömet rászoktattam, hogy tíz után már ne hívjon. A kis lakásban akadálytalanul terjedtek szét a beszédhangok, s én őrizni akartam a nyugalma. Ádi már nem lakik itt, de most már úgy alakult a helyzet, hogy a kései hívások elkerülnek. A lakáscsengőre feliratot ragasztottam. *Ne csengess, hanem kopogj!* Nem visz rá a lélek, hogy letépjen a papírcsíkot. Emléknek tekintem.

Felveszem a kagylót. Azonnal felismerem Ódri hangját.

„Öltözködj fel és gyere le. Rádiótelefonon beszélek, itt parkolok a ház előtt. Ha meglátlak kijönni a kapun, majd villogok a fényszóróval.”

„Hova akarsz menni?”

„Mindegy, az a lényeg, hogy úton legyünk. Bármilyen irányba indulunk is, rövid időn belül kívülrekedünk a civilizált világon. *Ilyen kevés fáradtsággal ritkán lehet ennyire távolra kerülni.*”

Odabotorkálok a villogó fényszórójú autóhoz. Még csak rövid ideje állhat itt, de karosszériját már vastagon belepte a hó. Egy piros Audi. Több generációval fiatalabb az enyémnél. Nincs még egy éves sem. Ez egy *RS2 Avant*, a gyár legújabb és mind ez idáig legörültebb konstrukciója. Ha jól tudom, az ilyen autók a szériagyártás legcsekélyebb esélye nélkül, úgynevezett *tanulmányautóként* szoktak bemutatkozni a világ híresebb autóvásárait. Valamilyen furcsa oknál fogva azonban ebből a futurisztikus tervből valóság lett.

Az autó oldalán két betű látható. *S. G.* Tehát nem Ódrié, hanem a cég tulajdona.

Az RS2 Avant az ezredvég keverékautóinak egyike, a formabontó design egyik csúcsteljesítménye. Vonalvezetése a sportos megoldások ellenére is a kombikra emlékeztet, de a családiás küllem látszata mögött elképesztő motorteljesítmény rejtőzködik. A kombiknál szokásos tágas csomagtér alatt szokatlanul hatnak a 17 collos keréktárcsák. Nem tudom, hogy kiknek szánhatták ezt a konstrukciót, de van benne valami tébolyító hatás. *Kedvelem a békés formák mögé rejtőző robbanékonyságot.*

„Nincs kedved vezetni?”, kérdezi Ódri.

A városból kivezető autópálya elején akadnak még keréknyomok. Erről a rövid szakasról még leágazások vezetnek a környező kisebb települések felé. A korábban erre haladt autók nyomát már mályen betemette a hó. Akaratlanul is *letérek a nyomvonalról*. Ilyenkor veszélyesen megremeg az autó, s önálló életre kelve mozog a futómű. Megkísért a *talajvesztettség* mámore.

Egyenletes gázadással haladok, kerülöm a hirtelen fékezést vagy a váratlan kormánymozdulatokat. Háromszáztizenöt lóerőt kell kordában tartanom, s menet közben kell megszoknom a meglepetéseket, amelyeket az állandó négykerék-hajtás és az automatikus blokkolásgátló okoz. Minden sebességváltás kockázatot jelent, igyekszem visszafogni magam. Nehéz dolog. Ritkán kerül az ember keze alá hatfokozatú váltómű. Az ablaktörlők surrogva söprik félre a szélvédőre vágódó havat, a fényszórók sárga sugarakat lönek a körülöttünk szikrázó fehér-ségbe. *Kontraszthatások kereszttüzebe kerülünk.* A kint tomboló ítéletidő és a bent szétáradó

meleg hangulatai egyaránt befolyást gyakorolnak ránk. A legkomolyabb gondot az jelenti, hogy megállapítsam, meddig terjed az a *pályarész*, amit még a magaménak tudhatok. A fényvisszaverő festékek bevont útjelző oszlopokat már régen betemette a hó. Az ösztöneimre kell hagyatkoznom. Eszembe jut a híres zen-buddhista példázat az íjásról, aki behunyt szemmel is *érzi* a céltáblát.

Remélem, a feleségem nem vitte sétálni Ádít ebben az időben. Eleshetne és magával ránthatná a gyereket is. A feleségemnek ugyanis enyhe koordinációs zavarai vannak. Viszonylag gyakran szokott megbotlani és elesni, s az átlagosnál jóval többször üti meg magát valamiben.

Megismerkedésünk éjszakáját is egy tragikomikus zuhanással tette emlékezetessé.

Lassan sétálgattunk egy óriási kiterjedésű szőlőskert szélén. Arról beszélt, hogy van valakije, s hogy lényegében már eldőlt az élete. A kiszámítható jövő szépen szóló dicséretébe azonban keserű felhangok vegyültek. Úgy vettem észre, olyasmibe törődött bele, ami csak részben volt számára kielégítő. Nem kérdeztem rá, hogy mi zavarja őt ebben a jövőben. A nyílt kérdés minden bizonnyal felzaklatta volna, valószínűleg nem állt szándékában olyasmivel szembe-sülni, amivel még nem számolt el önmagában. Séta közben egy hosszan elnyúló árok elé értünk. Én mentem előre, hogy kitapasztaljam a járást. Néhány pillanatig haboztam, azon tűnődtem, mi lenne, ha megfognám a kezét, s úgy segíteném át. De zárkóztan viselkedett, s így nem akartam visszariasztani azzal, hogy ráerőszakolom ezt az intim mozdulatsort. A túloldalon állva mindenesetre figyelmeztettem, hogy vigyázva kapaszkodjon fel. Szórakozottan bólogatott, majd pár pillanat múltán úgy terült el a lábaimnál, mint egy kidőlt fa. Amikor felállt, az arcát dörzsölgette és végigsimította a haját. Tékozló bőséggel peregetek róla a homokszemek.

Néhány óra múlva megcsókoltam. A vér sós íze tolakodóan szivárgott szét a számban. Mikor megszólaltam, homokszem csikordult meg a fogaimon.

Tulajdonképpen már az is csoda volt, hogy szóba állt velem. Az elmúlt órák során nem voltam barátságos kedvemben.

Őszi mezőgazdasági munkán vett részt az első évfolyam. A munka végeztével szétszéledtünk a környék szórakozóhelyein, s éjszakákba nyúló ismerkedési esteket tartottunk. Az egyik nap egy kertvendéglő teraszát leptük el, s csak a kora hajnali órákban indultunk vissza a szálláshely barakktáborra felé. A kertvendéglőtől a táborig egy szeszélyesen kanyargó erdei út vezetett. A társaság kis csoportokra szakadozva vonult visszafelé.

Az ital hatására ellenállhatatlan kedvet éreztem, hogy provokatívan viselkedjek. Az utolsók közt álltam fel a poharak mellől, s így a visszafelé indulók utóvédjébe kerülve ballagtam az úton. Hirtelen felgyorsítottam a lépteimet, beértem és elhagytam az előttem haladó, pár fős csoportokat. Részeg gajdolás és trágár káromkodás maradt el mögöttem, lila gőzöket párálló elmélkedés és szexuális tolakodás szófoszlányai között vágtam át. S szinte mindenkihez volt valami csípős szavam. A részeket őszinteségével vettem magam a kihallgatott mondatokra, s udvariatlan nyíltsággal figyelmeztettem a hamisságukra. Volt, aki továbbhessegetett, volt, aki kiröhögött. De a válaszreakciókkal többnyire nem törődtem, szó nélkül iramodtam következő célpontjaim után.

Egy idő után beértem két hallgatag kedvű lányt is. Csendben mentek az úton. Az egyiküket másfél év múlva feleségül vettem.

A másik lány sohasem értette meg ezt. Mert szem- és fültanúja volt annak, hogy miként, milyen botrányos körülmények között vette kezdetét ez az ismeretség.

A két lány békés hallgatagsága ugyanis beszélgetésre ingerelt. Egy fura szerepjátékot kezdeményeztem velük. Kitaláltam nekik egy nevet és egy lehetséges *sorsfejlődést*, majd durván beleavatkoztam ebbe az általam elképzelt jövőbe. Jobbára csendben figyeltek rám, valószínűleg tartottak tőlem. Eltűrték, hogy berángassam őket a játék labirintusába. Néha kiábrándítóan közönséges voltam, a frissen magamra erőszakolt maszk mögé bújva riasztó és sokkoló célzásokat küldözgettem feléjük. Az egyik lány végül a szótlanságba menekült előlem. A másik azonban továbbra is részt vett a kegyetlen évődésben, mi több, egyre messzebbre hajszolt benne. Később, amikor komolyra fordult a kapcsolatunk, bevallotta, hogy őt is felháborította a modorom. De a saját fegyvereimmel akarta visszaverni a támadásomat.

Megkérdeztem, hogy egyáltalán miért maradt velem, ha felháborítónak talált. Azt válaszolta, hogy azért, mert átlátott rajtam. Megérezte, hogy viselkedésem nem volt más, mint egy elkeseredett színjáték. Azt mondta, nyilvánvalónak találta, hogy ezzel a szüntelen támadással valójában védekezem valami ellen. Valami olyasmi ellen, ami gyötör. S nem tudta, hogy mi kínoz. De nagyon szeretett volna rájönni.

Most, hogy távol él tőlem, nehéz lenne megtudakolnom tőle, végül rájött-e valamire.

Egyre nehezebb az előrehaladás. Már nincsen nyom, amit követhetnék. Hosszú idő óta nem találkoztunk mozgó járművel az úton. Csupán az árokba csúszott, s pánikszerűen magukra hagyott roncsok tükrözik vissza az Audi pengeéles reflektorfényét.

A távolban sötét tömegeket sejtek. Valószínűleg hegyi utak következnek. Lejtők és emelkedők. Kanyarok és egyenesek.

A kétsávos autópályák már rég elmaradtak mögöttünk. Ránézek a műszerfalra. Eddig százharmincnégy kilométert tettünk meg. Egy serpentinút kanyarog előttünk.

A lehető legnagyobb elővigyázatossággal araszolok végig a kanyarok ívein. Kettes fokozatban zúg a motor, lassan gördülnek felfelé a kerekek. Megdöbbentő érzés ilyen vastag hórétegen teregetni az autót. Mintha légpárnás hajón siklanánk valahol a föld felett.

Eljött a pillanat, nincs tovább. Egy kanyarban megcsúszunk és félresodródunk. A kerekek céltalanul és hasztalanul pörögnek alattunk. Kissé megsüllyedünk, a körülöttünk emelkedő hófal most már egészen az ajtók alsó harmadáig ér. Nincs bennünk elkeseredés, sejtettük, hogy ez fog történni. Már vártuk is, hogy elérkezzen ez a *végérvényes* helyzet.

No way out.

Egymásra nézünk. Ódri beüt egy számsort a rádiótelefonba. Néhány szó után elhallgat, majd a helyére teszi a készüléket. Megnyomja a kihangosító gombot és beállítja a hangerőt. A rádiótelefonon keresztül egyszerre csak szétárad az utastérben a Radio Space műsora. Messze túl vagyunk azon a határon, amelyen belül még hagyományos módon is fogni lehetne az adást. De szükséghelyzetben így is fenntartható az összeköttetés.

Alternatív rock szóródik ránk. Leállítom a motort, hallgatunk. A hóesés nem hagy alább. Megpróbálom kinyitni az ajtót. Nehezen megy. Végül kilépek a szabadba. Az első benyomásom az elragadtatottság érzése. Hóborította hegyek között veszteglünk, alattunk a tisztán fehérülő hómezők, felettünk az éjszakai égbolton derengő, szürkésfehér hófelhők. A szem csak nehezen tud különbséget tenni a fehér szín különböző árnyalatai és a fehérségbe burkolózott tereptárgyak körvonalai között. Az út mentén védőkorlát, a völgyben fenyőerdő, felettünk szeszélyesen billegő hegygerinc. Körbejárom a kocsit. Aprókat lépek, azon igyekszem, hogy folyosót tapossak magunk köré. Rövid habozás után a völgy fölött végighúzódnó védőkorlátig is átgázolok a hóban. Előbb vagy utóbb kiszállunk majd és körbejárjuk ezt a *gazdátlan* vidéket. Legalább lesz merre indulunk. Ösvények nélkül lehetetlen lenne a közlekedés.

Arra nem is gondolok, hogy mi lenne, ha utolérne minket valaki. Ez a lehetőség teljesen kizárható.

Ahogy visszabújok a kocsiba, Ódri közli, hogy elkészült az a rejtett mikrofonos hangfelvétel, amihez szükség volt az én közreműködésemmre is. Azt mondja, már kétszer is elhangzott az adásban. Meghatározott logika szerint futnak a bejátszások, így ki tudja számítani, mikor kerülhet megint sorra. Körülbelül öt percet kell várnom, ha meg akarom hallgatni.

Várok. Hallgatom a hangképekkel meg-megszakított zenei szekvenciákat. Egyszerre csak érzéki suttogás zsong körül. Valószínűleg ez lesz az én anyagom. Fém csikordul a fémhez. Igen, ez csakis a kondicionáló-gépeken szorongó emberi testek lázas mocorgása lehet. Megpróbálom magam elé képzelni a jelenetet. De a lelki szemeim előtt kirajzolódó mozdulatok inkább a saját vágyaimat tükrözik. Kétes eredményeket hoz ez a fantáziájáték. *Nem tudok elszakadni a saját ösztöneimtől.*

„Nem akarsz kiszállni?”, kérdezem Ódritól.

Mielőtt kiszállna, kikapcsolja a rádiótelefont és betesz egy CD-lemezt a lejátszóba. Felcsendül egy manökenként is ismertté vált soul-énekesnő jellegzetes hangja. Ódri lehúzza a kocs ablakát, hogy a zene utat találhasson a nyílt tér felé. Ki fog hűlni az autó, fut át rajtam a gondolat. De eltanácsolom magamtól a felesleges aggodalmakat. *Ez a gondolat már a jövő bizonytalan tartományába vezetne.*

A hőés ellenére sem igazán dermesztő a hideg. Nem fázunk, pedig egyiken sem vettük magunkra a kabátunkat. Egy-két percig még őrzi a test a zárt terek melegét. Átvágunk az úton, s megállunk a védőkorlát mellett.

„Van valami határozott elképzelésed? Vagy megengednéd, hogy inkább én javasoljak valamit?”

Ódri kérdően néz rám. Aztán megcsillan a szemében az emlékezés fénye.

„Elfogadom a javaslatod.”

Gyengéden magam felé húzom az arcát. Szembefordulunk egymással.

„Nyújtsd ki a nyelved, amennyire csak tudod. Várd ki, amíg ráesik és szétolvad rajta egy hópehely.”

Megteszi, amire kértem. A csókolózás nem szokott lázba hozni. De ez most valami egészen más. A két izgatott, forró nyelv körkörös mozdulatokat tesz egymás körül a hűvös úrban.

A nyelv a legérzékenyebb alkotás, amit ismerek.

Tudom, hogy kisvártatva átveszi a kezdeményezést.

„Szoríts magadhoz, s aztán hunyd be a szemed”, mondja. Átölelem Ódri karcsú testét, amelyen még mindig nem lett úrrá a didergés. Behunyt szemmel lélegzem be az illatát. Ebben a hideg, kristálytisztá hegyi levegőben határozottabb karaktert nyernek az illatok. Olyan képzetem támad, mintha egy jeges vizű tenger partján állnék. Miközben a hullámok morajlását hallgatom, lassan átjár a tenger felől fújó szél - Ódri illata.

A képzetek hosszú, *végeláthatatlan* láncot alkotnak. Most úgy érzem, mintha lassan megemelkednék. Mintha magával ragadna és a magasba húzna ez az ölelés. Határozottan az a benyomásom, hogy lebegek, ringatózom a völgy felett. Egészen közelről érzem a túlevelek és a tobozok félreismerhetetlen illatát.

Ragaszkodom a megállapodáshoz. Zárva tartom a szemem. *Semmilyen jelét nem adom annak, hogy fel kívánnám számolni a körülöttem elhatalmasodó bizonytalanságot.*

Fogalmam sincs róla mi vár reám, mi fog történni, mi történhet, fogalmam sincs róla.

Amit tenni akarok, azt így is megtehetem. Óvatosan tájékozódva föléje hajlok. Fogaim és ajkaim összjátékával lágyan beleharapok Ódri alsó ajkába. Mintha vinni akarnám valahová. Ahogy az anyamacska viszi a fogai között a kölykét.

Nem tudom, mennyi ideig tarthattam fogva az ajkát. Lelassult, lustán folydogált az idő.

„Fogytán van a valóság. Érezni akarlak.”

-&-